

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**SIYÂHÎ DERVİŞ MEHMED'İN MECMAU'L-FELEKİYÂT'I VE
KENZ-İ MAKTÛM-I HAYÂL-İ CİHÂN'I
(İNCELEME-ÇEVİRİ YAZI METİN-DİZİN)**

Saba ÖZDEMİR

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Neslihan KOÇ KESKİN

**YÜKSEK LİSANS
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

Temmuz – 2019

**SİYÂHÎ DERVİŞ MEHMED'İN MECMAU'L-FELEKİYÂT'I VE KENZ-İ MAKTÛM-I HAYÂL-İ
CİHÂN'I
(İNCELEME-ÇEVİRİ YAZI METİN-DİZİN)**

Saba ÖZDEMİR

**YÜKSEK LİSANS
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI/ANASANAT DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2019

Saba Özdemir tarafından hazırlanan "Siyâhî Derviş Mehmed'in Mecmau'l-Felekiyât'ı ve Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân'ı (İnceleme- Çeviri Yazı Metin- Dizin)" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Unvanı Adı SOYADI Doç. Dr. Neslihan İ. KOC KESKİN
Anabilim Dalı, Üniversite Adı Türk Dili ve Edebiyatı AHBV
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ *sextiler*

Başkan : Unvanı Adı SOYADI Prof. Dr. İsmail Babacan *Babacan*
Anabilim Dalı, Üniversite Adı Türk Dili ve Edebiyatı AYBÜ
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Üye : Unvanı Adı SOYADI Doç. Dr. Muvaffak EFLATUN
Anabilim Dalı, Üniversite Adı Türk Dili ve Edebiyatı Ankara Hacı Bayram Veli
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ *Muz*

Tez Savunma Tarihi: 12/07/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

f. zail
.....
Prof. Dr. Figen ZAIL
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Saba Özdemir

12.07.2019

Siyâhî Dervîş Mehmed'in Mecmau'l-Felekiyât'ı ve Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân'ı (İnceleme-
Çeviri Yazı Metin- Dizin)
(Yüksek Lisans Tezi)

Saba ÖZDEMİR

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Temmuz 2019

ÖZET

İnsanlık tarihi boyunca bilinmezler çeşitli yollarla keşfedilmeye, gelecek ve görünmeyen âlem hakkında bilgi sahibi olunmaya çalışılmıştır. İnsanlar kendi geleceklerini öğrenerek kaderlerine hükmetmeye, devletler çıkarları uğruna hizmet etmeye çalışmıştır. Bu istekler doğrultusunda insanlar yüzyıllar boyunca çeşitli fal yöntemlerine başvurmuşlardır. Astroloji ise en yaygın fal yöntemlerinden biridir. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesinde 05 Ba 1883/2 arşiv numarası ile kayıtlı, astroloji eseri Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân ve Mecmau'l-Felekiyât tarafımızca çeviri yazıya aktarılmıştır. Tezimizde bu eserin şekil özellikleri, muhtevası ve dil hususiyetleri incelenmiştir. Muhteva incelemesinde; Ay menzilleri, âyetler, bölgeler, şehirler, ülkeler, burçlar, doğa olayları, esmâlar, harfler, hastalıklar, işaretler, madenler, melekler, minyatürler, mitoloji, mizaçlar, tabiatlar ve yıldızlar gibi eserde yer alan unsurlar tespit edilmiştir. Son bölümde, Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân ve Mecmau'l-Felekiyât'ta yer alan yıldız ve burç isimleri, eski Türk edebiyatı geleneğinde yer alan beyitlerden örneklerle desteklenmiştir. Seyyid Siyâhî Dervîş Mehmed tarafından 19 Muharrem 1215'te yazılmış Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân ve Mecmau'l-Felekiyât, tarafımızca tez olarak hazırlanmış ve tezimiz ile bu astroloji eseri bilim dünyasına tanıtılmıştır.

Bilim Kodu : 31402
Anahtar Kelimeler : Astroloji, astronomi, falname, yıldızname, Şeyh Dervîş Mehmed
Sayfa Adedi : 305
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Neslihan KOÇ KESKİN

Siyâhî Dervîş Mehmed's Mecmau'l-Felekiyât and Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân (Research,
transcription text, index)
(M.Sc. Thesis)

Saba ÖZDEMİR

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL FOR ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
July 2019

ABSTRACT

Throughout the history of mankind, unknowns have been tried to be explored by various means, and it has been tried to learn obtain information about future and the invisible realm. People tried to dominate their destiny by learning their own future and states tried to serve for the sake of the own interests. Based on these requests, people have applied various methods of fortune for centuries. Astrology is one of the most common methods of fortune. Astrological work, Mecmau'l-Felekiyât and Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân, which was registered with the archive number 05 Ba 1883/2 in Amasya Beyazıt Public Library, has been translated by us. In this thesis, shape features, content and language characteristics of this work are examined. In the content analysis, ranges of the moon, verses, regions, cities, countries, horoscopes, natural events, attributes of god, letters, diseases, signs, mines, angels, miniatures, mythology, temperament, nature and stars were identified as elements in the work. In the last chapter, the names of stars and horoscopes in Mecmau'l-Felekiyât and Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân are supported by examples from the couplets in the classical Turkish literature tradition. Mecmau'l-Felekiyât and Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân, written by Seyyid Siyahî Dervîş Mehmed in 19 Muharram 1215, has been prepared as a thesis and this work of astrology has been introduced to the scientific world with our thesis.

Science Code : 31402

Key Words : Astrology, astronomy, falname, yıldızname, Şeyh Dervîş Mehmed

Page Number : 305

Supervisor : Doç. Dr. Neslihan KOÇ KESKİN

TEŞEKKÜR

Tez alıŐmasının gerekleŐtirilmesinde, tez konusu bulmada, tezin okunması, kontrol edilmesi ve diŐer bütün aŐamalarında deŐerli bilgilerini sabırla benimle paylaŐan, desteklerini hiÇbir zaman esirgemeyen, her daim yardımcı olan saygıdeŐer tez danışman hocam DoÇ. Dr. Neslihan KoÇ Keskin'e; metnin okunmasında, kontrol edilmesinde yardımcı olan ve gÖrüşleri ile teze katkıda bulunan babam Süleyman Özdemir ve annem Serpil Özdemir'e, her daim bana sabır göstererek desteğini esirgemeyen ablam Sıla Özdemir'e teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLoların LİSTESİ.....	xiii
RESİMLERİN LİSTESİ	xv
KISALTMALAR	xvii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	xviii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: SEYYİD SİYÂHÎ DERVİŞ MEHMED'İN HAYATI VE ESERLERİ.....	11
2. BÖLÜM: SEYYİD SİYÂHÎ DERVİŞ MEHMED'İN MECMAU'L-FELEKİYÂT VE KENZ-İ MAKTÛM-I HAYÂL-İ CİHÂN'I	13
2.1. Eserin Şekil Özellikleri.....	13
2.1.1. Nüsha	13
2.1.2. Bölüm Tasnifi	13
2.1.2.1. Giriş Bölümü	13
2.1.2.2. Konunun Anlatıldığı Bölüm	16
2.1.3. Kullanılan Nazım.....	19
2.2. Eserin Muhtevası.....	22
2.2.1. Ay Menzilleri.....	22
2.2.1.1. Şeretayn	23
2.2.1.2. Butayn.....	23
2.2.1.3. Süreyyâ	23
2.2.1.4. Deberân.....	23
2.2.1.5. Hek'a	23
2.2.1.6. Hen'a	23
2.2.1.7. Zirâ.....	23
2.2.1.8. Nesre	23
2.2.1.9. Tarfe	23
2.2.1.10. Cebhe	24
2.2.1.11. Zübne.....	24
2.2.1.12. Sarfe.....	24

2.2.1.13. Avva.....	24
2.2.1.14. Simâk	24
2.2.1.15. Gafra	24
2.2.1.16. Zubâne	24
2.2.1.17. İklîl.....	24
2.2.1.18. Kalb	24
2.2.1.19. Şevle	25
2.2.1.20. Ne‘âim	25
2.2.1.21. Belde.....	25
2.2.1.22. Zâbih.....	25
2.2.1.23. Bula‘	25
2.2.1.24. Su‘ûd.....	25
2.2.1.25. Ahbiye	25
2.2.1.26. Mukaddem	25
2.2.1.27. Mu‘ahhar	25
2.2.1.28. Batnü’l-hût (Reşa)	25
2.2.2. Âyetler	28
2.2.2.1. Allahu lâ ilahe illa hüvel hayyü’l-kayyüm lâ te’huzuhu	30
2.2.2.2. Yâ eyyuhellezine âmenü’t-tekullahe ve’l-tenzur.....	30
2.2.2.3. Kemâ enzelnâ [‘alâ’l-muktesimîn]	30
2.2.2.4. Allahu laţifun bi ibâdihi.....	30
2.2.2.5. kûlillallahüme mâlike’l-mulki tû’ti’l-mülke [men teşa].....	30
2.2.2.6. Şehidallahu ennehü la ilahe illa hüve ve’l melâiketu ve ulu’l-‘ilmi kaimen bi’l-kıst.....	30
2.2.2.7. Allahu nûri’s-semavâtu ve’l-ard.....	31
2.2.2.8. selâmun kavlen mir-rabbi rahîm.....	31
2.2.2.9. vemâ min dâbbetin fi’l-arđi	31
2.2.2.10. huvallahulezi lâ ilahe illa hüve alimu’l-ğaybi	31
2.2.2.11. cennâtu ‘Adnin yedhulühnehâ	31
2.2.2.12. vallahu yed’ü ilâ dâri’s-selâmi	31
2.2.2.13. zuyyine linnâsi hubbu’ş-şehvâti.....	31
2.2.2.14. şaha mâ enzelnâ [aleykel Qur ‘âne li teşkâ].....	31
2.2.2.15. ‘âlemü’l-ğayb ve’ş-şehâdet.....	32
2.2.2.16. ve ‘indehu mefâtiħul gaybi lâ ya ‘lemuha illa hüve	32
2.2.2.17. zahare’l-fesâdü fil berri ve’l-bahri.....	32
2.2.2.18. şad ve’l-kur‘ân zî’z-zikr	32
2.2.2.19. kaf ve’l-kur‘âni’l-mecid ilâ ahire	32
2.2.2.20. ġâfiriz zenbi ve kıbilit tevbi	32
2.2.2.21. er-Rahmanu allemel Qur‘ân halâkel insân	32
2.2.2.22. fe lâ ve rabbike lâ yûminune	32
2.2.2.23. şehdu’llahu ennehü lâ ilahe illa hüve	33
2.2.2.24. tebbet yedâ Ebî Lehebin [ve tebb].....	33
2.2.2.25. kellâ sevfe ta‘lemüne r.....	33
2.2.2.26. şumme enzele ‘aleykum min ba ‘di’l-ğammi	33
2.2.2.27. lev enzelnâ haza’l-kur‘âne ‘alâ cebelin	33
2.2.2.28. hatemu’l-lahu ‘alâ kulûbihim ve ‘alâ semihim.....	33
2.2.2.29. vezkurullahe fi eyyâmin ma’dudât	33
2.2.2.30. Nun ve’l-kalemi ve mâ yeşurun	33
2.2.2.31. ve darbeballahu meselen [lillezine amenumreete fir ‘avun].....	33

2.2.2.32. fi'l-berri ve'l-baħri.....	34
2.2.2.33. Lā ilahe illa huv 'aleyhi tevekkeltu ve hüve rabbu'l- 'arşı'l- 'azīm	34
2.2.2.34. ya 'lemū mā beyne eydīhim ve mā ħalfehum [ve lā yuhitune bihi ilma]	34
2.2.3. Bölgeler, Şehirler ve Ülkeler	34
2.2.3.1. Bölgeler	34
2.2.3.2. Şehirler.....	35
2.2.3.3. Ülkeler	35
2.2.4. Burçlar	46
2.2.4.1. Hamel.....	48
2.2.4.2. Sevr.....	49
2.2.4.3. Cevzâ	49
2.2.4.4. Seretân	50
2.2.4.5. Esed	51
2.2.4.6. Sünbüle	51
2.2.4.7. Mîzân	52
2.2.4.8. Akreb	52
2.2.4.9. Kavs	53
2.2.4.10. Cedî	53
2.2.4.11. Delv	54
2.2.4.12. Hût	54
2.2.5. Doğa Olayları (İlm-i Enva')	55
2.2.6. Esmâ-ı Hüsnâ.....	58
2.2.7. Harfler.....	61
2.2.7.1. Elif	72
2.2.7.2. Yâ'	72
2.2.7.3. Kef	72
2.2.7.4. Lâm.....	72
2.2.7.5. Mîm	73
2.2.7.6. Nûn	73
2.2.7.7. Sîn.....	73
2.2.7.8. Bâ.....	73
2.2.7.9. Cîm	73
2.2.7.10. Dâl	73
2.2.7.11. He.....	73
2.2.7.12. Vâv.....	74
2.2.7.13. Zây	74
2.2.7.14. Ha.....	74
2.2.7.15. Ta	74
2.2.7.16. 'Ayn	74
2.2.7.17. Fâ	74
2.2.7.18. Sâd	74
2.2.7.19. Kâf	75
2.2.7.20. Râ'	75

2.2.7.21. Şın.....	75
2.2.7.22. Tâ.....	75
2.2.7.23. Sâ.....	75
2.2.7.24. Hı.....	75
2.2.7.25. Zâl.....	76
2.2.7.26. Dâd.....	76
2.2.7.27. Zâ.....	76
2.2.7.28. Gayn.....	76
2.2.8. Hastalıklar.....	76
2.2.9. İşaretler.....	78
2.2.9.1. Remil.....	78
2.2.9.2. Muska.....	80
2.2.10. Madenler.....	83
2.2.10.1. Cıva.....	84
2.2.10.2. Demir.....	85
2.2.10.3. Bakır.....	85
2.2.10.4. Gümüş.....	85
2.2.10.5. Altın.....	85
2.2.10.6. Kurşun.....	85
2.2.10.7. Kalay.....	85
2.2.11. Melekler.....	86
2.2.12. Minyatürler.....	89
2.2.12.1. Burç Minyatürleri.....	90
2.2.12.1.1. Hamel.....	90
2.2.12.1.2. Sevr.....	91
2.2.12.1.3. Cevzâ.....	92
2.2.12.1.4. Seretân.....	93
2.2.12.1.5. Esed.....	93
2.2.12.1.6. Sünbüle.....	95
2.2.12.1.7. Mîzân.....	95
2.2.12.1.8. Akreb.....	96
2.2.12.1.9. Kavs.....	97
2.2.12.1.10. Cedî.....	97
2.2.12.1.11. Delv.....	98
2.2.12.1.12. Hût.....	99
2.2.12.2. Melek Minyatürleri.....	100
2.2.12.2.1. Rukyâil ve Mezhiyâil.....	100
2.2.12.2.2. Cebrâil.....	100
2.2.12.2.3. Mikâil.....	101
2.2.12.2.4. Şemhûreş.....	102
2.2.12.2.5. Burak.....	103
2.2.12.2.6. Aynıyâil.....	104
2.2.12.2.7. Azrâil.....	104
2.2.12.2.8. Ebyâz.....	105
2.2.12.2.9. İsrâfil.....	105

2.2.12.2.10. Kahrâyil	106
2.2.12.2.11. Rumyâil	106
2.2.12.2.12. Şemsâil.....	107
2.2.12.2.13. Ahmer	107
2.2.12.2.14. Arş-ı Azim	108
2.2.12.2.15. Diğer Melekler.....	109
2.2.12.3. Felek Minyatürleri	110
2.2.12.3.1. Burc-ı Sevr.....	110
2.2.12.3.2. Müşterî.....	111
2.2.12.3.3. Zuhâl	111
2.2.12.3.4. Mîzân-ı Felek.....	113
2.2.12.3.5. Kavs Burcu	113
2.2.12.3.6. Merîh	114
2.2.12.3.7. ‘Utârid.....	115
2.2.12.3.8. Şems.....	116
2.2.12.4. Diğer Minyatürler	116
2.2.13. Mitolojik Unsurlar	119
2.2.13.1. Yaratılış	119
2.2.13.2. Mitolojik Şahıslar	124
2.2.14. Mizaçlar	125
2.2.14.1. Demevî Mizaç	126
2.2.14.2. Safrayî Mizaç.....	126
2.2.14.3. Balgamî Mizaç.....	126
2.2.14.4. Sevdayî Mizaç	127
2.2.15. Tabiatlar.....	127
2.2.15.1. Nârî Tabiat.....	127
2.2.15.2. Turâbî Tabiat	128
2.2.15.3. Hevâyî Tabiat	128
2.2.15.4. Âbî Tabiat	129
2.2.16. Yıldızlar ve Gezegenler	129
2.2.16.1. Şems (Afitâb, Mihr, Hurşid, Gün, Güneş).....	130
2.2.16.2. Kamer (Mâh, Meh, Bedr, Hilâl, Ay)	131
2.2.16.3. ‘Utârid (Tîr, Merkür).....	132
2.2.16.4. Zühre (Çulpan, Nahid, Venüs)	132
2.2.16.5. Merîh (Behram, Mirrih, Mars)	133
2.2.16.6. Müşterî (Bercis, Jüpiter)	133
2.2.16.7. Zuhâl (Keyvân, Satürn, Sekendiz).....	134
2.2.16.8. Diğer Yıldızlar	134
2.3. Eserin Dil ve İmla Hususiyetleri.....	137
2.3.1. Türkçe Kelimelerde ‘Ayn Kullanımı	137
2.3.2. İkili Kullanım	138
2.3.3. Harf Hataları	138
2.3.4. Atasözleri ve Deyimler.....	141
2.3.5. Tamlamalar	142

2.3.5.1. Farsça Tamlamalar	142
2.3.5.2. Arapça Tamlamalar	143
2.3.5.3. Türkçe Tamlamalar	143
2.3.6. Ekler	144
2.3.6.1. Fiilimsi.....	144
2.3.6.2. Belirtme Hâl Eki.....	145
2.3.7. Kapalı ê Kullanımı	145
2.3.8. ‘şimdi’ Yerine ‘imdi’ kullanımı	145
2.3.9. eyit- Fiilinin kullanımı.....	145
2.3.10. ay- Fiilinin Kullanımı	145
3. BÖLÜM: MECMAU’L-FELEKİYÂT VE KENZ-İ MAKTÛM-I HAYÂL-İ CİHÂN’IN GELENEK İÇERİSİNDEKİ YERİ	147
3.1. Mecmau’l-Felekiyât ve Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân’ın Türü	147
3.2. Mecmau’l-Felekiyât ve Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân’da Yer Alan Unsurların Eski Türk Şiirinde Kullanımı	148
3.3. Mecmau’l-Felekiyât’ta Minyatür Kullanımı.....	161
4. BÖLÜM: METİN VE ÇEVİRİ YAZIDA TAKİP EDİLEN USUL.....	163
4.1. Mecmau’l-Felekiyât ve Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân’ın Nüsha Tavsifi, Tıpkıbasım ve Çeviri Yazılı Metni	163
4.2. Çeviri Yazıda Takip Edilen Usul.....	163
SONUÇ.....	165
KAYNAKÇA	169
EKLER	175
DİZİN	301
ÖZ GEÇMİŞ.....	305

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1: Bölüm Tasnifi	17
Tablo 2: Ay Menzilleri ve Mevsimler.....	22
Tablo 3: Mecmau'l-Felekiyât'a Göre Ay Menzillerin Derece ve Dakikaları	26
Tablo 4: Hurûf-ı Mukattaa ve Sureleri	28
Tablo 5: Mecmau'l-Felekiyât'ın Bölüm Başlarında Verilen Âyetler	29
Tablo 6: Mecmau'l-Felekiyât'ta Yer Adları ve Gerçekleşecek Olaylar	36
Tablo 7: Burçların Yıldız, Tabiat, Mizaç, Maden ve Tarihleri	47
Tablo 8: Mecmau'l-Felekiyât'a Göre Tarihler Arasında Gerçekleşecek Olan Doğa Olayları	55
Tablo 9: Mecmau'l-Felekiyât'ta Bölümler ve Esmâlar	59
Tablo 10: Arap Alfabesinde Harflerin Sayısal Değeri	62
Tablo 11: Mecmau'l-Felekiyât'ta Harfler ve Burçları	63
Tablo 12: Mecmau'l-Felekiyât'ta Metin İçinde Yer Alan Harfler	65
Tablo 13: Mecmau'l-Felekiyât'ta Bölüm Sonu Harfleri	67
Tablo 14: Sekiz Harf ve Sırları	69
Tablo 15: Mecmau'l-Felekiyât'ta Yer Alan Hastalıklar	76
Tablo 16: Mecmau'l-Felekiyât'ta Yer Alan Remil İşaretleri ve Anlamları	79
Tablo 17: Mecmau'l-Felekiyât'ın Bölümlerine Göre Harf ve Sayı Muskaları	80
Tablo 18: Burçlar ve Madenler	83
Tablo 19: Remil İşaretleri ve Madenler	84
Tablo 20: Ulvî ve Sufî Meleklerin Burç, Yıldız, Harf, Esmâ ve Madenleri	88
Tablo 21: Harfler ve Burçların Tabiatları.....	127

Tablo 22: Mecmau'l-Felekiyât'ta Yer Alan Diğler Yıldızlar	134
Tablo 23: Mecmau'l-Felekiyât'ta Söz Başı 'ayın Kullanımı	137
Tablo 24: Mecmau'l-Felekiyât'ta İkili Kullanımlar	138
Tablo 25: Mecmau'l-Felekiyât'ta Yer Alan Harf Hataları	138

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 1. Hamel	90
Resim 2. Sevr I	91
Resim 3. Sevr II	91
Resim 4. Cevzâ I	92
Resim 5. Cevzâ II	92
Resim 6. Seretân	93
Resim 7. Esed	94
Resim 8. Sünbüle	95
Resim 9. Mîzân	96
Resim 10. Akreb	96
Resim 11. Kavs	97
Resim 12. Cedî	98
Resim 13. Delv I	98
Resim 14. Delv II	99
Resim 15. Hût	99
Resim 16. Rukyâil ve Mezhiyâil	100
Resim 17. Cebrâil	101
Resim 18. Mikâil I	101
Resim 19. Mikâil II	102
Resim 20. Şemhûreş I	102
Resim 21. Şemhûreş II	103
Resim 22. Burak	103
Resim 23. Aynıyâil	104

Resim 24. Azrâil	104
Resim 25. Ebyâz	105
Resim 26. İsrâfil.....	105
Resim 27. Kahrâyil	106
Resim 28. Rumyâil	106
Resim 29. Şemsâil.....	107
Resim 30. Ahmer	107
Resim 31. Arş-1 ‘Azim	108
Resim 32. Diğer Melekler I	109
Resim 33. Diğer Melekler II.....	109
Resim 34. Diğer Melekler III	110
Resim 35. Burc-1 Sevr	110
Resim 36. Burc-1 Müşteri	111
Resim 37. Burc-1 Zuhâl I.....	112
Resim 38. Burc-1 Zuhâl II	112
Resim 39. Mîzân-1 Felek	113
Resim 40. Kavs Burcu I	113
Resim 41. Kavs Burcu II	114
Resim 42. Burc-1 Merîh I.....	114
Resim 43. Burc-1 Merîh II	115
Resim 44. Burc-1 ‘Utârid.....	115
Resim 45. Burc-1 Şems	116
Resim 46. Diğer Minyatürler I	116
Resim 47. Diğer Minyatürler II.....	117
Resim 48. Diğer Minyatürler III.....	118

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

bkz.

Bakınız

c.

Cilt

Çev.

Çeviren

Ed.

Editör

H.

Hicrî

Haz.

Hazırlayan

M.

Miladî

s.

Sayfa

vb.

ve benzeri

yy

Yüzyıl

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Metinde aşağıdaki çeviri yazı sistemi kullanılmıştır:

ا Aa / Ee	س Ss
آ Āā	ش Şş
آء	ص Şş
ب Bb / Pp	ض Dđ / Žž
پ Pp	ط Tt
ت Tt	ظ Zz
ث Ss	ع ‘
ج Cc	غ Ğğ
چ Çç	ف Ff
ح Hh	ق Kk
خ Hh	ك Kk / Gg / Ññ
خوآ ā	ل Ll
د Dd	م Mm
ذ Zz	ن Nn
ر Rr	ه Hh
ز Zz	□Vv / Ūū / Oo / Öö
ژ Jj	ي Yy / Iı / İi

GİRİŞ

Astroloji; yıldızlar, gezegenler vb. gökyüzündeki hareketlerin yeryüzündeki olayların ve durumların şekillenmesi üzerindeki etkisini inceleyerek bunları yorumlayan bir düşünce sistemidir. Benzer olay, koşul ve durumlardan yola çıkarak gökyüzünü yorumlama ve anlamlandırma çabasıdır. Yıldızların matematiksel konumlarından yola çıkarak doğmuş olan her şeyin –insan, devlet vb.- belirli gruplar dâhilinde yorumlanmasıdır.

Pozitif bilimler; kesin, değişmez ve ölçülebilir veriler içermektedir. Ancak astroloji, pozitif bilimlerden ‘kesin ve değişmez bir yargı’ya ulaşmadığı için ayrılmaktadır. Astroloji, bütüncül bir şekilde karşılıklı yorumlama ve ilişkisellik üzerinde yoğunlaşmaktadır. Astrolojinin astronomiden farkı, yıldızların ve çeşitli gök cisimlerinin belirli bir amaç ve sistem doğrultusunda bir araya geldiği düşünülerek onlardan geçmiş, gelecek ve şimdiki zamana dair anlamlar çıkarılmasıdır. M.S. 17.yüzyıla kadar astronomi ve astroloji aynı sistem olarak değerlendirilmiştir. Birinde uzmanlaşan kişinin diğeri hakkında da bilgi sahibi olduğu düşünülmüştür. Fakat astronomi matematiksel, astroloji ise düşünceseldir. Diğer bir deyişle astronomi, astrolojinin matematiğidir. Astroloji ise astronominin metafiziği olarak nitelendirilebilir (FEHD, 2000, 124).

İnsanlar, yüzyıllar boyunca bilinmezleri keşfederek gelecek hakkında bilgi sahibi olmak istemiştir. Yaşamlarına yön vermek için gökyüzünü incelemiş ve bu incelemeler sonucu çeşitli anlamlar çıkarmışlardır. Astroloji, öngörüğü içermesi bakımından bu ihtiyacı karşılamıştır. Gezegen ve yıldızların hareketlerini yorumlayarak insanların, ülkelerin, hatta dünyanın geçmişi, geleceği ve önemli olaylarını tayin etmişlerdir. Astroloji önemini erken dönemlerden itibaren sürdürmüştür. Erken dönemlerden itibaren varlığını sürdüren bilim, sanat dalları ya da düşünce sistemleri gibi astroloji de değişimler ile günümüze dek ulaşmıştır. Diğer bilim, sanat dalları ve düşünce sistemleri ile etkileşimde bulunmuştur.

Astroloji, astronomi ile içe içe geçtiği gibi din ve dinsel törenlerin de ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Güneş, ay ve diğer yıldızların hareketleri dinsel ritüeller için kullanılmış ve ölüm, ölüm vb. için sembolik değerler kazanmıştır.

Tarım uygarlıklarının tamamı, tarım işleri ile ilgili gökyüzü hareketlerine güvenmişlerdir. Böylece tarım toplumlarında yıldız ve gezegen hareketleri yorumları ile takvimler hazırlanmıştır.

Astronomi, astroloji, takvim, din, fal ve büyü; Mezopotamya, Mısır, Hindistan, Çin ve Yunan'da ayrılmaz bir bütünün parçasını oluşturmuştur. Bugünkü bakış açısı ile her ne kadar farklı sistemler olsalar da erken uygarlıklar için ayrılmaz oldukları görülmektedir.

Sümerler, gökyüzünü gözlemlemiş ve bu gözlemleri kil tabletler vasıtası ile kayda geçirmişlerdir. Ayın her evresinde değişmesi, Sümerlerin gökyüzünde en çok ilgisini çeken olay olmuştur. Ayın sabit bir yörüngede gittiğini gözlemleyerek ay takvimini kullanmışlardır. Yılı 12 aya bölmüşler ve yılın beş ayı 29, yedi ayı ise 30 gün olarak kabul etmişlerdir. Bazı yıldızların ise gidiş yönlerinin sabit olmadığını keşfetmişlerdir. Bu 'gezegen'lerin içinde en önemlisi ise Venüs (İnanna) gezegenidir. Sümerliler, yıldızlar üzerinde gözlem yaparak mevsimsel farkları belirlemiş ve dolayısı ile tarım ile ilgili işlere başlama zamanını önceden bilebilmişlerdir. Bu öngörü ile yıldızları yorumlayarak kehanette bulunmaya başlamışlardır. Bu kehanetlerde; güneş ve ayın on ikisinde birlikte görülürse kral hanedanının sona ereceği, bu olay ayın on üçünde olursa ülkede huzursuzluk olacağı, ay tutulması nisan ayında olursa yıkım olacağı ama temmuzda olursa ürünlerin bol olacağı vb. söylenmiştir (GÜNDÜZ, 2002, 263-265). Böyle kehanetler ile Sümer astronomisinin temel amacı, astroloji hâlini almıştır. Fakat iki sistemin iç içe geçmesi dolayısı ile astrolojinin gelişmesi matematiksel astronomi de gelişmesini sağlamıştır. Sümerler için astroloji bakımından üç önemli kuşak vardır. Bunlar Anu(Ekvator bölgesi), Enlil(Yengeç kuşağı) ve Ea(Oğlak kuşağı)'dır. Bu kuşaklar gezegen ve yıldızların konumlarının astrolojik açıdan belirlenmesini sağlamıştır. Herhangi bir gezegen ya da yıldızın gökte belli bir konumda bulunması kadar, onların diğer gök cisimlerine yakınlığı, uzaklığı ve onlarla olan hareketleri de astrolog için önemli bir olay sayılmıştır (BOZCA, 2008, 48). Ayın yüzü de Mezopotamya ve civarındaki ülkeleri temsil etmek amacıyla belirli bölümlere ayrılmıştır. Ay, diğer gök cisimleri içinde daha önemli bir konumdadır. Ay tutulmaları ve değişimleri ile astrolojide önemli bir bölümü işgal etmiştir. Ay ile gün ve gecenin belirli saatleri uğurlu ya da uğursuz sayılmıştır. Ancak zaman faktörü, ülkeden ülkeye değişmiştir. Ayrıca fırtına, şimşek ve yıldırımlar gibi meteorolojik olaylarda da astrolojik yargılardan faydalanılmıştır. Sümerlerde gökyüzünün tanrıların diyarı olması sebebiyle gökyüzündeki hareketlerin tanrıların kararlarını ve davranışlarını simgelediği düşünülmüştür. Bu sebeple de astroloji, din ve mitoloji ile iç içe geçmiştir. Koç Burcu, Sümerlerce Lu Hun Ga ya da "Hireling" olarak isimlendirilmiştir (ÇELİK, 1994, 36). Akrep takımyıldızı ilk olarak Sümerler tarafından bu şekilde adlandırılmıştır.

Babil'deki astronomi, eski uygarlıklar içerisinde en gelişmiş olanıdır. Gökyüzü gözlemleri ile zamanın astronomları olarak anılan Babilliler münecimler, "burçlar kuşağı"nın temel almışlar ve gökyüzünü haritaları oluşturmuşlardır. Matematiksel astronomi gelişirken bir yandan da gizemciliğe yönelmişlerdir. Ayın değişimleri ve tutulmaların, insanlara ve olaylara etki ettiğini düşünmüşlerdir (BOZCA, 2008, 94). Babilliler gözlemleri sonucunda yıldızlara isimler vermişlerdir. M.Ö. 2000'li yıllarda yıldızlar ile alakalı katalog düzenlemişlerdir. Bu katalogun kopyaları, Anadolu'da, Hitit başkenti Hattuşaş'ta bulunan Krallık Arşiv'inde korunmuştur. Bu durum, katalogun kapsadığı bilgilerin M.Ö 1200'den önce Ege bölgesine doğru yayıldığı anlamına gelmektedir (GÜNDÜZ, 2002, 266). Astrolojiye dair bilinen ilk yazılı belge M.Ö. 17. yüzyıla aittir. Bu belge, Babil Kralı Ammisaduqa (M.Ö. 1646- 1626) zamanında yazılmış olan Venüs tabletidir. Venüs tabletinde hem kehanetler hem de gözlemler bulunmaktadır. Dönemin astrolojik açıdan gelişimine vesika niteliği taşıyan bu tabletlerde gezegen ve yıldızların doğuş ve batışları vasıtası ile dünya, ülke ve kralın durumuna dair öngörülerde bulunulmuştur. Babil'de astronomik gözlemler M.Ö. 20'ye dek çivi yazısı ile kaydedilmiştir. Eski Yunanlı bilgilerin bu bilgileri ve yıldız falcılığını Babil'deki bu yazmalardan öğrendiği düşünülmektedir. M.Ö.538'de Persler Babil'e yerleşmesi ile astrolojide büyük gelişmeler olmuştur. M.Ö.432'de astronomik gözlemler sonucu takımyıldızlar yerine (burçlar kuşağı) zodyak burçları kullanılmaya başlanmış, böylece horoskop astrolojisi başlamıştır. M.Ö. 1. yüzyılda yorumlamalar, gökyüzündeki hareketlerin kral ve ülke ile bağlantısı üzerine olmuştur. Fakat M.Ö. M.Ö.409 yılında ilk kişisel horoskop oluşturulmuştur. İlk Babil horoskoplarında doğum tarihi, ana rahmine düşme tarihi olarak verilmiştir. Çocuğun geleceğiyle ilgili tahminsel raporlar içeren astronomi raporu ile devam etmiştir (OATES, 2004, 200). Babil'de burç isimleri; kusarıkku(koç), alpu(boğa), tuâmu rabûti(ikizler), pulukku (yengeç), arû (aslan), siru (başak), zibânitu (pençe, tam bilinmiyor), akrabu (akrep), quastu (ok), saha (keçi, tam bilinmiyor), kâ (kova), nunu (balık) şeklindedir (BROWN, 1898, 180). Babil'de boğa, "Tanrının Boğası" olarak adlandırılmış ve boğanın fırtınalara neden olduğu düşünülmüştür (ÇELİK, 1994, 40). İkizler burcu, bir çift çocuk olarak gösterilmiştir. Oğlak takımyıldızı Babilliler tarafından oğlak olarak tanımlanmıştır (ÇELİK, 1994, 79).

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi Yunan ve Helenistik astronomi ve astrolojide Babil astronomisinin teknikleri esas alınmıştır. M.Ö.331'de Büyük İskender'in Mezopotamya'yı fethetmesi ile Yunan ve Mezopotamya kültürü birbirine karışarak hangi gelişimin hangi kültüre ait olduğunu belirlemeyi zorlaştırmıştır. Pythagoras Babil'de eğitim görmüştür ve bu sebeple

Pythagoras astronomisi pek çok açıdan Babil astronomisine benzemektedir. Pythagorasçılar da Babilliler gibi gök cisimlerinin tanrısal kaynaklı olduklarına inanmışlardır. Ayrıca Babilliler gibi, gezegenlerin her birinin yere uzaklıklarının farklı olduğunu ve yere yıldızlardan daha yakın oldukları düşüncesini benimsemişlerdir. Pythagorasçılar, incelemeleri sonunca gezegenleri uzaklık sırasına göre sıralamışlardır. Bu sıralama, Yer, Ay, Merkür, Venüs, Güneş, Mars, Jüpiter ve Satürn şeklindedir. Daha sonraki incelemeler ile Merkür ve Venüs'ü Güneş'in arkasına yerleştirerek sıralamayı değiştirmişlerdir. Babil etkisinin yanında Hint yıldız bakıcılığından da etkilenme söz konusudur. Bazı eski Yunanlı düşünürler Hindistan'a giderek bilgi sahibi olmuşlardır. Söz konusu kişiler içerisinde en tanınmış olanı Tynalı Appolonius'tur. Yunanlarda matematiksel astronominin belirişisi oldukça hızlıdır. Bu sebeple astrolojinin mitoloji ve dinden uzaklaşmasının Mezopotamya'da gerçekleştiği düşünülmektedir. Bu aşamada Yunanlıların Mezopotamya astronomisinden bilgi bakımından faydalanmış oldukları çok daha kesinlikle söylenebilir (SAYILI, 2002, 390–391). Aristoteles, yıldızların dört element dışındaki beşinci element ya da beşinci özden oluştuğunu düşünmekteydi. Bu beşinci maddenin yeryüzünde bulunması bakımından gök cisimlerinin yeryüzündeki olayları etkilediği kanısındaydı (TEZ, 2001, 83). M.S. 100'lü yıllarda Batlamyus hazırladığı astronomi kitabı Almagest ve astroloji kitabında Tetrabiblos'ta tropikal zodyağı kullandığı ve bu kitaplar yüzyıllar boyu gökbiliminde hâkim olduğu için özellikle Batı'da sidereal zodyak ortadan kalkarak yerini tropikal zodyağa bırakmıştır (İLHAN, 2004, 20). Batlamyus, kitaplarında yıldızlar ve gezegenlerin insan üzerindeki etkisini açıklamış, bunların insan davranışlarını mutlak olarak etkilemediğini ve bu güce karşı koyulabileceğini belirtmiştir. Eski Yunanlılar Koç burcunu, arkasında Phixus ve Helle'yi taşıyan ve Colchis'e doğru uçan bir altın koç ile tanımlamışlardır. Ayrıca Yunanlılar Zeus'un Aries'i (Koç) gökteki uzun uçuşunu şerefleştirmek için koç şekli verdiği düşünülmüştür. Bir nesil sonra da Jason ve Argonaut Colchis'e gidip koçun altın postunu getirdiğine inanmışlardır (ÇELİK, 1994, 36). Yunanlılar Başak takımyıldızını ekin ve tarım tanrıçası olan "Demeter" olarak adlandırmıştır. Yunanlılar tarafından yay takımyıldızı mitolojide çok önemli bir yer tutan, "Centaur" olarak simgelenmiştir.

Belirlenebilen en eski takvim Çinlilerin ay takvimidir. Fakat bu ay takvimi, Arapların ve İbranilerin bilinen ay takviminden farklıdır. Çin imparatorları saraylarında birer astronom da sayılabilecek yıldız bakıcıları bulundururdu. Tutulmalar, yıldızların durumları ve Ay'ın gökyüzündeki hareketleri hakkında yorumlarda bulunmuşlardı. Çin yıllarının adları

hayvanlarla nitelenmiştir. Efsaneye göre Tanrı Budha gökyüzüne yerleşmeden önce bütün hayvanları çağırarak onlara birer hediye vereceğini söylemiştir. Sadece fare, yaban öküzü, kaplan, kedi, ejderha, yılan, at, koyun, maymun, horoz, köpek ve domuz gelmiştir. Buda onlara, “Size zamanı armağan ediyorum” demiştir. İlk gelen Fare olduğu için ilk yıl faredir. On iki yıl sırasıyla bu on iki hayvan arasında paylaştırılmıştır. Bazı yıllar uğurlu kabul edilmişken bazılarının da uğursuz olduğuna inanılmıştır (SUVEREN, 2001, 2). On iki yıl, on iki burcu kapsamaktadır. Her hayvan, o yılda doğan kişiye belirli özellikler verir. Çin astrolojisinde on iki burç; erkek-dişi, pozitif-negatif, kuzey, güney, doğu, batı olarak çeşitli gruplarda toplanırlar. Örneğin fare, kaplan, ejderha, at, maymun, köpek erkek ve pozitif burçlardır. Yaban öküzü, kedi, yılan, keçi, horoz ve domuz da dişi ve negatif burçlardır. Eski Çin’de koç burcu “Beyaz Kaplan”; aslan burcu “Kırmızı Kuş”; başak burcu “Kırmızı Kuş”, terazi, yay ve akrep “Mavi Ejder”, oğlak “Karanlık Savaşçı” olarak bilinen takımyıldızlarının bir parçası olarak bilinmekteydi.

Hindistan’da astroloji hakkında tam bilgi veren kitap M.Ö. 3500’den kalmıştır. Adı Pita Maha Siddhanta olan kitap, Pita Maha isimli bir Yogi tarafından yazılmıştır. Kitapta astrolojinin temel kurallarından bahsedilmiştir. Bu kitaptan 500 yıl sonra Vashishtta isimli bir astrolog, astroloji hakkında birkaç eser yazmıştır. Vashishtta’ya ait en önemli eser, Vashishtta Siddhanta’dır (SUVEREN, 2001, 455). Hint astrolojisinde en önemli unsurlardan biri karma inancıdır. Hintliler bedeninin geçiciliği, ruhun ise kalıcı olduğunu savunmuşlardır. Bu nedenle bir kişinin yıldız haritasına bakılarak ruhun daha önceki yaşamlarından söz edilebilir. Hint astrolojisinde burçlar; mersham(koç), vrishabam(boğa), mithuna(ikizler), kataham(yengeç), simha(aslan), kanya(başak), tulam(terazi), vrischika(akrep), dhanus(yay), makaram(oğlak), kumbha(kova), minam(balık) şeklindedir. Burçların isimleri bugünkü modern astroloji ile aynı olsa bile sistemi farklıdır. Hint astrolojisinde yıldız zamanı sistemi kullanılmaktadır. Bu durum da Güneş’in her burca modern burçlardan yirmi gün kadar geç girmesi anlamına gelmektedir (SUVEREN, 2001, 471).

İslam öncesi Arap şiirlerinde birçok yıldızın adı geçmektedir ve burçlara ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ancak onların karmaşık astrolojik uygulamalara sahip olduğuna dair bir belge bulunmamaktadır (SEZGİN, 2007, 3). Fakat 7. yüzyıldan sonra fetih hareketleri sonucu İslamiyet’in kuzeye yayılması ve 8-9. yüzyılda Beyt el-Hikme’de yürütülen Eski Yunan, Hint ve İran eserlerinden çevirilerle astrolojik uygulamalar gelişmiştir. Özellikle Eski Yunan geleneğinden etkilenerek adeta bu mirasın bir taşıyıcısı konumuna gelmiştir. İlm en-nücüm

(Yıldızlar ilmi), iki alt sınıfa ayrılmıştır. Bunlardan birincisi ilm el-hey'e ya da ilm en-nücûm et-ta'limî' olarak adlandırılan astronomidir. Daha önce değindiğimiz gibi astronomi, matematiksel olarak gezegenleri, yıldızları vb. incelemektedir. İkinci sınıf ise ilm el-ahkâm en-nücûm ya da sinâ'a ahkâm en-nücûm olarak adlandırılan astrolojidir. Astroloji, öngörüü içerdiği için İslam'ın temel düşüncesi ile örtüşmemektedir. Bazı kelâmcılar ve fıkıhçılar, olayların veya durumların nedeninin Tanrı yerine yıldızlara bağlanmasının meşru olmadığını savunmuşlardır. Fakat astroloji, İslamiyet içinde de kendine yer edinmiştir. Tarihçi Mesudî, İslam dünyasında halife Mensûr'dan itibaren yöneticilerin bir şehir kurarken, bir sefere çıkarken, önemli bir karar alırken vb. durumlarda, müneccimlerin görüşüne başvurduklarından bahsetmiştir (MESUDÎ, 2004, 251). Ebû Hâmid el-Gazzâlî, *İhyâ'u Ulûmi'd-Dîn* adlı eserinde astrolojiyi zararlı olarak nitelendirmiştir. Peygamberin "Yıldızlardan bahsedilince susun" ile halife Ömer'in "yıldızları kara ve denizde şaşmayacak ve yolu bulacak kadar öğrenin" sözlerinden hareketle astrolojinin şeriata uygun olmadığını savunmuştur (GAZÂLÎ, 2008, 33). Gazzâlî'ye göre insan yıldızlardan yola çıkarak yorumlama yaparken gerçek iradeyi unutacaktır. Bu sebeple uzak durulmalıdır. İhvân es-Safâ topluluğu yıldızlar ilmi konusunda yeni bir sınıflandırma yapmıştır: ilm el-hey'e (astronomi), ilm ez-zîcât (zîc cetveli, takvim oluşturma, tarih çıkarma), ilm el-ahkâm en-nücûm (astroloji) (AYDIN, 2011, 184). Batlamyus evren anlayışını benimsemişlerdir ve uğur ile uğursuzluk yıldızlardan gelmektedir. Jüpiter (Müşteri), Güneş ve Venüs (Zühre) uğurlu iken Satürn (Zuhal), Mars (Merih) ve Ay uğursuzdur. Kişilerin karakterleri etkisinde oldukları yıldızlara göre şekillenir. Muhyiddin İbn Arâbî, sayılar ile varlıklar arasındaki ilişkiye yer verdiği *İlm-i Cifir* eserinde insan ve burç ilişkilerine yer vermiştir. Her harfe nitelik yüklenirken, her burca ve takımyıldızda da vasıflar verilmiştir. *Kur'ân*'daki burç kavramı ile astrolojinin burç kavramı arasında farklar bulunmaktadır. Burç kavramı astrolojide, "Güneşin bir yılda takip ettiği düşünülen yörüngenin içlerinden geçtiği belli sembollerle gösterilen on iki takımyıldızından her biri"dir (DEMİRCİ, 1992, 421). *Kur'ân*'da burç kavramı, tekil olarak yer almaz. Çoğulu olan 'burûc' ise dört yerde geçmektedir. Nisâ Suresi 78.âyette 'hisar' anlamındadır. Üç âyette ise 'gökyüzündeki burçlar' anlamında kullanılmıştır: "*Andolsun, biz gökte birtakım burçlar yarattık ve bakanlar için onları süsledik.*" (Kur'ân-ı Kerîm Hicr Suresi 15/16); "*Gökte burçları var eden, onların içince bir çerağ(güneş) ve nurlu bir ay barındıran Allah, yüceler yücesidir.*" (Kur'ân-ı Kerîm Furkan 25/61); "*Burçlara sahip gökyüzüne andolsun.*" (Kur'ân-ı Kerîm Burûc 85/1) Bu âyetlerden yola çıkarak bahsedilen burç kavramının takımyıldızları değil, yıldızların süslediği yer olduğunu anlaşılmaktadır. Burçların, "meleklerin bulunduğu mekân" olduğu fikri de

bulunmaktadır. Bu yargıdan yola çıkılarak burçların var oluşları ile değil, ilahi emirlerin kaynak yeri olması bakımından yeryüzü için aktif bir rolünün olduğunu düşünülebilir (AĞBAL, 2012, 263-264). İslam literatüründe burçlardan âlem ve insan ilişkisini bütüncül bir açıdan ele alarak kozmolojik yorumlarla bahsedilmiştir. Burçlar, metafizik âlem ile fizikî âlemi birleştiren bir konumda yer almıştır. Dört unsura, her insana, ülkeye, güne ve organa burçlar atfedilmiştir. İslam literatüründe burçlar; Hamel(koç), Sevr(boğa), Cevzâ(ikizler), Seretan(yengeç), Esed(aslan), Sünbüle(başak), Mîzân(terazi), Akrep, Kavs(yay), Cedî(oğlak), Devl(kova), Hût(balık) olarak anılmıştır.

Avrupa Astrolojisinin temel kaynağı “Yukarısı nasılsa, aşağısı da öyledir.” sözüdür. Bu dayanak ile tanrının yaptığı işler, yıldız ya da gezegenlerin hareketleri gibi ‘yukarı âlem’de gerçekleşen olayların yeryüzü olan ‘aşağı âlem’e etki edeceğine inanılmıştır. 13. yüzyıla kadar ‘göksel etki kuvveti’ hemen hemen bütün Latin yazarlar tarafından benimsenmiştir. 13.yüzyılda yaşayan din adamı Albertus Magnus özellikle astroloji ile ilgilenmiştir. *Astronominin Aynası* adlı eserinde din ile astrolojiyi ilişkilendirerek astrolojiyi meşru kılma yollarını aramıştır. Bu durum kilise ile arasının açılmasına neden olmuştu. Paris piskoposu Tempier, birçok gizli ilmi Hıristiyan düşüncesine aykırı olduğu gerekçesi ile yasaklamıştır. Fakat bu ‘Paris Yasak’larında astrolojiye müsamaha gösterilmiş, nekromansi gibi alanlar ağır bir biçimde cezalandırılmıştır. 1405’te Conrad Keyser, tarihsel olayları metafizik öğelerde açıklamaya çalışarak eserinde Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Venüs, Merkür ve Ay’ın resimleri ile burç yorumlarına yer ayırmıştır (TEZ, 2011, 83). Cornelius Agrippa’ya göre astroloji, olaylara maddî açıklamalar getirme çabasıdır. Bu durumda gök cisimlerinin hareketlerinin anlaşılacak gelecek önceden kestirebilir ve yönlendirilebilir inancıdır. Ona göre astroloji, matematik ve nümeroloji ile iç içedir. Orta Çağ üniversitelerinde astroloji öğretilmekteydi. Çünkü bir insanın mensup olduğu takımyıldızı ameliyat uygunluğunu belirliyordu. Ayrıca İslam astrolojisinde olduğu gibi burçların çeşitli organlara hükmettiği görüşü yaygındı. 16. yüzyılda John Dee, I. Elizabeth’in sarayında matematikçi, astrolog ve simyacı olarak bulunmuştur. Kraliçeye özel yıldız falı hazırlamıştır. 17. yüzyılda Johannes Kepler, üstü bir astronom olmasının yanı sıra hava tahminleri, ayaklanmalar ve saldırılar gibi konularda astronomik tahminlerde de bulunmuştur. 1601 yılında yazdığı *Astrolojinin Güvenilir Temelleri* adlı kitabında yıldız ve gezegenlerin insan yaşamını şekillendirdiği inancını reddetmiştir ama makrokozmos ile mikrokozmos arasında bir uyum olduğuna inanmıştır (TEZ, 2011, 91). Robert Fludd da Kepler ile çeşitli risaleler yayımlamış ve böylece tanınmış bir kabalacı ve astronom hâlini almıştır. Marsilio

Ficino, *Karşılaştırmalı Olarak Gök Cisimleri ve Yaşam Üzerine* adlı eserinde yıldızlar ile insan ilişkilerinden bahsederek belirli yönergelere yer vermiştir.

Türklerde astroloji ve astronominin gelişmesi yönetim kadrosunun desteği çevresinde gelişmiştir. Türkler On İki Hayvanlı Türk Takvimini kullanmışlardır. Bu takvim, güneş yılı esasına dayanmaktadır. Yılların ve ayların isimleri hayvan isimleri ile anılmıştır. Bu on iki hayvan sırasıyla şöyledir: Sıçan, sığır, pars, tavşan, ejder, yılan, at, koyun, maymun, tavuk, köpek ve domuz. On iki yıl süren her devreden sonra aynı isimleri taşıyan diğer devre başlamaktaydı. Bu açıdan Çin takvimiyle benzerlikler taşımaktaydı. Kutadgu Bilig’de yıl martta başlamakta ve Zodyak ayları kullanılmaktadır. Ayların adları şöyledir: Kozi(kuzu-koç) /miş, Ud (Öküz-boğa), Erentir (Erentüz-İkizler), Sacu, Arslan, Buğday (Başak), Ülgü (terazi), Çadan (Akrep), Ya (yay), oğlak, könek (kova), balık. Kaşgarî de Türk yılının baharda başladığını söylemiştir ve on iki hayvan sırasının hem yıllar hem aylar için kullanıldığını şu sözlerle aktarmaktadır: *“On iki yıl, ayların sayısına şu andaki ayların ve takımyıldızların sayısına uygundur.”* (ESİN, 2001, 106). Anadolu’da bilimin gelişmesinde medreseler ve darüşşifaların etkisi büyüktür. Anadolu Selçuklu hükümdarlarının astroloji ve astronomiyle ilgilendikleri, bu doğrultuda bazı hükümdarların yanlarında müneccim bulundurdıkları bilinmektedir. II.Kılıç Arslan devrinde (1156-1192) Hubeyş et-Tıflısî, I. Alâeddin Keykûbad devrinde (1221-1237) Müneccime Bîbî ve Esîruddîn Müneccim Anadolu’da astroloji ve astronominin gelişmesine kaynaklık sağlamışlardır (İHSANOĞLU, 1997, 72). Beylikler ve Anadolu Selçuklu Devleti boyunca devam eden astroloji merakı Osmanlı Devleti’nde de sürmüştür. Müneccimlerin varlığı II. Murat devrine (1421-1451) kadar götürülmektedir. Müneccimlerin erken dönemde sarayda bulduklarına dair resmî vesikalar yoktur. Ancak erken dönemlerde bile müneccimlerin etkin olduğunu söylemek mümkündür. Tâcizâde Cafer Çelebi, Mahsûre-i İstanbul Fetihnâmesi’nde Fatih Sultan Mehmet’in İstanbul fethinden önce müneccimlere danıştığını kaydetmektedir (TÂCÎZÂDE CAFER ÇELEBÎ, 1915, 10). Müneccimlerin resmî olarak sarayda yer alması II. Bayezid devrindedir (1481-1512). İlk resmî müneccimbaşı Seydi İbrahim b. Seyyid olmuştur (DAYIOĞLU, 2010, 27). Kanuni Sultan Süleyman saltanatının (1520-1566) ortalarına kadar Seydi İbrahim bu görevde kalmıştır. Ardından bu görev Sadi b. İshak Çelebi’ye verilmiştir (AYDÜZ, 1995, 164). Müneccimler, astroloji ve mîkât ilmi ile görevlendirilmişlerdir. Yıldız ilminin en temel amacı ise takvim çıkarmak olmuştur. Takvimler rakam ve ahkâm takvimidir. Rakam takvimi, ayları ve günleri gösteren günlük takvimlerdir. Ahkâm takvimi ise öngörüye dayanan, dolayısıyla astrolojik

yorumları içeren takvimlerdir. Müneccim, yıldızlar ve gezegenleri hareketini, zîc okumayı bilmelidir. Müneccimler en güvenilir olarak bilinen *Zîc-i Uluğ Bey*'i kullanmışlardır (ARSLAN, 2015, 110). Müneccimler, bir konuda yapılması gerekeni ve yapılması için uygun zamanı belirlemede görev almışlardır. Savaş, sefer, yolculuk, inşaat vb. konularda en uğurlu başlama tarihini tespit etmeye çalışmışlardır. I.Abdülhamid ve III.Selim hariç Osmanlı padişahları müneccim yorumlarını dikkate almışlardır (Ahmet Cevdet Paşa, 1893, 26). Müneccimlik 19.yüzyıla kadar neredeyse hiç değişiklik göstermeden varlığını devam ettirmiştir. 19.yüzyılda ikinci müneccimler atanarak değil, sınav ile görevlendirilmişlerdir. Ardından bu mevki tamamen kaldırılmıştır. Son müneccimbaşı Karlovalı Hüseyin Hilmi Efendi'dir. 1924'ten sonra müneccimlik kaldırılarak yerine muvakkitlik getirilmiştir. İlk muvakkit Ahmet Ziya Akbulut olmuştur. Muvakkitlik, 20 Eylül 1952'de kaldırılmıştır (ARSLAN, 2015, 109). Ahmed-i Dâî'nin *Muhtasar fî 'ilmi't-Tencim ve Maarifeti't-Takvîm (Tercüme-i Sî Fasl)* adlı eseri Osmanlı edebiyatında astroloji ve astronomi alanında ilk çeviridir. Bu eserde astronomi terimlerinin Türkçe karşılıklarını vermiştir (İHSANOĞLU, 2002, 158).

İlyas Çelebi, yıldıznâmelerin tanımını şu şekilde yapmıştır: “Gezegenlerin konum ve hareketlerinin dünyadaki olayları ve insanların kaderini etkilediği inancına dayanan fallara dair eserlerin Türkçedeki ortak adı.” (ÇELEBİ, 2013, 545). Yıldıznâmelerde yedi gezegen, on iki ay ve on iki burç esas alınarak on iki burç ile insanlar arasındaki bağ keşfedilir. Her insan, gök haritasının on ikiye ayrılan parçasında doğduğu tarihe göre bir burca mensup olur. Yıldıznâmelerde kişinin mensup olduğu burç ile karakterinin şekillendiği düşünülerek çeşitli yorumlamalar yapılır. İnsanların doğduğunu ay, gün ve saate göre bir yıldızın etkisi altında olduğu düşünülür. Arap alfabesindeki yirmi sekiz harf su, toprak, ateş ve hava olmak üzere dört gruba ayrılır. Ayrıca her harf için sayısal değer verilmiştir. Doğum tarihini bilmeyen bir kişinin burcu harflerin sayısal değerlerinden yararlanılarak ebced hesabı ile bulunur. Yıldıznâmelerde ebced-i kebîr ve ebced-i kebîrden 12 çıkarılan bulunan ebced-i sagîr değerlerine yer verilir. Harfler ve onların değerlerini sembolize eden sayılardan yararlanan gizli ilim cifridir. Yıldıznâmeler, yıldızlar aracılığı ile gelecekte haber verirken cifr yöntemini de kullanmışlardır. Sayısal değerlerinin olmasının yanı sıra harfler, noktalı ve noktasız olmak üzere ayrılır. Bu suretle burçlar da noktalı ve noktasız harflere atfedilir. Hamel, Esed ve Delv noktasız iken Sünbüle, Akrep, Cedî, Kavs, Mîzân, Hût, Sevr, Cevzâ, ve Seretân noktalıdır. Yıldız falına bakılırken falına bakılan kişinin adındaki harflerin noktalı, noktasız veya karışık

olması dikkate alınır. Yıldızlar ve burçlar, dört unsurdan birine atfedilir. Böylece bazı burçların dost iken bazılarının düşman olduğuna inanılır. Yıldıznâmelerde; kişinin maddi ve manevi özellikleri, seyahatlerinin nelere vesile olacağı, başından geçecek olan hastalıklar, ailesinden görecekları, ne renk kıyafet giymesi gerektiği, ölüm vb. unsular bulunmaktadır. Çoğu yıldıznâme, 'kamer takvimi'ne göre düzenlenir. Aylar; Muharrem, Safer, Rebiülevvel, Rebiülahir, Cemaziyelevvel, Cemaziyelahir, Receb, Şaban, Ramazan, Şevval, Zilkade, Zilhicce olarak sıralanır.

1. BÖLÜM: SEYYİD SİYÂHÎ DERVİŞ MEHMED'İN HAYATI VE ESERLERİ

Müellif hakkında biyografik kaynaklarda henüz bilgi bulunamamıştır. Şeyh Seyyid Siyâhî hakkında bilgiye *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân* ve *Mecmau'l-Felekiyât* vasıtasıyla ulaşmaktayız. Şeyh Seyyid Siyâhî, eseri yazdığına altmış yaşında olduğunu belirtmiştir:

“(…)altmış yaşına girdim(…)” [8a]

Eserinden yola çıkarak başka bilgilere de ulaşılmaktadır. *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân*'da üç eseri olduğunu belirtmektedir. Bu üç eserden birincisi tasavvuf, ikincisi ise felekler ve burçlar hakkındadır. Üçüncü eserinin ise divân olduğunu söylemektedir:

“(…)iki kitâb te'lîf eyledim biri tasavvufa dâ'ir biri cemî'-i felekiyyâta ve cemî'-i burûcâta dâ'ir ve semâyye dâ'ir ve arzıyye dâ'ir ve cemî'-i yaradılmış eşyâyı ol kitâbda mevcûddur ve her ne kadar anda harekât ve zuhûrât var ise cümlesi bu kitâbda mestûrdur zîrâ tarîk-i 'abbâsîde böyle tecellî olmuştur ve üçüncü kitâb dîvândur ilahiyâta dâ'ir(…)” [8a-8b]

Çeviri yazıya aktardığımız nüsha, *Mecmau'l-Felekiyât* ve *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân* olarak adlandırılmıştır. Yukarıda belirttiğimiz bölümden yola çıkarak *Mecmau'l-Felekiyât*'ın felekiyat ve burçlara dair eseri, *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân*'ın ise tasavvufa dair eseri olduğu yorumu yapılabilir. Araştırmamız sonucunda divanı henüz bulunamamıştır.

Eserin sonunda [62a] 19 Muharrem 1215 (m.12 Haziran 1800) tarihi yer almaktadır. Ancak eserin hususiyetleri göz önüne alındığında iki varsayım ortaya çıkar. Birincisi eserin müellifinin medrese eğitimi almamış olabileceğidir. İkincisi varsayım ise eserin 19.yüzyıldan önce yazılmış olabileceği ve 19 Muharrem 1215'te istinsah edilmiş olabileceğidir. Eserde Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin yazımında yanlışlar bulunmaktadır. Örneğin zuhur (ظهور) et- fiili; zuhûr ède, zuhûr ède, zûhûr ède, zûhûr ède biçimlerinde yer almıştır. Bölüm başlıklarından ilk on altısı Arapça, devamındaki altı bölüm adı ise Türkçe verilmiştir. Ayrıca eyit- ve ay- fiillerinin kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi zarf-fiil eki -uban/-üben ve -u/ü de eserde yer almaktadır.

2. BÖLÜM: SEYYİD SİYÂHÎ DERVİŞ MEHMED'İN MECMAU'L-FELEKİYÂT VE KENZ-İ MAKTÛM-I HAYÂL-İ CİHÂN'I

2.1. Eserin Şekil Özellikleri

2.1.1. Nüsha

Eserin tek nüshası Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesinde 05 Ba 1883/1 arşiv numarası ile *Mecmau'l-Felekiyât* ve 05 Ba 1883/2 arşiv numarası ile *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân* olarak kayıtlıdır. Eserde *Mecmau'l-Felekiyât* ismi anılmamaktadır. 1b'de “Hazâ Kitâb-ı Kenz-i Maqtûm-ı Hayâl-i Cihân” ibaresi bulunmaktadır. Nüshada 1b'den başlayarak 9b'ye kadar olan sayfalar eserin sonunda verilmiştir. Ancak 1b-9b'nin muhtevasına bakıldığında eserin baş kısmında yer alması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple çeviri yazımızda bu bölümleri eserin başına aldık. İki eser, konu açısından bütünlük sağlamaktadır. Bu sebeple ikisini tek eser şeklinde değerlendirmek daha doğru olacaktır.

Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân'ın başında [1a], 1151/1738-39 ibaresi yer almaktadır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ın sonunda ise [62a] 19 Muharrem 1215(m. 12 Haziran 1800) tarihine yer verilmiştir. Nüshanın şekilsel ve dil özellikleri göz önünde bulundurulduğunda eserin, 19. yüzyıldan önce yazıldığı ve bahsedilen tarihte istinsah edildiği düşünülmektedir.

Nüshanın ölçüleri 215x152-169x101 mm'dir. *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân*, 9 varaktır. *Mecmau'l-Felekiyât* ise 53 varaktır. Nesirdir, ancak bir bölümde nazım kullanılmıştır. Yazı türü nesihdir. Siyah meşin, şemşeli, zencirekli cildi vardır. Kâğıdı salkım taç filigranlıdır. Söz başları kırmızı mürekkeplidir. Cetveller altın yıldızlıdır. 9b, 11a, 12a, 13a, 14b, 15b, 16a, 17b, 18b, 19b, 20b, 21b, 22b, 23b, 24b, 25a, 26b, 28a, 29b, 30b, 31b, 32b, 34a, 35b, 36b, 38a, 39a, 40b, 41b, 43b-50a, 55b, 56b, 57a, 58b sayfalarında şekiller ve minyatürler vardır. 1a, 32a, 35a, 37a, 43a, 54b, 55a, 56b, 57a, 58a, 58b sayfalarında tablolar bulunmaktadır. 50b-53b yaprakları boştur.

2.1.2. Bölüm Tasnifi

Mecmau'l-Felekiyât, giriş bölümünü ve konunun anlatıldığı bölüm olarak ikiye ayrılabilir:

2.1.2.1. Giriş bölümü

Eserin başında Arapça günler ve ayların belirtildiği tablo bulunmaktadır [1a]. Giriş bölümünde eserin adı *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân* olarak kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

Besmelenin ardından salavat ifadesi yer almaktadır. Giriş bölümü dört bölüm olarak değerlendirilebilir. Birinci bölüm, yaratılış hadisesini anlatmaktadır. Bu bölümde dolaylı olarak tevhid, münâcât ve na‘t ifadelerine rastlanılmaktadır.

Giriş bölümünün ikinci kısmını sebab-i telif oluşturmaktadır. Müellifin ifadesine göre, bu eseri yazmaya murat edince rüyasında belli kişiler görmüştür ve bundan hareketle eserini yazmıştır. Rüyasında İmamü’l-kevneyn’i görmüştür. Tekrar uyuduktan sonra rüyasında Muhammed peygamberi görmüştür. Muhammed peygamber Seyyid Siyâhî Derviş Mehmed’e Allah’ın emrinden başka bir şey yazmamasını söylemiştir:

“(…)bu kitâbı te’lîf etmeğe murâd eyledim ammâ çok ağladım feryâd eyledim anı gördüm bir gâce bir pîr geldi [...] ol pîr eyitdi ben imâmü’l-kevneynum aç ağzını ben dağı açdım ağzıma tükürdi hemândem uyandım ağzım misk [ü] ‘anber kokusu içerüme bir titreme geldi ağladım baña bir ğaflet geldi uyudum hemân bir zât geldi etdi imâmü’l-kevneynüñ imâmı yerine getür saña dedi ben dağı eyitdüm siz kimlersiz dedim ben iki cihân serveriyim dedi yâ resûlu’l-lâh dedim ne yazayım imâmü’l-kevneynden saña naşîb verdim anuñ bir zerresini söyle ve sağın Allah emrinden taşra söyleme sağın ben dağı yere bağıdım göğe bağıdım halkuñ ve kendi hâlime bağıdım şer‘îat zulme başlamış (...)” [4b-5a]

Muhammed peygamberin ardından bir kişi gelmiş ve onun neticesinde Şeyh Seyyid Siyâhî’nin keşfi açılmıştır:

“(…)gene bir gece ol zât zühür eyledi yâ şeyh seyid siyâhî târîkinden birine hâzret-i ‘abbâs kim ‘ümme-i resûldür hem sultân-ı müfessirdür senüñ meşkûkuñ andan hâl olunur dedi ben dağı teveccüh eyledim pîrim dağı cevâb eyledi yâ veled-i kı‘îmi sırrına teveccüh eyle keşfüñ açılısun dedi ben hâkîr ol fakîr ol tâ’ife teveccüh eyledim(...)” [5a]

Sebeb-i telifin devam eden bölümünde, Şeyh Seyyid Siyâhî Süleyman peygamberin müftüsünü rüyasında görmüştür. Süleyman peygamberin kitaplarından getirilmiştir. Bu kitap vasıtasıyla melekler, burçlar ve harfler hakkında bilgi edinmiştir:

“(…)bir zât geldi insân dèsem deĝül cinnî desem deĝül biri dağı geldi ağı şağallı durı geldi ben eyitdüm siz kimlersiz dedim ol zâtların biri dedi kim ben [...] pîri dediğüm ben yâsîn-i şerîfüñ [...] hâzret-i süleymân peygamberüñ müftüsiyim dedi senüñ yanundan ayrılmazız dediler ve bizim yaz dediğümüzden ziyâde yazma dediler ben dağı anlaruñ sözlerinden daşra yazmadım bu sözlerini bozmadım hâzret-i süleymân peygamberüñ kitâb-hânesinden bir kitâb getirdiler elinde bu kitâbda olan melekler biri bir burca mensûb müvekkildür her bir burcda hüküm ederler zîrâ Hâkîk te‘âlâ her birine bir hâşlet vermişdür ol hükmini icrâ eder zîrâ me’mûrdur Allahuñ izni ile her kaçan burçlar harekât etse her birisi tabî‘atuñ icrâ eder zîrâ yigirmi sekiz hurûfuñ hükümüñ icrâ eder(...)” [5a-5b]

Sebeb-i telif olarak değerlendirdiğimiz bu bölümde Seyyid Siyâhî, rüyasında gördükleri neticesinde Allah'ın hidâyeti, İmamü'l-kevneyn'in himmeti, Muhammed peygamberin hüsn-i nazarı ve himmet-i bereketi, Yasin'in müvekkili ile bu eseri yazdığını belirtmektedir:

“(…)Allahuñ hidâyeti ile ve imâmü'l-kevneynnüñ himmetiyle ve resûlu'l-lâhuñ hüsn-i nazarı ile ve hazret-i peygamberüñ himmet-i berekâtıyla ve yâsîn-i şerifin müvekkili ve [...] zîrâ kim mādâmki hazret-i kur'ân ile yürür(…)” [5b]

Aynı bölümde Şeyh Seyyid Siyâhî'ye Kafdağı'ndan bir kitap daha getirildiği ve insan vücudunun esrarları, yedi kat gök vb. konuların bu kitapta olduğu belirtilmiştir:

“(…)ve hazret-i kur'ân bâkîdür Allahuñ kelâmı nâtıkdur yigirmi yedi yıl yâsîn-i şerifi ya'nî okudum tâ ki üç müvekkile mâlik oldum birinüñ adı sîndür birinüñ adı sendür ve birinüñ adı yâsâsâdur bu üç melek yedinci yıl imdi baña hizmet ederdi kaçan bu kitâb te'lif etmeğe murâd eyledim kâf dağından bir kitâb dahı getürdi kim kim anuñ içinde vücûd-ı insânda olan esrârı ve yedi kat gökde olacak esrârları ve zuhûrât ve levh-i mahfûzunda yazılan taqdîri ve tekbiri ol kitâbda mevcûddur(…)” [5b]

Şeyh Seyyid Siyâhî'ye getirilen bir başka kitap ise Eflatun'a atfedilmiştir. Bu kitap, İdris peygamberin kaidelerinden vücuda getirilmiş olup burçlar, yıldızların hareketleri, mizaçlar ve harflere dair bilgilere içermektedir:

“(…)baña bir ğaflet geldi baqđım kim bir zât geldi aydı yâ rüşen-zamîr saña bir kitâb getüreyim kim eflâtun-ı ekber iskender ile zulumâtda giderken kavâ'id-i idris peygamberüñ kavâ'idlerinden kendi istihrâc eyledi kim cemi-'i burücât ve kevkeblerin ahvâlinde hareketlerinden ve refâtlarından ve elvânlarından hârî [u] yâbis [u] raṭb ve ol kitâbda cemî-'i kavâ'id-i semmûr ve kavâ'id-i zâyırçe ve nücûm ilmi ve hurûf-ı havâş ve hurûf-ı bâṭını ve hurûf-ı zâhiri ve noḡta-i haḡîkat ve bu noḡta dört bölük eylediler her bölükde Haḡḡı biñ yerde buldular ve Haḡḡuñ kudretini buldular anuñ sırrı ile bu kitâbı te'lif eylediler cemî-'i eşyânuñ havâşını buldular ve ma'deniyatüñ havâşını bulup istihrâc eylediler her birinüñ esrârını bulup istihrâc eylediler(…)” [6b]

Giriş bölümünün üçüncü kısmında eser okuyucuya takdim edilerek eserin içeriğine dair notlar verilmiştir. Buna göre eserde; ayın menzilleri ve görüntü biçimleri, havanın nasıl olacağı, tabiatlar ve burçlar verilmiştir. Bunlar vasıtasıyla insanlar yapacakları eylemlerin sonuçlarını önceden bilebilmek için bu kitaptaki burçlara bakabilecektir:

“(…)gel imdi saña bu kitâbuñ esrârını naḡl edeyim sırrını envârını taqdîr edeyim bu cihâna nazar edeyim bileyim yaradılmış bu sevâbı bileyim kimi gider kimi gelür bundan giden yokdur gelmiş Haḡḡ kur'ânda haber vermiş kimi gördük gidüp gelmiş tenleri toprakda kalmış nâm u nişânı kalmamış dünyâdan hiç kâm almamış remz ile bunda çok haber söyledim aç kulaġuñ bu haberi bilesin dile deġin ma'rifeti bilesüñ eyâ yârân işid imdi her ne isterseñ bu kitâbda haber verdim her ayuñ zuhûrâtını eger taqdîr eger tedbîr on iki ayuñ âsârını yazmışım her gün her hafta ne zuhûr ederse bu kitâbda hep yazmışım kâmiller zaḡmet çekmesün hevâ bulutlu olur ise yâ rûzgâr mı eser veyâ yağmur midur kitâbuñ içinde yazılmışdır zîrâ hemân kitâbuñ içinde yazılmışdır bir hoşça nişân

ķoyasun kim ĥukmi icrā olduđı zamān bilesũn kim yazulduđı gibi zuhũr  der z rā kim  mmehāt[a] bundan soňra bir kāmil dađı gele ĥazret-i ķur’ānuň iindeki her  yetũn meleklerini zulmānisi ve nũrānisi tabi’atını bilmek gerek t  kim anları kendũne bende  desũn ve yedi ecinn  p diřāhına kendũye muĥařsar¹  desũn ve ĥazret-i sũleymān peyđamberũn dađmesinden kit blar getũrũp anlardan istiĥr c  dũp ve meleklerden ve ‘ilm-i sem v den ĥaberd r olmadan nice  debilir ve ‘ilm-i nũcũmdan ve sırr-ı [...] ve ‘ilm-i hendeseden ĥaberd r olmalı ve s ’ir gelen ĥukem laruň ‘ilminden ve eřy nuň tabi’atını bilmek gerekdũr kim z r  cũmle ecinli kendũne musaĥĥar eyle kim anlardan ve meleklerden cem ’i ‘ilm-i sem viyye ve ‘ilm-i ‘arziyye bilmek gerekdũr kim bu kit bda yazıla yoĥsa tevekkũl-i iř mi olur řaķın ‘abeř g rme z r  bu kit bda her ne ķadar yaradılmıř var ise eger ĥayv n eger ins n cũmlesinũn tabi’atı bu kit bda olan meleklerũn ve her ins n bir burca mensũbdur hem n bir adamuň fi’li ne ise ol burlara nazar  desũn ol burlarda meřtũrdur eger merrĩĥ burcı ise ol  dem ķan d kũcũ olur z r  kim yigirmi d rt burcuň tefezzũlũnũ eyledũk(...)

Giriş b lũmũnũn d rdũncũ kısımda ise fahriye niteliğinde sayılabilecek ifadeler yer almaktadır:

“(...)s zi bilmez bilũrũm amm  d mezim gezip hindi yemeni eyledũk temmet řeyĥ seyyid siy h  derviş muĥammed etme dervişine matbũř ķařt-ı ĥaķ ret ile nazar-ı řũreten ged yız amm  dũ-cih nuň şahıyız(...)

“(...)ey g fil a g zũni kim g resin istediğin bu kit bda bulasın dağı dũrr-i yekt  olasın k miller iinde meyd n alasın sırr-ı ĥaķı bu vucũdda bulasın işbu sırrı bu kit bda bulasın bu rumũzı vucũdunda bilesin ĥaķı ruĥmet dery sından işbu dũrri bulasın ķudretini anda ĥ zır g resin(...)

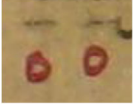

2.1.2.2. Konunun anlatıldığı b lũm

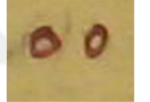

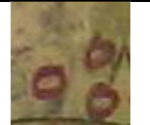
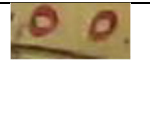

Eserde konunun anlatıldığı b lũm, “gel ey ‘aşık diňle seyyid siy h nũn nuĥkını ne sormuş bu kit b maķ lini” [9b] ifadesi ile başlamaktadır. İlk b lũmde ilk bur olan hamel burcuna yer verilmiştir. B lũmũn devam eden kısımlarında sırayla on iki bur ile yıldıźları, ayın menzilleri, mizalar vb. hakkında bilgi verilmeye devam edilmiştir.

Eserin bu b lũmũ yirmi sekiz b bdan oluşmaktadır. İlk 16 b lũm Arapa, 17-22. b lũmler Tũrke olarak isimlendirilmiştir. 23-28. b lũmler iin sadece “el-b b” ifadesi kullanılmıştır. B lũm isimleri, minyatũrlerin aıklamaları, yıldıźlar ile ay menzillerinin suretleri kırmızı mũrekkep ile yazılmıştır. Her b lũm anlatılacak olan menzilin burcu, yıldıźı, harfi, mizacı,  yeti ve sureti belirtilerek başlamaktadır. Aşağıdaki tabloda, *Mecmau’l-Felekiyat*’ta yer alan b lũm başlıkları, menzilleri, yıldıźları, harfleri, esm ları, burları,  yetleri ve yıldıźların suretleri verilmiştir.

¹ Derkenardaki sah kaydına g re metindeki maşhar kelimesi musaĥhar kelimesi ile değiştirilmiştir.

Tablo 1: Bölüm Tasnifi

BÖLÜM	MENZİL	YILDIZ	HARF	MİZAÇ	ESMÂ-BURÇ	ÂYET	SURET
El-bâbü'l-evvel [9b]	Şeretayn	Müşterî	Harfû'l-elif	hârr raṭb	Allah burcu hameldür	Allahu lâ ilahe illa hüvel hayyü'l-kayyüm lâ te'ḥuzuhu	
El-bâbü'l-'aşer [10b]	Cebhe	Merrîḥ	Harfû'l-yâ'	harr [u] yâbis	Esed yâ müyessir	yâ eyyuhellezine âmenü't-teḥullahe ve'l-tenzur	
El-bâbü'l-vâhid 'aşer [12a]	Zübne	Kamer	Harfû'l-kâf	bârid [u] raṭb	Esed yâ kâfi	Kemâ enzelnâ ['alâ'l-muktesimîn]	
El-bâbü's-sân'i 'aşer [13a]	Şarfe	Müşterî	Harfû'l-lâm	harr [u] raṭb	Sünbüle yâ laṭif	-	
El-bâbü's-saliṣ 'aşer [14a]	'Avvâ	Zühre	Harfû'l-mîm	harr [u] raṭb	Sünbüle yâ mâlik	külillallahüme mâlike'l-mulki tü 'ti'l-mülke [men teṣa]	
El-bâbü'r-râbi' 'aşer [15b]	Simâk	Zuḥal	Harfû'l-nûn	bârid [u] raṭb	Sünbüle yâ nûr yâ nâşir	Allahu nûri's-semavâtu ve'l-arḍ	-
El-bâbü'l-ḥamis 'aşer [16b]	Ġafra	'Uṭârid	Harfû's-sin	mümteziç	Mîzân yâ semî'	âyât-ı şerîf selâmun kavlen mir-rabbi raḥîm	
El-bâbü's-sânî [17a]	Şeretayn	Zühre	Harfû'l-bâ'	harr [u] raṭb	Burc-ı ḥamel esmâ-ı Allah yâ bedî	[...]	-
El-bâbü's-saliṣ [18a]	Şüreyyâ	Merîḥ	Harfû'l-cîm	harr [u] yâbis	Şevr yâ celîl yâ cemîl yâ câmi'	-	
El-bâbü'r-râbi' [19a]	Deberân	Zühre	Harfû'l-dâl	harr [u] raṭb	Şevr yâ dâim yâ deyyân	vemâ min dâbbetin fi'l-arḍi	-
El-bâbü'l-ḥams [20a]	Heça'a	Afitâb	Harfû'l-he	harr [u] yâbis	Şevr yâ hâdî ḥârr nâs	huvallahulezi lâ ilahe illa hüve alimu'l-gaybi	-
El-bâbü's-sâdis [21a]	Hen'a	-	Harfû'l-vâv	bârid [u] raṭb	Cevzâ esmâ'-i Allah yâ velî	vallahu yed'ü ilâ dâri's-selâmi	

El-bābü's-sābi' [22a]	Zirā'	Zuḥal	Ḥarfü'l-zāy	nārī yābis	Cevzā esmā'-i Allah yā zekī	zuyyine linnāsi ḥubbu'ş-şevvātī	
El-bābü'l-tāsi' [23a]	Negre	-	Ḥarfü'l-hā	[bārid] raṭb	Seretān esmā'-i Allah yā ḥakīm	ḥayy ḥalīm ḥafız ḥamim 'ayn sin kaf	-
El-bābü'l-tāsi' [24a]	Ṭarfe	Āfitāb	Ḥarfü'l-tā	ḥarr [u] raṭb	Seretān Esmā'-i Allah yā muṭahher	ṭaha mā enzelnā [aleykel ḳur 'āne li teşkā]	-
El-bābü's-sāmi' 'aşer [26a]	Zubāne	'Uṭārid	Ḥarfü'l-'ayn	mümtezic	Mizān yā 'alim	'ālemü'l-gayb ve'l-şehādet	
El-bābü'l-on yedinci [27b]	İklil	Merrih	Ḥarfü'l-fā'	ḥarr [u] raṭb	'Akreb yā fettāh	ve 'indehu mefātiḥul gaybi lā ya 'lemuha illa hüve	
El-bābü'l-on sekizinci [29a]	Ḳalb	Müşterī	Ḥarfü'l-şād	ḥarr [u] yābis	'Akrebü'l-şamed yā şadıḳ	şad ve'l-ḳur'an zī'l-zikr	
El-bābü'l-on doḳuzuncu [30a]	Şevle	-	Ḥarfü'l-ḳāf	ḥarr [u] yābis	Ḳavs yā Ḳāhır yā Ḳahhār	ḳaf ve'l-ḳur'āni'l-mecid	
El-bābü'l-yigirincinci [31a]	Ne'āim	'Uṭārid	Ḥarfü'r-rā'	mümtezic	Ḳavs yā raḥim	er-Raḥmanu allemel ḳur'an ḥalaḳel insān	
El-bābü'l-yigirmi birinci [32b]	Belde	Zuḥal	Ḥarfü'l-şın	bārid yābis	Ḳavs yā şedid	şehdu'llahu ennehu lā ilahe illa huve	
El-bābü'l-yigirmi ikinci [33b]	Zābiḥ	Zühre	Ḥarfü'l-tā'	bārid yābis	Burc-ı cedī esmā'-i Allah yā tevvāb	tebbet yedā Ebī Lehebin [ve tebb]	
El-bāb [35a]	Bula'	Merih	Ḥarfü'l-şā'	ḥarr [u] yābis	Burc-ı cedī yā sābit	şumme enzele 'aleykum min ba 'di'l-gammi	
El-bāb [36a]	Su'ūd	'Uṭārid	Ḥarfü'l-hā'	mümtezic	Burc-ı delv yā ḥabir yā ḥalīḳ	ḥatemu'l-lahu 'alā ḳulūbihim ve 'alā semihim	
El-bāb [37b]	Aḥbiye	Zühre	Ḥarfü'l-zāl	ḥarr [u] raṭb	Delv yā zekī	vezkurullahe fi eyyāmin ma'dudāt	
El-bāb [38b]	Muḳaddem	Āfitāb	Ḥarfü'l-zād	ḥarr [u] raṭb	Ḥüt ed-Ḍarr	ve darbeballahu meselen [lillezine	

						amenumreete fir 'avun]	
El-bāb [40a]	Mu'aḥḥar	Müşterī	Ḥarfū'l- zā	ḥarr [u] raṭb	Ḥūt yā zāhir	zuhru'l-zād fi'l-berri ve'l- baḥri	
El-bāb [41a]	Şevle	-	Ḥarfū'l- ḡayn	ḥarr [u] yābis	Yā Ḡaffūr Yā Ḡanī	[...]	

Her bölümde menzilin burçlara göre derece ve dakikası belirtilerek şans değeri verilmiştir. Bu ifadeler yan yana iki çember içerisinde verilmiştir. Eser boyunca aynı ifade; sağ çemberde Arapça, sol çemberde ise Türkçe olarak yer almıştır.²

Her bölümde muskalar yer almaktadır. Bu muskalar, ters üçgen şeklindedir. Her muskada ayrı bir harf yer almaktadır. Muskaların yan tarafında anâsır-ı erbâadan bir unsur yazılmıştır.³

Konunun anlatıldığı bölümde yer alan her yirmi sekiz bâbın planı şu şekildedir:

1. Başlık
2. Menzil- Yıldız- Harf- Burç- Mizaç- Esmâ-ı Allah- Âyet
3. Dakika ve derece çemberleri
4. Minyatür
5. Muska
6. Tarih
7. Çeşitli burçların yıldız, mizaç, tabiat ve madenleri
8. Belirli bölge, şehir ve ülkelerdeki doğa olayları

2.1.3. Kullanılan Nazım

Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân'da bir tane nazım kullanılmıştır. 12 beyitten oluşan bu nazım, gazel düzeninde (aa xa xa...) kafiyelenmiştir. Ölçüsü, fâ'ilâtün/fâ'ilâtün/fâ'ilâtün/fâ'ilün' dür.

“mîmi mîmden çıkar 'âşık bil ḥaḳîkat gözüñ aç

² Bu bölümde yer alan açıklamalar, 2.2.1. Ay Menzilleri bölümünde detaylı olarak ele alınacaktır.

³ Bahsi geçen muskalar 2.2.9. İşaretler bölümünde ele alınacaktır.

diñle sözün ben haķırũn içinden durma kaç

emr-i bārī hūkm-i yezdān olsardur lā-muhāl
birilerũn zuhūruña delāletdür gelen huccāc

vārid oldı bu rumūz esrar-ı cifrinden maķāl
keşf olunmuş ehline esrar [u] envārdan sirāc

ger fütühāt ger zuhūrāt istirahat hem nevāl
dört seneden ihtisār üzere dilim bir netāc

güftimüz gūş eyleyüp ketm eyle şāhib-i kemāl
şihhati budur kelāmuñ olasın şohbet-mizāc

dut hesābı elli birũn āhirinde var kıtāl
selb ü nehb ola kaçatı tüccārdan alalar harāc

ikide harb-ı şedīd kurula cenk [u] cidāl
evvelce naķs-ı ‘ahd ola şatma vērme bāc

dört tamāmına varınca kaçan aķar seller mişāl
inķırāz bulup ekābir faķr ehli kaçalur anda ac

sa‘y-ı mışrı neylesün nīl veylenā vāhasretā
gitdi elden ‘izz ü cāh-ı şevket ile mülk-i tāc

érdi kaçır-ı kaçhireye yūsuf andan gideli
bir kenāne dāhilinde bulmuş iken imtizāc

kaçır-ı kaçır-ı kaçhireye érdi hayf vāhasretā
yūsuf ile bir kenāne bulmuş iken imtizāc

gūş édüp seyyid siyāhīnün bu nuķk-ı remzüni

feh̄m  derseñ ‘ mil olup etme kime eyler lec c” [42b]

2.2. Eserin Muhtevası

2.2.1. Ay Menzilleri

Mecmau'l-Felekiyât'ta her bölümde bir ay menzili anılmıştır. Bu menzillerin derece ve dakikaları verilmiş, uğurlu olup olmadıklarından bahsedilmiştir. Yâsin Suresi 39. âyette “Ay için menziller takdir ettik” (36/39); Yunus Suresi 5. âyette “Güneşi ışıklı ve ayı nurlu kılan, yılların sayısını ve hesabını bilmeniz için ona konak yerleri düzenleyen O’dur.”(10/5) denilmiştir. Ay’ın konaklarına (safhalarına) menâzil el-Kamer adı verilir. Enva’ da denilen ay menzilleri, yirmi sekiz tanedir. Ay, on iki burcu yirmi sekiz günde dolanır. Bu nedenle Ay’ın yirmi sekiz menzildir. Menziller, bir yıldız grubuna karşılık gelirler ve karşılık geldikleri yıldızlara göre adlandırılırlar (UNAT, 2000, 670). Bu menziller Şeretayn, Butayn, Süreyyâ, Deberân, Hek’a, Hen’a, Zirâ’ü’l-Esed, Nesre, Tarf, Cebhe, Zübre, Sarfe, ‘Avva, Simâk, Gafer/Gafra, Zubâne, İklil, Kalb, Şevle, Neaim, Belde, Sa’dü’z-Zâbih, Sa’dü’l-Bula’, Sa’dü’s-Su’ûd, Sa’dü’l-Ahbiye, Fer’-i Evvel(Mukaddem), Fer’-i Sani(Muahhir), Batnü’l-Hût olarak adlandırılmıştır.

Ay’ın menzilleri 12 derece 50 dakikalık eşit yirmi sekiz bölüme bölünerek Zodyak meydana getirilmiştir. Ay, dünya etrafında yirmi sekiz gün dönmekte ve her gün bir menzilden geçmektedir. Ay menzilleri dört mevsim için yedili gruba ayrılmıştır. On dördü Menâzilü’l-Şamiyye denilen kuzey menzillerini, on dördü de Menazilü’l-Yemeniyye denilen güney menzillerini oluşturmuştur (ÇELEBİ, 1995, 257-258).

Tablo 2: Ay Menzilleri ve Mevsimler (ÇELEBİ, 1995, 257-258)

İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
Şeretayn, Butayn, Süreyyâ, Deberan, Hek’a, Hen’a, Zirâ’ü’l-Esed	Nesre, Tarf, Cebhe, Zübre, Sarfe, ‘Avva. Essimâkü’l- a’zel	Gafra, Zubâne, İklil, Kalbü’l-‘Akreb, Şevle, Ne’âim, Belde	Sa’dü’z-Zâbih, Sa’dü’l- bula’, Sa’dü’s- Su’ûd, Sa’dü’l-Ahbiyye, Fer’-i Evvel, Fer’-i Sani, Batnü’l-Hût

Bu menziller birbirini üç gün ara ile takip etmiştir. Batan ve ardından doğan yıldızlara göre rüzgâr, yağmur, sel, sıcaklık, kıtlık, bolluk vb. tahmin edilmiştir. Bu suretle tarım ile ilgili konularda ay hareketlerinden yararlanarak takvimler hazırlanmıştır. Yıl yirmi sekiz bölüme bölünerek yılın on üç günü boyunca gerçekleşecek olan hava olayları vb. o günlerde hâkim olan yıldızla dayandırılmıştır (AĞBAL, 2012, 270).

2.2.1.1. Şeretayn

Ay'ın birinci menzilidir. "Koçun boynuzları" anlamına gelir. İki parlak yıldızdır.

2.2.1.2. Butayn

Ay'ın ikinci menzilidir. "Koçun karnı" anlamına gelir. Koç takımyıldızında üç yıldızdır.

2.2.1.3. Süreyyâ

Ay'ın üçüncü menzilidir. Süreyyâ (Ülker), altı yıldızdan oluşur. Boğa takımyıldızının yakınlarında yer alır.

2.2.1.4. Deberân

Aldebaran olarak da adlandırılan Deberân menzili, Ay'ın dördüncü menzildir. Boğa takımyıldızındadır.

2.2.1.5. Hek'a

Ay'ın beşinci menzilidir. İkizler takımyıldızında birbirine yakın üç küçük yıldızdan oluşur.

2.2.1.6. Hen'a

Ay'ın altıncı menzilidir. İkizler takımyıldızında bulunan iki yıldızdır. Bu iki yıldızdan kuzeyde olanı daha parlaktır.

2.2.1.7. Zirâ'

Ay'ın yedinci menzilidir. "Aslanın pençesi" anlamına gelir. İkizler takımyıldızında bulunan iki parlak yıldızdır (Castor ve Pollux).

2.2.1.8. Nesre

Ay'ın sekizinci menzilidir. Yengeç takımyıldızında yer alır.

2.2.1.9. Tarfe

Ay'ın dokuzuncu menzilidir. Aslan takımyıldızında Aslan'ın İki Gözü olarak adlandırılan iki yıldızdır.

2.2.1.10. Cebhe

Cebhe menzili, Ay'ın onuncu menzilidir. "Aslanın alını" anlamına gelir. Aslan takımyıldızında bulunan dört parlak yıldızdan oluşur.

2.2.1.11. Zübre

Ay'ın on birinci menzilidir. "Aslanın yelesi" anlamına gelir. İki parlak yıldızdır.

2.2.1.12. Sarfe

Ay'ın on ikinci menzilidir. Aslan takımyıldızında Denebola olarak adlandırılan yıldızdır.

2.2.1.13. Avva

Avva menzili, Ay'ın on üçüncü menzilidir. "Köpekler" anlamına gelir. Avva fiili "kıvrılmak, dönmek" anlamına gelmektedir. Bu menzil, bir çizgi üzerindeki beş yıldızdan oluşmaktadır. Yıldızlardan dördü düz bir çizgide sıralanırken bir tanesi batıya doğru kıvrılmıştır.

2.2.1.14. Simâk

Ay'ın on dördüncü menzilidir. Başak burcunun en parlak yıldızdır.

2.2.1.15. Gafra

Ay'ın on beşinci menzilidir. Başak takımyıldızında bulunan üç küçük yıldızdan meydana gelmektedir.

2.2.1.16. Zubâne

Ay'ın on altıncı menzilidir. "Akrebin kıskacı" anlamına gelir. Terazî takımyıldızında yer alan iki yıldızdır.

2.2.1.17. İklîl

Ay'ın on yedinci menzilidir. "Taç" anlamına gelir. Akrep takımyıldızında bulunan üç yıldızdan meydana gelmiştir.

2.2.1.18. Kalb

Ay'ın on sekizinci menzilidir. Akrep takımyıldızında bulunan iki parlak yıldız arasındaki kırmızı yıldızdır. Antares olarak adlandırılır.

2.2.1.19. Şevle

Ay'ın on dokuzuncu menzildir. "Akrebin kuyruğu" anlamına gelir. Biri Akrep'in iğnesi olmak üzere Akrep takımyıldızında bulunan iki yıldızdır.

2.2.1.20. Ne'âim

Ay'ın yirminci menzildir. "Deve kuşları" anlamına gelir. Yay takımyıldızında bulunan sekiz parlak yıldızdır. Ay yörüngesinde bulunan dördüne Vâride, Ay yörüngesinde olmayanlara Sâdire adı verilmiştir.

2.2.1.21. Belde

Ay'ın yirmi birinci menzildir. Neaim menziline bağlı, yıldızları olmayan küçük bir boşluktur.

2.2.1.22. Zâbih

Ay'ın yirmi ikinci menzildir. Oğlak takımyıldızında bulunan iki küçük yıldızdan oluşmaktadır.

2.2.1.23. Bula'

Ay'ın yirmi üçüncü menzildir. Kova takımyıldızında bulunan iki küçük yıldızdır.

2.2.1.24. Su'ûd

Ay'ın yirmi dördüncü menzildir. Kova takımyıldızında bulunan üç yıldızdan meydana gelmiştir.

2.2.1.25. Ahbiye

Ay'ın yirmi beşinci menzildir. Kova takımyıldızında bulunan üçgen şeklinde üç yıldızdır.

2.2.1.26. Mukaddem

Ay'ın yirmi altıncı menzildir. Pegasus takımyıldızında iki parlak yıldızdır.

2.2.1.27. Mu'ahhar

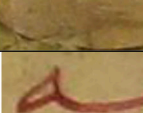

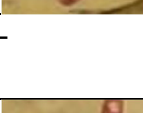

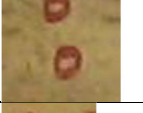

Ay'ın yirmi yedinci menzildir. Pegasus takımyıldızında bulunan iki yıldızdan oluşur.

2.2.1.28. Batnü'l-Hût (Reşa)

Ay'ın yirmi sekizinci menzildir. "Balığın karnı" anlamına gelir.

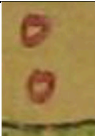
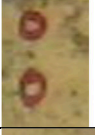

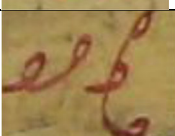

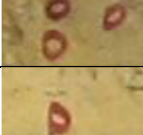

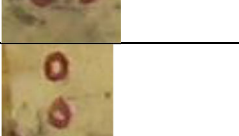
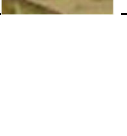

Aşağıdaki tabloda *Mecmau'l-Felekiyât*'ta yer alan Ay menzilleri ve bunların dereceleri ile dakikaları eserde belirtildiği şekli ile verilmiştir:

Tablo 3: Mecmau'l-Felekiyât'a Göre Ay Menzillerin Derece ve Dakikaları

MENZİL	BURÇ	DERECE	DAKİKA	ŞANS	SURET
şeretayn [9b]	ḥamel	on iki derece	elli bir dakika	sa'd	
cebhe [10b]	esed	sekiz derece	otuz dört dakika	-	
zübre [12a]	esed	yigirmi dört derece	beş dakika	sa'd	
şarfe [13a]	sünbüle	dört derece	on yedi dakika	naḥs	
'avva [14a]	sünbüle	on yedi derece	sekiz dakika	naḥs	
simāk [15b]	sünbüle	-	-	sa'd	
ğafra [16b, 25a] ⁴	mīzān	on iki derece	elli dakika	sa'd	
şeretayn [17b]	ḥamel	yigirmi derece	kırk dakika	sa'd	
şüreyyā [18a, 41b] ⁵	-	altmış derece	yigirmi dakika	-	-
deberān [19a]	şevr	yigirmi bir derece	beş dakika	naḥs	
heḫa'a [20a]	cevzā	dört derece	on dakika	naḥs	
hen'a [21a]	-	on derece	yigirmi dakika	sa'd	
zirā' [22a]	cevzā	-	-	sa'd	

⁴ 16b'de Gafra menzilin derece ve dakikası verilmemiştir.

⁵ 18a'da Süreyyâ menzilinden bahsedilmektedir. Ancak derece ve dakikası verilmemiştir.

neşre [23a]	seretān	on iki derece	elli daqıka	naḥs	
tarfe [24b]	seretān	yigirmi beş derece	kırk daqıka	naḥs	
zubāne [26b]	mīzān	yigirmi sekiz derece	kırk daqıka	naḥs	
iklīl [27b]	‘aqrēb	sekiz derece	otuz daqıka	-	
qalb [29a]	aqrēb	yigirmi derece	beş daqıka	naḥs	
şevle [30a]	qavs	dört derece	otuz daqıka	sa‘d	
ne‘āim [31b]	qavs	on yedi derece	sekiz daqıka	naḥs	
belde [32b]	qavs	-	-	sa‘d	
zābiḥ [33b]	cedî	on iki derece	elli bir daqıka	sa‘d	
bula‘ [35a]	cedî	yigirmi beş derece	kırk daqıka	sa‘ddur	
su‘ūd [36a]	delv	sekiz derece	otuz dört daqıka	sa‘d	
aḥbiye [37b]	delv	yigirmi bir derece	beş daqıka	sa‘d	
mukaddim [39a]	ḥūt	on dört derece	on daqıka	sa‘d	
mu‘aḥḥir [40a]	ḥūt	on yedi derece	On daqıka	sa‘d naḥs	

2.2.2. Âyetler

Âyet, bir şeyin varlığını ispatlayan alamet anlamına gelmektedir. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta her bölümde bir âyet yer almaktadır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta yıldız falı dışında harfler ve âyetlerle de fal bakılmıştır. Eserde kimi zaman âyetler doğrudan anılmış kimi zaman ise harf-i mukattaalar verilmiştir.

Kur'ân'da yirmi dokuz surenin başında yer alan harflere hurûf-ı mukattaa adı verilmektedir. Ne anlama geldikleri ve bu surelerin başında neden yer aldıkları kesin olarak bilinmemektedir. Harf-ı mukattaa ا، ح، ر، س، ص، ط، ع، ق، ك، ل، م، ن، ه، ی harflerinden oluşur. Bu harfler Arapça kelimelerde en çok kullanılan harflerdir. Hurûf-ı mukattaaaya anlam vermekten uzak duran âlimlerin gerekçeleri bu harflerin müteşâbihattan olması ve müteşâbihatın te'vilinin ise dinen yasak olduğu görüşüdür. Anlam vermenin gerekli olduğunu düşünenlerin görüşleri ise şu şekilde sınıflandırılabilir:

1. Bu harfler, başında buldukları surelerin isimleridir.
2. Bu harfler, *Kur'ân*'ın isimleridir.
3. İki sureyi birbirinden ayırma işlevi görürler.
4. Bu harfler ile kısa söz kullanarak çok şey anlatılmak istenilmiştir.
5. *Kur'ân*'a dikkat çekmek amacıyla kullanılmıştır.
6. Harfler her kelimenin dolayısı ile her şeyin yapı taşı olduğu için onlara yemin etmek için kullanılmıştır.
7. Ebced hesabı ile bu harfler çeşitli tarihlere işaret etmektedir.
8. Bu harfler başka kelimelerin anahtarı ya da kısaltmasıdır (ALTUNDAĞ, DURAN, 1998, 401-408).

Tablo 4: Hurûf-ı Mukattaa ve Sureleri

Hurûf-ı Mukattaa	Sûre
Elif-lâm-mîm	Bakara 2, Âl-i İmrân 3, Ankebût 29, Rûm 30, Lokmân 31, Secde 32
Elif-lâm-mîm-râ	Ra'd 13
Elif-lâm-mîm-sâd	A'râf 7
Elif-lâm-râ	Yûnus 10, Hûd 11, Yûsuf 12, İbrâhîm 14, Hicr 15
Hâ-mîm	Mü'min 40, Fussilet 41, Zuhruf 43, Duhân 44, Câsiye 45, Ahkâf 46

Hâ-mîm-ayn-sîn-kâf	Şûrâ 42
Kâf	Kâf 50
Kâf-hâ-yâ-ayn-sâd	Meryem 19
Nûn	Kalem 68
Sâd	Sâd 38
Tâ-hâ	Tâhâ 20
Tâ-sîn	Neml 27
Tâ-sîn-mîm	Şuarâ 26, Kasas 28
Yâ-sîn	Yâsîn 36

Mecmau'l-Felekiyât'ta bölümlerin bir âyeti bulunmaktadır. Ayrıca metin içinde çeşitli âyetlerin 'hükümü' verilerek belirli tarihlerde çeşitli ülke, şehir ve bölgelerde meydana gelecek olaylara dair izler taşıdığı düşünülmüştür.

Tablo 5: Mecmau'l-Felekiyât'ta Bölüm Başlarında Verilen Âyetler

BÖLÜM	ÂYET
El-bâbü'l-evvel [9b]	Allahu lâ ilahe illa hüvel hayyü'l-ıyayyüm lâ te'ıuzuhu
El-bâbü'l-'âşer [10b]	yâ eyyuhellezine âmenü't-tekullahe ve'l-tenzur
El-bâbü'l-vâhid 'aşer [12a]	kemâ enzelnâ ['alâ'l-muktesimîn]
El-bâbü's-sân'i 'aşer [13a]	Allahu laţifun bi ibâdihi
El-bâbü's-salıs 'aşer [14a]	külillallahüme mâlike'l-mulki tü 'ti'l-mülke [men teşa]
El-bâbü'r-rabi'-'aşer [15b]	Allahu nûri's-semavâtu ve'l-arđ
El-bâbü'l-ıhamis 'aşer [16b]	âyât-ı şerif selâmun ıavlen mir-rabbi raıım
El-bâbü's-sânî [17a]	[...]
El-bâbü's- sâliş [18a]	-
El-bâbü'r- râbi' [19a]	vemâ min dâbbetin fi'l-arđi
El-bâbü'l-ıhams [20a]	huvallahulezi lâ ilahe illa hüve alimu'l-ıgaybi
El-bâbü's-sâdis [21a]	vallahu yed'ü ilâ dâri's-selâmi
El-bâbü's-sâbi' [22a]	zuyyine linnâsi hubbu'ş-şehvâti
El-bâbü'l-tâsi' [23a]	ıayy ıalîm ıafız ıamim 'ayn sin ıaf
El-bâbü'l-tâsi' [24a-24b]	ıaha mâ enzelnâ [aleykel ıur 'âne li teşkâ]
El-bâbü's-sâmi' 'aşer [26a-26b]	'âlemü'l-ıgayb ve'l-şehâdet
El-bâbü'l- on yedinci [27b]	ve 'indehu mefâtiıul gaybi lâ ya 'lemuha illa hüve
El-bâbü'l-on sekizinci [29a]	şad ve'l-ıur'ân zî'l-zıkr
El-bâbü'l-on doıuzuncu [30a]	ıaf ve'l-ıur'âni'l-mecid
El-bâbü'l-yıgirminci [31a]	er-Raımanu allemel ıur'ân ıalaıel insân
El-bâbü'l-yıgirmi birinci [32b]	şehdu'llahu ennehu lâ ilahe illa huve
El-bâbü'l- yıgirmi ikinci [33b]	tebbet yedâ Ebî Lehebin [ve tebb]
El-bâb [35a]	şumme enzele 'aleykum min ba 'di'l-ıgammi
El-bâb [36a]	ıatemu'l-lahu 'alâ külübihim ve 'alâ semihim
El-bâb [37b]	vezkurullahe fi eyyâmin ma'dudât

El-bāb [38b-39a]	ve arballahu meselen [lillezine amenumreete fir ‘avun]
El-bāb [40a]	zuhru’l-zād fi’l-berri ve’l-baħri
El-bāb [41a]	[...]

2.2.2.1. Allahu lā ilahe illa hüvel ھاyyü’l-ayyüm lā te’ħuzuhu [9b]

Bakara Suresi 255. âyettir. Âyete’l-kürsî’nin ilk âyeti olarak da bilinmektedir. “Allah kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır. Diridir, kayyumdur” anlamına gelmektedir. Bakara Suresi, *Kur’ân*’ın ikinci en uzun suresidir. Sureye senâm(zirve) ve zehrâ(parlak beyaz) lakapları verilmiştir. Elif-lâm-mim suresi olarak adlandırılmıştır.

2.2.2.2. Yā eyyuhellezine āmenū’t-teullahe ve’l-tenzur [10b]

Haşr Suresi 18. âyettir. “Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve herkes, yarın için önceden ne göndermiş olduğuna baksın” anlamına gelmektedir. Yirmi dört âyetten oluşan bu surenin fâsıla harfleri ن، م، ر، ب harfleridir.

2.2.2.3. Kemâ enzelnâ [‘alâ’l-muktesimîn] [12a]

Hicr Suresi 90. âyettir. “Nitekim biz kendi kitaplarını parçalara ayıranlara da (kitap) indirmiştik” anlamına gelmektedir. 99 âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ن، م، ل harfleridir. Sure ismini 80.âyetinden almaktadır.

2.2.2.4. Allahu lafun bi ibādihı [13a]

Şûrâ Suresi 19. âyettir. “Allah kullarına çok lütufkârdır” anlamına gelmektedir. Adını 38.âyette yer alan ‘şûrâ’ kelimesinden alan sure, hâ-mîm-ayn-sîn-kâf ya da ayn-sin-kâf suresi olarak da anılmaktadır. Elli üç âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri م، ل، ق، ص، ز، د، ب harfleridir.

2.2.2.5. üllallahüme mālīke’l-mulki tū’ti’l-mülke [men tea] [14a]

Âl-i İmrân suresi 26. âyettir. 200 âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ا، ب، د، ر، ط، ق، ن harfleridir. “De ki: "Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin. Dilediğinden de mülkü çeker alırsın” anlamına gelmektedir.

2.2.2.6. Şehidallahu ennehü la ilahe illa hüve ve’l melāiketü ve ulu’l-‘ilmi kaimen bi’l-ıst [14b]

Âl-i İmrân suresi 18. âyettir. “Allah, melekler ve ilim sahipleri, ondan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. Ondan başka ilah yoktur” anlamına gelmektedir.

2.2.2.7. Allahu nūri's-semavātu ve'l-arḍ [15b]

Nur Suresi 35. âyettir. Sure ismini “nūr âyeti” olarak bilinen ve Allah’ın gökleri ve yeryüzünü aydınlatan nurunu tasvir eden bu âyetten alır. Âyet altmış dört âyetten oluşmaktadır.

Fâsılları ن، م، ل، ر، ب، harfleridir. “Allah göklerin ve yerin nurudur.” anlamına gelmektedir.

2.2.2.8. selāmun kavlen mir-rabbi raḥīm [16b]

Yâsîn Suresi 58. âyettir. Seksen üç âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ن، م، harfleridir. Kalbü'l-Kur’ân olarak da adlandırılmıştır. “Çok merhametli olan Rab’den bir söz olarak (kendilerine) "Selam" (vardır)” anlamına gelmektedir.

2.2.2.9. vemā min dābbetin fi'l-arḍi [19a]

Hûd Suresi 6. âyettir. Yüz yirmi üç âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ز، ر، ذ، د، ب،، ط، ظ، ق، ل، م، ن، ص، harfleridir. “Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki, rızkı Allah’a âit olmasın” anlamına gelmektedir.

2.2.2.10. huvallahulezi lâ ilahe illa hüve alimu'l-ğaybi [20a]

Haşr Suresi 22. âyettir. “O, kendisinden başka hiçbir ilah olmayan Allah’tır. Gaybı da, görünen âlemi de bilendir” anlamına gelmektedir.

2.2.2.11. cennātu ‘Adnin yedḥulūnehā [20b]

Bu ifade Fâtır Suresi 33. âyette, Nahl Suresi 31.âyette ve Ra’d Suresi 23.âyette yer almaktadır. “Onlar Adn cennetine girerler” anlamına gelmektedir. Fâtır Suresinin harfleri ا، ب، ن، ر، د، ر، ع، ق، ل، ن، Ra’d Suresinin ن، م، ر، ن، Nahl Suresinin د، ر، ز، ن، harfleridir.

2.2.2.12. vallahu yed’ū ilā dāri’s-selāmi [21a]

Yunus Suresi 25. âyettir. Yüz dokuz âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri lam, mim ve nundur. “Allah esenlik yurduna çağırır ve dilediğini doğru yola iletir” anlamına gelmektedir.

2.2.2.13. zuyyine linnāsi ḥubbu’s-şehvāti [22a]

Âl-i İmrân Suresi 14. âyettir. “(...)nefsin şiddetle arzuladığı şeyler insana süslü gösterildi” anlamına gelmektedir.

2.2.2.14. ṭaha mā enzelnā [aleykel ḳur ‘āne li teşkā] [24b] [27a]

Taha Suresi 1 ve 2. âyettir. Yüz otuz beş âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ا، م، و، ه، ح، ط، ز، ن، harfleridir. “Tâ Hâ. Biz Kur’ân’ı sana sıkıntı çekesin diye indirmedik” anlamına gelmektedir.

2.2.2.15. ‘âlemü’l-ğayb ve’ş-şehâdet [26b]

Haşr Suresi 22. âyettir. “Gaybı da görünen âlemi de bilendir” anlamına gelmektedir.

2.2.2.16. ve ‘indehu mefâtiḥul gaybi lâ ya ‘lemuha illa hüve [27b]

En’am Suresi 59. âyettir. Yüz altmış beş âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ل، ظ، ر، ن harfleridir. “Gaybın anahtarları yalnızca O’nun katındadır. Onları ancak O bilir” anlamına gelmektedir.

2.2.2.17. zahare’l-fesâdü fil berri ve’l-baḥri [28a]

Rum Suresi 41. âyettir. Altmış âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ر، م، ن harfleridir. “İnsanların kendi işledikleri (kötülükler) sebebiyle karada ve denizde bozulma ortaya çıkmıştır.” anlamına gelmektedir.

2.2.2.18. şad ve’l-ḳur’ân zî’z-zıkr [29a]

Sad Suresi 1. âyettir. Seksen sekiz âyet olan surenin fâsıla harfleri ب، ج، د، ر، ص، ط، ق harfleridir. “Sâd. O şanlı, şerefli Kur’ân’a and olsun (ki o, Allah sözüdür)” anlamındadır.

2.2.2.19. ḳaf ve’l-ḳur’âni’l-mecid ilâ ahire [30a] [33a]

Kaf Suresi 1. âyettir. Kırk beş âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ب، ج، د، ر، ص، ظ harfleridir. “Kâf. Şerefli Kur’ân’a andolsun” anlamına gelmektedir.

2.2.2.20. ğāfiriz zenbi ve ḳābilit tevbi [30b]

Mü’min Suresi 3. âyettir. Seksen beş âyet olan surenin fâsıla harfleri ب، د، ر، ع، ق، ل harfleridir. “Günahı bağışlayan, tövbeyi kabul eden” anlamına gelmektedir.

2.2.2.21. er-Raḥmanu allemel ḳur’ân ḥalaḳel insân [31a]

Rahmân suresi 1, 2 ve 3. âyetlerdir. Yetmiş sekiz âyet olan surenin fâsıla harfleri ر، e، m، n harfleridir. “Rahmân Kur’ân’ı öğretti. İnsanı yarattı. Ona beyanı (düşünüp ifade etmeyi) öğretti” anlamına gelmektedir.

2.2.2.22. fe lâ ve rabbike lâ yūminune [31b]

Nisa Suresi 6. âyettir. Yüz altmış altı âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ا، ل، م، ن، و harfleridir. “Hayır! Rabbine yemin olsun ki bunlar inanıp güvenmezler.” anlamına gelmektedir.

2.2.2.23. şehdu'llahu ennehu lâ ilahe illa hüve [32b]

Âl-i İmrân suresi 18. âyettir. “Allah, melekler ve ilim sahipleri, ondan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler” anlamına gelmektedir.

2.2.2.24. tebbet yedā Ebī Lehebin [ve tebb] [33b]

Tebbet Suresi 1.âyettir. Beş âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri د، ب harfleridir. “Ebû Leheb’in elleri kurusun. Zaten kurudu” anlamına gelmektedir.

2.2.2.25. kellā sevfe ta'lemūne [34a]

Tekasür Suresi 3. âyettir. Sekiz âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ن، م، ر harfleridir. “Hayır; ileride bileceksiniz!” anlamına gelmektedir.

2.2.2.26. şumme enzele 'aleykum min ba 'di'l-ğammi [35a]

Âl-i İmrân Suresi 154. âyettir. “Sonra o kederin ardından (Allah) üzerinize içinizden bir kısmını örtüp bürüyen bir güven, bir uyku indirdi” anlamına gelmektedir.

2.2.2.27. lev enzelnā haza'l-ğur'āne 'alā cebelin [35b]

Haşr Suresi 21. âyettir. “Bu Kur'ân'ı bir dağa indirseydik” anlamına gelmektedir.

2.2.2.28. ħatemu'l-lahu 'alā ħulūbihim ve 'alā semihim [36a]

Bakara Suresi 7. âyettir. “Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir” anlamına gelmektedir.

2.2.2.29. vezkurullahe fi eyyāmin ma'dudāt [37a]

Bakara Suresi 203. âyettir. *Kur'ân-ı Kerim*'in en uzun suresidir. Âyet sayısı 286'dır. Fâsılları; ن، م، ل، ق، ر، د، ب harfleridir. “Sayılı günlerde Allah'ı anın (telbiye ve tekbir getirin)” anlamına gelmektedir.

2.2.2.30. Nun ve'l-ğalemi ve mā yeşurun [38a]

Kalem Suresi 1. âyettir. Elli iki âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri nun ve mimdir. “Nün. (Ey Muhammed) Andolsun kaleme ve satır satır yazdıklarına” anlamına gelmektedir.

2.2.2.31. ve ħarbeballahu meselen [lillezine amenumreete fir 'avun] [39a]

Tahrir Suresi 11. âyettir. On iki âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ن، م، ر، ه harfleridir. “Allah, iman edenlere ise, Firavun'un karısını örnek gösterdi” anlamına gelmektedir.

2.2.2.32. fi'l-berri ve'l-bahri [40a]

Bu ifade İsra Suresi 70. âyet, Yunus Suresi 22. âyet ve Rum Suresi 41. âyette yer almaktadır. “Karada ve denizde” anlamına gelmektedir. İsra suresinin harfleri ر،ا، harfleridir. (Yunus Suresi bkz. 2.2.1.11; Rum Suresi bkz. 2.2.1.17)

2.2.2.33. Lā ilahe illa huv ‘aleyhi tevekkeltu ve hüve rabbu’l- ‘arşi’l- ‘azīm [40b]

Tevbe Suresi 129. âyettir. Yüz yirmi dokuz âyetten oluşan surenin fâsıla harfleri ر،ب،، ن، م، ل، harfleridir. “Eğer yüz çevirirlerse de ki: Bana Allah yeter. O’ndan başka hiçbir ilah yoktur. Ben ancak O’na tevekkül ettim. O, yüce Arşın sahibidir.” anlamına gelmektedir.

2.2.2.34. ya ‘lemū mā beyne eydihim ve mā ḫalfehū [ve lā yuhitūne bihi ilma] [44a]

Taha Suresi 110. âyettir. “O, önlerindeki ve arkalarındaki (dünyadaki ve ahiretteki durumlarını) bilir. Onların bilgisi ise Rahmân’ı kuşatamaz” anlamına gelmektedir.

2.2.3. Bölgeler, Şehirler ve Ülkeler

Mecmau'l-Felekiyât'ta belirli tarihler arasında belirli şehir, ülke ve bölgelerde gerçekleşecek olan olaylar verilmiştir.

2.2.3.1. Bölgeler

Mecmau'l-Felekiyât'ta yer isimlerinden bahsedilirken kimi zaman kıtanın isminin doğrudan anıldığı veya çeşitli yönlerinin belirtildiği görülmektedir.

Batıdan bahsedilirken garp sözcüğü kullanılmıştır. Cânib-i garb ve mağrib ü maşrık ifadesi birer defa geçmektedir. Mağrib; Tunus, Cezayir, Fas ve Batı Sahra'yı kapsamaktadır. Bu ülkelerden bazılarının isimleri *Mecmau'l-Felekiyât*'ta ayrıca belirtilmiştir.

Doğudan bahsedilirken şark ifadesi kullanılmıştır. Tarf-ı şark bir kere ve cânib-i şark sekiz kere kullanılmıştır. Ayrıca şark u şimâl tamlaması içerisinde iki kere yer almıştır. Yukarıda değindiğimiz gibi maşrık ifadesi eserde bir kere yer almaktadır. Maşrık; Suriye, Irak, Filistin ve Ürdün'ü kapsayan bölgedir. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta bu ülkelerin isimleri anılmamaktadır.

Kuzey için şimal ifadesi kullanılmıştır. Cânib-i şimal ifadesi dört kere yer almıştır. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi şark u şimal tamlaması içinde de bulunmaktadır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta cenup(güney) ifadesi yer almamaktadır.

İslam ülkeleri dışındaki bölgelerden bahsedilirken kâfir, efrenc ve frenk ifadeleri kullanılmıştır. Bilâd-ı küffâr bir kere, diyâr-ı küffâr iki kere, kâfirler memleketi bir kere, vilâyet-i küffâr iki kere ve Efrenc ile Frenk ifadeleri de birer kere kullanılmıştır. İslam ülkeleri için İslam memleketi ve İslam ifadeleri yer almaktadır.

Arap ile alakalı bölümlerde ‘Arab ifadesi üç kere, miyân-ı ‘Arab beş kere, cenâb-ı Arab bir kere, cânib-i ‘Arab iki kere ve bâde-i ‘Arab üç kere kullanılmıştır.

Karadeniz bir, Akdeniz ise iki defa geçmektedir. Anadolu’dan Rum olarak bahsedilmiştir; diyâr-ı Rum ve sevâhil-i Rum olarak anılmıştır. Orta Asya ile ilgili diyâr-ı Mâcûn, sahrâ-yı Ahbaz, Tatar ve Kalmuk ifadeleri yer almaktadır. Beni-Asfer kavmi ve kavmi i Levmi ifadeleri de eserde yer almaktadır.

Bugün Afkanistân’ın bir şehri olan Zabul, Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân’da diyâr-ı Zabul ifadesi ile bulunmaktadır. Cizre, Bitlis, Hasankeyf, Siverek bölümlerini kapsayan yer ise eserde Kürdistan olarak anılmıştır.

2.2.3.2. Şehirler

Mecmau’l-Felekiyât’ta çeşitli şehirlerin isimleri yer almaktadır. Şam ve Medine şehirleri iki; Kûfe beş; Moskov, Horasan, Buhara Babil, Bursa, Karaman, Filibe (Filube), Mekke ve Engürü ise bir kere anılmıştır. İstanbul ise İstambul, İstanbul ve Kostantiniyye olarak anılmıştır.

2.2.3.3. Ülkeler

Mecmau’l-Felekiyât’ta çeşitli ülkelerin isimlerine yer verilerek belirli tarihler arasında hangi olayların gerçekleşeceği öngörülmeğe çalışılmıştır. Rusya; iki kere Rus, bir kere sevâhil-i Rus ve iki kere bilâd-ı Rus olarak anılmıştır. Tunus, Habeş, Hint, Macar, Venedik, Arnavutluk, Özbek, Yunan’dan bir kere bahsedilmiştir. Nemse, Mısır ve Mora üç yerde anılmaktadır. Bulgar, İran ve Turan ise iki kere yer almıştır. İran, beş yerde Acem olarak adlandırılmıştır. Bugün Romanya’nın batı ve orta kesimlerini ifade eden Erdel ifadesi ise *Mecmau’l-Felekiyât*’ta bir kere anılmıştır.

Aşağıdaki tabloda *Mecmau’l-Felekiyât*’ta belirli tarihler arasında, belirli yerlerde gerçekleşecek olan olaylar verilmiştir. Tabloda yer alan yer adları yukarıda belirtilmiştir. Bu bölümde savaş, kıtlık, bolluk vb. olaylara yer verilmiştir. Rüzgâr, yağmur vb. olaylar 2.2.5. Doğa Olayları (İlm-i Enva’) bölümünde işlenecektir.

Tablo 6: Mecmau'l-Felekiyât'ta Yer Adları ve Gerçekleşecek Olaylar

ŞEHİR/ÜLKE	TARİH	OLAY
miyân-ı 'arabda [10b]	min 'aşer şa'bân ilâ 'aşer ramazân [10a]	cenk ü cidal [10b]
cenâb-ı 'arabda [10b]	min 'aşer şa'bân ilâ 'aşer ramazân [10a]	fitne vü ihtilâl eşhâb-ı hânedândan ve bezirgânda fitne vü zevâl ve 'avâm-ı nâsda şihhat ü refâhiyyet ve et'imelede kılllet hevâlarda şiddetlü rüzgârlar ile berķ [u] bārân olup [10b]
nemse [11a]	min ilâ ğurre-i ramazân ilâ 'aşer şevval [11a]	bozuld[1] hem sulhını fransız ile nemse [11a] kâfir memleketine bir şey çıka yeri yara bir 'acib hayvân çıka dört ayağı hem dört ola gözleri başı üstünde sekizdür boynuzı nefesinde yanardağlar ve bazı ağaçlarıñ hep döküle meyvesi yedi kılllık 'askeri hîç varmaya biri her kim varsa kılmaya idi diri gün doğrusundan bir rüzgâr ese ol hayvânı örte bilindi ki andan bir yağmur yağa on gün on gece hîç arâm virmeye ekinleri çürüye [11a]
bilâd-ı küffârda [11a]	Min ilâ ğurre-i Ramazân ilâ 'aşer şevval [11a]	kaht ola meşâhiden bir ulu evliyâ' Allahdan âhîrete iştiğâl ede ondan gün tütula ve hem titreye işrah ve istilâ ve eşkiyâ [11a]
tarf-ı şarķda ve sevâhil-i rûmda bilâd-ı rûsda [11a]	min ilâ ğurre-i ramazân ilâ 'aşer şevval [11a]	harac ve fitne ve ihtilâl sebebiyle re'âya pây-mâl ve ba'zı mürsidin âfet ü zevâl kaht u 'alâmetlü hâl ü şiddet [11a]
mora adasında [12b]	min ğurre şevvâl ilâ 'aşer zi'l-ķa'de [12b]	kâfir kasd ede bir zamân bulmayarak kâfir zafer-i islâm olalar ğâlib [12b]
tunus [12b]	min ğurre şevvâl ilâ 'aşer zi'l-ķa'de [12b]	trablus ile cenk edeler bir zamân sulhı karîb edeler nizâm bulunmaz [12b]

habeş iklimine [12b]	min ğurre şevvāl ilā ‘aşer zi’l-qa‘de [12b]	kıran ser-gerdān éde bir zamān iklim-i zerrīn-ābād yıkıla ola viran [12b]
hind iklimi [12b]	min ğurre şevvāl ilā ‘aşer zi’l-qa‘de [12b]	üç kere ola virān kal‘a-yı gevherinde cenk [ü] renk çok ola gele şehre içinde zulmleri çok ola şehir halkuñ hıntası çekirge döke leşkeri şehri koğudan emrāze olalar mübtelā yüreklerinde dalağ ola cān evlerin [...] cigerlerin kebāb edüp [12b]
mısrda [12b]	min ğurre şevvāl ilā ‘aşer zi’l-qa‘de [12b]	zuhūr éde bir beg adına derler çekil beg anuñ güninde ola rāhat ola ‘adl-i mısr halkı éde rāhat öyle bil serhadlarda hasāret ehli bāğ-ı me’lülāta vefret ve berğ [u] bārān ihtimāldür harik-i zelzele [u] zuhūrāt [12b-13a]
mısrda [13b]	min ‘aşer zi’l-qa‘de ilā semāniyye zi’l-ħicce [13b]	birkaç biñ başı gide araya andan ‘azīm ğanilik ucuzlık ola ve daşrada emn-i amānlik ola hergiz kendi işine ve gücine meşğul ola andan bir zamān āsüde-hāl ola andan bir pādişāha nekbet érişe ‘azīm kargaşalık ola [13b]
diyār-ı küffārda [13b]	min ‘aşer zi’l-qa‘de ilā semāniyye zi’l-ħicce [13b]	bir fitne zuhūr éde sulhı boza kâfirler cem‘ ola birbirine yā nefline tut uruna yürüye ve leh ile boğdanı harāb éde [13b]
istlambulda [14a]	min ‘aşer zi’l-qa‘de ilā semāniyye zi’l-ħicce [13b]	şöyle kahtlık ola kim on beş dirhem ekmek bir pāriye ola andan ümmet-i muħammed gayrete geleler kâfiri şöyle kıralar kim leş leşe söğüne şöyle kırıla gelmeye dile otuz ğuruşa şatıla mısır [14a]
nemsenuñ [14a]	min ‘aşer zi’l-qa‘de ilā semāniyye zi’l-ħicce [13b]	çayrılığını ve kıtrasın alalar ve andan nice muħāsıra édeler andan bir çāsār araya düşeler sulhe rağbet édeler ‘ālim-i bī-sevāb zenān

		‘ümrānda marāz u ‘illet ve hevālarda aḥyanen burūdet ve tā’ün ve şedīd rūzgārlar ile yağmurlar ve ra’d ve berķ u ḥālet-i ‘arz mişlü ḥālet [14a]
şām ehli [15a]	min şemāniyye zi’l-ḥicce ilā tis’a muḥarrem [14b]	ola qarışıklar birbirin katl edeler ola su yerine kan kald[1] ākl sel mişāl ola çarşu bazar ḥalkı dışarıdan gele azğun şehri bozar anlaruñ içinde bir ulu ola iki yıldız doğa şāmuñ üstüne hem yürüye [15a]
‘arab [15a]	min şemāniyye zi’l-ḥicce ilā tis’a muḥarrem [14b]	şāmuñ kaştına kast ede [15a]
mışr [15a]	min şemāniyye zi’l-ḥicce ilā tis’a muḥarrem [14b]	kaḥt ola bir zamān ‘akreb ile taḥta biti çok ve buzağı çok ola mağribīler çoğala mışra kast edeler [15a]
diyār-ı özbekde [15b]	min şemāniyye zi’l-ḥicce ilā tis’a muḥarrem [14b]	ola bir fitne fetret özbek ehline düşe ‘azm-i miḥnet [15b]
cānib-i şarkda [15b]	min şemāniyye zi’l-ḥicce ilā tis’a muḥarrem [14b]	istilā-yı ‘‘azāzīl ve eşkiyā ve kaḥt ve ğala gāhī şiddetlü rūzgārlar ile yağmurlar [15b]
şark u şimāilde [16b]	min tis’a muḥarrem ilā ‘aşer şafer [16a]	ḥarb u kıtāl ve vird-i aḥbār-ı siyā[si]ye [16b]
cānib-i şimāilde [16b]	min tis’a muḥarrem ilā ‘aşer şafer [16a]	bir ‘azīmü’ş-şānuñ āfetine ve hevālaruñ ḥarāretine ve ba’ide yağmurlar ra’d ihtimāl-i ḥarīķ-i zelzele evi [16b]
diyār-ı rūmda memleketinde efrenc [17a]	[min] şemāniyye zi’l-ḥicce ilā tis’a muḥarrem [17a]	[...]
islām memleketine [17a]	[min] şemāniyye zi’l-ḥicce ilā tis’a muḥarrem [17a]	mü’minānda kızıl rūzgār ese ve tā’ün çok ola [...] zelzele ola [...] Allah Te’ālā ve bir yıldız toğa iki başı ola [...] gün doğrusu tarafına ola iki kâfir islām üzerine kast ede zafer bulmaya [17a]

cānib-i şarkda [17a]	[min] semāniyye zi'l-ḥicce ilā tis'a muḥarrem [17a]	istila-yı ārāzil ü eşkiyā ve kaḥṭ ḡalā şiddetlü rüzgārlar ile yağmurlar [17a]
şark u şimālde [18a]	min tis'a muḥarrem ilā 'aşer safer [17b]	ḥarb u kıtāl vird-i aḥbār-ı siyasiye [18a]
cānib-i şimālde [18a]	min tis'a muḥarrem ilā 'aşer safer [17b]	bir 'azīmü'ş-şāniñ fitne vü hevālar ḥarāretine ba'zı yağmurlar ve ra'd ihtimāldür ḥarīk-i zelzele [18a]
diyār-ı macunda [18b]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebī'ü'l-evvel [18b]	zelzele vākı' ola [18b] gün tütula anuñ 'alāmeti sahra-yı āḥterde ve ol şahrāda bir büyük yılan türeye kıtlığa delāletdür ve ba'zı ḥāletler zühür ede [19a]
tataruñ [19a]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebī'ü'l-evvel [18b]	diyār-ı küffāra ok şalup [19a]
miyān-ı 'arabda [19a]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebī'ü'l-evvel [18b]	cenk ü cidal [19a]
cānib-i şark u şimālden [19a]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebī'ü'l-evvel [18b]	ḥarb [u] kıtāl [19a]
vilāyet-i küfede [19a]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebī'ü'l-evvel [18b]	fitne fesād ve meşhūrlarından birine āfet ü zeval [19a]
kāfirler memleketinde [19b]	min 'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-āḥir [19b]	çok yağmurlar yağa ve ra'd ve berk çok ola ve dört ayaklu ve iki ayaklu ḥayvānlardan dolu ve şimşekden çok helāk ola [19b]
aḳdeniz bezirelerinde [19b]	min 'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-āḥir [19b]	şiddet-i zelzeleden ḡarḳ ola [19b]
kostantiniyye [19b]	min 'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-āḥir [19b]	bir ulu şāḥib-i 'aḳl telef ola [19b]
sahrā-yı abhaz [20a]	min 'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-āḥir [19b]	tatar ile dolu urūs ile ḳalmuş çok kırla [20a]
benī -aşfer kavmine [20a]	min 'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-āḥir [19b]	çok ḡam ve tã'un ve miḥnet vākı' ola ve çok esir ola ve cinsi kırla ya'nī emlākinde fitne vü fesād bir uluya āfet der-'aḳab şalāḥ mübeddil olup aḥbās şāḥiḥ ve hevālarda ḥarāret ve yubüset şularda kılet ḥaşerātda mezru 'āte āfet ve 'alāyim-i

		semā ve ra‘d dolu ve s̄a’ika ve zelzele mislü hāl [20a]
‘arz-ı ḥorasanda [20b]	min ‘aşer rebī‘ü’l-āḥir ilā ‘aşer cemāzi’l-evvel [20b]	çok nizā‘ ola ihtilāfı [20b] imāmlardan ola ol diyārda ḡayd-ı kusūfet ol ḡıdaları ḡayd-ı keşrete ol buḥārada [21a]
buḥārada [21a]	min ‘aşer rebī‘ü’l-āḥir ilā ‘aşer cemāzi’l-evvel [20b]	Ḡāyet çok ulet ola içlerinden bir miskin devlet bula ḡulāmı hem daḡı malı çok ola [21a]
diyār-ı zabulda [21a]	min ‘aşer rebī‘ü’l-āḥir ilā ‘aşer cemāzi’l-evvel [20b]	çok kaḥtlık ola [21a]
irān ve tūrān [21a]	min ‘aşer rebī‘ü’l-āḥir ilā ‘aşer cemāzi’l-evvel [20b]	sa‘ādet ‘vīrān berbād ola bu günlerde ihtimāldür gün tūtula bir ulu maḡāmı yıka yakalar [21a]
‘arabda ve ba‘zı sevāḥil-i enharda [21a]	min ‘aşer rebī‘ü’l-āḥir ilā ‘aşer cemāzi’l-evvel [20b]	fitne [21a]
ḡaradenizde [22a]	min ‘aşer cemāziye’l-evvel ilā ‘aşer cemāziye’l-āḥir [21b]	vermesin veli yanılma saḡın fırtına ola ḡarḡ ola kāfir islāmda ḡırıla fakīr [22a]
ḡarḡ cānib[in]den [22a]	min ‘aşer cemāziye’l-evvel ilā ‘aşer cemāziye’l-āḥir [21b]	fitne vü fesād ve emrāz demevī [22a]
istanbulda [23a]	min ‘aşer cemāziye’l-evvel ilā ‘aşer cemāziye’l-āḥir [22b]	soḡaḡta gezen sāilleri def‘ édüp ve istanbulda nizām vere nice bid‘atı ḡaldura bula nizām bir zamān mevsūḡu kāfirleri titreye [23a]
macar [23a]	min ‘aşer cemāziye’l-evvel ilā ‘aşer cemāziye’l-āḥir [22b]	ol mīmden bula sükūnet [23a]
erdel boḡazın [24a]	min ‘aşer receb ilā ‘aşer ḡa‘bān [23b]	alalar anda ‘azīm ḡan döküle anda çok kāfirle hem re‘āyā beli büküle andan ‘azīm cenk ola zuhūr éde [24a]
islām [24a]	min ‘aşer receb ilā ‘aşer ḡa‘bān [23b]	aḡret éde ol diyār-ı küffārı [24a]
diyār-ı küffārda [24a]	min ‘aşer receb ilā ‘aşer ḡa‘bān [23b]	küffārda ‘azīm ḡaḡt ola ve ‘azīm ishāl u saruluk musallat göz aḡrısı çok ola hem gün tūtula üç s̄‘atden ziyāde ve [...] Şems üç gün üç ḡece zelzele ola çok yerler yıḡıla virān ola ve

		ba'zı yerler yere geçe ve ba'zı köylerin gece bu dağlara çıkalar [...] çok ola 'azîm gök gürleye ve yerler yarıla içinden bâz'ı muhiş canāvârlar ve yılanlar ve 'akrebler çok ola kurbaga yağa ve göllerde sülük kırıla ve iki pâdişâh birbirine düşe islâm 'askerinden kâfirler şaşa [24a]
bir zamân serhad-i 'acem ve bâde-i 'arab ve rus ve tatar vilâyet-i küffâr cemiyet-i eşirrä ve teclîd [24a]	min 'aşer receb ilâ 'aşer şa'bân [23b]	bilâd cenk ü cidâl aşhâb-ı hânedândan birine nekbet hevâlarda burüdet ve serd yeller esüp berķ [u] bārân ihtimâldür harîķ [24a]
frenkûn [25b]	min 'aşer şafer ilâ 'aşer rebi'ü'l-evvel [25a]	ţâbûrı bozula [25b]
moskov kalmuķ [25b]	min 'aşer şafer ilâ 'aşer rebi'ü'l-evvel [25a]	kırıla [25b]
tatarlar [25b]	min 'aşer şafer ilâ 'aşer rebi'ü'l-evvel [25a]	cem' ola kârâr êde [25b]
bulġar [25b]	min 'aşer şafer ilâ 'aşer rebi'ü'l-evvel [25a]	zeminde bir yıldız doġa uç başı ola şekli bu tarz[d]a ola [25b]
cânib-i şarkdan [25b]	min 'aşer şafer ilâ 'aşer rebi'ü'l-evvel [25a]	bir tütün ese [25b]
tataruñ [26a]	min 'aşer şafer ilâ 'aşer rebi'ü'l-evvel [25a]	diyâr-ı küffâr at şalup [26a]
cânib-i şarkda ve şimâlde [26a]	min 'aşer şafer ilâ 'aşer rebi'ü'l-evvel [25a]	[har]b u kıtâl [26a]
vilâyet-i küfede [26a]	min 'aşer şafer ilâ 'aşer rebi'ü'l-evvel [25a]	fitne fesâd ve meşhûrlarından birbirine zeval [26a]
diyâr-ı arnâvuţlukda [27a]	min 'aşer rebî'ü'l-evvel ilâ 'aşer rebî'ü'l-âhîr [27a]	'azîm fitne vü fesâd zuhûr êde ve 'azîm kış ola ve hayvânağa kıran ola ve yıldızlar birbirine çakışa kimi göġe ve kimisi yere düşe andan ay tütula yigirmisinde bir yıldız toġa bu tarz[d]a 'âlem şaşa [27a]

mora [28b]	min ‘aşer rebî‘ü’l-âhîr ilâ ‘aşer cemâziye’l-evvel [28a]	‘azîm kan döküle Venedik çāsarı beli büküle hem ‘aşkeri yalıda döküle andan 3 zelzele ola gün ağılana şöyle karanlık ola kim mum yaqalar karanlık ola [28b]
akdenizde [28b]	min ‘aşer rebî‘ü’l-âhîr ilâ ‘aşer cemâziye’l-evvel [28a]	kaht ola ve maşşul calına zeytün ve yemiş çalına [28b]
şām ili [28b]	min ‘aşer rebî‘ü’l-âhîr ilâ ‘aşer cemâziye’l-evvel [28a]	ucuzluk ganilik ola yarım batmān ekmek bir pula ola diri koyun bir gūruşa ola [28b]
burşa [28b]	min ‘aşer rebî‘ü’l-âhîr ilâ ‘aşer cemâziye’l-evvel [28a]	dağı ucuzluk ola [28b]
tatar [30a]	min ‘aşer cemâziye’l-evvel ilâ ‘aşer cemâziye’l-âhîr [29b]	kenārdan baqar şehirler yaqar bir civān tutar cümleyi satar çün şaşa küffār māni ol [30a]
‘arab [30a]	min ‘aşer cemâziye’l-evvel ilâ ‘aşer cemâziye’l-âhîr [29b]	dağı yok harb [30a]
ķaramanda [31a]	min ‘aşer cemâziye’l-âhîr ilâ ‘aşer receb [30b]	semüz kolu uş başına edeler temiz ay gün tutulur toplar atıla yedi kişinūn vücūdi penbe gibi atıla şoñunda öyle dura bir zamān gūlgūle ede [31a]
ķavm-i yunanı [31a]	min ‘aşer cemâziye’l-âhîr ilâ ‘aşer receb [30b]	ķatarlar öñine topal yuvāni bozula [31a]
‘acem [32a]	min ‘aşer receb ilâ ‘aşer şa‘bān [31b]	yürüye ‘acem bağıdād üstüne imām ‘azmūñ ede ķaşdına ümmet-i muħammed yetiše dostuna andan bir ‘azîm zelzele ola ve şiddet rūzgār ese yağmur tolu yağa tārūmār ola ‘acem devleti bir bulut gele bağıdād üstüne rahmet saçıla imām üstüne sindire ‘acemi kılıç ķaşdınadır mūbārek bād yıldız doğa göklere ağa ‘acem ķahhār ola düşmeni [32a]
‘acem u bāde-i ‘arab u rus u tatar u vilāyet-i ķufede [32a]	min ‘aşer receb ilâ ‘aşer şa‘bān [31b]	cem‘iyyet isrāf tecīr-i belāda cenk ü cidāl aşhāb-ı ħanedāndan birine neket hevālarda burūdet ve serd

		yeller esüp berķ [u] bārān iħtimāldür ħarīķ meserret [32a]
bulġar [33a]	min ‘aşer şa‘bān ilā ‘aşer ramazān [33a]	zemnde doġa bir uzun şol ķadar ola ekin bī-ħesāb avr her ķanda var ise belādan ķazādan emīn olısar ucuzluk ola hem ġanīlik yumurtayı vireler birbirine ħuna ile bir kōy arasında gele doġa bir yıldız şōyle rūşen ola şanasun gūndüz şekli budur gelüp doġacak yıldız andan bir rūzgār ese şiddet yağmur yaġa tolu ile ķarışık ķomya ķovanları hep kıra [33a]
miyān-ı ‘arabda [33b]	min ‘aşer şa‘bān ilā ‘aşer ramazān [33a]	cenk [u] cidal [33b]
cānib-i ‘arabda [33b]	min ‘aşer şa‘bān ilā ‘aşer ramazān [33a]	fitne vü iħtilāl eşġāb-ı ħānedānda ve bāzırgānda fıtne vü zevāl ‘avām nāsda şıġġat u refāhiyyet ve eġ‘imede kılllet ve hevālarda şiddetlü rūzgārılar ile berķ [u] bārān olup [33b]
filubede [34b]	min ilā ‘aşer ramazān ilā ‘aşer şevval [34a]	bir velī dūnyāya gele lāġūd maħallesinde ehli tārıķdan ħalvetīlerden ola otuz yaşında kerāmeti zāhir ola maķbūl-i Ĥaķķa ola yedi yıl ķuġb ola doķuz ay ġavs ola anuñ yūzi şuyı ħürmetine ol berzahlar def‘ ola ve ref‘ ola nice zamān rāħatlık ve ġanīlik ola anuñ yūzi şuyı ħürmetine bütün rumeli emn-i āmān olalar andan altmış yaşında göçe raħmetu’l-lah ‘aleyhim ecma‘ın andan rumeli herc merc ola rumelinden zühür ēde [34b]
medīneye [34b]	min ilā ‘aşer ramazān ilā ‘aşer şevval [34a]	medīneye gire şāħib-i ħurūc ħalkuñ anda kōye gelüp ayasofyaya gire buyur pādişāħım benümle bile ķıralım kāfiri mūnkiri bile şōyle ķıralım gelmeye dile tāsīħ ēdelim [34b]

taraf-ı şark u sevāhîl-i rumda bilād-ı rusda [35a]	min ilā ‘aşer ramazān ilā ‘aşer şevval [34a]	harac u fitne vü ihtilāl sebebiyle re‘āya pāy-māl ve ba‘zı müfsidin āfet ü zevāl kaht u ālāmetlü hāl ü şiddet sermā vu şedīd rüzgār ihtimāl-i harīk ü zelzele [35a]
irāndan ve tūrāndan [36a]	min ‘aşer şevvāl ilā ‘aşer zi‘l-ka‘de [35b]	deccāl-i la‘īn zuhūr ēde anuñ ‘askeri irāndan ve tūrāndan dünyāya bütün yayıla [36a]
diyār-ı levmdede [37a]	min ‘aşer zi‘l-ka‘de ilā semāniyye zi‘l-ħicce [36b]	bir kiři zuhūr ēde ‘ilm-i nücūmda māhir ola [37a]
nemse [37a]	min ‘aşer zi‘l-ka‘de ilā semāniyye zi‘l-ħicce [36b]	krālına gelüp zehr ola andan bir ruhbān zuhūr ēde ben ħazret-i ‘isāyım diyüp da‘vā ēde ve ba‘zı sırlar kim mü‘cizeye yaqın göstere [37a]
venediķ adasından [37a]	min ‘aşer zi‘l-ka‘de ilā semāniyye zi‘l-ħicce [36b]	bir yahūdi zuhūr ēde [37a] ‘isāyım diyen gelüp ola deccālīm diyen cehūd helāk ēde me‘n ‘askeri ile andan ol ‘isāyım diyen ruhbān dönüp birbire rāst gele [37b]
islām [37b]	min ‘aşer zi‘l-ka‘de ilā semāniyye zi‘l-ħicce [36b]	kuvvet bulup nice zamān kāfire kılıç çekdi seksen biñ kāfir ol zamānda islāma geldi ki devridür zenān ‘ümrānda marāz u ‘illet ü hevālarda ahyānen burūdet ve tā‘ün ve şedīd rüzgārılar ile yağmurlar ve ra‘d ve berķ ve hālet-i ‘arz mislü hāl [37b]
cānib-i şarkta ve cānib-i ğarbda [38b]	min semāniyye zi‘l-ħicce ilā tes‘et muħarrem [38a]	‘azīm fitne vü efsād karışdurula [38b]
ismiyānda [38b]	min semāniyye zi‘l-ħicce ilā tes‘et muħarrem [38a]	bir āteş zuhūr ola azğunları ķahr-ı ķahr ēde [38b]
diyār-ı engürüde [30b]	min semāniyye zi‘l-ħicce ilā tes‘et muħarrem [38a]	bir zāt-ı şerīf dünyāya gele otuz yıl yaşaya ve vālī ola ve anuñ yüzi şuyı ħürmetine ulu berzah ref‘ ola andan yağmurlar ve şimşekler çok

		ola ba'zı yüksek binālar ine ve iħrāk vākı' ola [38b]
cānib-i şarkda [38b]	min şemāniyye zi'l-ħicce ilā tes'et muħarrem [38a]	istilā-yı 'azāzıl ve eşkıyā ve kaħt ve zelzele gāhı ve şiddetlü rüzgārlar ile yağmurlar [38b]
şark u şimālde [40a]	min tis'a muħarrem ilā 'aşer safer [39b]	ħarb u cidāl ve derd-i iħbār [40a]
cānib-i şimālde [40a]	min tis'a muħarrem ilā 'aşer safer [39b]	bir 'azīmü'l-şāmuñ afetine ve hevālaruñ ħarāretine ve ba'zıda yağmurlar ve ra'd iħtimāl-i ħarık-i zelzele [40a]
mağrib ü maşrıkdan [41a]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebı'ü'l-evvel [40b]	zulumātı çoğalı bürüye [41a]
gör temaşa tataruñ [41a]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebı'ü'l-evvel [40b]	diyār-ı küffāra ad şalup [41a]
miyān-ı 'arabda [41a]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebı'ü'l-evvel [40b]	cenk ü cidāl [41a]
cānib-i şark u şimālde [41a]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebı'ü'l-evvel [40b]	ħarb u kıtāl [41a]
vilāyet-i küfede [41a]	min 'aşer safer ilā 'aşer rebı'ü'l-evvel [40b]	fitne vü fesād ve meşrūlarından birine āfet ü zeval [41a]
basra bağdād yolları [42a]	min 'aşer rebı'ü'l-evvel ilā 'aşer rebı'ü'l-āħır [41b]	hem bağlana [42a]
mekke medıne [42a]	min 'aşer rebı'ü'l-evvel ilā 'aşer rebı'ü'l-āħır [41b]	hem yolu bağlana [42a]
'acem [42a]	min 'aşer rebı'ü'l-evvel ilā 'aşer rebı'ü'l-āħır [41b]	yürüye bağdād üstüne müşāveret edeler geleler dile [42a]
kürdistān [42a]	min 'aşer rebı'ü'l-evvel ilā 'aşer rebı'ü'l-āħır [41b]	kürdistān begleri anlarda on iki imām gelmeye dile andan bir kāsırğa zühür ede çölün kumunı gözlerine vere imāmlara kaş edenleruñ gözleri kör olalar andan bağdādı yutup gideler [42a]
'acem [42a]	min 'aşer rebı'ü'l-evvel ilā 'aşer rebı'ü'l-āħır [41b]	andan bir rüzgār ese 'acem kavmine bir kıran gire kim bir uçtan bir uca bütün 'acem görünmeye şöyle kırıla kim İrān memletinde şehrlar ıssız kıla kim baykuşlar öte şöyle ħarb ola iklimi 'acem [42a]
diyār-ı bābilde [42a]	min 'aşer rebı'ü'l-evvel ilā 'aşer rebı'ü'l-āħır [41b]	nizām bozula kıla bir zaman [42a]

miyân-ı ‘arabda [58b]	min ‘aşer şa‘bân ilâ ‘aşer ramazân [58b]	cenk [ü] cidâl [58b]
cānib-i ‘arabda [58b]	min ‘aşer şa‘bân ilâ ‘aşer ramazân [58b]	fitne ve ihtilâl aşhâb-ı hânedândan ve bezirgânlarda fitne vü zevâl ‘avâm u nâsda şihhat u refâhiyyet ve eti‘mede kılllet ve hevâlarda şiddetlü rüzgârlar ile berķ [u] bārân olup ve gök gürlese [58b]
serhad-i ‘acem ve bāde-i ‘arab ve rus ve tatar ve vilāyet-i küfede [58b]	min ‘aşer receb ilâ ‘aşer şa‘bân [58b]	cenk u cidâl aşhâb-ı hânedândan birine neket hevâlarda burüdet ve serd yeller esüp berķ [u] bārân ihmâldür harîķ meşerret [58b]

2.2.4. Burçlar

İslamiyet’ten önce de çeşitli Mezopotamya medeniyetlerinden Yunan’a kadar çeşitli uygarlıklarda burçların kullanıldığı bilinmektedir. Burçlar, bütün medeniyetlerde aynı olmasa da benzerlikler göstermektedir. Yıldızların insanın geleceği üzerinde etkisine inanmak, İslam’ın ‘mutlak hâkimiyet’ anlayışına ters düşse de burçlar İslam medeniyeti içerisinde de yer almıştır. Her yıldızın bir hanesi, dolayısıyla bir burcu vardır. Burçların insanların tabiatını etkilediğine inanılmıştır. Her burca anâsır-ı erbaadan bir unsur, bir melek ve bir maden atfedilmiştir.

Dünyanın yörünge hareketi, güneşin on iki burç ile zaman zaman çakışır görünmesini sağlamıştır. Güneş burcu, kişinin doğum tarihine; yükselen burcu ise kişinin doğduğu yer ve zamana göre hesaplanır. Astrologlar, tarihlere göre gezegen ve yıldızların konumlarını hesaplamak için gökgünlüklerini (ephemeris) kullanırlar.

Yıldızlar, sabit yıldızlar ve seyyâreler (gezegen) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Sabit yıldızların birbirlerine olan uzaklıkları değişmemektedir. Bütün sabit yıldızların sekizinci felekte olduğuna inanılmıştır. Sabit yıldızlar bin yüz on ikidir ve hepsi ışıklıdır. Birbirinden ayrılmaları ve her birine isim vermenin zor olması bakımından eski astronomi âlimleri bu yıldızları altmış bölüme ayırmışlardır. Bu bölümler, belli bir şekle benzetilmiştir. Her şekle ünlü bir kişinin adı, benzetilen hayvan veya eşyanın adı verilmiştir. On iki burç, on iki takım yıldızdır. On iki burcun altısı Muaddelü’n-nehâr (gün eşitleyici ekvator daire)’in kuzeyindedir. Bu burçlar kuzey burçlarıdır: Hamel (Koç), Sevr (Boğa), Cevzâ (İkizler), Seretan (Harçeng,

Yengeç), Esed (Arslan), Sünbüle (Başak)'tır. Altısı ekvatorun güneyindedir. Bunlara güney burçları denilmiştir: Mîzân (Terazi), Kejdüm (Akrep), Kavs (Yay), Cedî (Oğlak), Devl (Kova), Simâk (Hut, Balık)'tır. On iki burcun dördüne munkalibe (değiştiren), dördüne sâbite (duran), dördüne de mütecesside (karıştıran) denilmiştir. Münkalibe burçlar; Hamel, Seretân, Mîzân, Cedî'dir. Güneş bu burçlarda iken mevsim değiştiği için bu burçlara münkalibe denilmiştir. Sâbite burçlar; Sevr, Esed, Akreb ve Delv'dir. Bu burçlarda mevsim değişmez, mevsimlerin ortalarındaki burçlardır. Mütecesside burçlar; Cevzâ, Hût, Kavs ve Sünbüle'dir. Güneş bu burçlarda iken bulunduğu mevsim ile gelecek mevsim arasında karışma olur. On iki burç erkek, dişi, gece ve gündüz olarak ayırmışlardır. Hamel burcundan başlayarak bir müzekker (erkek), bir müennes (dişi) olmak üzere sıra ile ayırmışlardır. Böylece müselles-i nâri ve müselles-i hevâi üçlülerindeki altı burç müzekker, müselles-i hâki ve müselles-i âbi üçlülerindeki altı burç da müennes olmuştur. Ayrıca müzekker olanlar gündüze, müennes olanlar geceye nisbet edilmiştir (ŞEKER, 2015, 103-104).

Burçlar; sabit-değişken-öncü, ateş-su-toprak-hava vb. gruplara ayrılmışlardır. Sevr, Esed, Akreb ve Delv sabit burçlar; Cevzâ, Sünbüle, Kavs ve Hût değişken burçlar; Hamel, Seretân, Mîzân ve Cedî öncü burçlardır. Her burç; bir yıldızın egemenliği altındadır, bir mizaca mensuptur ve her burcun bir elementi vardır. Koç, boğa ve ikizler burc-ı rebiî; yengeç, aslan ve başak burc-ı sayfî; terazi, akrep ve yay burc-ı harifî; oğlak, kova ve balık burc-ı şefvî olarak mevsimlerine göre de adlandırılmaktadır.

Tablo 7: Burçların Yıldız, Tabiat, Mizaç, Maden ve Tarihleri⁶

BURÇ	YILDIZ	TABİAT	MİZAÇ	MADEN	TARİH
Hamel (Koç)	Merih	Ateş(Nârî)	Safraiyî	Demir	21 Mart-20 Nisan-
Sevr (Boğa)	Zühre	Toprak(Turâbî)	Sevdayî	Bakır	21 Nisan-21 Mayıs
Cevzâ (İkizler)	'Utârid	Hava(Hevâyî)	Demevî	Cıva	22 Mayıs-21 Haziran
Seretân (Yengeç)	Kamer	Su (Âbî)	Balgamî	Gümüş	22Haziran-23Temmuz
Esed (Aslan)	Şems	Ateş (Nârî)	Safraiyî	Altın	24Temmuz-23Ağustos
Sünbüle (Başak)	'Utârid	Toprak (Turâbî)	Sevdayî	Cıva	24 Ağustos-23 Eylül
Mîzân (Terazi)	Zühre	Hava (Hevâyî)	Demevî	Bakır	24 Eylül-23 Ekim

⁶ Tablo Mecmau'l-Felekiyât referans alınarak hazırlanmıştır.

Akreb	Merîh	Su (Âbî)	Balgamî	Kükürt	24 Ekim-22 Kasım
Kavs (Yay)	Müşteri	Ateş (Nârî)	Safra'yî	Kalay	23 Kasım-22 Aralık
Cedî (Oğlak)	Zuhal	Toprak (Turâbî)	Sevdayî	Kurşun	23 Aralık-20 Ocak
Delv (Kova)	Zuhal	Hava (Hevâyî)	Demevî	Kurşun	21 Ocak-19 Şubat
Hût (Balık)	Müşteri	Su (Âbî)	Balgamî	Kalay	20 Şubat-20 Mart

Mecmau'l-Felekiyât'ta burçların yıldızları, elementleri(tabiatları), mizaçları, madenleri ve hangi tarihler arasında egemen oldukları verilmiştir. Burçlar, cinsiyetlere göre ayrılmamıştır ve burçlar bahsedilen durumlar haricinde yorumlanmamıştır.

Mecmau'l-Felekiyât'ta burçların insan vücudunda hâkim olduğu bölgeler; Hamel burcunda *baş*, Sevr burcunda *boğaz*, Cevzâ burcunda *göğüs*, Seretân burcunda *göbek*, Esed burcunda *kasıktan yukarı*, Sünbüle burcunda *bazu*, Mîzân burcunda *göbekten yukarı*, Akrep burcunda *kasık*, Kavs burcunda *iki belüнден yukarı*, Cedî burcunda *uyluk*, Delv burcunda *baldır* şeklinde belirtilmiştir. Hût burcunun vücutta temsil ettiği bölge verilmemiştir. [57b]

2.2.4.1. Hamel

Güneş, 21 Mart ile 21 Nisan tarihleri arasında Hamel burcundadır. Hamel burcunun arketipi savaştıcı ve öncüdür. Bu burcun temel amacı egonun geliştirilmesi ve insan iradesinin hâkim kılınmasıdır. Yıldızı Merîh'tir. Tabiatı nârîdir. Tabiatı itibari ile düşmanı âbî burçlardır. Bu burcun etkisinde doğanlar baskı altında yaşamaya dayanamayan, haksızlıklar karşısında tahammülleri olmayan kişilerdir. Bu sebeple koç burcunu idare etmek zordur. Çalışkan, cesur ve inatçı kişiler bu burçtandır. Hırslı, kabiliyetli, cömert, ikiyüzlülükten uzak kimselerdir. Talihleri açıktır. Sabırsızlık ise Hamel burcunun bilinen kötü davranışlarından (İLOĞLU, 2013, c.1, 58).

Hamel burcu, Güneş ve diğer gezegenlerin gök haritasında (Zodyak) yolcularına başladıkları ilk noktadır. Bu sebeple genellikle başlangıçlar ile anılmaktadır. Hamel burcunun etkisindeki kişilerin en önemli özelliklerinden biri kendini keşfetme süreci içinde olmasıdır. Ayrıca başlangıcı temsil etmesi ve güneşin 21 Mart'ta Hamel burcunda olması bu burcun nevrüz ile ilişkilendirilmesine vesile olmuştur.

Her burcun vücudun bir bölümünü temsil ettiğine inanılmaktadır. Buna göre Hamel burcu başı temsil etmektedir. Hamel burcu eski Türk edebiyatında nevrüz vasıtası ile anılmıştır.

Mecmau'l-Felekiyât'ta Hamel burcunun hükmü şu şekilde belirtilmiştir:

“(…) hamel burcu kaçan olısar hükmi koyun sağar kan çok ola cümle ‘aklı hem koyun ola (…)’ [55b]

Hamel kelimesinin anlamından yola çıkılarak koyun ile bağdaştırılmıştır.

2.2.4.2. Sevr

Güneş, 21 Nisan ile 20 Mayıs tarihleri arasında Sevr burcundadır. Arketipi toprak anadır. Bu burç, kök salmayı ve eylemsizliği temsil eder. Alışılmış olana karşı duyulan bağlılık, huzur ve güven Sevr burcunun en belirgin özelliklerindedir. Önceden planlanmamış yeniliklere karşı çekimseldirler (İLHAN, 2004, 46). Yıldızı Zühre'dir. Bu burcun tabiatı turâbîdir. Bu sebeple âbî burçlar ile dosttur.

Sevr burcunun etkisinde doğanlar inatçı, geçmişteki değerlerine sıkı sıkıya bağlı, sabırlı, ihtiyatlı ve vefakârdır. Yaratılışları onları sanatkârlığa itebilir. Konuşkan ve girişken değildir (İLOĞLU, 2013, c.1, 60-61).

Çalışkan ve sistematik olan Sevr burcuna mensup kişiler, başlangıçları simgelemez. Var olan bir işi devam ettirirler ve onu sağlamlaştırırlar. Daha önceden denenmiş ve başarılı yollardan giderler (İLHAN, 2004, 46).

Sevr burcu, vücutta boyun ve boğaza egemendir. Ayrıca Sevr burcu, eski Türk edebiyatında kurban ve boğanın gücü ile ilişkilendirilmiştir.

Mecmau'l-Felekiyât'ta Sevr burcunun özelliği şu şekilde belirtilmiştir:

“(…)kaçan kim sevr burcu hükmi ola yemek içmek mübtelâ ola(…)” [55b]

2.2.4.3. Cevzâ

Güneş, 21 Mayıs ile 21 Haziran tarihleri arasında Cevzâ burcundadır. Arketipi öğretmen olan bu burç, çok yönlülüğü, becerikliliği, akıllı ve düşüncüyü temsil eder. Cevzâ burcunun amacı çevresinde olup biteni gözlemek ve algılamaktır. Görecek ve öğrenecek çok fazla şey olduğundan Cevzâ burcuna mensup kişiler sürekli hareket hâlinde olmalıdır. Yıldızı 'Utârid'tir. Tabiatı hevâyîdir. Tabiatı itibari ile nârî burçlar ile dost, âbî burçlar ile düşmandır.

Cevzâ burcunun etkisi altında doğanlar, kararsızdır. Kolayca karara varamazlar ve sürekli yanlış yapacaklarına dair korku taşırlar. His değişiklikleri anidir (İLOĞLU, 2013 c.1, 63).

Cevzâ, akılla ilişkili bir burçtur. Becerikli ve akıcıdır. Her zaman derin düşünerek bunlardan anlamlar çıkarır. Çabuk anlamaya meyillilerdir ve merak Cevzâ burcunun asıl kaynağıdır.

Konuşma ve dinlemenin Cevzâ burcunun vazgeçilmez öğeleri olmaları bakımından, Cevzâ burcu vücutta konuşma ve duyu organları temsil eder. Ayrıca omuzlar, kollar ve akciğerleri de temsil etmektedir. Cevzâ burcu, eski Türk edebiyatında yücelik ve yükseklik ifadeleri ile yer almıştır.

Cevzâ Musevîlikte David ve Jonathan, Roma’da Remus ve Romulus, Yunan’da Castor ve Pollux olarak anılmışlardır. Günümüzde de Castor ve Pollux, İkizler (Gemini) takımyıldızının en parlak iki yıldızı olarak bilinmektedir.

Cevzâ burcunun hükmü, *Mecmau’l-Felekiyât*’ta etkisi altında olanlarda ‘iki yüzlü olma’ şeklinde verilmiştir:

“(…)cevzâ burcu kaçan kim hükmi ola cümle ‘âlem hem iki yüzlü ola birbirine ragbet olmaya durmayup birbirine nifâk êde(…)” [55b]

2.2.4.4. Seretân

Güneş, 21 Haziran ile 21 Temmuz tarihleri arasında Seretân burcundadır. Arketipi anne olan Seretân burcunun asıl hedefi duygulardır. Her ayrıntıyı gözlemleyerek hayatın uyumsuz yönleri görür ve buna rağmen bu ayrıntıları sevmeye odaklanır. Subjektiflik ve duygusallık ağır basmaktadır. Yıldızı Kamer’dir. Tabiatı âbîdir. Bu sebeple tûrâbî burçlar ile dost, nârî burçlar ile düşmandır.

Bu burç etkisinde doğan kişiler, utangaç, hayalperest ve duygusaldır. Bu kişiler, doğrudan konuşabilen kişiler değildir. Bu sebeple de birçok konuda açık ve net değildir. Çabuk etkilenebilir bir yapıdadır. Bu sebeple de sık sık değişen ruh hâlindeyler. Güvensizlik ve kırılabilirlik başlıca özelliklerindedir (İLHAN, 2004, 52).

Seretân burcu vücutta kan ve bütün sıvıların yanında lenf bezleri, beyincik, solunum yolları, göğüsler ve mideyi temsil eder. Seretân burcu, eski Türk edebiyatında yıldızı olan Kamer ile anılmıştır.

Yunan mitolojisine göre Yengeç (Cancer) takımyıldızı Hera tarafından gökyüzüne yerleştirilmiştir (ÇELİK, 1994, 49). Seretân burcunun evlilik, anne, çocuk vb. kavramlarla anılmasının sebeplerinden biri de tanrıça Hera’nın bu vasıflar ile donatılmasıdır.

Mecmau’l-Felekiyât’ta Seretân burcundan şu şekilde söz edilmiştir:

“(...)kaçan kim seretân burcı ola bey [ü] şirâ edeler dünler bilmeyüp kendilerin nizâm edeler(...)” [55b]

2.2.4.5. Esed

Güneş, 21 Temmuz ile 21 Ağustos arasında Esed burcundadır. Arketipi kral/kraliçe olan bu burcun asıl amacı kendini göstermek, özgüven, dikkat çekme, güçlü olma hissi ve cesarettir. Yıldızı Şems'tir. Tabiatı nârîdir. Bu sebeple turâbî burçlar ile dosttur.

Esed burcunun etkisinde doğanlar, cömert, şerefli, özgürlüğüne düşkün, gururlu ve azametlidir. Küçük düşürülmekten hoşlanmazlar. Hislerini açığa vurmak konusunda temkinlidirler. Cesur, atılgan, sadık ve dürüsttürler (İLOĞLU, 2013 c.1, 68-69). Oyunculuk, dans, hikâye anlatma vb. konularda yeteneklidirler. Liderlik özellikleri taşır ve inatçıdır. Bu burcun etkisinde doğanlar, içgüdülerini dengeler ve geliştirir. Sabırsız, heyecanlı ve kibirli olabilirler.

Bu burç, vücutta kalbi temsil etmektedir. Esed burcu, eski Türk edebiyatınca dört büyük halifenin sonuncusu Ali ile aslanın ilişkilendirilmesi sonucu övülme vasıtası olarak kullanılmıştır.

Esed burcunun etkisi *Mecmau'l-Felekiyât*'ta şu şekilde ifade edilmektedir:

“(...)esed burcunuñ kaçan kim hükmi ola cümle ‘âlem birbirini yırtalar şöyle kim kan dökeler bilmeyeler kim işin işleyeler(...)” [55b]

2.2.4.6. Sünbüle

Güneş, 21 Ağustos ile 21 Eylül tarihleri arasında Sünbüle burcundadır. Arketipi hasat eden ve biçendir. Bur burcun temel amacı kendisini keşfetmek, kusursuzlaştırmak ve üzerinde etkisi olan her şeyin verimini artırmaktır. Yıldızı ‘Utârid’dir. Tabiatı turâbîdir. Âbî burçlarla dosttur.

Bu burcun tesirinde doğanlar becerikli, çalışkan, sorumluluk sahibidir. Analiz yönleri kuvvetlidir. Bir konuyu en ince ayrıntısına kadar ele alır ve mükemmelleştirmeye çalışır. Fakat bu mükemmeliyetçilik Sünbüle burcunu takıntılı hâle getirebilir. Zira mükemmelleştirme kaygısı yalnızca kendisini değil, çevresindekileri de kapsamaktadır. Genellikle alçak gönüllüdür, fakat titizliği onu kibirli gösterebilir (İLHAN, 2004, 57-58).

Sünbüle burcu, vücutta bağırsaklar, apandisit ve beli temsil etmektedir. Kimi görsellerde buğday başağı taşıyan kadın olarak gösterilmesi bu burcun bakirelik ile

ilişkilendirilmesine yol açmıştır. Sünbüle burcu, eski Türk edebiyatında ‘hûşe-i çarh’ veya ‘hûşe-i sipih’ olarak anılmıştır.

Mecmau'l-Felekiyât'ta Sünbüle burcunun bu şekilde hükmedeceğinden söz edilmiştir:

“(...)Sünbüle burcu kaçan kim hükmi ola cümle ‘âlem zarîf ‘irfân ola şöhretiyle hem ‘âfet bulalar çün hazret-i peygamber buyurdu eş-şöhret-i âfet buyurdu(...)” [55b-56a]

2.2.4.7. Mîzân

Güneş, 21 Eylül ile 21 Ekim tarihleri arasında Mîzân burcundadır. Arketipi bilge ve sevgili olan Mîzân burcunun temel amacı uyum, denge ve dinginliktir. Yıldızı Zühre'dir. Tabiatı hevâyîdir. Nârî burçlarla dosttur.

Bu burcun etkisi altında doğanlar bağlı oldukları prensipler uğruna mücadele ederler. Sakinliği ve rahatlığı severler. Kinci değillerdir. Dengeyi bulma arzusundadır. Herkes tarafından onaylanmak kaygısındadırlar. Yalnızlıktan hoşlanmazlar ve sürekli beraber olabilecekleri birilerini ararlar. İnsanları uzlaştırma konusunda başarılıdır. Her zaman mantık yönleri ağır basar. Bu sebeple genellikle bu burcun etkisinde doğanlara akıl danışılır (DEĞER, 1994, 61).

Mîzân burcu vücutta böbrekler, pankreas, karaciğer ve sırtın alt kısmını temsil eder. Ayrıca kimi zaman östrojen hormonunu da simgelemektedir. Bu durum, yıldızı olan Zühre ile ilişkilendirilmesindedir. Aynı şekilde eski Türk edebiyatında bu burç, yıldızı olan Zühre ile anılmıştır.

Mecmau'l-Felekiyât'ta Mîzân burcunun hükmünün dürüst şekilde icra edileceğinden bahseder:

“(...)mîzân burcu kaçan kim hükmi ola cümle ‘âlem âhîret yolunu tuta kazıyalar hem hükmi icrâ ede şer'-i resûli dürüst icrâ ede(...)” [56a]

2.2.4.8. Akreb

Güneş, 21 Eylül ile 21 Kasım tarihleri arasında Akreb burcundadır. Arketipi büyücü, filozof olan Akreb burcunun temel amacı dönüşüm, kendisiyle yüzleşme, kendisini tanımadır. Yıldızı Merîh'tir. Tabiatı âbîdir. Bu sebeple nârî burçlar ile düşman, turâbî burçlar ile dosttur.

Bu burcun etkisi altında doğanlar, kendilerini yetiştirirler. Azimli ve sabırlıdırlar. Otoriterlerdir. Haksızlığa tahammülleri yoktur. Kincidir. Tutkulu, dayanıklı ve korkusuzdur. Gerçek kimliğini dış dünyada saklama eğilimindedir (İLHAN, 2004, 63). Yer yer kural tanımaz ve acımasızdırlar.

Akreb burcu, vücutta cinsel organları temsil eder. Akrebin hem öldürücü vasfı olan bir hayvan olması hem de Akreb burcunun etkisinde doğan kişilerin acımasız olması ve istekleri ile dürtüleri doğrultusunda davranmaları sebebiyle bu burç, eski Türk edebiyatında sevgiliden bahsedilirken kullanılmıştır.

Mecmau'l-Felekiyât'ta burcunun hükmü birbirine kastetme olarak verilmiştir:

“(..).kaçan kim ‘akreb burcu hükmi ola birbirinün hem kaçına uğraya(..)” [56a]

2.2.4.9. Kavs

Güneş, 21 Kasım ile 21 Aralık arasında Kavs burcundadır. Arketipi gezgin ve rahip olan Kavs burcunun temel amacı kendi yaşam tecrübesi ile olgunlaşmaktır. Yıldızı Müşterî'dir. Tabiatı nârîdir. Bu nedenle âbî burçlar ile düşmandır.

Kavs burcunun etkisinde doğan kişiler çoğunlukla endişelidir. Her şeye şüphe ile yaklaşırlar ve kolay güvenmezler. Gelecek için daima iyimser olmak ister. Sürekli gelecek ile ilgili kaygı taşıdığı için ana odaklanamaz. Deneyimleri ile destekleyemedikleri olaylar karşısında korkuya kapılır. Hisleri ile hareket eder (İLHAN, 2004, 66). Bu burcun etkisindeki kişiler dürüstlüğe ve bağımsızlığa düşkündürler. Sorumluluk sahibidirler. Bazı durumlarda aceleci ve sabırsız olabilirler.

Bu burç, vücutta kalçaları ve bacağın üst kısmını temsil eder. Kavs burcu kelime anlamından yola çıkarak eski Türk edebiyatında kaç için benzetme unsuru olarak yer almıştır.

Mecmau'l-Felekiyât'ta Kavs burcunun hükmü şu şekildedir:

“(..).kaçan kim kavs burcu hükmi ola sözleri birbirine yay oğ ola az iken hem du‘aları çok ola(..)” [56a]

2.2.4.10. Cedî

Güneş, 21 Aralık ile 21 Ocak tarihleri arasında Cedî burcundadır. Arketipi baba olan Cedî burcunun temel amacı hedefler belirleyerek bu hedeflere doğru ilerlemek ve kendini gerçekleştirmektir. Yıldızı Zuhâl'dir. Tabiatı turâbîdir. Âbî burçlar ile dosttur.

Cedî burcunun etkisinde doğanlar uygulamacı, sorumluluk sahibi, temkinli, planlı ve azimlidir. Sabırlıdır ve hedeflerine ulaşmak için bütün zorlukların üstünden gelebilir. Cedî burcu, bütünlüğün sembolüdür. Kendine toplum içinde yer oluşturmak ister. Saygınlık ve güçlü olmak onun için çok önemlidir. Prestijli olmayı tercih eder. Doğru ve haklı davranmaya çalışır (İLHAN, 2004, 68-69). Çok hırslı olmalı onları bencil olmaya iter.

Cedî burcu, vücutta iskelet yapısı, eklem yerlerin ve dizleri sembolize eder. Eski Türk edebiyatında Cedî burcu, yıldızı olan ve uğursuzluğu ile bilinen Zuhâl ile anılmıştır.

Cedî burcunun hükmü *Mecmau'l-Felekiyât*'ta şu şekilde belirtilmiştir:

“(...)her kaçan kim cedî burcî hükmi ola cümle ‘âlem ‘aybı ola âşikâr geçineñ her âdâbı bil âşikâr(...)” [56a]

2.2.4.11. Delv

Güneş, 21 Ocak ile 21 Şubat tarihleri arasında Delv burcundadır. Arketipi dahi olan Delv burcunun temel amacı objektiflik, insancılık ve bireyselliktir. Yıldızı Zuhâl'dir. Tabiatı hevâyîdir. Nârî burçlar ile dosttur.

Delv burcunun etkisi altında doğanlar atılgan olurlar. Konuşmayı severler. Hitabetleri kuvvetlidir. Şansları yüksektir. Genellikle huzursuzlardır. Çabuk tartışmaya girerler. Çevresindekilere eşit davranmaya çalışırlar. Hırslı değillerdir. Problemlerini abartma eğilimdedirler. Karşılaştırma ve türetme konusunda yeteneklidirler. Sezgileri kuvvetlidir. Delv burcuna mensup bazı insanlar tutucudur (DEĞER, 2004, 80-21).

Delv burcu, vücutta bacakları ve ayak bileklerini temsil eder (DEĞER, 2004, 83). Delv burcu, eski Türk edebiyatında su ve kuyu benzetmeleri ile ilişkilendirilir.

Mecmau'l-Felekiyât'ta Delv burcunun hükmü taşkınlar olarak belirtilmiştir:

“(...)delv burcî her kaçan hükmi ola şular taşkun ola yağmur çok ola(...)” [56a]

2.2.4.12. Hût

Güneş, 21 Şubat ile 21 Mart tarihleri arasında Hût burcundadır. Arketipi hayalci, şair vb. olan Hût burcunun temel amacı evrenle bütünleşmek, sevgi, şefkat, merhamet ve egonun sınırlarını aşmaktır. Yıldızı Müşteri'dir. Tabiatı âbîdir. Nârî burçlar ile düşmandır.

Hût burcunun etkisinde doğanlar sezgisel ve hislidir. Başkalarının fikirlerine önem verirler. Dış etkilere çabuk etkilenirler. Bu sebeple de moralleri çevrelerinde olan olaylara bağlıdır. Genellikle sakindirler. Hayal güçleri çok gelişmiştir. Ruh hâlindeki değişimler anidir. Kendisini incitebileceğini düşündüğü insanlardan uzak durur. Ayrıca Hût burcu, oldukça fedakârdır.

Hût burcu, vücutta ayakları temsil eder (DEĞER, 2004, 87). Hût burcu, eski Türk edebiyatında 'hût-ı felek' olarak yer almıştır.

Mecmau'l-Felekiyât'ta Hût burcunun hükmü anlamından yola çıkılarak balığın çok olması olarak yorumlanmıştır:

“(…)her kaçan hût burcu hükmi olısar cümle ‘âlem deryâ ‘avı edeser deryâda hem çok balık olısar(…)” [56a]

2.2.5. Doğa Olayları (İlm-i Enva’)

Yıldız ve gezegenlerin hareketlerinden yol çıkılarak hava şartlarının yorumlanması ilm-i enva’ olarak adlandırılmıştır. Yıldızların çeşitli iklim değişiklikleri ve hava olaylarına yol açtığına inanılmıştır. Yıldızların hareketleri yağmurun yağması, sıcakların veya soğukların başlaması, çeşitli rüzgârlar, seller, bereket veya kıtlık vb. olayların işareti olarak kabul edilmiştir. Yıldızların doğuş ve batışı ile başlayan yirmi sekiz dönemlik güneş yılındaki hava olayları tahmin edilmiştir.

Mecmau'l-Felekiyât'ta her bölümde belirli tarihler arasında belirli şehirlerde gerçekleşecek olan olaylar verilmiştir. Gökyüzünde belirecek olan Arş-ı Horoz denilen bir melek ile doğa olaylarının tespit edilebileceği şu şekilde belirtilir:

“(…)der beyân-ı doruk-ı ‘arş-ı ‘azîm bu bir horosdur bu tarzdadur on iki kanadı vardur her bir kanadı bu dünyâ kadardur kaçan kim ötecek kanatlarıñ açar ötünce cümle gökyüzünde olan melekler kaçar anuñ heybetinden sesinden ol zamânda dahı öter yeryüzünde olan horozlar eger kulağıñ açık ise işidirsün ve añlarsın ne dediğün bilürsin yağmur mıdır ya rüzgâr mıdır bulut mıdır ya hevâ ‘açılacak mıdır ya açık ise bozulacak mıdır bilesin yoñ tolu mıdır eger tolu ise dahı perîşân okur kim kendüye perîşânlık gelür ol vaqt yeryüzünde olan horoz öter ‘ârif iseñ al dersünü andan(…)” [57a]

İslam kültüründe horozun birçok özelliği bulunmaktadır. Muhammed peygamberin Miraç gecesinde göğün dördüncü katında bir horozla benzer bir kuşa rastladığı, Cebrail’in bu kuş kanatlarını açarak ötünce yeryüzündeki bütün horozların öttüğünü söylediği ve Muhammed peygamberin bu kuşa övgüler sunduğu inancı vardır (YILDIRIM, 2008, 385).

Aşağıdaki tabloda *Mecmau'l-Felekiyât*'ta belirli tarihler arasında gerçekleşecek olan doğa olayları verilmiştir:

Tablo 8: *Mecmau'l-Felekiyât*'a Göre Tarihler Arasında Gerçekleşecek Olan Doğa Olayları

TARİH	DOĞA OLAYI
min ‘aşer şa‘bân ilâ ‘aşer ramazân [10a]	zelzele ola [10a] bir şedîd rüzgâr ese ve andan bir yağmur yağa ve andan sonra bir pus zühür ede [10a] yedi gün zelzele ola [10b] hevâlarda şiddetlü rüzgârlar ile berç [u] bārân olup [10b]
min ilâ gurre ramazân ilâ ‘aşer şevval [11a]	gün doğrusundan bir rüzgâr ese [11a]

	gün tütula [11a] bir yağmur yağa on gün on gece hiç arām virmeye ekinleri çürüye [11a] Sermā şiddet-i rüzgār ihtimāl-i harīk-i zelzele [12a]
min ğurre şevvāl ilā ‘aşer zi’l-ka‘de [12b]	gökyüzünde top atıla yerde ola zelzele ola [12b] vefret ve berķ [u] bārān ihtimāldür harīk-i zelzele zühürāt [12a]
min ‘aşer zi’l-ka‘de ilā şemāniyye zi’l-ħicce [12b]	şems doğarken kızılılık çok olsa döküle kan [13b] hevālarda aħyanen burūdet ve tã’ün ve şedīd rüzgārlar ile yağmurlar ve ra’d ve berķ [14a]
min şemāniyye zi’l-ħicce ilā tis’a muħarrem [14b]	ehl-i şamuñ üstüne gele bir pus çöke düşmen üstüne [15a] tūfān vākı‘ ola yedi gün gece şābit ola [15a] gökde bulut olmasa temiz olsa ve katır ħoros ötse ya bulut yağmur yağa [15a] hevā bozula [15a] yaķar yağmur yağa [15a] hevā yağmur ise ‘acele hevā ola temiz eger ‘açık olsa [15a] yā tolu yā şimşek yā rüzgār yāħūd kurbāğa yağa [15b] şiddetlü rüzgārlar ile yağmurlar [15b] ‘alāyim-i semāviyye ve arzıyye ve ra’d şā’iķa ve seyl-i āteş zarar-ı zühürāt [15b]
min tis’a muħarrem ilā ‘aşer şafer [16a]	şiddetlü rüzgār eser ekinlerüñ südüni yaķar kömür eder kesile yeşil çimeni şapşarı ħazan ede ger güzün çok rüzgār [16a] ese kış ola hem doñ ola kesile ekin ğāyet ile kıtlık ola ay pus eger hevāda bulut olur ise [16b] gökde bulut yol yol olur ise rüzgār çok ise ay pusar kuraķlıĝa delāletdür [16b] hevālaruñ ħarāretine ve ba’īde yağmurlar ra’d [ve] ihtimāl-i harīk-i zelzele [16b]
[min] şemāniyye zi’l-ħicce ilā tis’a muħarrem [17a]	kızıl rüzgār ese [17a] zelzele ola [17a] ba’zı ālāyim-i semāviyyeden alametler [17a] şiddetlü rüzgārlar ile yağmurlar [17a] ra’d [u] sã’iķa ve seyl-i āteş zarar-ı zühürāt [17a]
min tis’a muħarrem ilā ‘aşer şafer [17b]	hevālar ħarāretine ba’zı yağmurlar ve ra’d ihtimāldür harīk-i zelzele [18a]
min ‘aşer şafer ilā ‘aşer rebī’ü’l-evvel [18b]	yazı yaz ve kış kış ola [18b] deryālarda ğāyet fırtuna ola [18b] zelzele vākı‘ ola [18b]

	gün tütula [19a]
min ‘aşer rebī‘ü’l-evvel ilā ‘aşer rebī‘ü’l-āhīr [19b]	çok yağmurlar yağa ve ra‘d ve berk çok ola [19b] dolu ve şimşekden çok helāk ola [19b] şiddet-i zelzeleden ğarķ ola [19b] hevālarda harāret ve yübüset [20a] ‘alāyim-i semā ve ra‘d dolu ve şā’ika ve zelzele [20a]
min ‘aşer rebī‘ü’l-āhīr ilā ‘aşer cemāzi’l-evvel [20b]	bu günlerde ihtimāldür gün tütula [21a] diyārlarında şiddetlü rüzgār ese bir ‘azīm ķasırġa gökden kurbaġa yağa yılan u çiyān yaġa [21a] hevālarda ahyānen kūduret ve yağmur ve ra‘d berk ihtimāldür mezerrāt ve āteş [21a]
min ‘aşer cemāziye’l-evvel ilā ‘aşer cemāziye’l-āhīr [21b]	ve yerden ‘alāmetler zühūr ēde ve ba‘zı yüksek daġlar yürüye [22a] ba‘zı hayvānātları seller götüre ve çok yerleri başup harāb ēde çok gök gürleye ve şimşek çok ola [22a] fırtına ola ğarķ ola kāfir [22a]
min ‘aşer cemāziye’l-āhīr ilā ‘aşer receb [22b]	yağmur ile bir şiddet rüzgār ese [23a] hevālarda burūdet ve ba‘zı vilāyetde ve ba‘zı mevāzı‘da şiddetlü rüzgārılar ile berk [u] bārān [23a]
min ‘aşer receb ilā ‘aşer şa‘bān [23b]	gök gürleye ve yeler yarıla [24a] hevālarda burūdet ve serd yeller esüp berk [u] bārān ihtimāldür harīķ [24a]
min ‘aşer şafer ilā ‘aşer rebī‘ü’l-evvel [25a]	aşşamdan gökde olursa kızılılık ġāyet ile kāfirler ola cenk [25b] semāda çoġusa kırmızı çok ola olunda iħrāk vāķı‘ olan ķorkı çok ola ve yeşil çok ola ekin ve meyve çok ola öyle çok ola ve eger beyāzı çok olsa yağmur ve sular taşkın ola ekinler çürüye gün tütula bu siyāk üzre ola ġāyet ile ķorkula manend-i kıyāmet ola ve ay tütula [25a]
min ‘aşer rebī‘ü’l-evvel ilā ‘aşer rebī‘ü’l-āhīr [27a]	‘alāyim-i semāvate zühūr ēde [27a] hevālarda harāret ve yübüset [27b] ‘alāyim-i semāviyye ra‘d [ve] tolu ve şā’ika ve zelzele [27b]
min ‘aşer rebī‘ü’l-āhīr ilā ‘aşer cemāziye’l-evvel [28a]	şöyle ay gün tütula [28a] bir ‘azīm rüzgār ese [28b] yağmurlar yağa [28b] hevālarda ahyānen kudūret yağmur ra‘d ve berk ihtimāldür [29a]
min ‘aşer cemāziye’l-evvel ilā ‘aşer cemāziye’l-āhīr [29b]	tünd bād hareket arz u āfet ve emtād ihtimāldür ‘alāyim-i semāviyye ve āsar-ı merriħdür [29b]

min ‘aşer cemāziye’l-āhir ilā ‘aşer receb [30b]	hevālarda burūdet [31a] ba’zı vilāyetde ve ba’zı mevāhi’de şiddetlü rüzgārlar ile berķ [u] bārān olup [31a]
min ‘aşer receb ilā ‘aşer şa’bān [31b]	zelzele ola ve şiddet rüzgār ese yağmur tolu yağa tārūmār ola [32a] hevālarda burūdet ve serd yeller esüp berķ [u] bārān ihtimāldür harīķ meserret [32a]
min ‘aşer şa’bān ilā ‘aşer ramazān [33a]	bir rüzgār ese şiddet yağmur yağa tolu ile ķarışık [33a]
min ilā ‘aşer ramazān ilā ‘aşer şevval [34a]	bir kırmızı rüzgār [34b] şiddet-i sermā vu şedīd rüzgār ihtimāl-i harīķ ü zelzele [35a]
min ‘aşer şevvāl ilā ‘aşer zi’l-ķa’de [35b]	berķ [u] bārān ihtimāldür harīķ-i zelzele [36a]
min ‘aşer zi’l-ķa’de ilā temāniyet zi’l-ħicce [36b]	hevālarda ahyānen burūdet ve tārūn ve şedīd rüzgārlar ile yağmurlar ve ra’d ve berķ ve hālet-i ‘arz [37b]
min semāniyye zi’l-ħicce ilā tes’et muħarrem [38a]	bir pus zühūr ede [30b] bir ‘azīm zelzele ola [38b] yağmurlar ve şimşekler çok ola [38b] şiddetlü rüzgār ile yağmurlar ve ba’zı memleketde ‘alāyim-i semāviyye ve arziyye ve ra’d [u] şa’iķa ve seyl-i āteş zarar-ı zühūrāt [38b]
min tis’a muħarrem ilā ‘aşer şafer [39b]	bir şedīd rüzgār ese çok kökli ağaçlar yıķıla ve nice hānedānuñ hāneleri tārūmār ola [39b] deryālarda ‘azīm şiddetlü rüzgār ese [39b] harīķ-i zelzele [39b] ve hevālaruñ harāretine ve ba’zıda yağmurlar ve ra’d ihtimāl-i harīķ-i zelzele [40a]
min ‘aşer şafer ilā ‘aşer rebī’ü’l-evvel [40b]	gün tūtula iki sāt miķdārı titreye şöyle ķaranlık ola [41a] yağmur çok yağa [41a]
min ‘aşer rebī’ü’l-evvel ilā ‘aşer rebī’ü’l-āhir [41b]	bir rüzgār ese [42a] hevālarda harāret ve yubūset şularda kılllet haşereratı mevrū’atta āfet ü ‘alāyim-i semāviyye ve ra’d [ve] tolu [ve] şa’iķa ve zelzele mişlü hāl [42b]

2.2.6. Esmâ-ı Hüsnâ

Esmâ-ı hüsnâ, Allah’ın isimlerini ifade eder. Allah’a atfedilen isimler 100’den fazla olmakla birlikte, bir terim olarak “esmâ-ı hüsnâ” Allah’ın 99 ismini niteler. Esmâ-ı Hüsnâ:

1. Allah’ın yüceliğini belirterek kullarda saygı hissini canlandırır.

2. Dua sırasında kullanılması ile duanın kabulüne vesile olur ve sevap kazandırır.
3. Kalbe huzur vererek ümidi aşılar.
4. Bu bilgiye sahip olanlara erdem kazandırır.
5. Allah ve kâinat arasındaki ilişkiyi belirterek Allah hakkında bilgi edinmeyi sağlar.

Allah yalnızca zihni bir varlık değil, fiilen de mevcuttur. İsim ve sıfatları yoluyla anlaşılabilir. Allah kendisini duyulan âlemin ifadeleri ile tanıtmıştır. Allah'ın zatı hakkında bilgiler bu sıfatlar ve isimler vasıtası ile anlaşılmaktadır.

Mecmau'l-Felekiyat'ın her bölümünde esmâlara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda eserde yer alan esmâlar, bunların anlamları, ebced değerleri ve yıldızları verilmiştir.

Tablo 9: Mecmau'l-Felekiyat'ta Bölümler ve Esmâlar

BÖLÜM	ESMÂ-I HÜSNÂ	ANLAMI	EBCED DEĞERİ	YILDIZI
el-bâbü'l-evvel [9b]	- Allah	-	66	Şems
el-bâbü'l-'âşer [10b]	yâ Müyessir	Kolaylaştıran	310	Zuhâl
el-bâbü'l-vâhid 'âşer [12a]	yâ Kâfi	Tüm kullarına yeten, ihtiyaçlarını gideren	111	Şems
el-bâbü's-şân'i 'âşer [13a]	yâ Laîf	Lütuf ve keremi bol olan	129	Zühre
el-bâbü's-sâlis 'âşer [14a]	yâ Melik	Bütün kâinatın sahibi	90	'Utârid
el-bâbü'r-rabi'- 'âşer [15b]	yâ Nûr yâ Nâşir	Bütün âlemleri ışığıyla aydınlatan Yardım eden	256 350	Zühre ve Müşterî
el-bâbü'l-hamis 'âşer [16b]	yâ Semî'	Her şeyi işiten	180	Müşterî
el-bâbü's-şânî [17a]	yâ Bedî	Benzersiz yaratan	86	Müşterî
el-bâbü's-sâlis [18a]	yâ Celîl yâ Cemîl yâ Câmî'	Yücelik sahibi Gerçek güzellik sahibi Toplayan	73 83 114	Şems Müşterî

el-bābü'r-rābi' [19a]	yā Dāim yā Deyyān	Varlığının sonu olmayan Her amelin karşılığını veren	55 75	
el-bābü'l-ḥams [20a]	yā Hādī	Yol gösteren	20	Şems
el-bābü's-sādis [21a]	yā Veliyy	Dostuna yardım edip düşmanını kahreden	46	Merih
el-bābü's-sābi' [22a]	yā Zekiyy	Temiz olan	37	
el-bābü't-tāsi' [23a]	Ḥayy Ḥalīm yā Ḥakīm Ḥafız	Ezelî ve edebî olan Hoşgörülü olan Mutlak koruyucu	18 88 998	Şems Zuhal Zuhal
el-bābü't-tāsi' [24a-24b]	yā Muṭahher yā Ṭahir	Temiz (Muhammed'in lakabı) Temiz	254 215	-
el-bābü's-sāmi' 'aşer [26a]	yā 'Alīm	Her şeyi bilen	150	Müşterî
el-bābü'l-on yedinci [27b]	yā Fettāh	Kolaylaştıran	489	'Utârid
el-bābü'l-on sekizinci [29a]	yā Şādık	Haber verdiği her şeyde doğru söyleyici	195	-
el-bābü'l-on doğuzuncu [30a]	yā Qahhār	Her şeye gücü yeten	306	Merih
el-bābü'l- yigirminci [31a]	yā Raḥīm	Bağışlayan	258	Şems
el-bābü'l-yigirmi birinci [32b]	yā Şedīd	Dilediğini yaptırmaya gücü yeten	206	Merih
el-bābü'l- yigirmi ikinci [33b]	yā Tevvāb	Tövbeleri kabul eden	409	Müşterî
el-bāb [35a]	yā Sābit	Varlığı değişmeyen	903	-
el-bāb [36a]	Yā Ḥabīr Yā Hālik	Gizli ve açık her şeyi bilen	812 713	Şems Şems

		Yoktan var eden, yaratan		
el-bāb [37b]	yā Zekiyy	Temiz olan	37	
el-bāb [38b-39a]	ed-Ḍarr	Dilediğini zarara uğratan	1001	Merîh
el-bāb [40a]	yā Zāhir	Her şeyde görünen	1106	Zuhal
el-bāb [41a]	Yā Ğaffūr Yā Ğanī	Affi çok olan Hiçbir şeye muhtaç olmayın	1286 1060	Şems Şems

2.2.7. Harfler

Değişik metotlar aracılığı ile gelecekte haber verdiğine inanılan cifr, harflere anlamlar ve sayısal değerler verilerek bunların sırları keşfedilmeye çalışılmaktadır. Bu sebeple cifr ve ilm-i hurûf sıklıkla birleştirilmiştir. Ayrıca cifr ilminde ilm-i nücumdan da yararlanılmıştır. Muhyiddin Arâbi, cifrin yıldız ilmi kaidelerinden olduğunu söylemektedir. Kelime anlamı olarak “sütten kesilmiş kuzu, oğlak” anlamına gelen cifr, Halife Ali’ye atfedilmiştir. Halife Ali’nin kuzu derisine *Cifr Kitabı*’nı yazdığına inanılmıştır (Muhyiddin Arâbi, Tarihsiz, 27). İsmâiler varlıklar ile harfler arasında ilişki olduğunu düşünerek kâinatın düzenini yedi harfe dayandırarak açıklamak istemişlerdir (YURDANUR, 1993, 215). İhvân-ı Safa’nın *Resâ’il*’inde kozmolojik oluşum sayılarla simgeleştirilmiştir (Resâ’il, I, 49, 75). Harflerin gizeminin yaygınlaşmasında Fazlullah-ı Hurûfi, Ebû Bekir eş-Şiblî, Ma ‘rûf-i Kerhî, Zünnûn el-Mısrî, Sehl et-Tüsterî, Abdülkâdir-i Geylânî, Şehâneddin es-Sühreverdî el Maktûl, Cüneyd-i Bağdâdî, Ahmet b. el-Bûnî ve Muhyiddin Arâbi etkili olmuştur.

İlm-i hurûf simya olarak da adlandırılmıştır. Âlem ilâhî isimlerinin zuhurudur. Böylece harfler, evrene dair gizemlerin çözümlenmesinde önemli rol oynamaktadır. İlm-i hurûfta vefk tabloları ile ebced kullanılmıştır. Esmâ-i hüsnâ ile harfler, sayılar, tabiatlar ve gök cisimlerinin birbirine tekabül ettiği düşünülmüştür. 12. yüzyıldan itibaren harfler ve Allah’ın isim ile sıfatları arasında ilişki kurulmuştur. Esmâ-i hüsnâ’nın harflerinin sırlarının keşfedilmesinin kişiyi tabiat üzerinde etkin hâle getireceğine inanılmıştır (BOZHÖYÜK, 1998, 397).

Ebced, Arap alfabesindeki harflerin sayısal değerlerinin akılda tutulması kolaylaştırmak için oluşturulmuş formülün anlamı olmayan ilk kelimesidir. Bu formülün kelimeleri sırasıyla şunlardır: ebced (أبجد), hevvez (هوز), huttî (حطي), kelemen (كلمن), sa‘fes (سعفص), karaşet (قرشت), sehaz (ثخذ), dazağ (ضظغ). Ebced pek çok kullanım alanının yanı sıra zayıç, tılsım, muska, vefk vb. amacıyla yıldız-nâmelerde kullanılmıştır. Ayrıca doğum tarihinin yanında gibi ebced hesabına göre de burçlar hesaplanabilmektedir.

Tablo 10: Arap Alfabesinde Harflerin Sayısal Değeri

HARF	EBCED DEĞERİ	HARF	EBCED DEĞERİ	HARF	EBCED DEĞERİ
ا	1	ك	20	ش	300
ب	2	ل	30	□	400
ج	3	م	40	ث	500
د	4	□	50	خ	600
ه	5	س	60	□	700
و	6	ع	70	ض	800
ز	7	ف	80	□	900
ح	8	□	90	غ	1000
□	9	ق	100		
ی	10	□	200		

Arapça harfler Şemsî ve Kamerî olmak üzere ikiye; mesrûrî, mebrûrî, melfûzî olmak üzere üçe bölünür. Aynı zamanda burçlarda olduğu gibi nâri, âbî, hevâyî ve turâbî olarak dörde ayrılır⁷. Her harfe ebced ile sayısal değerler verilmiştir. Bu sayısal değerler ile çeşitli yorumlamalar yapılmış ve semboller oluşturulmuştur. Yirmi iki harfin kullanıldığı cifre “cifr-i sagîr”, yirmi sekiz harfin kullanıldığı cifre “cifr-i kebîr” denilmiştir. Muhyiddin Arâbî, harfleri tabiatlar, gezegenlere, burçlara, organlara ve ay menzillerine göre ayırmıştır (Muhyiddin Arabi, tarihsiz, 40-46).

Mecmau'l-Felekiyât'ta ilm-i nücumun yanında çeşitli fal çeşitleri kullanılmıştır. Cifr de bu fal çeşitlerinden biridir. Sayılar ve harfler arasındaki ilişkiler, geometrik şekiller içinde verilmiştir. Eserin her bölümü bir harfe ayrılmıştır. Her harf; âyet, esmâ-ı hüsnâ ve burcu ile verilmiştir. Harften sonra verilen âyetlerin sırrı açıklanmıştır. Harflerin gizli anlamlar taşıdığı ve bunların tabiat ile insanlara tesir ettiği düşüncesinden yola çıkılarak çeşitli şehirler, ülkeler ve bölgelerde belirli tarihlerde olacak olan olaylar tahmin edilmeye çalışılmıştır.

Eserin birinci bölümünde gerçekleşecek olayların harfler ile tespit edilmeye çalışılacağını belirtilmiştir:

“(…)sırrı şerh edeler yigirmi sekiz hürufi yaz da bul(…)” [10a]

Eserin giriş bölümünde yaratılış anlatılırken bu süreçte harflerden bahsedilmiştir:

“(…)Allah Te‘âlâ bir ev yaratdı adına cennet kodi ol cennetüñ içinde yedi cennet yaratdı her birinüñ uzunluğı yedmiş biñ yıllık yoldır ol yedi cennet içinde yedi ırmağ yaratdı bismelenüñ noktasından bir ırmağ bismelenüñ mîminden bir ırmağ lâfzâtu'l-lahuñ hesinden bir ırmağ hânuñ karnından bir ırmağ hânuñ mîmden bir ırmağ nün karnından bir ırmağ rahîm mîminden bir ırmağ yaratdı ‘ârif iseñ ol ırmağları sen de bul(…)” [2b]

⁷ Harfler ve Burçların Tabiatları 2.2.15.Tabiatlar bölümünde verilecektir.

Aşağıdaki tabloda *Mecmau'l-Felekiyât*'ta her bölüm başında verilen harfler ve bu harflere atfedilen burçlar, esmâlar ve ay menzilleri verilmiştir:

Tablo 11: *Mecmau'l-Felekiyât*'ta Harfler ve Burçları⁸

BÖLÜM	HARF	BURÇLAR	ESMÂ-I HÜSNÂ	AY MENZİLİ
el-bâbü'l-evvel [9b]	ḥarfü'l-elif	ḥamel	- Allah	şeretayn
el-bâbü'l-'aşer [10b]	ḥarfü'l- yâ'	esed	yâ Müyessir	cebhe
el-bâbü'l-vâhid 'aşer [12a]	ḥarfü'l- kâf	esed	yâ Kâfi	zübne
el-bâbü's-şân'î 'aşer [13a]	ḥarfü'l- lām	sünbüle	yâ laṭîf	şarfe
el-bâbü's-şâlis 'aşer [14a]	ḥarfü'l-mîm	sünbüle	yâ Melik	'avvâ
el-bâbü'r-rabi'-'aşer [15b]	ḥarfü'l-nûn	sünbüle	yâ Nûr yâ Nâşir	simâk
el-bâbü'l-ḥamis 'aşer [16b]	ḥarfü's-sin	mîzân	yâ Semî'	ğafra
el-bâbü's-şânî [17a]	ḥarfü'l-bâ'	ḥamel	yâ Bedi	-
el-bâbü's- şâlis [18a]	ḥarfü'l- cîm	şevr	Yâ Celîl yâ Cemîl yâ Câmî'	şüreyyâ
el-bâbü'r- rabi' [19a]	ḥarfü'l-dâl	şevr	yâ Dâim yâ Deyyân	deberân
el-bâbü'l-ḥams [20a]	ḥarfü'l-he	şevr	yâ Hādî	heḳa'a
el-bâbü's-sâdis [21a]	ḥarfü'l-vāv	cevzâ	yâ Veliyy	hen'a
el-bâbü's-şâbi' [22a]	ḥarfü'l-zây	cevzâ	yâ Zekiyy	zirâ'
al-bâbü'l-tâsi' [23a]	ḥarfü'l-ḥa	seretân	Ḥayy Ḥalîm yâ Ḥakîm Ḥafîz	neşre
el-bâbü'l-tâsi' [24a-24b]	ḥarfü'l-ṭâ	seretân	yâ Mutahher yâ Ṭâhir	ṭarfe
el-bâbü's-şâmi' 'aşer [26a-26b]	ḥarfü'l-'ayn	mîzân	yâ 'Alîm	zubâne
el-bâbü'l- on yedinci [27b]	ḥarfü'l-fâ'	'akreb	yâ Fettâḥ	iklîl
el-bâbü'l-on sekizinci [29a]	ḥarfü'l-şâd	'akreb	yâ Şâdiḳ	ḳalb
el-bâbü'l-on doḳuzuncu [30a]	ḥarfü'l-ḳâf	ḳavs	yâ Ḳâhîr yâ Ḳahhâr	şevle

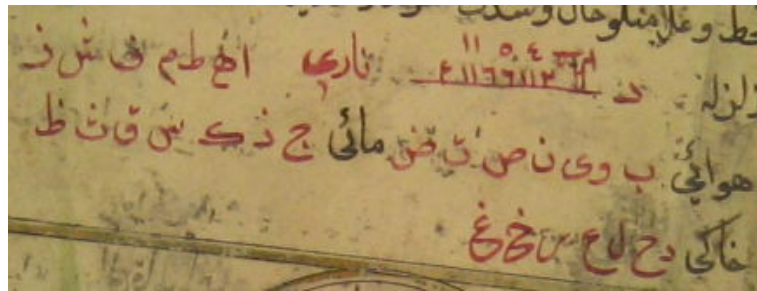
⁸ Tablo *Mecmau'l-Felekiyât*'tan yola çıkılarak hazırlanmıştır. Muhyiddin Arâbî de harflerin Ay menzillerini aynı şekilde kaydetmiştir. (bkz. Muhyiddin Arâbî *İlm-i Cifir Şerhi ve Havası*, tarihsiz, 98-99)

el-bābü'l-yigirminci [31a]	ḥarfü'l-rā'	ḳavs	yā Raḥīm	ne'āim
el-bābü'l-yigirmi birinci [32b]	ḥarfü'l-şın	ḳavs	yā Şedīd	belde
el-bābü'l- yigirmi ikinci [33b]	ḥarfü'l- tā'	cedī	yā Tevvāb	zābiḥ
el-bāb [35a]	ḥarfü'l- sâ'	cedī	yā Şābit	bula'
el-bāb [36a]	ḥarfü'l-ḥā'	delv	Yā Ğaffūr Yā Ğanī	su'ūd
el-bāb [37b]	ḥarfü'l- zāl	delv	Yā Ḥabīr Yā Ḥalīk	aḥbiye
el-bāb [38b-39a]	ḥarfü'l- zād	ḥūt	yā Zekiyy	muḳaddem
el-bāb [40a]	ḥarfü'l-zā	ḥūt	ed-Ḍarr	mu'ahḥar
el-bāb [41a]	ḥarfü'l-ğayn	-	yā Zāhir	şevle

Muhyiddin Arābî'ye göre harflerin burçları *Mecmau'l-Felekiyât*'ta'nın verilerinden farklıdır (Muhyiddin İbn Arābî, tarihsiz, 43):

BURÇ	HARF
Hamel	ا م
Sevr	ب ض
Cevzâ	ج س
Seretân	د ع غ
Esed	ه ف
Sünbüle	و
Mîzân	ز ق
Akreb	ح
Kavs	ش
Cedî	ى
Delv	ك ث
Hût	ل خ

Mecmau'l-Felekiyât'ta harflerin tabiatları şu şekilde belirtilmiştir:

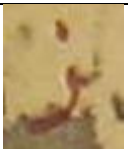

⁹ Nārī A Ḥ Ṭ M F Ş Z ; Hevāyī B V Y N Ş T Ẓ ; Mā'ī C Ẓ K S Ḳ Ş Z ; Hākī D Ḥ L ' R Ḥ Ğ

Mecmau'l-Felekiyât'ta harflerin sırlarını bilmek olacak olan olayları önceden kestirebilmeden bir yolu olarak düşünülmüştür. Bu durum Muhammed peygambere dayandırılmıştır:

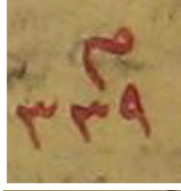
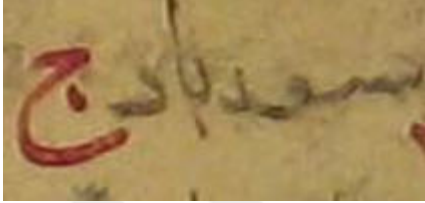
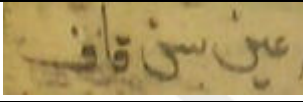

“(…)hâzret-i resüle şordular yâ resül bize haber ver dediler kıyâmete değin ne ola sırrı şerh edeler yigirmi sekiz hürûfi yaz da bul dedi(…)” [10a]

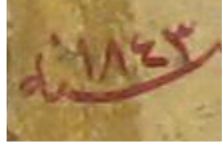

Mecmau'l-Felekiyât'ta harfin anlatılacağı belirtildikten sonra verilen tarihler arasında olacak olan olaylar şehir ve ülkelere göre sıralanmıştır¹⁰:

Tablo 12: *Mecmau'l-Felekiyât*'ta Metin İçinde Yer Alan Harfler

HARF	GÖRÜNTÜ ŞEKLİ
 [10a]	şerh edeyim ze harfinüñ remzini
 [11b]	debemâyüllezi ellizine keferü gel ey 'âşık diñle anuñ remzini Şeyh Seyyid Siyâhîñ diñle sözini uyar cânıñı açâ gör gözünüñ gör ne dimiş nun harfi Hâkık kelâmın sözünü pak êde gör cânı teni özüñi
 [12b]	zeynü'l-nâs hubbu'l-şehvât ey 'arîfi 'aklî dana bu âyete nazâr êde
 [14b]	şehidallahu ennehû la ilahe illa hüve ve'l melâiketü ve ulu'l-'ilmi kaimen bi'l-kıst gel ey 'arîf diñle hürûfi şın esrârını Şeyh Seyyid Siyâhîñ güftârını ş şehâdet êde
 [16a]	şad ve'l-kur'ânu zî ez-zikri şad harfinüñ hükmini Şeyh Seyyid Siyâhî ahvâlini şad hevâ'iden zühür ediser aç kulağın diñle ey bu söz durmayup
 [17b]	be berâ'at min Allah ve resüle
 [18b]	te tebârek mübârek olsun resüle nâzil olan te harfi hürmetine olsun

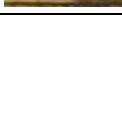
¹⁰ Gerçekleşen olaylar 2.2.3. Bölgeler, Şehirler ve Ülkeler ve 2.2.5. Doğa Olayları bölümlerinde ele alınmıştır.

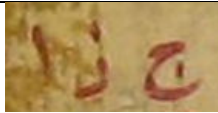
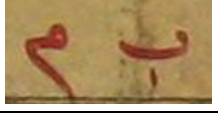

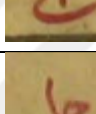

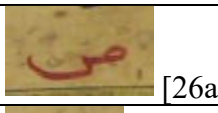
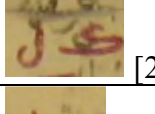
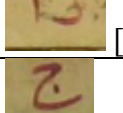
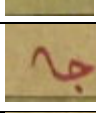

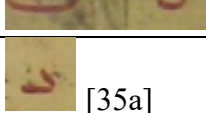

 [19b]	sümme evreşne'l-kitābe'l-lezina keferū
 [20b]	sa'd bād cim cennātu 'adnin yedhulünehā beşāretdür bu āyetüñ zuhūrı
 [20b]	
 [21b]	cim 'ayn sin káf kezelik bu āyetüñ esrārı ne nihāyeti bu kadar
 [23a]	ḥayy ḥalīm ḥafız ḥamim 'ayn sin káf
 [25b]	ḍarbu'l-lah mişlā gel ey 'āşık diñle ḍad ḥarfınüñ ḥükmini şeyḫ seyyid siyāhınüñ taḳarrürüni şerḥ êde ğam hiçbirini ḥükmince mekr ola dedi Ḥakkuñ kelamı
 [27a]	ṭaha mā enzelnā 'aleyke'l ḳur 'āne li teşķā
 [28a]	ẓahare'l-fesādü fil berri ve'l-baḥrı diñle imdi zı ḥarfı ne olısardur
 [29b]	gel ey 'āşık diñle 'ayn ḥarfınüñ ḥükmini şerḥ êdeyim uşbu devrün ḥükmini şeyḫ seyyid siyāhınüñ güftārını
 [31b]	fe lā ve rabbike lā yūminune ey ğāfiller bu ḥarfün remzini bir ḥoş ḥesāb êdesin
 [33a]	káf ve'l-ḳur'anü'l-mecid gel ey 'āşık diñle kafuñ ḥükmini kıyāmet ḥaşr olunca derüni dürüst eyle káf ḥiṭābın ḥarfınüñ 'adedini andan bu kitābuñ devri dā'im ḥükmini 2461kaf ḥarfınüñ ḥükmini dinle imdi şeyḫ seyyid siyāhı nuṭkıñı
 [34a]	kellā sevfe ta'lemüne gel ey 'āşık diñle ye ḥarfınüñ taḳdīrini gör ne yazmış Allah tedbīrini şeyḫ seyyid siyāhınüñ ta'bīrini ḳādir değilim şerḥ êde hiçbirini y ḥarfınüñ ḥoş ḥesābı göresin

 [35b]	lev enzelnā haza'l-kur'āne 'alā cebelin lām ḥarfīne naẓar ēdesin 'adedi 9321
 [36b]	ey gāfil aç gözünü diñle şeyḥ seyyid siyāhīnūñ sözüni diñle mim ḥarfīnūñ aḥvālīni nedür sen bu 'ālem aḥvālīni
 [38a]	nun ve'l-kalemi ve mā yesturun ey ihvān-ı şafā gel dinle şeyḥ seyyid siyāhīnūñ maḳālīni
 [39b]	va'llāhu esmā'ü'l-ḥüsnā bil
 [40b]	huvallezi lā ilahe illa huve 'aleyhi tevekkeltu ve hüve rabbu'l- 'arşi'l- 'azīm gel ey 'āşık diñle şeyḥ seyyid siyāhīnūñ nuṭṭını he ḥarfīnūñ ḥükmini
 [42a]	ya 'lemū mā beyne eydīhim ve mā ḥalfehum [ve lā yuhitune bihi ılma]

Mecmau'l-Felekiyât'ta yirmi sekiz bölüm yer almaktadır. Yukarıda bahsettiğimiz gibi yirmi sekiz bölümün her birinde bir harf belirtilerek bu harfe burç, esmâ, âyet ve ay menzili tayin edilmiştir. Her bölümde belirli tarihlerde, belirli mekânlarda meydana gelecek olaylar verilmiştir. İlm-i nücum ve ilm-i hurûf çerçevesinde gerçekleşen fal yorumlarının sonunda çeşitli harfler yazılmıştır.

Tablo 13: Mecmau'l-Felekiyât'ta Bölüm Sonu Harfleri

BÖLÜM	HARFLER
El-bābü'l-evvel [9b]	 [10b]
El-bābü'l-'āşer [10b]	 [12a]
El-bābü'l-vāḥid 'aşer [12a]	 [13a]
El-bābü's-şān'i 'aşer [13a]	 [14a]
El-bābü's-salıṣ 'aşer [14a]	 [15b]

El-bābü'r-rabi'- 'aşer [15b]	 [16b]
El-bābü'l-ḥamis 'aşer [16b]	 [17a]
El-bābü's-ṣānī [17a]	 [18a]
El-bābü's- ṣālīs [18a]	 [19a]
El-bābü'r- rābi' [19a]	 [20a]
El-bābü'l-ḥams [20a]	 [21a]
El-bābü's-sādis [21a]	 [22a]
El-bābü's-ṣābi' [22a]	 [23a]
El-bābü'l-tāsi' [23a]	 [24a]
El-bābü'l-tāsi' [24a-24b]	 [26a]
El-bābü's-ṣāmi' 'aşer [26a-26b]	 [27b]
El-bābü'l- on yedinci [27b]	 [29a]
El-bābü'l-on sekizinci [29a]	 [30a]
El-bābü'l-on doḡuzuncu [30a]	 [31a]
El-bābü'l-yigirminci [31a]	 [32a]
El-bābü'l-yigirmi birinci [32b]	 [33b]
El-bābü'l- yigirmi ikinci [33b]	 [35a]

El-bāb [35a]	 [36a]
El-bāb [36a]	 [37b]
El-bāb [37b]	 [38b]
El-bāb [38b-39a]	 [40a]
El-bāb [40a]	 [41a]
El-bāb [41a]	 [42b]

Mecmau'l-Felekiyât'ta sekiz harfin sırrı eserin son bölümünde müstakil olarak belirtilmiştir:

Tablo 14: Sekiz Harf ve Sırları

HARF	HARFİN SIRRI
faşl-ı hurûf-ı sırr-ı [59a]	âdem kaçan elif hükmi gelse 'âlem azğun olur zîrâ Hakkıñ celâli de cemâli de Hakkıdır ammâ doğru olalar ve Hakkı icrâ edeler ve birbirine kâsd edemeyeler ammâ çok kan döküle ve sözi ayağa düşürmeğe kâsd edeler ammâ zifir bulmayalar zîrâ niyetleri hayra değüldür hemân mâl içündür anuñ için Allahuñ rızası yoqdur cânib-i şimâlde fitne
 harfi [59a]	kaçan zühür êde bâğîden ihtimâldür kaçan be ikisinüñ hükmüne gerekse 'âlem ikiyüzlü ola hazret-i peygamberden iki yüzyıl soñra ba'zı sünnetleri terk edeler ve münâfık çok şüreten ehl-i sünnet görüne ammâ siretleri kâfir biriküp olalar vâfir kimi muhâddis kimi müfessir va'z edeler yoqdur ta'ât küheylân ata bineler şırmalı dedik varalar vilâyetler yıqalar rüşvet ile da'vâ süreler cânib-i 'arabda 'azîm gulgule ihtimâldür
bāb der faşl-ı hük-m-i cîm [59b]	kaçan cîm hükmi olisar üçüncü menzile varısar gör Hudâ ne ediser cümle 'âlem uca binâ edeser zulmı kendiyeye müretteb edeser merhamet hiç edemiser hâsidiye varmayasar 'imâret yapalar gene kendileri yayalar fuqarâya o nefi gâzab edeler andan cânib-i

	şarkda ‘azīm fitne vü kork[u] ola şöyle kim yerler yarıla andan ay tutula anuñ önünde bir yıldız doğa iki başı ola ihtimāldür
bāb der faşlı-ı [59b]	kaçan kim dāl hükmi dörde varınca cümle ‘ālem bu menzile erince hükmi-i yezdān erince menziline erince delālet dürlü işe erince bātıll olur Hakk āhiri olmayınca eger gün dolunur iken kızılılık olsa cenke delāletdür ve kan dökülmesine delāletdür ve kurağ olmağa delāletdür zīrā bu yıldız merrihdür hükmi icrā eder zīrā merrih cellād-ı felekdür hurūf-ı dāl
bāb der faşlı hurūf [59b]	kaçan kim hānuñ hükmi olısar [...] cümle ‘ālem ne olısar her kaçan hāne beşerūh kaydına düşünce bu vücūd elemine düşünce hükmi-i Yezdān emr-i bārī olınca bu hayrete erince he hevā’i ola bu cümle ‘ālem bilmeyeler derdini nedür elem kimi gāzub kimisi gark-ı elem ‘avratları gāyet azgün olalar ārzūları pāymāl olalar ferç yaşmakların ref’ edeler gün tutula hem ‘azīm karanlıkla hamel burcı tecāvvül ola koyunları çok ola
bāb der faşlı-ı hurūf-ı [60a]	kaçan vāv hükmi varısar altıya ‘uṭārid burcı hem altıya varınca dört yanına dalğa vurup gizler tutdukları işlerden bizler ma‘mūr yoğsulı hep varlık ‘aziz edeler hevā’i gözedüp bir va‘z edeler tevābiler vāliye nāz edeler dürlü sözleri ahz edeler dost muhammed cān ārzūlar sözleri ‘isā gibi ihyā eder cān sözleri ey hāl-ı kevn ü mekān bī-nazir yoğdur senüñ ne müdebbirine vezir hemān sensin şāh-ı ekber-i bī-nazir hükümüñ revāndur senüñ kevn-i mekān içinde sevr burcıdur hurūf-ı vav sırr-ı ilahi
bāb der faşlı hurūf [60a]	her kaçan kim ola devr-i zāyidiye cümle burçlar devr eyleye zühreye cümle burçlar devri eder her biri bir menzile hiç alışmaz burçlar bir menzile her kaçan ola zelzele burçlar konar zühreye emr-i Hakk ile icrā eder hükmini eger gözün ay tutula gāyet ile yağışlık yağmurlar ile geçe ol kışı ‘ilm-i hikmet okuyan bilür bu işi ‘ilm-i hikmet okumayan bilmez bu işi ‘ilm-i hikmeti bilen ulu kişi ze sırr-ı hurūf-ı zebūr
bāb der faşlı hurūf [60a]	kaçan kim hā harfi gelse sekize hergiz vāli[h] hayrān-ı ser-gerdān kimi meşgūl kimisi de ser-gerdān kimi gīryān kimi kıl iken olmuş sultān bu felek şanı budur zīrā harfler her biri

	<p>bir burca mensūbdur kaçan hükmi olısar arz u semā' ol harfün hükümün icrā eder zīrā on sekiz sā'at hükmi vardur ol sā'atlerde baş oldur anuñ hükmi yürür zührenüñdür hükmi anuñ vākti yaqar gibi samnāk olalar merhametleri az ola</p>
<p>bāb der faşlı hurūf [60b]</p>	<p>her kaçan kim tı harfı tokuza varsa cümle 'ālem birbirine kec baqarlar sañki şitem edeler doğru yolu terk edeler andan Haqq te'ālā bunlar bir zālīm musallaḫ eyleye nice zamān zulm ile mevlev[ī] olalar olalar andan gökyüzünde bir inildi zuhūr ede 'aḳābinde yigirmi beşdür hem tolu yağa andan bağlar filizde iken bütün harb ede ve ekinleri yaşaya andan 'azīm kıtlık ola andan dircilde bir velī zuhūr ede anuñ du'āsı maqbūl ola andan 'azīm gānilik ola altmış yaşına girince göçe rahmetu'l-lahī 'aleyhim ecma'in harf-i tı sırrı</p>
<p>bāb der faşlı hurūf-ı [60b]</p>	<p>her kaçan kim ye harfı üze gele yiyeler içeler şükürün edemeyeler daḫı şikāyet edeler kim Haqq te'ālā bizlere ni'met vermez oldu diyü ibādetlerin terk eylediler andan Haqq te'ālā bunlara bir belā musallaḫ eyleye hurūf-ı yā sırr-ı yaḫyā devr eder ḫāzret-i yaḫyāyı şehīd eylediler ve nice zūlüm etdiler andan burçlar taḫvīl oldu bir mikdār insāfa geldiler andan yerüñ altında zāhir ola andan cānavār zūhūr ede andan ol cānavār 'azīm zulmı zāhir ola her kimüñ gözüne düş ola anda helāk ola böyle gide bir zamān merrīḫ yıldızı devri ola 'ayın ye sa nazar eyle</p>
<p>bāb der faşlı hurūf-ı [61a]</p>	<p>kaçan kef hükmi olısar Haqq hurūf-ı sırr-ı kef kim aşhāb-ı kehf sırrıdır 'azīm zulm zāhir ola bunca peygamberlere zulm eylediler ve 'azīm azgunluk eylediler hatta mütecāvüz eylediler andan Allah 'azīmü'ş-şān emīr ede ay tutula üç sā'at ola dura anda bir ḳasırğa zuhūr ede 'aḳreb ve çiyān yağa ve yeşil kurbağa ola yağa her kim ki doḳunursa ya ḳoḳusu deḡe hemān dem helāk olalar ve meyveleri zehr ola ve çiçekleri zehr ola her kim ḳoḳlasa ḳoḳusundan helāk ola devr-i zühre</p>
<p>bāb der faşlı hurūf-ı [61a]</p>	<p>kaçan kim lām hükmi geldi sırr-ı leylī-i mi'rāc ḳamu mevtālar bula ḫayāt kāfir şeyṭān ḳaldı aç ol vakte bir yıldız yaratdı</p>

2.2.7.1. Elif¹¹

Arap alfabesinin birinci harfidir. Ebced değeri 1 (bir)'dir. *Kur'ân*'da ve Arap gramerinde üstlendiği çeşitli görevler için belirli isimler kullanılmıştır. Özellikle klasik Fars ve Türk edebiyatlarında remiz, telmih ve teşbih unsuru olarak kullanılmıştır. Eski Türk edebiyatında sevgilinin boyu düz ve uzunluk yönünden elife benzetilmiştir. Arap alfabesinin ilk harfi olması bakımından okumak, bilmek anlamlarında “elif okumak, eliften başlamak” gibi ifadeler kullanılmıştır. Tasavvuf ve tasavvufî edebiyatta da çeşitli anlamları bulunan elif harfi, başka harfler ile birleşmemesi ve şekli itibari ile bir sayısına benzemesi bakımından Allah'ın tekliğini ifade etmiştir. Bu suretle elif, vahdet sembolü sayılmıştır.

İbn Arâbî'ye göre elif bir harf değildir, fakat insanlar onu genel olarak harf olarak nitelendirmiştir. Elif'in makamı cemdir ve ismi Allah'tır. Zuhuru altıncı mertebededir. Harfler âleminin toplamı ve bütün mertebeleri ona aittir. Hem dairenin merkezi hem de çemberidir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 135-136).

Mecmau'l-Felekiyât'ta elif harfi için ilk bölüm ayrılmıştır. Arâbî'nin de *El-Fütûhâtü'l-Mekkiyye*'de söz ettiği gibi Allah ismi ile anılmıştır.

2.2.7.2. Yâ'

Arap alfabesinin yirmi dokuzuncu harfidir. Ebced değeri 10 (on)'dur. Yâ' harfi Şehadet ve Ceberut âlemindeydir. Feleği ikinci felektir. Mertebesi yedinci mertebedir. En büyük unsuru ateş, en küçük unsuru sudur (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 146-147).

2.2.7.3. Kef

Arap alfabesinin yirmi ikinci harfidir. Ebced değeri 20(yirmi)'dir. Gayb ve Ceberût âlemindeydir. Feleği ikinci felek ve mertebesi dördüncü mertebedir. Sıcak ve kurudur. Unsuru ateştir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 143).

2.2.7.4. Lâm

Arap alfabesinin yirmi üçüncü harfidir. Ebced değeri 30 (otuz)'dur. Lâm harfi Şehadet ve Ceberut âlemindeydir. Feleği ikinci felek, mertebesi beşinci mertebedir. Sıcak, soğuk ve kurudur (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 147-148).

¹¹ Sıralamada Mecmau'l-Felekiyât düzeni gözetilmiştir. Ebced tertibine göre sıralanmıştır. Ancak yâ, kef, lâm, mim, nûn, sin harflerinin sıralaması yanlıştır. Bu durum yazmanın sıralamasının karıştırılmış olabileceği görüşüne neden olmaktadır.

2.2.7.5. Mîm

Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfidir. Ebcad değeri 40 (kırk)'tır. Mülk, Şehadet ve Lah âlemindeendir. Feleği birinci felektir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 165).

2.2.7.6. Nûn

Arap alfabesinin yirmi beşinci harfidir. Ebcad değeri 50 (elli)'dir. Mülk ve Ceberut âlemindeendir. Feleği ikinci felektir. Soğuk ve kurudur. Unsuru topraktır (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 149-150).

2.2.7.7. Sin

Arap alfabesinin on ikinci harfidir. Ebcad değeri 60 (altmış)'tır. Gayb, Ceberût ve Lütuf âlemindeendir. Feleği birinci felektir. Sıcak ve kurudur. Unsuru ateştir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 159).

2.2.7.8. Bâ

Arap alfabesinin ikinci harfidir. Ebcad değeri 2 (iki)'dir. Mülk, Şehadet ve Kahr âlemindeendir. Feleği birinci felektir. Mertebesi yedinci mertebedir. Unsuru ateştir. Sıcak ve kurudur (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 164).

2.2.7.9. Cîm

Arap alfabesinin beşinci harfidir. Ebcad değeri 3(üç)'tür. Şehadet ve Ceberut âlemindeendir. Feleği ikinci felektir. Kuru ve soğuktur. Unsurları toprak ve ateştir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 145).

2.2.7.10. Dâl

Arap alfabesinin sekizinci harfidir. Ebcad değeri 4 (dört)'tür. Mülk ve Ceberut âlemindeendir. Feleği birinci felek, mertebesi beşinci mertebedir. Soğuk ve kurudur. Unsuru topraktır (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 151).

2.2.7.11. He

Arap alfabesinin yirmi altıncı harfidir. Ebcad değeri 5(beş)'tir. Melekût âlemindeendir. Feleği dördüncü felektir. Sıcak ve rutubetli olan her şey onun akıbeti ile soğuk ve rutubetliye dönüşür. Unsurları toprak ve havadır (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 137).

2.2.7.12. Vâv

Arap alfabesinin yirmi yedinci harfidir. Ebced değeri 6 (altı)'dır. Mülk, Şehadet ve Kahr âlemindedir. Feleği birinci felek, mertebesi dördüncü mertebedir. Unsuru havadır. Sıcak ve kurudur (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 165).

2.2.7.13. Zây

Arap alfabesinin on birinci harfidir. Ebced değeri 7 (yedi)'dir. Ceberut ve Kahr âlemindedir. Feleği birinci felek, mertebesi beşinci mertebedir. Sıcak ve kurudur. Unsuru ateştir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 159).

2.2.7.14. Ha

Arap alfabesinin altıncı harfidir. Ebced değeri sekizdir. Meleket âlemindedir. Feleği ikinci felek, mertebesi yedinci mertebedir. Unsuru sudur Soğuk ve rutubetlidir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 139).

2.2.7.15. Ta

Arap alfabesinin on altıncı harfidir. Ebced değeri 9 (dokuz)'dur. Mülk ve Ceberut âlemindedir. Feleği ikinci felek, mertebesi yedinci mertebedir. Soğuk ve rutubettir. Unsuru sudur (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 150).

2.2.7.16. ‘Ayn

Arap alfabesinin on sekizinci harfidir. Ebced değeri 70 (yetmiş)'tir. Şehadet ve Meleket âlemindedir. Feleği ikinci felek, mertebesi beşinci mertebedir. Sıcak ve rutubettir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 138).

2.2.7.17. Fâ

Arap alfabesinin yirminci harfidir. Ebced değeri 80 (seksen)'dir. Şehadet, Ceberût, Gayb ve Lütuf âlemindedir. Feleği birinci felek, mertebesi yedinci mertebedir. Baş kısmı sıcak ve rutubetli, gövde kısmı soğuk ve rutubetlidir. Unsurları su ve havadır (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 163).

2.2.7.18. Sâd

Arap alfabesinin on dördüncü harfidir. Ebced değeri 90 (doksan)'dır. Gayb ve Ceberût âlemindedir. Feleği birinci felek, mertebesi beşinci mertebedir. Sıcak ve rutubettir. Unsuru havadır (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 152-153).

2.2.7.19. Kâf

Arap alfabesinin yirmi birinci, Osmanlı ve Fars alfabelerinin yirmi dördüncü harfidir. Ebced değeri 100 (yüz)'dür. Hurûf-ı mukattaadandır, başında bulunduğu sure Kâf Suresi olarak bilinmektedir.

Kâf harfî, Şehadet ve Ceberut âleminde dir. Feleği ikinci felek, mertebesi dördüncü mertebedir. Sonu sıcak ve kuru, diğer kısımları soğuk ve rutubetlidir. Unsurları su ve ateştir. Kâf harfinin sırrı başındaki noktadır ve bu nokta vahdet simgesidir. Noktalardan biri Gayb âlemini, diğeri Şehadet âlemini simgeler (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 142).

2.2.7.20. Râ'

Arap alfabesinin onuncu harfidir. Ebced değeri 200(iki yüz)'dür. Şehadet ve Ceberût âleminde dir. Feleği ikinci felek, mertebesi yedinci mertebedir. Sıcak ve kurudur. Unsuru ateştir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 135-136).

2.2.7.21. Şın

Arap alfabesinin on üçüncü harfidir. Ebced değeri 300 (üç yüz)'dür. Gayb ve Ceberût âleminde dir. Feleği ikinci felek, mertebesi beşinci mertebedir. Soğuk ve rutubettir. Unsuru sudur (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 146).

2.2.7.22. Tâ

Arap alfabesinin üçüncü harfidir. Ebced değeri 400(dört yüz)'dür. Gayb ve Ceberût âleminde dir. Feleği birinci felek, mertebesi yedinci mertebedir. Soğuk ve kurudur. Unsuru topraktır (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 152).

2.2.7.23. Sâ

Arap alfabesinin dördüncü harfidir. Ebced değeri 500(beş yüz)'dür. Gayb, Ceberût ve Lütuf âleminde dir. Feleği birinci felek, mertebesi yedinci mertebedir. Soğuk ve kurudur. Unsuru topraktır (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 162).

2.2.7.24. Hı

Arap alfabesinin yedinci harfidir. Ebced değeri 600 (altı yüz)'dür. Gayb ve Meleket âleminde dir. Feleği ikinci felek, mertebesi yedinci mertebedir. Soğuk ve kurudur. Unsurları hava ve topraktır. Kendisinde dört tabiat toplamış her şey ondan var edilir (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 141).

2.2.7.25. Zâl

Arap alfabesinin dokuzuncu harfidir. Ebced değeri 700 (yedi yüz)'dür. Ceberût ve Kahr âlemindedir. Feleği birinci felek, mertebesi beşinci mertebedir. Sıcak ve rutubettir. Unsuru havadır (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 161).

2.2.7.26. Dâd

Arap alfabesinin on beşinci harfidir. Ebced değeri 800 (sekiz yüz)'dür. Şehadet ve Ceberût âlemindedir. Feleği ikinci felek, mertebesi beşinci mertebedir. Soğuk ve rutubettir. Unsuru sudur (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 144).

2.2.7.27. Zâ

Arap alfabesinin on yedinci harfidir. Ebced değeri 900 (dokuz yüz)'dür. Şehadet, Ceberût ve Kahr âlemindedir. Feleği birinci felek, mertebesi yedinci mertebedir. Soğuk ve rutubettir. Unsurları su ve havadır (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 160).

2.2.7.28. Gayn

Arap alfabesinin on dokuzuncu harfidir. Ebced değeri 1000 (bin)'dir. Şehadet ve Melekût âlemindedir. Feleği ikinci felek, mertebesi beşinci mertebedir. Soğuk ve rutubettir. Unsuru sudur (Muhyiddin İbn Arâbî, 2018, 140).

2.2.8. Hastalıklar

Mecmau'l-Felekiyât'ta her bölümde şehir, ülke ya da bölgeler için çeşitli doğa olayları, kıtlık, bolluk vb. verilirken orada belirli tarihler içerisinde etkili olacak hastalıklar da verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda *Mecmau'l-Felekiyât*'ta belirli tarihler arasında verilen hastalıklar yer almaktadır:

Tablo 15: *Mecmau'l-Felekiyât*'ta Yer Alan Hastalıklar

TARİH	HASTALIK
min 'aşer şa'bân ilâ 'aşer ramazân [10a]	şoñra bir tã'ün ol kadar ola kim gasseller ve mezârcılar mezâr kazmağa yetiştirmeyeler [10b]
min ilâ ğurre ramazân ilâ 'aşer şevval [11a]	-
min ğurre şevvâl ilâ 'aşer zi'l-ka'de [12b]	ħabeş iklimine kıran ser-gerdân êde [12b] koğudan emrâze olalar [12b]
min 'aşer zi'l-ka'de ilâ şemâniyye zi'l-ħicce [12b]	-

min şemāniyye zi'l-ħicce ilā tis'a muħarrem [14b]	-
min tis'a muħarrem ilā 'aşer şafer [16a]	ħumma ve sıtma ve baş ağrısı çok ola çibanlar çok ola [16b] sīt marāzı ve kasiķ inmesi çok vāķı' ola [16b]
[min] şemāniyye zi'l-ħicce ilā tis'a muħarrem [17a]	tā'un çok ola [17a] ba'zı memlekette boğaz 'illetinde çok helāk olalar [17a]
min tis'a muħarrem ilā 'aşer şafer [17b]	ğāyet baş ağrısı çok ola [18a] baş dönmesi çok ola [18a] ancıdur çok olalar ve göğüs ağrısı çok ola ve dimāğ ağrısı ta'am lezzeti az ola ve diş ağrısı çok ola ve cünün çok ola [18a]
min 'aşer şafer ilā 'aşer rebī'ü'l-evvel [18b]	bazı diyārda marāz-ı demevī ve tā'un [19a]
min 'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-āħir [19b]	urūs ile kalmuķ çok kırıla [20a]
min 'aşer rebī'ü'l-āħir ilā 'aşer cemāzi'l-evvel [20b]	-
min 'aşer cemāziye'l-evvel ilā 'aşer cemāziye'l-āħir [21b]	sıtmā vü ħummādan çok ulet ola dil altı ve damla çok ola [21b] ķanatlu ħayvānāt çok kırıla [22a] emrāz-ı demevī [22a]
min 'aşer cemāziye'l-āħir ilā 'aşer receb [22b]	çok ola kırıla insān ve ħayvān zükām musallat ola [23a]
min 'aşer receb ilā 'aşer şa'bān [23b]	ażim ishāl u saruluķ musallat göz ağrısı çok ola [24a]
min 'aşer şafer ilā 'aşer rebī'ü'l-evvel [25a]	kāfirler çok kırıla [25b] moşkov kalmuķ kırıla [25b] emrāz-ı demevī ve tā'un şıbyānda [26a]
min 'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-āħir [27a]	-
min 'aşer rebī'ü'l-āħir ilā 'aşer cemāziye'l-evvel [28a]	beglerüñ gözi kör ola [28b]
min 'aşer cemāziye'l-evvel ilā 'aşer cemāziye'l-āħir [29b]	emrāz-ı demevī veremde [30a]
min 'aşer cemāziye'l-āħir ilā 'aşer receb [30b]	-
min 'aşer receb ilā 'aşer şa'bān [31b]	-
min 'aşer şa'bān ilā 'aşer ramāzān [33a]	şular ola acı her kim iķe tenleri ola gıcık [33a]
min ilā 'aşer ramāzān ilā 'aşer şevval [34a]	-
min 'aşer şevvāl ilā 'aşer zi'l-ķa'de [35b]	-
min 'aşer zi'l-ķa'de ilā temāniyet zi'l-ħicce [36b]	zenān-ı 'ümrānda marāz u 'illet [37b] tā'un [37b]
min şemāniyye zi'l-ħicce ilā tes'et muħarrem [38a]	-
min tis'a muħarrem ilā 'aşer şafer [39b]	-

min ‘aşer şafer ilā ‘aşer rebī‘ü’l-evvel [40b]	ba‘zı diyārda emrāz-ı demevī ve t̄ā‘ün [41a]
min ‘aşer rebī‘ü’l-evvel ilā ‘aşer rebī‘ü’l-āhīr [41b]	acem kavmine bir kıran gire [42a]

2.2.9. İşaretler

Mecmau’l-Felekiyât’ta çeşitli işaretler bulunmaktadır. Bu işaretler birtakım fal çeşitlerini belirtmektedir. Minyatürlerin üzerinde on altı remil işaretinden on biri bulunmaktadır. Her bölümde yirmi sekiz harften birinin yazılı olduğu bir muska bulunmaktadır. Ayrıca çeşitli yıldızların suretleri de eserde verilmiştir.¹²

2.2.9.1. Remil

Eski Doğu kültür ve edebiyat dünyasının yaygın bir fal çeşidi remildir. Kâğıt üzerine konulan noktalar ve yazılan yıldız adları ile ilgili bazı işlemlerden elde edilen sonuca göre yapılan yorumla, gelecekte haber verildiğine inanılmıştır. Remil, İdris peygamberin mucizelerinden biri olarak atfedilmiştir.

Remil (Reml), kum anlamına gelmektedir. Remil falına bakan kişilere remmâl adı verilmiştir. Önceleri bu fala kum üzerinde yapılan noktalar ile bakılmıştır. Sonradan remil falı için özel tahtalar yapılmıştır. Falın temeli, 16 satıra rastgele işaretlenen noktalara dayanmaktadır. Bu noktalar, tek ya da çift sayıda oluşlarına göre biçim alarak yorumlanır. Tek tek anlam taşıyan remil biçimleri, sorulan sorunun özelliğine göre ayrı cevap verir. Bu fal, remil dökmek, remil atmak şeklinde de adlandırılır.

Remil falına bir tahtanın üzerindeki kumu parmakla işaretleyerek bir kâğıda saymadan satırlar biçiminde noktalar koyarak ya da zar atarak da bakılabilir. Remilde tek sayılar nokta, çift sayılar ise çizgi ile gösterilmiştir.

Remil, dörder ayrılmış 16 satırdan oluşur. Dörtlülerde satırların on beşten az, otuzdan çok nokta olmamasına dikkat edilmiştir.

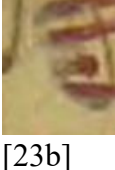
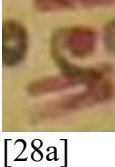
Remile başlamadan önce birtakım hazırlıklar yapılmıştır: Abdest almak, falın bakılacağı yeri temizlemek, falı bakacak kişinin temizlenmesi, remil atarken düşüncenin temiz olması, sağ elle soldan sağa doğru nokta koymak, her noktayı koyarken Tanrı adını anmak, remil atmadan önce Âyetü’l-Kursî, üç Ya Latif, üç İhlas, bir Fatiha ve özel bir dua okumak, yüzünü kibleye dönmek. Ayrıca remil bakmak için bazı saatler uğursuz atfedilmiş, hava bulanık, yağmurlu ya da karlı iken de fala bakılmamıştır.

¹² Yıldızlar ve Ay menzillerinin işaretleri ilgili bölümlerde verilmiştir.

Remil işaretlere on altı tanedir; bunlardan dokuzu iyi, yedisi ise kötüdür. İyilik ve kötülük belirtileri, birinci derecede en güçlü; dördüncü derecede en zayıf değeri taşımaktadır (SEZER, 1998, 44-46).

Aşağıdaki tabloda *Mecmau'l-Felekiyât*'ta minyatürlerin üzerinde verilen remil işaretleri ve bunların çeşitli özelliklerine yer verilmiştir:

Tablo 16: Mecmau'l-Felekiyât'ta Yer Alan Remil İşaretleri ve Anlamları

ŞEKİL	İSİM	ŞANS DERECESESİ	ANLAM	TABİAT	MİZAÇ
 [9b]	Nakiyü'l-had	NaHS-1 munkalip (4.derecede kötü belirti)	Başarısızlık, sıkıntı, üzüntü, düşmanlık	Âbî	Safraiyî
 [11a]	Nusrat-1 Harice	Sa'd-1 Hariç (3.derecede iyi belirti)	Başkan, mevki, rütbe, nişan, iş, hükümet	Nârî	Safraiyî
 [11a]	Kabz-1 Dahil	Sa'd-1 Dahil (1.derecede iyi belirti)	Mal, para, servet, maaş, rızık, geçim, alışveriş	Turâbî	Sevdayî
 [13a]	İçtima	Sa'd-1 Sabit (2.derecede iyi belirti)	Mektup, karşılıklı konuşma, istenilen şeyin iyiliği, kaçanı sorma	-	Demevî
 [18b]	Utebe-i Dahil	Sa'd-1 Dahil- (1.derecede iyi belirti)	İstenilen şey, büyüklük, maaş, rütbe, evlenme, hastalık, yolculuk	Hevâyî	Balgamî
 [23b]	Beyaz	Sa'd-1 Sabit (2.derecede iyi belirti)	Hâkim, itikat, davet, haber, hac, bilim, küçük kardeş, sevgi, itibar, mevki, devlet hizmeti, miras, mal	Âbî	Balgamî
 [28a]	Hamre	NaHS-1 Sabit (2.derecede kötü belirti)	Üzüntü, korku, büyük felaket, ölüm, hırsızlık, mal, miras, devlet hazinesi	Hevâyî	Demevî

 [32b]	Lahyan	Sa'd-ı Hariç- (3.derecede iyi belirti)	Hayat, fikir, ruh	Nârî	Safra'yî
 [34a]	Akle	NaHS-1 Munkalip (4.derecede kötü belirti)	Hasta, kul, iş, ticaret, zorluk ve dört ayaklı hayvan	Turâbî	-
 [36b]	Enkis	NaHS-1 Dahil (1.derecede kötü belirti)	Üzüntü, korku, büyük felaketler, ölüm, hırsızlık, mal, miras, mal, devlet hazinesi	Hevâyî	Demevî
 [40b]	Nusrat-1 Dahile	Sa'd-ı Dahil (1.derecede iyi belirti)	Ümit, sevgi, mutluluk, emeksiz kazanç/beklenmeyen kazanç, gönül hoşluğu, dostluk, başış	Âbî	Sevdayî

2.2.9.2. Muska

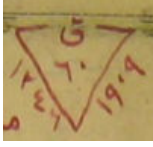

Muska hastalık, felaket, afet vb. durumlardan kişileri koruduğuna ve kişiye kısmet getirdiğine inanılan yazılı kağıttır. Muskalarda çeşitli âyetler ve esmâlar ya da muska yazılan kişiyle alakalı astrolojik bilgiler yazılır. Muskalar âyet ve dualar, ilahi isimler, melek ve efsanevî kişilerin isimleri, tılsımlı sözler İbranîce, Süryânîce ve Keldânîce yazılır. İnsan ve hayvan figürleri ile yıldız suretleri çizilir. Muskanın yapılış amacına göre yazılmış olan âyet ve esmâlarda bulunan harflerin ebced değerleri de önemlidir. Her harfin dolayısıyla her sayısal değer bir ilahî gücü sembolize ettiği düşünülür. İnsanları toplayarak bir araya getirmek için “yâ câmî”; kaygıları gidermek için “es-selâm”; işlerin yolunda gitmesi için “yâ fettâh” vb. yazılır. İnsanları kötülükten kuramak için Âyetü'l-Kürsî vb. sureler yazılabilir. Muskalar genellikle çeşitli ağrılardan kurtulmak, iki kişiyi birleştirmek, hastalıkların tedavisi, ziraat ve ticaret verimliliği vb. konularda kullanılmıştır (ÇELEBİ, 2006, 2).

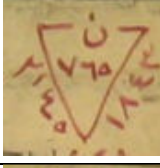
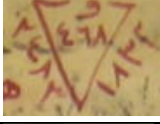

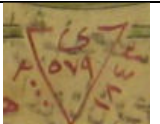
Aşağıdaki tabloda *Mecmau'l-Felekiyât*'ta her bölümde verilen harf ve sayıları içeren muskalara yer verilmiştir:

Tablo 17: *Mecmau'l-Felekiyât*'ın Bölümlerine Göre Harf ve Sayı Muskaları

BÖLÜM	MUSKA
El-bâbü'l-evvel	 [10a]

El-bābū'l-‘aṣer	 [11a]
El-bābū'l-vāḥid ‘aṣer	 [12b]
El-bābū's-ṣān'i ‘aṣer	 [13b]
El-bābū's-ṣaliṣ ‘aṣer	 [14b]
El-bābū'r-rabi'- ‘aṣer	 [16a]
El-bābū'l-ḥamis ‘aṣer	 [17a]
El-bābū's-ṣānī	 [17b]
El-bābū's- ṣāliṣ	 [18b]
El-bābū'r- rābi'	 [19b]
El-bābū'l-ḥams	 [20b]
El-bābū's-sādis	 [21b]
El-bābū's-ṣābi'	 [22b]

El-bābü'l-tāsi'		[23b]
El-bābü'l-tāsi'		[25a]
El-bābü's-sāmi' 'aşer		[27a]
El-bābü'l- on yedinci		[28a]
El-bābü'l-on sekizinci		[29b]
El-bābü'l-on doğuzuncu		[30b]
El-bābü'l-yigirminci		[31b]
El-bābü'l-yigirmi birinci		[33a]
El-bābü'l- yigirmi ikinci		[34a]
El-bāb		[35b]
El-bāb		[36b]

El-bāb		[38a]
El-bāb		[39b]
El-bāb		[40b]
El-bāb		[41b]

2.2.10. Madenler

Bir şeyin merkezi anlamına gelen maden terimi, yer altında bulunan ekonomik anlamda değer taşıyan maddeleri ve bu maddelerin bulunduğu yeri işaret etmektedir. Altın, gümüş, kalay, kurşun, demir, bakır ve cıvaya *escād-ı seb'a* olarak adlandırılmıştır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta her burcun bir madeni vardır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta bu yedi maden dışında akrep burcuna kükürt atfedilmiştir. Eski kimya ilminde çeşitli madenlerin isimleri yıldızlar ile anılmıştır.

Câbir b. Hayyân çeşitli mineral ve asitlere keşfederek maddenin üç hâlde bulunduğunu söylemiştir:

1. Isıtıldığı zaman uçan ruhlar: Kâfur, arsenik, cıva, amonyum klorid(nişadır)
2. Altın, gümüş, kurşun, bakır, kalay, demir, Çin demiri (hârsînî)
3. Dövüldüğünde toz hâline dönüşen bileşikler (DÖLEN, 2002, 27)

Tablo 18: Burçlar ve Madenler

BURÇ	MADEN	YILDIZ
Esed	Altın	Şems
Seretân	Gümüş	Kamer
Hamel	Demir	Merih
Cevzâ, Sünbüle	Cıva	'Utârid
Sevr, Mîzân	Bakır	Zühre
Cedî, Delv	Kurşun	Zuhal
Kavs, Hût	Kalay	Müşterî
Akrep	Kükürt	Merih

Ayrıca kimi remil işaretine de bir maden atfedilmiştir.

Tablo 19: Remil işaretleri ve Madenler

REMİL	MADEN
Nakiyü'l-had	Bakır
Nusrat-ı Harice	Altın
Kabz-ı Dahil	Altın
İçtima	Cıva
Utebe-i Dahil	-
Beyaz	-
Hamre	Gümüş
Lahyan	Kalay
Akle	Kurşun
Enkis	Kurşun
Nusrat-ı Dahile	Kalay

11a'da yer alan Nusrat-ı Harice ve Kabz-ı Dahil remilleri, Esed burcunun minyatüründe yer almaktadır. Her iki remil şeklinin madeni Esed burcu gibi altındır. 13a'da yer alan İçtima remil şekli, Sünbüle burcunun minyatüründe yer almaktadır. Her ikisinin de madeni cıvadır. 32b'de yer alan Lahyan remil şekli, Kavs burcunun minyatüründedir. Her ikisinin madeni de kalaydır. 34a'da yer alan Akle remil şekli, Cedî burcunun minyatüründedir. Her ikisinin madeni de kurşundur. 36b'de yer alan Enkis remil şekli, Delv burcunun minyatüründedir. Her ikisinin madeni de kurşundur. 40b'de yer alan Nusrat-ı Dahile remil şekli, Hût burcunun minyatüründedir. Her ikisinin madeni de kalaydır.

9b'de yer alan Nakiyü'l-had remil şekli, Hamel burcunun minyatüründe yer almaktadır. Ancak remil şeklinin madeni bakır, Hamel burcunun ise demirdir. 28a'da yer alan Hamre remil şekli, Akreb burcunun minyatüründedir. Hamre'nin madeni gümüştür. Akreb burcunun madeni ise *Mecmau'l-Felekiyât*'ta kükürt olarak verilmiştir.

2.2.10.1. Cıva

Zîbâk, abd ve sîm-âb diye adlandırılan cıva, eski kimya ilmine göre bütün madenlerin kaynağıdır. Cıvadan altın, gümüş, demir, bakır, kalay, tûtyâ ve kurşun meydana gelmiştir (ONAY, 2015, 261). Farsça jive sözcüğünden bozularak cıva hâlini almıştır. Gümüş renkli bir madendir. Eksi kırk derecede donan cıvayı, kuyuları kurutmak için dökmüşlerdir. Bir yere bulaşmadan akıp gidebilir (ONAY, 2015, 370). Ahmet Talat Onay, *Burhân-ı Katı*'dan aktararak simyada fersilus adlı taşın cıvanın içine atılırsa gümüş elde edilebileceğinden bahsetmiştir (ONAY, 2015, 401). Eski kimyada cıvaya 'Utârid denilmiştir (ONAY, 2015, 417). Cıva uyum, parlama, sinir ve meşguliyeti temsil eder.

2.2.10.2. Demir

Demir, sıcaklık derecesine gelince su verilecek genişliği ve boyu oranınca potası eğilir. Sabunlu su dökülür. Başka metallerin karıştırılması ile demir daha fazla sertleştirilebilir (ONAY, 2015, 374). Demirin oksijenle tepkimeye girmesi sonucu demir nemlenerek paslanır. Paslanmayı önlemek için boya yapılır. Kösele parçaları yakılarak külünden demire renk verilir. Böyle yapılan kılıçlar yeşilimsi bir renk alır (ONAY, 2015, 429).

Demir hakkındaki rivâyetlerden biri Davut peygamberin eliyle demire şekil verebilmesidir. Masallarda ve halk hikâyelerinde kahraman amacına ulaşmak için her zorluğa katlanacağı bir yolculuğa çıkar. Bu yolculuk “*elinde demir asa, ayağında demir çarık*” olarak tasvir edilmiştir (ONAY, 2015, 132). Eski kimya ilminde demir ve bakır yerine Merîh denilmiştir (ONAY, 2015, 295). Demir enerji, cesaret, mücadele, öfke ve anlaşmazlığı temsil eder. Demirin Hamel burcunun ve Merîh gezegeninin madeni olması bu madenin savaşıma ve kazanmayı işaret etmesindedir.

2.2.10.3. Bakır

Bakır sevgi, aşk, zarafet ve barışı simgeler. Sevr ve Mîzân burcunun gezegeni Zühre’dir. Bu gezegenin temsil ettiği değerler ile bakır madenin temsil ettiği değerler uygunluk göstermektedir.

2.2.10.4. Gümüş

Gümüş, beyaza yakın yumuşak bir maddedir. İlk çağlardan itibaren kuyumculuk, para ve dekoratif eşyaların yapımında kullanılmıştır. Gümüş sezgi ve değişimi temsil eder.

2.2.10.5. Altın

Sarı, parlak, yumuşak ve nadir bir madendir. Altın otorite, onur, sıcaklık ve görkemi temsil eder. Altının temsil ettikleri, Şems ve Esed burcunun değerleri ile uyumaktadır.

2.2.10.6. Kurşun

Kurşun sağduyu, sakinlik, çetinlik, cimrilik ve muhafazakârlığı temsil etmiştir. Kurşun, eski kimyada Zuhâl olarak bilinmektedir.

2.2.10.7. Kalay

Eski kimyada kalayın adı Zühredir.

2.2.11. Melekler

Melek; haberci, elçi, güçlü kuvvetli, yöneten vb. anlamlarına gelmektedir. Semavî dinlerde Tanrı ile insan arasındaki iletişimi kurma vasfı meleklere yüklenmiştir. Çok tanrılı dinlerde ise meleklerin işlevi insanî özellikler yüklenen tanrılara atfedilmiştir. Melekler ve meleklerle benzeyen ruhanî varlıklar bütün dinlerde bulunmaktadır.

Melekler, vasıflarını üstün bir güçten alan, insanlarla ilahî varlık arasında köprü olmak için görevlendirilen varlıklardır. Emirleri ilahî bir varlıktan aldıkları için ondan daha aşağı bir konumda bulunmaktadırlar. Elçi ve haberci olmalarının yanı sıra koruyuculuk vasfı da meleklerle yüklenmiştir.

Eski Ahit'te Hezekiel, Zekeriya ve Daniel bölümlerinde meleklerin varlığı belirtilmektedir. Dört büyük melekten bahsedilmiştir. Museviliğe göre melekler yaratılışın ikinci veya beşinci gününde ateşten yaratılmıştır. Üçlü sıradan oluşan üç grup melekten söz edilmiştir. Bunlar Kerûbîler, Seraflar, tahtlar; egemenlikler, gerçekler, güçler; prenslikler, baş melekler ve diğer meleklerdir (ERBAŞ, 2004, 38).

Meleklerin gökte olduğu belirtilmiştir:

“Düşte yeryüzüne bir merdiven dikildiğini, başının göklere eriştiğini gördü. Tanrının melekleri merdivenden çıkıp iniyorlardı.” (Tekvin 28:12)

Melekler insan şekline bürünebilirler:

“İki melek akşamleyin Sodoma vardılar. Lut kentin kapısında oturuyordu. Onları görür görmez karşılamak için ayağa kalktı. (...)” (Tekvin 19:1)

Meleklerin koruyuculuk ve elçilik görevi vardır:

“Ama biz RABbe yakarınca, yakarışımızı işitti. Bir melek gönderip bizi Mısırdan çıkardı. Şimdi senin sınırına yakın bir kent olan Kadeşteyiz.” (Sayılar 20:16)

Yahudi kutsal kitabında iki çeşit melek vardır. Birinci gruptaki melekler Tanrı'nın mesajlarını iletirler ve ilâhî kararları uygularlar. Bu gruptaki melekler yukarıda bir örneğini verdiğimiz gibi insan suretine bürünerek insanlara yardım edebilir veya haber taşıyabilirler. Bu meleklerden bazılarının isimleri *Daniel Kitabı* 'nda geçer (8:16, 10:13). İkinci gruptaki melekler ise Tanrı'nın maiyetidir. Seraflar (İşaya, 6:2), Kerûbîler, Hayyot, Ruh ve Ofaniler (Hezekiel, 2:2; 10:2) gibi isimleri olan birçok alt grupta toplanmıştır. *Kitâb-ı Mukaddes*'ten sonra dinî literatürde günahkâr meleklerden (şeytanlar) söz edilmiştir. *Enoch'un Kitabı*'nda da bahsedilen bu melekler Tanrı'nın emirlerine karşı geldikleri için onun huzurundan kovulmuşlardır

(ERBAŞ, 2004: 38-39). Bu durum, Âdem peygambere secde etmeyen Şeytan hadisesi ile benzerlik göstermektedir.

Hristiyanlıkta melek anlayışı büyük oranda Musevilikteki melek inancına benzemektedir. *Kitab-ı Mukaddes*'te de iyi ve kötü melek ayrımı bulunmaktadır. Her ikisinde de meleklerin on binlerce olduğu kaydedilmiştir. İkisinde de melekler arasında hiyerarşik bir sıralama vardır.

İslamiyet'e göre melekler, Allah ve insan arasında elçidir. Ayrıca melekler inancın esasları arasında görülmüştür:

“Resûl, Rabbinden kendisine indirilene îmân etti ve mü'minler de hepsi Allah'a, O'nun meleklerine, kitaplarına ve resûllerine îmân etti.” (Kur'ân-ı Kerîm 2: 285)

“Ey iman edenler! Allah'a, Resul'üne ve Resul'üne indirdiği Kitap'a ve daha önce indirilmiş kitaplara inanın. Kim, Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, Resullerimi ve Ahiret Günü'nü inkâr ederse; o, çok derin bir sapkınlığa düşmüştür.” (Kur'ân-ı Kerîm 4: 136)

“Ve biz cehennem memurlarını, meleklerden tâyin ettik ve kendilerine kitap verilenlerin iyiden iyiye anlayıp inanmaları için ve inananların inancını artırsın ve kendilerine kitap verilenlerle inananlar, şüpheye düşmesinler (...)” (Kur'ân-ı Kerîm 74: 31)

Âdem peygamber yaratılmadan önce de meleklerin buldukları ve Allah ile konuştukları anlaşılmaktadır. (Kur'ân-ı Kerîm 2: 30-34; 15: 28-29). Melekler yemez ve içmezler (Kur'ân-ı Kerîm 11:69-70; 51:24-28). Diğer semavî dinlerde de olduğu gibi görevleri doğrultusunda suret değiştirebilir; iri ve güçlü olabilirler (e Kur'ân-ı Kerîm 53: 5; Kur'ân-ı Kerîm 66:6; 81: 20). Birçok kanada sahip olabilirler:

“Hamd, gökleri ve yeri yaratan, ikişer, üçer ve dörder kanatlı melekleri elçiler kılan Allah'ındır; O, yaratmada dilediğini arttırır. Şüphesiz Allah, her şeye güç yetirendir.” (Kur'ân-ı Kerîm 35:1)

Dişilik özelliği yüklense de Kur'ân'da bu durum reddedilmiştir:

“Yoksa Biz melekleri diş olarak yarattık da onlar buna tanık mı oldular?” (Kur'ân-ı Kerîm 37: 150)

Meleklerle Allah'ı yücelterek (Kur'ân-ı Kerîm 7: 206; 13: 13; 21:20), ona secde ederler:

“Göklerde ve yerde olan ne varsa, canlılar ve melekler Allah'a secde ederler ve onlar büyüklük taslamazlar.” (Kur'ân-ı Kerim 16: 49)

Kur'ân'da bazı melekler, meleklerin genel görevlerinden ayrı olarak belirtilirler. Cebrail elçilik; Mikail rızık ve rahmet; Azrail ecel; İsrail ise kıyamet ve sûr ile anılmıştır. Dört büyük meleğin dışında “el-melâiketü'l-mukarrebûn” olarak anılan ulûhiyet makamına yakın melekler vardır. Bu melekler arşı taşımakta ve onun çevresinde bulunmaktadır. (Kur'ân-ı Kerîm 39: 75; 40: 7; 69:17) Bunların yanı sıra insanların davranışlarını kaydeden yazıcı

melekler (Kur’ân-ı Kerîm 43: 80; 50: 17-18; 82: 11); “muakkibât” (takipçiler) (Kur’ân-ı Kerîm 13:10-11), “rakîbün atîd” (her an hazır gözetleyiciler) (Kur’ân-ı Kerîm 50: 18) ve “hafaza” (koruyucular) (Kur’ân-ı Kerîm 6: 61) melekleri de bulunmaktadır. Ayrıca sadece hadislerde yer alan, kabirde sorgu yapmakla yükümlü Münker ve Nekir isimli iki melek vardır. Cennet bekçileri (Kur’ân-ı Kerîm 13: 23-24; 21: 103; 39: 73), on dokuz tane oldukları belirtilen cehennem bekçileri (Kur’ân-ı Kerîm 39: 71-72; 66: 6; 74:30-31) de melektir. Cehennem bekçilerinden birinin adı Zuhuf Suresi 77.âyette Mâlik olarak anılmıştır.

Yaratılmış yedi gezegenin her birinin burcu ve yönetici meleği vardır. *Mecmau’l-Felekiyât*’ta çeşitli melek isimleri anılmıştır. Meleklerin de insanlar gibi çeşitli burçlara mensup olduğu belirtilmiştir:

“(…)‘ilm-i semâviyye ve ‘ilm-i ‘arziyye bilmek gerekdür kim bu kitâbda yazıla yoḥsa tevekkül-i iş mi olur şaḳın ‘abeṣ görme zîrâ bu kitâbda her ne kadar yaradılmış var ise eger ḥayvân eger insân cümlesinüñ tabî‘atı bu kitâbda olan meleklerüñ ve her insân bir burca mensûbdur hemân bir adamuñ fi‘li ne ise ol burçlara nazâr edesün ol burçlarda mestûrdur(…)” [8a]

Tablo 20: Ulvî ve Suflî Meleklerin Burç, Yıldız, Harf, Esmâ ve Madenleri (Ellü’Lü’ vel mercan fi teshîri mülûkûl cân Şeyh Ahmed Bin Ali Elbûnî, 47-48)¹³

GÜN	SUFLÎ MELEĞİ	ULVÎ MELEĞİ	HARF	BURÇ	YILDIZ	ESMÂ	MADEN
Pazar	Müzhîb	Rukyâil	ف	Esed	Şems	Ferdûn	Altın
Pazartesi	Mürre	Cebrâil	ج	Seretân	Kamer	Cebbâr	Gümüş
Salı	Ahmer	Şemsemâil	ش	Akreb	Merîh	Şekür	Bakır
Çarşamba	Bürkan	Mikâil	ث	Cevzâ	‘Utârid	Sâbit	Cıva
Perşembe	Şemhûreş	Sarfeyâil	ظ	Kavs	Müşterî	Zâhir	Kalay
Cuma	Ebyâz	Anyâil	خ	Sevr	Zühre	Hâbir	Bakır
Cumartesi	Meymûn	Kesfeyâil	ز	Delv	Zuhal	Zekiyy	Kurşun

Mecmau’l-Felekiyât’ta kimi meleğin insan vücudunda sorumlu olduğu bölümler verilmiştir. Buna göre Mikail akıldan, İsrâfil işitme organlarından, Azrail ruhtan, Cebrail gönülden sorumludur:

“(…)vücûd-ı insânda ‘aḳl mikâ’îldür vücûd-ı insânda işitmek isrâfîldür rûh evi nâzırî ‘azrâ’îldür gönül nâzırî cebrâ’îldür vücûd-ı insânda nâfîkıyye ta’yîn olan melek mâ‘îdâ’îldür(…)” [57b]

¹³ Mecmau’l-Felekiyât’ta Akreb burcu ve Merîh gezegenine Azrail atanmıştır. Ayrıca minyatürlerde Rumayil (41b) ve İsrâfil (41a) de yer almış, ancak burçları belirtilmemiştir.

Yedi kat feleğin her birine bir koruyucu melek verilmiştir. 1.kat gök İsmâil, 2.kat gök Mihâil, 3.kat gök, Safdâil, 4.kat gök Kakâil, 5.kat gök Semhâil, 6.kat gök Kamhaîl, 7.kat gök Rakyâil'dir (ŞEKER, 2015, 33).

2.2.12. Minyatürler

Minyatür, yazma eserlerde olay ve durumları görsellerle destelemek amacıyla genellikle saray kültürüne hitap eden bir sanattır. Minyatür; figürleri birbirini kapatmayacak bir biçimde konumlandırmak, kişilerin büyüklüğünü önem derecelerine göre belirlemek, manzarada uzaklığı belirtmemek, en küçük ayrıntılara bile yer vermek, renkleri ışık-gölge etkisi gözetmeden kullanmak gibi kendine has özellikler barındıran bir sanattır. Minyatürde toprak boyalar kullanılarak içine yumurta sarısı ilave edilmiştir. Siyah ve kahverengi boyalar, altın yıldız ve diğer boyalara etki ederek onları bozduğu için kullanılmamıştır. Altın sürüldükten sonra boyalar kullanılmış, böylece boyaların parlaması sağlanmıştır.

Osmanlı minyatürünün kaynağı genellikle Selçuklu olarak belirtilse de Timur ve Türkmen resim üsluplarından da etkilenmeler mevcuttur (MAHİR, 2004, 39). Özellikle II. Beyazıt döneminde Herat, Şiraz, Timur etkileri minyatürde görülmeye başlamıştır. 16.yüzyılın sonlarına doğru dinî-kahramanlık temaları minyatürlerin yanında cifr ve fal yer almaya başlamıştır. 18. yüzyıldan itibaren batı resim sanatının Osmanlı'da hissedilmeye başlamasıyla minyatür etkisini yitirmeye başlamıştır.

Kimi yıldıznâmelerde minyatür sanatından yararlanılmıştır. II. Beyazıt III. Murat gibi padişahlar astroloji ve astronomi ile ilgilenmiştir. Ayrıca Fatih Sultan Mehmed'den beri Osmanlı İmparatorluk Nakkaşhanesi bulunmaktadır. Minyatürün gelişmesi, astroloji ve astronomi metinlerine de yansımıştır. Osmanlı döneminden önce el-Sûfi'nin yazdığı *Suvâr el-Kevâkib el-Sâbita* isimli astronomi kitabı, 12.yüzyılda resimli olarak kopyalanmıştır. Bu eserde; yıldız ve burçlar insan, hayvan ve cansız cisimler ile sembolize edilerek yüzeysel, çizgi üslubu ile çizilmiştir. Aynî'nin *İkdu'l-cümân*'ı burçlar ve kâinatın yaratılışı hakkında çeşitli bilgiler içermektedir. Ayrıca bu eserin bazı nüshalarında minyatürler bulunmaktadır (UZUN, 1992, 425). Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 5179 numarası ile kayıtlı yıldıznâme de minyatürlüdür. Eserde harfler ile kura yöntemiyle fal bakılmaktadır (GÜR 2012, 210). *Kitâb-ı Ravzatü'l-Müneccim* adlı eserde burçlarla ilgili minyatürlere rastlanılmaktadır. Burçlardaki insanların giyim tarzı Orta Asya özelliklerini taşımaktadır. *Falnâme-yi Cafer Sadık* adlı eserde de burçların minyatürleri bulunmaktadır.

Mecmau'l-Felekiyât'ın 9b, 11a, 12a, 13a, 14b, 15b, 16a, 17b, 18b, 19b, 20b, 21b, 22b, 23b, 24b, 25a, 26b, 28a, 29b, 30b, 31b, 32b, 34a, 35b, 36b, 38a, 39a, 40b, 41b, 43b-50a, 55b, 56b, 57a, 58b yapraklarında minyatürler bulunmaktadır. Bu minyatürler melekler, yıldızlar, felekler ve burçların gösterimi hakkındadır.

2.2.12.1. Burç Minyatürleri

2.2.12.1.1. Hamel

Mecmau'l-Felekiyât'ta Hamel burcu üzerinde insan olan bir koç şeklinde tasvir edilmiştir. Eserde 'koyun' olarak da belirtilmektedir. Güneş, 21 Mart ile 21 Nisan tarihleri arasında Hamel burcundadır. Hamel burcunun arketipi savaşçı ve öncüdür. Bu burcun temel amacı egonun geliştirilmesi ve insan iradesinin hâkim kılınmasıdır. Tabiatı nârîdir. Tabiatı itibari ile düşmanı âbî burçlardır.

Hamel burcunun gezegeni Merîh'tir. Arketipi kahraman olan Merîh, kendini ortaya koyma dürtüsünü içerir. İlk burç olması bakımından başlangıcı temsil eden Hamel burcu, Merîh ile doğru orantıdadır ve kişinin egosunu geliştirmesi, insanın iradesini kabul ettirmesi vb. özellikleri taşır.

Sekizinci feleğin on iki bölümünün hepsinin ortasında yıldızlar bulunmaktadır. Bu yıldızlar genel görünümüne göre bir şekle benzetilmiş ve burçlara bu şekillerin anlamı verilmiştir. Hamel burcu, sekizinci feleğin ilk bölümündedir ve yıldızlar çizgiler hâlinde birbirlerine bağlandığında koç şekli ortaya çıkmaktadır.

[17b]

Resim 1. Hamel

2.2.12.1.2. Sevr

Sevr burcu da Hamel burcu gibi üzerinde bir insan ile gösterilmiştir. Güneş, 21 Nisan ile 20 Mayıs tarihleri arasında Sevr burcundadır. Arketipi toprak anadır. Bu burç, kök salmayı ve eylemsizliği temsil eder. Alışılmış olana karşı duyulan bağlılık, huzur ve güven Sevr burcunun en belirgin özelliklerindedir. Önceden planlanmamış yeniliklere karşı çekimserdirler (İLHAN, 2004, 46). Bu burcun tabiatı turâbîdir. Bu sebeple âbî burçlar ile dosttur.

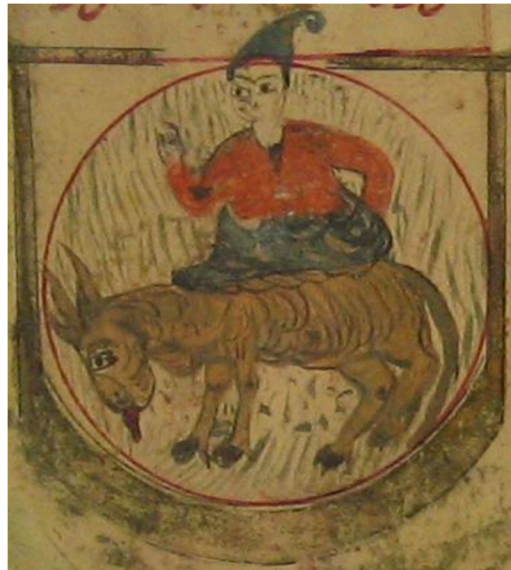
Sevr burcunun gezegeni Zühre'dir. Güzellik, aşk vb. kavramlar ile özdeşleşen Zühre, diğer insanlar ile ilişkileri ve bağları temsil eder. Esed burcu da sevgi ve bağlılığı nitelemektedir.

[19b]

Resim 2. Sevr I

“sevr burcudur süvâr-ı sevrdür” [48a]

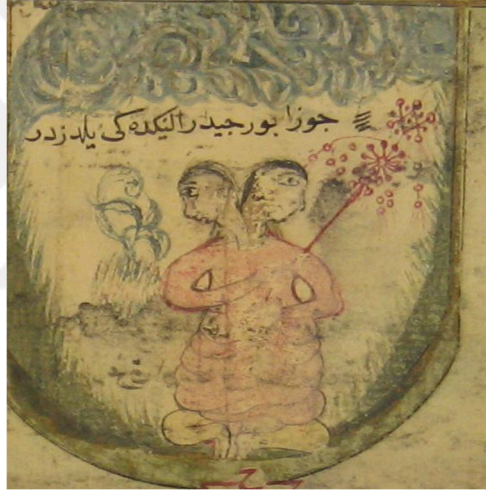

Resim 3. Sevr II

2.2.12.1.3. Cevzâ

Cevzâ burcu, çift başlı insan şeklinde tasvir edilmiştir. Güneş, 21 Mayıs ile 21 Haziran tarihleri arasında Cevzâ burcundadır. Arketipi öğretmen olan bu burç, çok yönlülüğü, becerikliliği, akli ve düşüncüyü temsil eder. Cevzâ burcunun amacı çevresinde olup biteni gözlemek ve algılamaktır. Görecek ve öğrenecek çok fazla şey olduğundan Cevzâ burcuna mensup kişiler sürekli hareket hâlinde olmalıdır. Tabiatı hevâyîdir. Tabiatı itibari ile nârî burçlar ile dost, âbî burçlar ile düşmandır.

Cevzâ burcunun yıldızı olan ‘Utârid de zekâ, entelektüel düzey, analitik ve mantıklı düşüncüyü temsil etmektedir (İLHAN, 2004, 102). Cevzâ Musevîlikte David ve Jonathan, Roma’da Remus ve Romulus, Yunan’da Castor ve Pollux olarak anılmışlardır. Günümüzde de Castor ve Pollux İkizler (Gemini) takımyıldızının en parlak iki yıldızı olarak bilinmektedir.

[21b]

Resim 4. Cevzâ I

[22b]

Resim 5. Cevzâ II

2.2.12.1.4. Seretân

Seretân burcu, yıldızı olan kamer ile tasvir edilmiştir. Güneş, 21 Haziran ile 21 Temmuz tarihleri arasında Seretân burcundadır. Arketipi anne olan Seretân burcunun asıl hedefi duygulardır. Her ayrıntıyı gözlemleyerek hayatın uyumsuz yönleri görür ve buna rağmen bu ayrıntıları sevmeye odaklanır. Subjektiflik ve duygusallık ağır basmaktadır. Tabiatı âbîdir. Bu sebeple tûrâbî burçlar ile dost, nârî burçlar ile düşmandır.

Seretân burcunun yıldızı olan Kamer, anne ve çocuk arketipine sahiptir. Kamer iç dünya, bilinçdışı ve içgüdüsel tepkiler gibi insanın duygusal yönünü temsil eder. Yunan mitolojisine göre Yengeç (Cancer) takımyıldızı Hera tarafından gökyüzüne yerleştirilmiştir (ÇELİK, 1994, 49). Seretân burcunun evlilik, anne, çocuk vb. kavramlarla anılmasının sebeplerinden biri de tanrıça Hera'nın bu vasıflar ile donatılmasıdır.

[23b]

Resim 6. Seretân

2.2.12.1.5. Esed

Eserde Esed burcu için yer alan bu minyatürde aslan ve Güneş tasvirleri bulunmaktadır. Güneş, 21 Temmuz ile 21 Ağustos arasında Esed burcundadır. Arketipi kral/kraliçe olan bu burcun asıl amacı kendini göstermek, özgüven, dikkat çekme, güçlü olma hissi ve cesarettir. Tabiatı nârîdir. Bu sebeple turâbî burçlar ile dosttur.

Daha önceden belirttiğimiz üzere Esed burcunun yıldızı Şems'tir. Arketipi kahraman, baba, kral olan Şems'in temel fonksiyonu kendini ifade etme ve bütünleştirmedir. İnsanın yerçekimsel merkezi olan Şems aynı zamanda ego, odaklanma ve organizasyonu da temsil eder. Şems'in bir yıldız olarak temsil ettikleri, aslan burcunun özelliklerini de nitelemektedir. İkisi otoriterlik, cesaret, istek noktasında birleşirler. Yunan mitolojisinde kahraman Heracles'in ilk

görevi Nemea aslanını öldürmektir. Bu yıldızın, bu olaya atıfta bulunmak için Zeus tarafından gökyüzüne yerleştirildiğine inanılmıştır.

Minyatürün üzerinde harfler ve remil işaretleri görünmektedir. Bu durum, eserde yalnızca

burçlarla fal bakılmadığını ispatlar niteliktedir. işareti nusrat-1 harice olup 3.derece iyi belirti anlamına gelmektedir. Başkan, mevki, rütbe, nişan, iş ve hükümet işaretidir. Esed burcu gibi bu remil işaretinin de tabiatı nârî, mizacı safrâdir.

Fars mitolojisinde Mihr (Mitra), “aydınlık meleği” olarak adlandırılmıştır ve yaratıcı ile yaratılan arasında bir köprü vazifesi gördüğü düşünülmüştür. İslam mitolojisinde Halife Ali’ye bazı insanüstü vasıflar verilmesi sebebiyle Halife Ali, kutsal bir kişiliğe bürünmüştür. Allah ile insanlar arasında bir aracı olarak kabul edilmiştir. Bu durum Mihr ile Halife Ali arasında benzerlikler oluşmasına yol açmıştır (YILDIRIM, 2008, 522). Miraç hadisesi rivâyetlerine göre Halife Ali aslan sıfatını almıştır. Şems’in Esed burcunun yıldızı olarak nitelendirilmesinin bu benzerlikten kaynaklandığı söylenilebilir.

[11a]

Resim 7. Esed

2.2.12.1.6. Sünbüle

Sünbüle burcu, elinde orakla başak biçen bir insan şeklinde tasvir edilmiştir. Güneş, 21 Ağustos ile 21 Eylül tarihleri arasında Sünbüle burcundadır. Arketipi hasat eden ve biçendir. Bur burcun temel amacı kendisini keşfetmek, kusursuzlaştırmak ve üzerinde etkisi olan her şeyin verimini artırmaktır. Tabiatı turâbîdir. Âbî burçlarla dosttur.

Genellikle elinde bir demet buğday olan kadın olarak tasvir edilen sünbüle burcu, Yunan mitolojisinde ekin ve tarım tanrıçası olması bakımından Demeter'i sembolize etmektedir. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta yer alan bu minyatürdeki 'saç' çiziminin diğer görsellerden farklı olması bakımından kadın olduğunu düşünmekteyiz.

[13a]

Resim 8. Sünbüle

2.2.12.1.7. Mîzân

Mîzân burcu, elinde terazi olan bir insan şeklinde gösterilmiştir. Güneş, 21 Eylül ile 21 Ekim tarihleri arasında Mîzân burcundadır. Arketipi bilge ve sevgili olan Mîzân burcunun temel amacı uyum, huzur, karşılıkları uzlaştırma, denge ve dinginliktir. Tabiatı hevâyîdir. Nârî burçlarla dosttur.

Mîzân burcunun yönetici gezegeni Zühre (Venüs)'dir. Yunan mitolojisinde Afrodit, Roma mitolojisinde Venüs, aşk tanrıçası olmasının yanı sıra savaş tanrıçası olarak da anılmaktadır (ÇELİK, 1994, 64). Aynı anda savaş ve aşkı temsil etmesi ve hem gece hem de gündüz görünmesi bakımından dengeyi temsil etmektedir.

[25a]

Resim 9. Mîzân

2.2.12.1.8. Akreb

Akreb burcu, akrep şeklinde tasvir edilmiştir. Güneş, 21 Eylül ile 21 Kasım tarihleri arasında Akreb burcundadır. Arketipi büyücü, filozof olan Akreb burcunun temel amacı dönüşüm, kendisiyle yüzleşme, kendisini tanımaktır. Akreb burcu korkusuzluk, dayanıklılık, azim ve tutku ile anılmaktadır. Tabiatı âbîdir. Bu sebeple nârî burçlar ile düşman, turâbî burçlar ile dosttur.

Yönetici gezegeni Merîh (Mars)'tir. Mars, Roma mitolojisinde savaş tanrısı Ares'i temsil etmektedir. Ayrıca Yunan mitolojisinde Akreb takımyıldızının bir akrep gönderilerek öldürülen Orion'u anmak için Zeus tarafından gökyüzüne koyulduğuna inanılmıştır (ÇELİK, 1994, 69).

[28a]

Resim 10. Akreb

2.2.12.1.9. Kavs

Kavs burcu, elinde yay ve ok tutan ‘at adam’ olarak çizilmiştir. Güneş, 21 Kasım ile 21 Aralık arasında Kavs burcundadır. Arketipi gezgin ve rahip olan Kavs burcunun temel amacı kendi yaşam tecrübesi ile olgunlaşmak ve kendini keşfetmektir. Tabiatı nâfîdir. Bu nedenle âbî burçlar ile düşmandır.

Gezegeni olan Müşterî de Kavs burcu gibi zihinsel ve duygusal açıdan gelişmeyi, olgunlaşmayı vb. temsil etmektedir. Yunan mitolojisinde bu takımyıldız, “centaur” yani at adam (sentor) ile temsil edilmiştir. Sentor Kheiron, bilgelik ile anılmıştır. Apollon, Hercules, Achilles vb. kahramanlara eğitim verdiği düşünülmüştür. Kherion, Heracles’in attığı okun kaza ile ona isabet etmesi sonucu hayatını kaybetmiştir. Böylece Zeus tarafından bir yıldızla dönüştürüldüğü rivâyet olunmaktadır. Bir başka rivâyete göre ise yay, sentor Crotus’tur (ÇELİK, 1994, 74).

[32b]

Resim 11. Kavs

2.2.12.1.10. Cedî

Cedî burcu, oğlak şeklinde belirtilmiştir. Güneş, 21 Aralık ile 21 Ocak tarihleri arasında Cedî burcundadır. Arketipi baba olan Cedî burcunun temel amacı hedefler belirleyerek bu hedeflere doğru ilerlemek ve kendini gerçekleştirmektir. Cedî burcu uygulama, temkin, azim ve sorumluluk kavramları ile doğrudan ilişkilidir. Tabiatı turâbîdir. Âbî burçlar ile dosttur.

Cedî burcunun yıldızı olan Zuhal de öz disiplin, sorumluluk vb. kavramları içerir. Yunan mitolojisine göre Oğlak (Capricornus) takımyıldızı, Zeus’u küçükken besleyen keçi Amalthea onurunu Zeus tarafından gökyüzüne yerleştirilmiş bir takımyıldızdır.

[34a]

Resim 12. Cedî

2.2.12.1.11. Delv

Delv burcu, elinde kova tutan bir insan olarak tasvir edilmiştir. Güneş, 21 Ocak ile 21 Şubat tarihleri arasında Delv burcundadır. Arketipi dahi olan Delv burcunun temel amacı objektiflik, insancılık ve bireyselliktir. Delv burcu, insancılık, bağımsızlık, bireycilik gibi kavramları temsil eder. Yıldızı Zuhal'dir. Tabiatı hevâyîdir. Nârî burçlar ile dosttur. Yunan mitolojisinde Kova(aquarius) takımyıldızı, Zeus'un kap taşıyıcısı ve Tros'un oğlu Ganymedes'tir.

“bu burç dahî âhîrdür delv burcı elinde kova kıyudan şu çeker” [38a]

[38a]

Resim 13. Delv I

[38a]

Resim 14. Delv II

2.2.12.1.12. Hût

Hût burcu, iki balık ile tasvir edilmiştir. Güneş, 21 Şubat ile 21 Mart tarihleri arasında Hût burcundadır. Arketipi hayalci, şair vb. olan Hût burcunun temel amacı evrenle bütünleşmek, sevgi, şefkat, merhamet ve egosunun sınırlarını aşmaktır. Yıldızı Müşteri'dir. Tabiatı âbîdir. Nârî burçlar ile düşmandır.

Yunan mitolojisinde Tartaros ve Gaia'nın oğlu olan Typhon, Zeus'a saldıracağı sırada tanrılar kaçarak kendilerini bir hayvana çevirirler. Afrodit ve oğlu Eros kendilerini bir çift balığa çevirmişlerdir. Typhon'un yenilmesinden sonra Zeus, bu olayın hatırlanması için göğe iki balığın görüntüsü şeklinde bir takımyıldız yerleştirmiştir.

[40b]

Resim 15. Hût

2.2.12.2. Melek Minyatürleri

2.2.12.2.1. Rukyâil ve Mezhiyâil

Mecmau'l-Felekiyât'ta Rukyâil ve Mezhiyâil'den Şems'in melekleri olarak bahsedilmiştir. Minyatürde iki melek tarafından taşınan Şems görülmektedir. Ayrıca Esed burcunun yıldızı Şems olduğu için bu minyatürde Şems tasvirinin alt bölümünde bir aslan figürü de yer almaktadır.

“şemsün büyüklüğü yüz yetmiş altı derece şülüşân derecesi şems götüren melek-i ‘ulvîsi ruykâ’ildür melek-i suflisi mezhiya’ildür” [12a]

[12a]

Resim 16. Rukyâil ve Mezhiyâil

2.2.12.2.2. Cebrâil

Mecmau'l-Felekiyât'ta Cebrâil, altı kanatlı olarak gösterilmiştir. Gökyüzü ve yeryüzü arasında seyyah olduğu belirtilerek habercilik vasfı ön plana çıkarılmıştır.

“cebrâ’îl-i seyyâh beyn-i semâ’ ve arz” [15b]

[15b]

Resim 17. Cebrâil

2.2.12.2.3. Mikâil

Mecmau'l-Felekiyât'ta Mikâil'e atfedilen iki minyatür bulunmaktadır. Birinci minyatürde Mikâil'in akıl ile ilişkilendirildiği görülmektedir:

“peyk-i mikâ'îl dâ'ire-yi 'aql bu burcı olına gâyet ile 'âķil olur” [17b]

[17b]

Resim 18. Mikâil I

'Utârid yıldızının meleği Mikail olarak belirtilmiştir. İkinci kat gökte yer alan 'Utârid, feleğin kâtibi olarak anılmıştır. Mantık, beceri, akıl ve zekâ ile ilişkilendirilmiştir. Minyatürde Mikail'in elindeki kalemle yazı yazdđđı görülmektedir. Bu durum, 'Utârid'in kâtiplik vasfına bir işarettir.

“‘uķârid burcı kim Mîkâ'îldür” [44a]

[44a]

Resim 19. Mikâil II

2.2.12.2.4. Şemhûreş

Mecmau'l-Felekiyât'ta Şemhûreş'e atfedilen her iki minyatürde de melek-i suflî olduğu belirtilmiştir. Minyatürlerin birincisinde elinde kalem tuttuğu görülmektedir.

“melek-i suflî Şemhûreş” [20b]

[20b]

Resim 20. Şemhûreş I

“melek-i suflî şemhûreş” [50a]

[50a]

Resim 21. Şemhûreş II

2.2.12.2.5. Burak

“uṭāridūñ melek-i suflīsi buraḳdur” [22b]

[22b]

Resim 22. Burak

2.2.12.2.6. Aynıyâil

Mecmau'l-Felekiyât'ta Aynıyâil, ulvî meleklerden biri olarak gösterilmiştir.

“zührenüñ melek-i ‘ulvîsi ‘aynıyâ’ıldür” [24b]

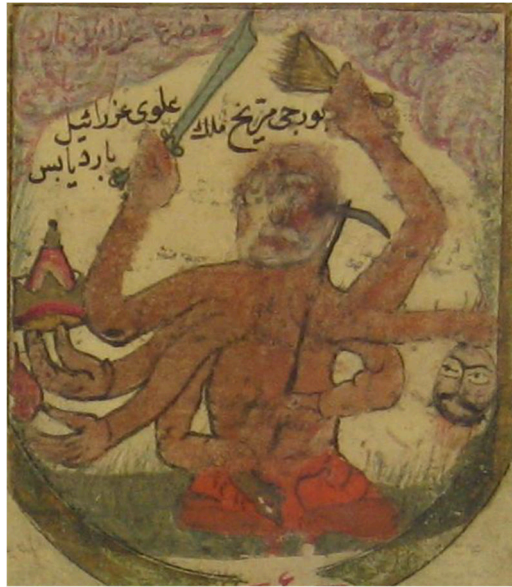
[24b]

Resim 23. Aynıyâil

2.2.12.2.7. Azrâil

Mecmau'l-Felekiyât'ta Azrâil, elince kılıç, orak, ateş vb. öldürücü unsurlar ile tasvir edilmiştir. Minyatürde altı kolu bulunmaktadır. Bu kollarda öldürücü aletler taşımalarının yanı sıra insan kafası da bulunmaktadır. Ayrıca ulvî melek olduğu belirtilen Azrâil, öldürücü ve savaşçılık özellikleri yüklenen Merîh yıldızı ile anılmıştır.

“burc-ı merrîh melek-i ‘ulvî ‘azrâ’ıl bārid [u] yābis” [29b]

[29b]

Resim 24. Azrâil

2.2.12.2.8. Ebyâz

“zührenüñ melek-i suflîsi ebyâzdur” [47a]

[47a]

Resim 25. Ebyâz

2.2.12.2.9. İsrâfil

Mecmau'l-Felekiyât'ta İsrâfil, sûr ile tasvir edilmiştir.

“melek-i isrâfil nafûh-ı sūr” [49a]

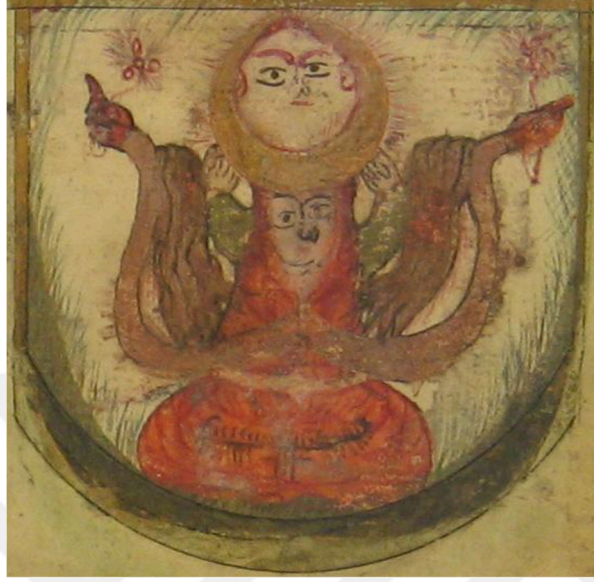
[49a]

Resim 26. İsrâfil

2.2.12.2.10. Kahrâyl

Mecmau'l-Felekiyât'ta Kahrâyl, Kamer ile gösterilmiştir.

“kamerüñ melek-i ‘ulvîsi cebrâ’îldür hameli kahrâyîl” [44b]

[44b]

Resim 27. Kahrâyl

2.2.12.2.11. Rumyâil

Mecmau'l-Felekiyât'ta Rumyâil, bir elinde kalem ile tasvir edilmiştir. Minyatürün üzerinde yer alan yazıda bulutlara tayin olduğu ifade edilerek bulutlar gösterilmiştir.

“bu melek adına rümâyîl derler bulutlara tâyindür ‘anameha’kildür” [49b]

[49b]

Resim 28. Rumyâil

2.2.12.2.12. Şemsâil

Mecmau'l-Felekiyât'ta Şemsâil'in Merîh yıldızının ulvî meleği olduğu belirtilmiştir.

“merîh [melek-i] ‘ulvîsi şemsâ’îl günü şalı” [41b]

[41b]

Resim 29. Şemsâil

2.2.12.2.13. Ahmer

Mecmau'l-Felekiyât'ta Ahmer'in Merîh yıldızının suflî meleği olduğu belirtilmiş ve günü salı olarak gösterilmiştir.

“merîhüñ melek-i suflîsi âh[m]erdür gün şalıdur” [48b]

[48b]

Resim 30. Ahmer

2.2.12.2.14. Arş-ı Azim

Arş'in altında ve Cennet'in üzerinde Sidretü'l-müntehâ yaratılmıştır. Burada Tûbâ adı verilen bir ağaç yer almaktadır. Ayrıca burada bulunan bir direk üzerinde Arş Horozu adı verilen büyük bir melek bulunmaktadır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta Arş Horozu hakkında şu ifadeler yer almaktadır:

“(...)der beyân-ı doruk-ı ‘arş-ı ‘azîm bu bir ħorosdur bu tarzdadur on iki ħanadı vardur her bir ħanadı bu dünyâ ħadardur kaçan kim ötecek ħanatlaruñ açar ötünce cümle gökyüzünde olan melekler kaçar anuñ heybetinden sesinden ol zamânda daħı öter yeryüzünde olan ħorozlar eger ħulaħuñ açık ise işidirsün ve añlarsın ne dediħuñ bilürsin yağmur mıdır ya rüzgâr mıdır bulut mıdır ya hevâ ‘açılacak mıdır ya açık ise bozulacak mıdır bilesin yoħ tolu mıdır eger tolu ise daħı perîşân okur kim kendüye perîşânlık gelür ol vaħt yeryüzünde olan ħoroz öter ‘arif iseñ al dersüñi andan(...)” [57a]

[57a]

Resim 31. Arş-ı ‘Azim

2.2.12.2.15. Diğer Melekler

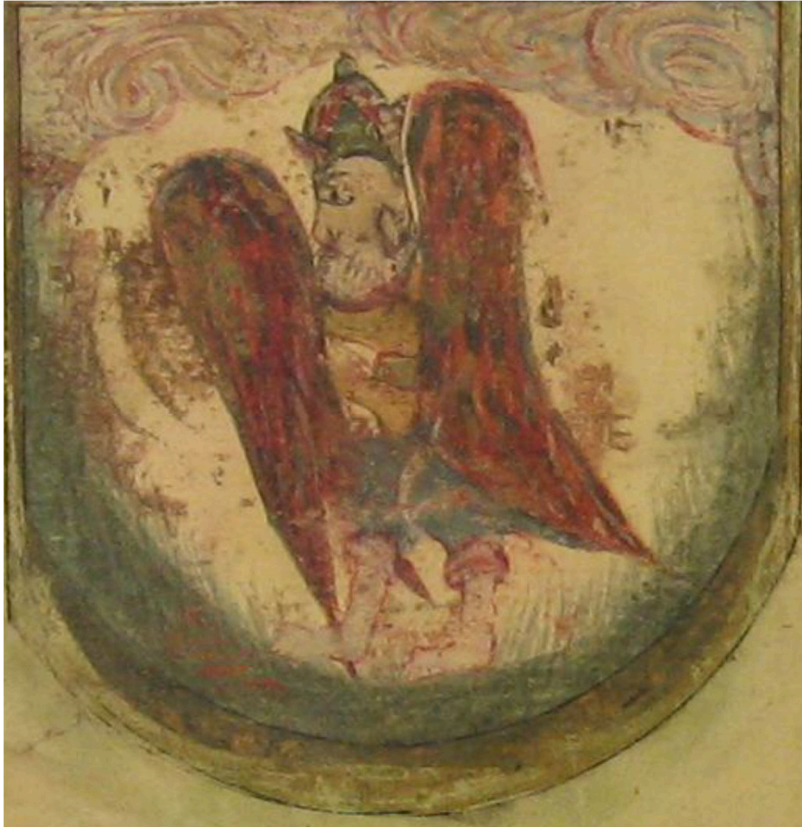
1. “ bu melek dağı yağmura ta’yındür sağ elindeki boru kara ta’yındür” [35b]

[35b]

Resim 32. Diğer Melekler I

2. “zuhal melek-i ‘ulvīsi” [45a]

[45a]

Resim 33. Diğer Melekler II

3. “melek-i ‘ulvî bu melek çiçeklerin kokuşın Müşterî [...] çiçeklerin kokuşudur” [16a]

[16a]

Resim 34. Diğer Melekler III

2.2.12.3. Felek Minyatürleri

2.2.12.3.1. Burc-ı Sevr

Mecmau'l-Felekiyât'ta Sevr burcu vücudu boğa, başı insan olarak tasvir edilmiştir.

“burc-ı sevr beşinci kaṭ göktedür bu yıldızlu kişi gâyet hûbdur” [19b]

[19b]

Resim 35. Burc-ı Sevr

2.2.12.3.2. Müşterî

Doğu'da Müşterî, feleğin kadısı ya da hatibi anlamına gelen "Kadî-i felek" ve "hatîb-i felek" olarak adlandırılmıştır. Minyatürlerde ata binmiş, sağ elinde kılıç, sol elinde yay olan ya da çeşitli renklerde kumaşlardan elbise giymiş erkek suretinde tasvir edilmiştir. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta Müşterî, renkli kıyafetler giyen bir erkek suretindedir.

“burc-ı müşterîdür” [45b]

[45b]

Resim 36. Burc-ı Müşterî

2.2.12.3.3. Zuhâl

Doğu minyatürlerinde Zuhâl; sağ elinde bir insan kafası bulunan, sol eliyle de bir insan elini tutan ihtiyar bir adam ya da beyaz ata binmiş, sağ elinde kılıç bulunan, bir insan şeklinde tasvir edilmiştir.

“bu burc yedinci kaç gökdedür bu burçta oluna âdem [...] olur aldı” [18b]

[18b]

Resim 37. Burc-1 Zuhâl I

[38a]

Resim 38. Burc-1 Zuhâl II

2.2.12.3.4. Mîzân-ı Felek

“mîzân-ı felek çiçeklerin üzerinde” [14b]

[14b]

Resim 39. Mîzân-ı Felek

2.2.12.3.5. Kavs Burcu

“Kavs burcı āgū vü ābîdür ħarfü't-tîn şedîd” [30b]

[30b]

Resim 40. Kavs Burcu I

“rahīm kav̄s bu yıldızlı gök şekli gāyet hūbdur” [31b]

[31b]

Resim 41. Kavs Burcu II

2.2.12.3.6. Merîh

Merîh; kahramanlık, sefahati kızgınlık, kuvvet, savaş, neşe, hıyanet, gazab gibi özellikler ile anılmaktadır. Feleğin başkomutanıdır. Batıda buluttan ata binmiş, elinde mızrak veya kılıç bulunan, bazen de postacı kılığında bir delikanlı olarak tarif edilir. Doğu'da ise sağ elinde kınından çekilmiş bir kılıç veya mızrak bulunan, sol eliyle de kanlı bir insan başı tutan kızıl parmaklı bir delikanlı olarak tasvir edilmiştir. Merîh; savaş, kin ve zulmü temsil eder (ŞEKER, 2015, 135). *Mecmau'l-Felekiyât*'ta Merîh, öldürücü vasfı ile anılmıştır. Minyatürlerin birincisinde cellâd ifadesi kullanılmış, ikincisinde elinde kılıç ile tasvir edilmiştir.

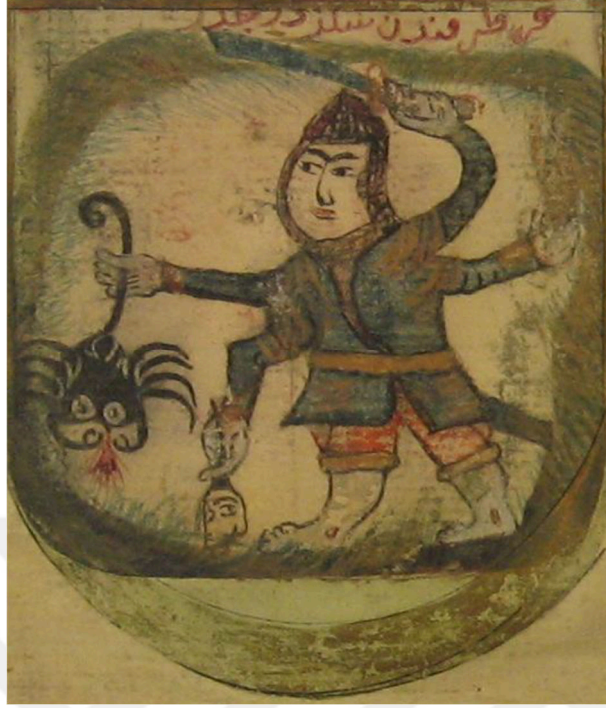
“hūt merrih burcudur cellâd-ı t̄ayirdür” [39a]

[39a]

Resim 42. Burc-ı Merîh I

“merih bir buçuk yer miqdârin cadur cirmnuñ nûrî her tarafından sekiz derecedür” [46a]

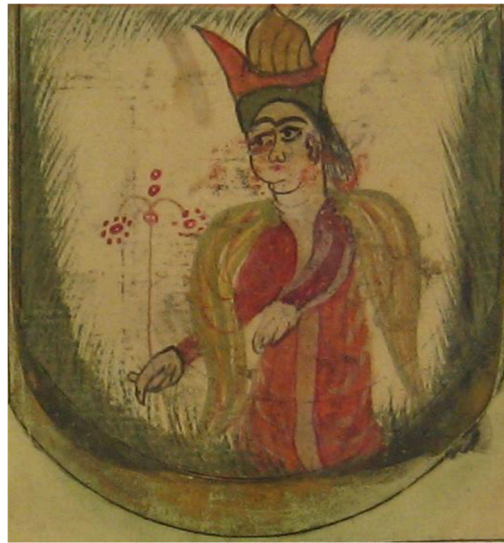
[46a]

Resim 43. Burc-ı Merih II

2.2.12.3.7. ‘Utârid

‘Utârid yıldızı fesahat ve belâgatin sembolüdür. Bu sebeple “Debîr-i Felek” olarak anılmıştır. Doğu minyatürlerinde tavus kuşuna binmiş, sağ elinde bir yılan sol elinde yuvarlak bir tahta bulunan ya da başında taç ve sırtında yeşil cübbe ile kürsüde *Kur’ân* okuyan güzel bir genç şeklinde tasavvur edilmiştir (ŞENTÜRK, 1994, 152).

“uṭârid göre arzuñ” [47b]

[47b]

Resim 44. Burc-ı ‘Utârid

2.2.12.3.8. Şems

“görür ay şems yedi bu görüneñ dünyā kadardur” [46b]

[46b]

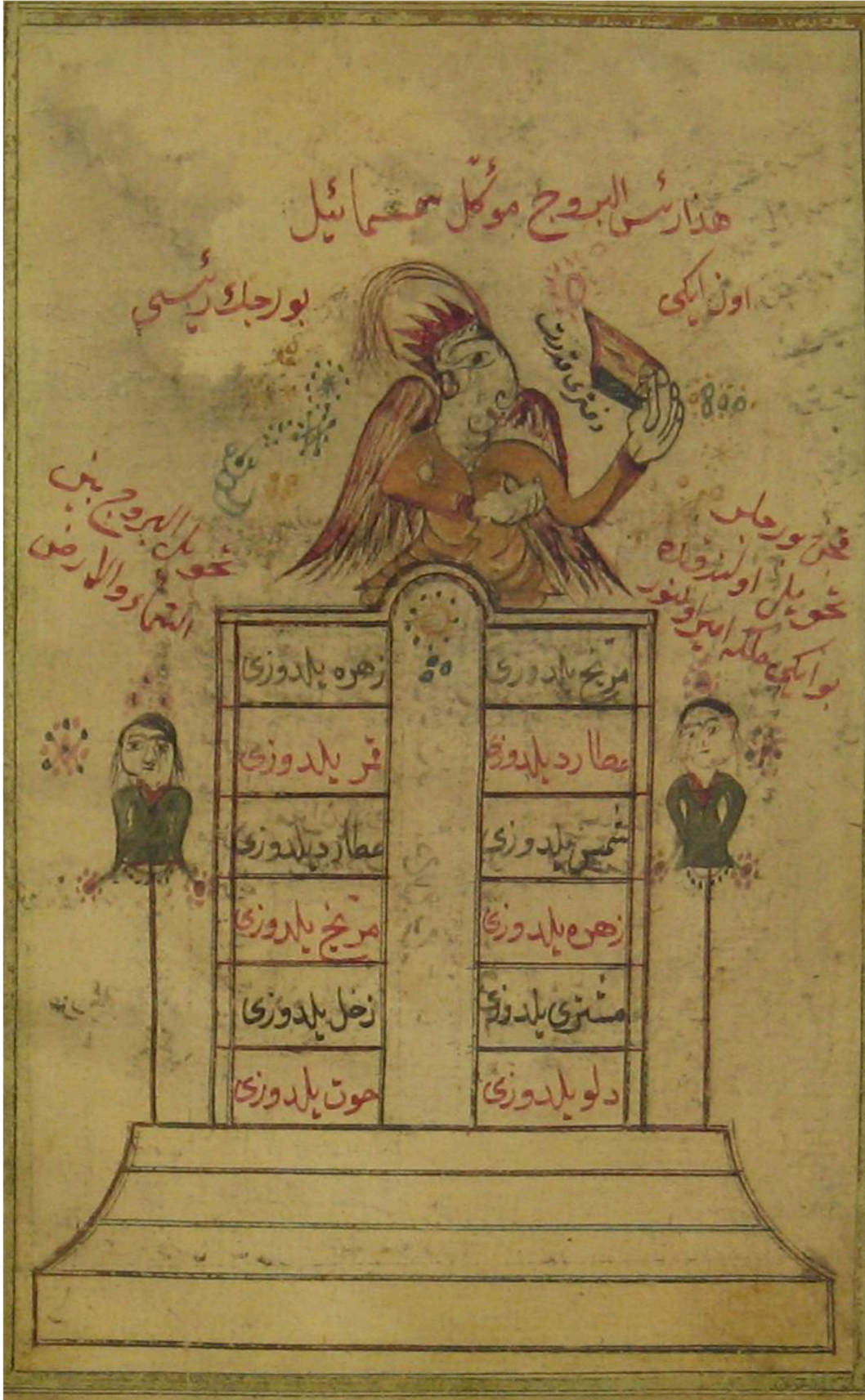
Resim 45. Burc-ı Şems

2.2.12.4. Diğer Minyatürler

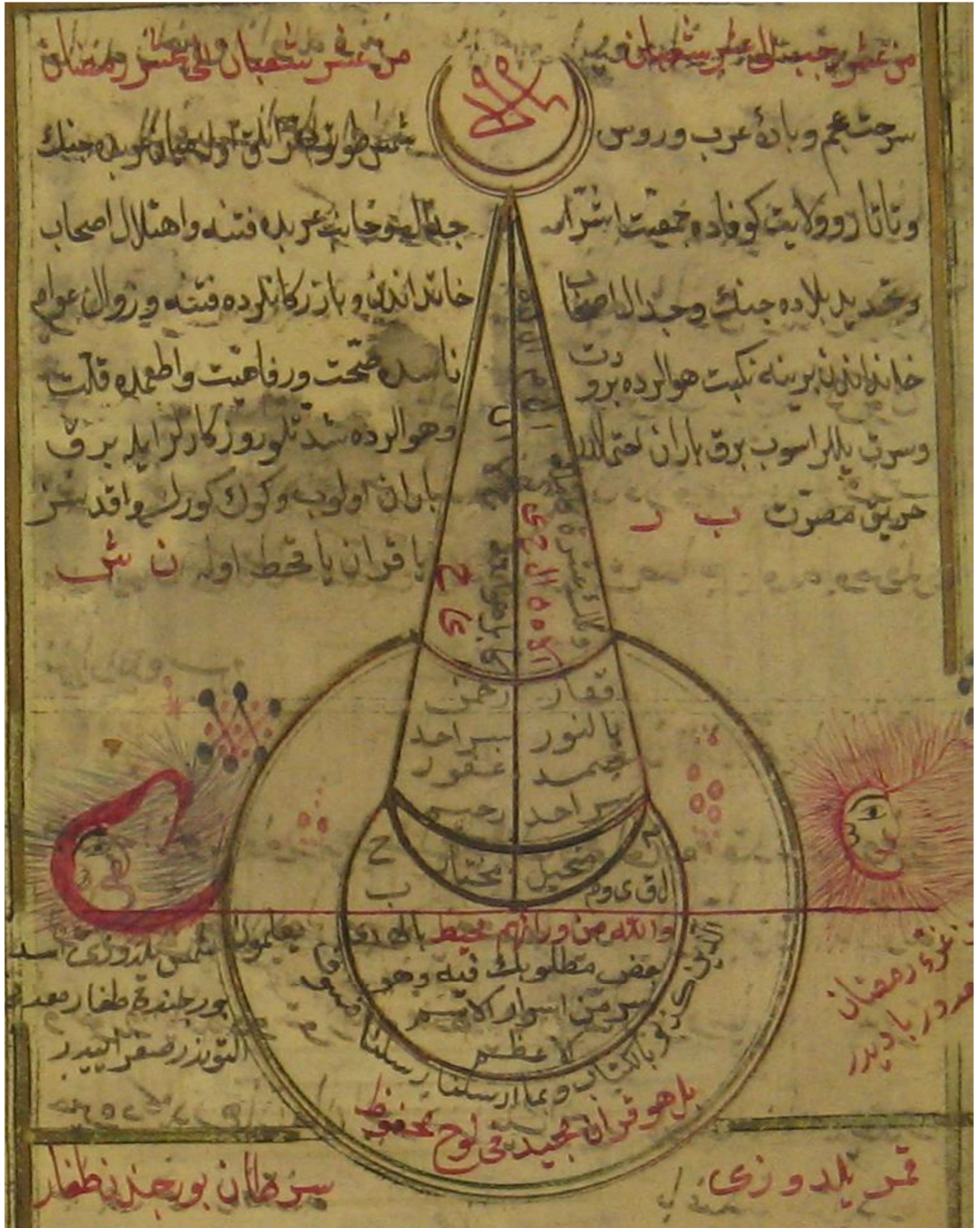
[55b]

Resim 46. Diğer Minyatürler I

[57a]

Resim 47. Diğer Minyatürler II

[58b]

Resim 48. Diğer Minyatürler III

2.2.13. Mitolojik Unsurlar

2.2.13.1. Yaratılış

Evrenin nasıl yaratıldığı konusu insanlığın başlangıcından beri merak edilen bir konu olmuştur. Pek çok medeniyetin bu konuda farklı görüşleri olduğu gibi İslam medeniyetinin yaratılışla ilgili çeşitli düşünceleri vardır. Bu düşüncelerin kaynağı *Kur'ân*'a dayanmaktadır. *Kur'ân*, kâinatın yaratılışı ile ilgili olarak inanca esas teşkil edecek temelleri vermektedir. Âyetlerin tefsirlerinden yola çıkılarak yapılmış pek çok farklı yorum bulunmaktadır.

Kur'ân'da yaratılış ile ilgili âyetler çeşitlidir. Bazıları olmuş bir yaratımdan söz ederken bazıları da devam eden, sürekli olan bir yaratımdan bahseder. Göğün ve yerin yaratılması ilgili olarak âyetler şu şekildedir:

“Gökleri, yeri ve bu ikisi içinde yaydığı canlıları yaratması, O'nun varlığının delillerindedir. O, dilediği zaman, onları bir araya getirmeye de gücü yetendir.” (Kur'ân-ı Kerîm Şûrâ 42/ 29)

“Biz gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri ancak hak ile yarattık.” (Kur'ân-ı Kerîm Hicr 15/85)

“Biz, gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları, eğlenmek için yaratmadık. Biz onları ancak hak ve hikmete uygun olarak yarattık. Ama onların çoğu bilmiyorlar.” (Kur'ân-ı Kerîm Duhân 44/38-39)

“Göğü kudretimizle biz kurduk ve şüphesiz bizim (her şeye) gücümüz yeter.” (Kur'ân-ı Kerîm Zâriyât 51/47) Âyet, “Göğü kudretimizle biz kurduk ve biz onu genişletmekteyiz” şeklinde de tercüme edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında âyet günümüz astrofizikte bulunan Genişleyen Evren Teorisi ile benzerlik göstermektedir.

“Gerçekten biz, her şeyi bir ölçü ve dengede yarattık.” (Kur'ân-ı Kerîm Kamer 54/49)

“Biz göğü, yeri ve ikisi arasındakileri boş yere yaratmadık. Bu (yaratılanların boş yere yaratıldığı iddiası) inkâr edenlerin zannıdır. Cehennem ateşinden dolayı vay inkâr edenlerin hâline!” (Kur'ân-ı Kerîm Sâd 38/27)

Başlangıçta gökler ve yerler birleşiktir, bunlar Allah tarafından ayrılmıştır. Ayrıca pek çok yaratılış mitolojisinde olduğu gibi başlangıçta suyun varlığından söz edilir:

“İnkâr edenler, göklerle yer bitişikken, bizim onları ayırdığımızı ve diri olan her şeyi sudan meydana getirdiğimizi görmediler mi? Hâlâ inanmayacaklar mı?” (Kur'ân-ı Kerîm Enbiyâ 21/30)

Gök yedi katmandan oluşmuştur:

“O, yeryüzünde olanların hepsini sizin için yaratan, sonra göğe yönelip onları yedi gök hâlinde düzenleyendir. O, her şeyi hakkıyla bilendir.” (Kur'ân-ı Kerîm Bakara 2/29)

“Üstünüze yedi sağlam gök bina ettik. Alev alev yanan aydınlatıcı ve ısıtıcı bir kandil yarattık.” (Kur'ân-ı Kerîm Nebe 78/12)

Gökler yıldızlar ve gezegenler ile donatılmıştır:

“Andolsun, biz gökte burçlar yaptık ve onu, bakanlar için süsledik.” (Kur’ân-ı Kerîm Hicr 15/16)

“Biz, en yakın göğü ziynetlerle, yıldızlarla donattık.” (Kur’ân-ı Kerîm Sâffât 37/6)

Kur’ân’da yaratılış süreci altı gün olarak verilmiştir:

“Şüphesiz sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı gün içinde (altı evrede) yaratan ve Arş’a kurulan, geceyi, kendisini durmadan takip eden gündüze katan, güneşi, ayı ve bütün yıldızları da buyruğuna tabi olarak yaratan Allah’tır. Dikkat edin, yaratmak da emretmek de yalnız O’na mahsustur. Âlemlerin Rabbi olan Allah’ın şanı yücedir.” (Kur’ân-ı Kerîm A’raf 7/54)

Altı günden ikisinde göğün, dördünde ise yerin yaratıldığı ifade edilmiştir:

“De ki: Gerçekten siz, yeri iki günde yaratana inkâr edip O’na ortaklar mı koşuyorsunuz? O, âlemlerin Rabbidir. O, dört gün içinde (dört evrede), yeryüzünde yükselen sabit dağlar yarattı, orada bolluk ve bereket meydana getirdi ve orada rızık arayanların ihtiyaçlarına uygun olarak rızıklar takdir etti. Sonra duman hâlinde bulunan göğe yöneldi; ona ve yeryüzüne, “İsteyerek veya istemeyerek gelin” dedi. İkisi de, “İsteyerek geldik” dediler. Böylece onları, iki günde (iki evrede) yedi gök olarak yarattı ve her göğe kendi işini bildirdi. En yakın göğü kandillerle süsledik ve onu koruduk. İşte bu, mutlak güç sahibi ve hakkıyla bilen Allah’ın takdiridir.” (Kur’ân-ı Kerîm Fussilet 41/9-13)

Elmalılı Hamdi Yazır, burada bahsedilen altı günün dünyada yaşanan altı gün ile kıyaslanamayacağını, altı günün devir veya vakit anlamlarına geldiğinin belirtmiştir (YAZIR, 2012, c. III: 2172). Yaratılış sırası şu şekildedir: Birincisi maddenin buğu ve duman hâlinde yaratılması, ikincisi gök cisimlerinin oluşması, üçüncüsü yerin gökten ayrılması, dördüncüsü yer kabuğunun oluşumu, beşincisi dağların ve nehirlerin oluşması, altıncısı hayatın başlangıcı ile bulutlar, hayvanlar ve insanların yaratılışıdır. Ayrıca “sonra duman hâlinde bulunan göğe yöneldi” ifadesi nebula(bulutsu)yı çağrıştırmaktadır.

“Ardından yeri düzenleyip döşedi. Ondan suyunu ve merasını çıkardı. Dağları sağlam bir şekilde yerleştirdi. Bunları sizin için ve hayvanlarınız için bir yarar kaynağı yaptı.” (Nâzi’ât 79/30-33)

Aziz Mahmut Hüdaî yaratılışı şu şekilde anlatır:

“Allah yeri, dağları, denizleri yaratmaya murad edince rüzgâra suya vurmasını emretti. Rüzgâr da vurdu. Su titredi ve çalkalandı, köpürdü, dalgalandı ve yükseldi, buharı da yukarıya çıktı. Allah köpüğe katılmasını emretti. O da kurudu ve yer tabakası oluştu. Allah da bu tabakayı su üzerinde iki günde inşa etti. ‘De ki siz yer iki günde yaratana inkâr mı ediyorsunuz?’(41/9) buyurarak yaydı. Sonra bu dalgalara emretti, sakinleşerek dağları oluşturdular. Onların yüzünün direkleri ve kazıkları vardır. ‘Yeryüzünü beşik, dağları kazıklar olarak yaratmadık mı? (78/6-7) Bu dağların kökleri ile Kaf Dağı’nın kökleri ile

bitişiktir. Kaf Dağı da yeryüzünü kuşatan bir dağdır. Yeryüzü istikrar bulamayınca, gemi gibi hareket etti. Allah kuvvetli bir melek indirdi ve ona yeri taşımasını emretti. O da omzunda taşıdı. Bir elini batıdan diğerini doğudan çıkardı. Yeryüzünün tasmalarından tuttu. Allah iki meleğin iki ayağı altından yakuttan bir taş yarattı. Taşın altında büyük bir öküz yarattı, onun altında da büyük bir balık, onun altında suyu yarattı. Suyun altında havayı, onun altında da karanlığı yarattı.” (Aziz Mahmut Hüdaî, 1997, 32)

Muhyiddin Arâbî ise başlangıçta bir cevher yaratıldığından söz eder:

“Bilmiş ol ki, Hakk Sübhanehû ve Teâlâ bu âlemi yaratmayı murad ettiğinde önce kıymetli bir taş yarattı. O taş, yerden ve gökten büyüktü. (...) O taşa bir kere nazar eyledi. O taş Hakk’ın heybetinden eridi. Harekete gelip sıvı oldu. Çalkalandı, köpüklendi, buz hâle geldi, dumanı ve buharı havaya çıktı. Rüzgâr meydana geldi. Hak Teâlâ o buhardan gökleri yarattı. Birbirin üzerine yedi kat meydana geldi. O köpükleri dondurdu. Yerleri yarattı. Buz tabakalarından dağlar, dereler ve tepeler meydana getirdi. O köpükler, dondurdu. Yerleri yarattı. Buz tabakalarından dağlar, dereler ve tepeler meydana geldi. Ve rüzgarları toplayarak suyun altına koydu.” (Muhyiddin İbn Arâbî, 1984, 15)

Mecmau’l-Felekiyât’ta yaratılış anlatımı, yukarıda belirttiğimiz her iki görüşten unsurlar taşımaktadır. Başlangıçta bir rüzgârın varlığından söz edilmektedir. Buradaki rüzgâr *Kur’ân*’da ‘duman’ olarak belirtilmiştir. Fakat Aziz Mahmut Hüdaî de Şeyh Derviş Mehmed gibi başlangıçtaki bu olayı rüzgâr olarak tanımlamıştır. Ardından su, suyun içinde balık ve bir öküz yaratılmıştır. *Mecmau’l-Felekiyât*’ta Muhyiddin Arâbî’nin bahsettiği gibi bir cevherden de söz edilmektedir:

“(…)Hakk te‘âlâ bir rüzgâr yaratdı rüzgâr üstüne deryâyı kodı deryānuñ üstüne balığı kodı balıguñ adına şahrâdur dedi bir adı dahı nündür balıguñ yedi yüzdür kanâdı ortasına bir taş kodı anuñ adına hacerü’l-esvedür dedi cennetden çıkarup bir öküzi yedi biñdür ol öküzüñ boynuzı kızıl yâkütandur burnı ve gözi cevâhirdür tırnağı ile dizi za‘ferândur kuyruğı ile yelesi şâfi nürdur ol öküzüñ gövdesi taşuñ üstüne kodı Hakk ol öküzi boynuzun üstüne Hakk kodı temel ‘aşık okuyup eyle ‘amel Hakk Te‘âlâ yaratdı bir cevher-i mu‘teber ‘aql anuñ bu sözümde al haber ol cevhere nazar eyledi çün Hakk cevher oldı iki şâk ‘aşık iseñ aç gözün ‘ibrete bak gör ne işlemişdür kudret-i Hakk iki pâre oldı ol cevher-i Hakk bir pâresi oğ oldı bir pâresi oldı şu suyu kodı oğ üstüne çıkarayuben kaynadı buğusundan çün yaratdı gökleri(…)” [1b-2a]

Muhammediye’de Muhammed peygamberin yaratılan ilk ruh olduğu anlatılmıştır. Aynı bölümde başak hadislerden yola çıkılarak Allah’ın önce aklı yarattığı belirtilir (Yazıcıoğlu Mehmet, 2018, 35). *Mecmau’l-Felekiyât*’ta kâinat Muhammed peygamber için yaratıldığı belirtilmektedir:

“(…)behey cennet günü bağ-ı leğâfet senüñledür dü cihânda muhabbet her kime nazar ederseñ sa‘âdet senüñ içün yaradıldı bâ cennet senüñ içün yaradıldı bu ay u ân ham gümüşden yaradıldı bu sâye bân kızıl yâkütandur ikinci sâye bân üçüncü sâye bân oldı

siyāh nūr dördüncü sâyebân oldı buludî- reng bu elvâni gören olur ‘aql-ı teng beşinci sâyebân kıvıltı altundan altı sâyebân mâ’î cevherden yedinci sâyebân yeşil ra’d nūrındandır cennetüñ yapısı miskle ‘anberdendür temeli dost muhammed nūrındandır(...)” [1b]

Aziz Mahmut Hüdâî’nin *Hulâsatü’l-Beyân*’da belirttiği öküzün ve onun altında bir balığın yaratılması *Mecmau’l-Felekiyât*’ta da yer almaktadır (Aziz Mahmut Hüdâî, 1997, 32):

“(...)Hakk te‘âlâ bir rûzgâr yaratdu rûzgâr üstüne deryâyı kodı deryânuñ üstüne balığı kodı balıguñ adına şahrâdur dedi bir adı dahı nündür balıguñ yedi yüzdür kanadı ortasına bir taş kodı anuñ adına hacere’l-esvedür dedi cennetden çıkarup bir öküzü yedi biñdür ol öküzüñ boynuzu kıvıltı yâkütandır burnı ve gözi cevâhirdür tırnağı ile dizi za‘ferândur kıyruğı ile yelesi şâfi nürdür ol öküzüñ gövdesi taşuñ üstüne kodı Hakk ol öküzü boynuzun üstüne Hakk kodı temel(...)” [1b-2a]

Mecmau’l-Felekiyât’ta yaratılış sırası; cevherin yaratılması, cevherin iki parçaya ayrılıp birinin ateş birinin su olması, suyun buğusundan göğün yaratılması şeklindedir. Göğün yedi kat olduğu belirtilmiş, ardından yedi katın her birinde bulunanlardan bahsedilmiştir:

“(...)‘âşık okuyup eyle ‘amel Hakk Te‘âlâ yaratdı bir cevher-i mu‘teber ‘aql anuñ bu sözümden al haber ol cevhere nazar eyledi çün Hakk cevher oldı iki şâk ‘âşık iseñ aç gözüñ ‘ibrete bak gör ne işlemişdür kudret-i Hakk iki päre oldı ol cevher-i Hakk bir pâresi oğ oldı bir pâresi oldı şu suyu kodı oğ üstüne çıkarayuben kaynadı buğusundan çün yaratdı gökleri yedi päre beş yüz yıllık her biri yedi kat gök dedi idik yukarı kalınlığı beş yüz yıllık her biri arasında kavmler vardur der-i Hakk tevhid [u] tesbihler eder her bir birinci kat gök ehli dâ’im kıyâm ikinci kat gök ehli dâ’im rükû‘ üçüncü kat gök ehli dâ’im sücüd dördüncü kat gök ehli tahıyyâtdadır beşinci kat gök ehli selâm verüp eder feryâd altıncı kat gök ehli tesbih okur eder tehellül yedinci kat gök ehli el açup dergâhına eyler niyâz şems [ü] kamer ‘arş altına secdede eyler niyâz ‘arş devr eder melekler dergâh ederler nâz on sekiz biñ ‘âleme vurdı temel işiddüğünü öylece eyle ‘amel on sekiz biñ kubbe oldı murassa‘ her kubbenüñ yetmiş yıllık yol fersah öküzüñ boynuzundadır bu temel kâfir olan buña eylemez ‘amel Hakk te‘âlâ kul yaratdı bu göklerin irisi kimi şâhdur kimi gedâ kimisi cân pâresi kimi melek kimi cinnî kimi insân u beşer cümlesi cân verecekdür kalbi yere düşer ne gelür beşer suç işler durur beşer gök ehli Hakkı yerde arar yer ehli Hakkı gökde arar ‘âkil iseñ ey ‘arif Hakkı kendüñde ara(...)” [2a-2b]

Mecmau’l-Felekiyât’ta cennetin yaratılışından “Allah Te‘âlâ bir ev yarattı” şeklinde bahsedilmiştir. Cennet adı verilen bu ev içinde Allah yedi cennet, yedi cennet içinde de yedi ırmak yaratmıştır:

“(...)zîrâ Allah Te‘âlâ bir ev yaratdı adına cennet kodı ol cennetüñ içinde yedi cennet yaratdı her birinüñ uzunluğu yedmiş biñ yıllık yoldır ol yedi cennet içinde yedi ırmak yaratdı besmelenüñ noktasından bir ırmak besmelenüñ mîminden bir ırmak lâfzâtu’l-lahuñ hesinden bir ırmak hânuñ karnından bir ırmak hânuñ mîminden bir ırmak nün karnından bir ırmak rahîm mîminden bir ırmak yaratdı ‘arif iseñ ol ırmakları sen de bul olam derseñ cümle ‘âlem saña kul olam derseñ Hakk dergâhına maqbül(...)” [2b]

Mecmau'l-Felekiyât'ta dört meleğin Hakk ismiyle memur olan dört melek göklerin yaratılışından hemen sonra verilmiştir:

“(…)her ne ki var hâlik birdür cümle kul yemez içmez Hakk ismiyle me‘mür dört melekdür gök ehlinüñ re’îsi nice kere yüz biñ melek hükmi geçer her birisi yedi gökdür her birinüñ yetmiş biñ re’îsi maqbül-ı Hudâdur anuñ her birisi şems [ü] kamer mağrib [ü] maşrıq re’îs-i kâdir değül hükm eyleye hiç birisi zîrâ niyâz kalmaz(…)” [2b-3a]

Yedi kat göklerin yaratılışından sonra yedi kat yer yaratılmıştır:

“(…)Yedi kat yerleri Hakk te‘âlâ yaratdı anuñ içinde bunca cevherleri ve bunca ma‘deni yaratdı(…)” [3a]

Yerlerin yedi kat yaratılışından bahsedildikten sonra yeryüzündeki ağaçlar, çiçekler ve dağların yaratılışından bahsedilmiştir:

“(…)gelelim yerlerüñ şol zînetine bezemiş Hudâ dürlü çiçek ile döşedi yerleri yeşil çimen ile ağaçlar bitürdi ve dürlü yemişler ile dağları yaratdı yer sâkin olsun dağlar içinde bunca cānāvar her birinüñ bir dürlü adı var kimi yenür kimi yenmez kimine olur süvâr kimi yer kimi yemez yırtar öyle birağur kimi evlerde beslenür kimi dağlarda beslenür cümlesini de Hakk besler dağlar içinde ırmaqlar kimi qar kimi çağlar Hakk te‘âlâ yeryüzün yerli yerine kodı çimenlere yere döşek döşedi çiçekleri zeyn édüp hoş-bü eyledi yeryüzünde yüz yigirmi dört biñ maqām eyledi her birini şanki cennet eyledi her birince açık rahmet kamu misk [ü] ‘anber lâl [ü] gevher yapusu ne perdedâr yokdur hem kapucısı kime ola bu geniş dünyâ dar yokdur senüñdür aında ne kapuci ne perdedâr kul her ne ister ise anda var anuñ için buyurmuşdur ed-dünyâ fi mezra‘atü’l-âhîret hadîs-i şerîf şadaqa resûlu’l-lâh ya’nî demek olur kim dünyâ âhîretüñ tarlasıdır(…)” [4a-4b]

Mecmau'l-Felekiyât'ta ilk insan olan Âdem peygamberin yaratılışından yerlerin yaratılışından sonra bahsedilmiştir. Buna göre Âdem peygamber, yedi toprak, yedi ateş, yedi su ve yedi rüzgârdan yaratılmıştır:

“(…)bâ-ħuşuş âdem peygamberi ol cevherlerden yaratdı yedi topraktan ve yedi âteşden ve yedi şudan yaratdı ve yedi rüzgârdan yaratdı terkîb tamâm oldu yigirmi sekiz ‘azadur yigirmi sekiz maqâmdur insân vücûdı anuñ için emr olındı sücûdı ama ne kadar bu cihânda insân vücûdı la‘netdür zehr kim etmezse Hakk’a sücûdı hazîne-i ekberdür insân vücûdı mükerrem kıldı Allah insân vücûdı ‘ârif iseñ Hakk’a eyle sücûdı yaradıldı insân oldu vücûdı anuñ içinde yaratdı Hakk kamu mevcûdı(…)” [3a-4b]

Mecmau'l-Felekiyât'ta yedi kat göğün her bir katına atfedilenler gibi yerin yedi katında bulunanlar da şu şekilde sıralanmıştır:

“(…)yaratdı Hakk yedi kat yeri beşer yüz yıllık kalan her biri beşer yüz yıllıkdur araları birinci katındadır ‘azâzîl ikinci katındadır müşrik-i Hakk üçüncü katındadır kavm-i yezid dördüncü katındadır yılan çıyan beşinci katındadır küffâr-ı yehüd altıncı katındadır terk-i şalâh-ı bî-niyâz yiyüp Hakkıñ ni‘metüñ şükürün etmez güçdür anuñ yolu doğru gitmez kamu nâkıs kaldı işi bitmez anuñ kırsağına helâl girmez Hakkıñ

ğudretini görüp bilmez bilenden dağı arayup sormaz karar edüp bir yerde durmaz yedinci katındadır enbiyalar şehid [ü] şühedâ hem ehl-i imâm muhammed muştafadur cümle sultân kur'ânda ögeyi anı(...)" [3b]

Mecmau'l-Felekiyât'ın yaratılış bölümü yıldız, güneş ve ayın yaratılmasından bahsedilerek tamamlanmıştır:

"(...)Allah 'azîmü's-şân kâsem etmişdür kur'an içinde kim ben yerleri ve gökleri yaraddum ve yıldız ile tertîb eyledim ve güneşi yaraddum gökleri ve yerleri rüşen eyledim dağı kâmeri yaraddum geceler ola rüşen eyledim bu kevn [ü] mekânı göğü şen oldı(...)" [4b]

2.2.13.2. Mitolojik Şahıslar

Edebî eserlerde mitolojiden yararlanmak sıklıkla görülmektedir. Mitoloji, eski Türk edebiyatı eserlerinin kaynaklarından biridir. Mitolojik unsurların çözümlenmesi, edebî eserin anlaşılmasında kolaylık sağlamaktadır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta yaratılışla alakalı mitolojik unsurların yanı sıra çeşitli mitolojik şahıslara da yer verilmiştir. Bu şahıslardan sebep-i telif bölümünde bahsedildiği görülmektedir.

Eski Türk edebiyatında tahtı, yüzüğü, cinlere hükmetmesi, karınca ile olan hadisesi vb. ile anılan Süleyman peygamber, *Mecmau'l-Felekiyât*'ın sebep-i telif bölümünde anılmaktadır. Buna göre Süleyman peygamberin burçlarla alakalı bir kitabı Şeyh Seyyid Siyâhî'ye getirilmiştir. Bu kitap vasıtasıyla Şeyh Seyyid Siyâhî, her meleğin bir burca mensup olduğunu söylemektedir:

"(...)siz kimlersiz dedim ol zâtların biri dedi kim ben [...] pîri dediğim ben yâsîn-i şerîfün [...] hazret-i süleymân peygamberün müftisiyim dedi senün yanundan ayrılmazız dediler ve bizim yaz dedüğümüzden ziyâde yazma dediler ben dağı anlarun sözlerinden taşra yazmadım bu sözlerini bozmadım hazret-i süleymân peygamberün kitâb-hânesinden bir kitâb getirdiler elinde bu kitâbda olan melekler biri bir burca mensüb müvekkildür her bir burcda hükmederler(...)" [5a]

Eserin aynı bölümünde, Süleyman peygamberin perilerin ulemasına yazdırdığı ve göklerin esrarına dair bilgilerin yer aldığı bir kitabın daha Şeyh Seyyid Siyâhî'ye getirildiği belirtilmektedir. Bu kitap, Şeyh Seyyid Siyâhî'ye üç melek tarafından Kafdağı'ndan getirilmiştir:

"(...)müvekkile mâlik oldum birinün adı sîndür birinün adı sendür ve birinün adı yâsâsadur bu üç melek yedinci yıl imdi baña hizmet ederdi kaçan bu kitâb te'lîf etmeğe murâd eyledim kâf dağından bir kitâb dağı getürdi kim kim anuñ içinde vücud-ı insânda olan esrârı ve yedi kat gökde olacağ esrârları ve zühürât ve levh-i mahfûzunda yazılan tağdîri ve tekbiri ol kitâbda mevcûddur zîrâ hazret-i cebrâ'ilün vâsıtasıyla hazret-i süleymân periler 'ulemâsına yazdırdı(...)" [5b-6a]

Mecmau'l-Felekiyât'ta anılan başka bir kitap ise İdris peygambere atfedilmiştir. Bahsedilen kitap, *Mecmau'l-Felekiyât* ile benzerlik göstermektedir:

“(…)baña bir ğaflet geldi baqđım kim bir zāt geldi aydı yā rūšen-zāmir saña bir kitāb getüreyim kim eflātūn-ı ekber iskender ile zulumātda giderken kavā'id-i idris peygamberüñ kavā'idlerinden kendi istihrāc eyledi kim cemī'i burūcāt ve kevkeblerin aḥvālinden harekātlarından ve refātlarından ve elvānlarından ḥārī yābis raṭb ve ol kitābda cemī'i kavā'id-i semmūr ve kavā'id-i zāyirçe ve nūcum ilmi ve ḥurūf-ı ḥavaş ve ḥurūf-ı bātını ve ḥurūf-ı zāhiri ve nokta-i ḥaḳīkat ve bu nokta dört bölük eylediler her bölükde Ḥaḳḳı biñ yerde buldular ve Ḥaḳḳuñ kudretini buldular anuñ sırrı ile bu kitābı te'lif eylediler cemī'i eşyānuñ ḥavāşını buldular ve ma'deniyatüñ ḥavāşını bulup istihrāc eylediler her birinüñ esrārını bulup istihrāc eylediler zīrā eşyānuñ tabī'atını bilmeyince nice kitāb te'lif édebilür zīrā bu kitābı yazmaqtan emr-i bāri beyān étmekdür zīrā kimi ḥāldür ve kimi ḳāldür kimi esrār-ı ḥudādur kimi olmuş kimi olur kimi daḥı olacaḳdur kimi gece kimi gündüz durmaz dā'im döner felek kimi ihyā kimi helāk kimi olmuşdur ser-gerdān kimi ma'mūr kimi vīrān kimi olmuşdur ḥayrān kimi mey-i ma'mūr-ı sekrān kimi étmüş vücūd-ı ğaltān kimi ne tāc u devleti kimine etmiş(…)” [6b]

2.2.14. Mizaçlar

Mecmau'l-Felekiyât'ta burçlar tanıtılırken mizaçlarına da yer verilmiştir. Burçların karakterleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmemesi mizaçlar ve tabiatlar üzerinden karakterin anlaşılmasını gerektirmektedir.

İlk ve Orta Çağ tıp düşüncesine göre vücutta insanın fizyolojisini, psikolojisini ve ahlaki yönünü etkileyen dört sıvı bulunmaktaydı. Kişinin sağlıklı olabilmesi için bu dört sıvının dengeli olması gerekliydi. Bu anlayış eski Mısır'a kadar gitmektedir. Bu sıvıların kirletilmesi hastalık sebebi olarak gösterilmiş ve bu sebeple de tedavi için kan alma vb. yöntemler uygulanmıştır. M.Ö. 5.yüzyılda Hipokrat ahlak kuramını geliştirmiştir. Bu dört sıvı, Hipokrat'ın hümorale patolojisinin temellerini oluşturmuştur. Galen de bu düşünceyi devam ettirmiştir. Ahlāt-ı erbaa düşüncesi Orta Çağ'da en gelişmiş hâlini almıştır. İbn Sînâ, Ebû Bekir er-Râzî gibi İslam bilginleri de bu düşünceden yararlanmışlardır (ERDEMİR, 1989, 24).

Kan, balgam, safra ve sevdaya çeşitli özellikler yüklenilmiştir. Hastalıklar da bu dört sıvıya göre sınıflandırılmıştır. Astrolojik olarak kişinin doğduğu tarih, o kişiyi bir mizaca mensup kılmıştır. Bu mizaçlar demevî, balgamî, safrayî ve sevdâyîdir. Kan akıcı ve sıcak, balgam akıcı ve soğuk, sevda kuru ve soğuk, safra kuru ve sıcaktır. Bu sebeple mahrûr(sıcak tabiatlı), mebrûd(soğuk tabiatlı), mertûb(yaş tabiatlı) ve yābis(kuru tabiatlı) olarak dört niteliğe ayrılmaktadırlar.

Burçlar bölümünde verdiğimiz tabloya göre Hamel, Esed ve Kavs safrayî; Sevr, Sünbüle ve Cedî sevdâyî; Cevzâ, Mîzân ve Delv demevî; Seretân, Akreb ve Hût balgamîdir. Bunların özellikleri şu şekildedir:

2.2.14.1. Demevî Mizaç

Demevî mizaçlı kişiler genellikle şen, zarif ve sevimlidir. Toplum içinde etkin rol alarak sohbet etmeyi severler. Bir konuda karar veremeyerek bir işi sonuna kadar götüremezler. Her şeyden hızlıca bıkarlar. Saf ve samimidirler. Bedenleri kuvvetlidir, vücut yapıları sağlamdır. Fakat ahlak ve tabiatları buna göre zayıftır. Sır saklamakta zorlanırlar. İstekleri konusunda sabırsızdırlar. Hafızaları çok kuvvetli değildir. Bu sebeple kıskançlıkları veya kinlerini çabuk unutur. Sakin ve sükûnet içinde kalamazlar. Her olay ve durumun gülünecek yanlarını bulmaya çalışırlar. Hayal güçleri kuvvetlidir. Çağrışım yetenekleri gelişmiştir. Bir konudan bahsederken başka konuya geçebilirler. Konuşkan ve açık sözlülerdir. Meraklıdırlar ve her konuda bilgi sahibi olmak isterler. Arkadaş canlısıdır. Duyuları çok gelişmiştir. Bu sebeple sanata yatkındırlar (İLOĞLU, 2013, 135-136).

2.2.14.2. Safrayî Mizaç

Safrayî mizaçlı kişiler işlerinde sabırlı, ısrarcı ve alçakgönüllüdür. Sevdikleri için her türlü fedakârlığı göze alırlar. Çabuk sinirlenirler. Korkusuz ve inatçıdırlar. Kindarlığa ve kıskançlığa meyillidirler. Ayrıntılar ve küçük işler karşısında heyecanlanmazlar. Her zaman önemli işler yapmak isterler. En belirgin özellikleri cesaret, zekâ ve sabırdır. Çalışkandırlar. Atılgandırlar. Hemen kendilerini belli ederler. Cesaretleri azalmaz, böylece bir zorluk karşısında kolayca yılmazlar. Özgürlüğüne düşkündürler ve kimseye karşı hürmet etmek istemezler. Gururludur ve inatçıdırlar. Kim zaman merhametsiz olabilirler. Duyuları demevîler kadar gelişmemiştir. Fakat yine de kavrayışları kuvvetlidir. Demevîlerden daha dikkatlidirler. Anlamalarının kuvvetli oluşu sebebiyle ilime yatkındırlar (İLOĞLU, 2013, 137-140).

2.2.14.3. Balgamî Mizaç

Balgamî mizaçlı kişiler genellikle sakin ve heyecandan uzak kişilerdir. Çabuk sinirlenmezler. Amaçları sessizliktir. Bu sebeple çevrelerinde olanlara karşı kayıtsızdırlar. Duyuları oldukça sınırlıdır. Acele etmezler. Rahatlığa düşkündürler. Arkadaş canlısı değildirler. Fakat arkadaş edinmekten kaçınmazlar. Boğazlarına düşkünlerdir. Umursamazdırlar. Maddî ve manevî ağır işler yapamazlar. Arzu ve ihtiraslardan uzaktırlar.

Başkalarını düşünmek ve onların dertlerine ortak olmaktan hoşlanmadıkları gibi başkalarının sevinçlerini de ortak olmak istemezler (İLOĞLU, 2013, 140-142).

2.2.14.4. Sevdâyî Mizaç

Sevdâyî mizaçlı kişiler genellikle suskun, ciddi, üzgün ve sinirlidir. Sürekli düşünce hâlinindedirler. Gelecekte ümitli değildirler. Hayattan zevk alacak yanlar bulamazlar. Her şeyden şüphe ederler. Bu sebeple arkadaşlık kuramazlar. Her zaman endişelenirler. Alıngandırlar. Bu sebeple şakalardan hoşlanmazlar. İçinde yaşadıklarını dışa vurmaktan çekinirler. Duyuları çok kuvvetli değildir. Yine de çevresinde olup biteni iyi idrak ederler. Çok fazla şeye dikkat etmezler. Fakat dikkat ettiklerini iyice düşünerek tenkit ederler. Kindardır. Bir olayı her açıdan ele alarak incelemeyi ve düşünmeyi severler (İLOĞLU, 2013, 142-144).

2.2.15. Tabiatlar

Âlemi oluşturan varlıklar ulvî ve suffî olarak ikiye ayrılmaktadır. Toprak, su, ateş ve hava suffî varlık olarak nitelenmiştir.

Mecmau'l-Felekiyât'ta burçlar tanıtılırken tabiatlara da yer verilmiştir. Daha önce belirttiğimiz üzere burçların karakterleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmemesi mizaçlar ve tabiatlar üzerinden karakterin anlaşılmasını gerektirmektedir.

Her burcun bir tabiatı olduğu gibi her harfin de tabiatı vardır (Muhyiddin Arabi, tarihsiz, 40).

Tablo 21: Harfler ve Burçların Tabiatları

TABİAT	BURÇLAR	HARFLER
Nârî	Hamel, Esed, Kavs	ا ه ط م ف ش ذ
Turâbî	Sevr, Sünbüle, Cedî	ب و ی ن ص ت ض
Hevâyî	Cevzâ, Mîzân, Delv	ج ز ك س ق ث ظ
Âbî	Seretân, Akreb, Hût	د ح ل ع ر خ غ

2.2.15.1. Nârî Tabiat

Nârî tabiat, ateşi temsil etmektedir. Bu tabiata mensup olanlar kolay heyecanlanan ve hevesli kimselerdir. Çoşkulu, neşeli, dürüst ve güçlülerdir. Özgüvenleri yüksektir. Özgürlüklerine düşkündürler. Kötü niyetle hata yapmazlar, ancak kimilerinde disiplin eksikliği mevcuttur ve bazıları da diğer insanlara karşı duyarsızlardır. Farkına varmadan yıkıcı ve incitici olabilirler. Sabırsızlardır. Duygusal değildirler. Nârî burçların hevâyî burçlar ile dost olabileceği kabul edilir. Her zaman bir eylemi gerçekleştirmeye hazırdırlar (İLHAN, 2004, 30).

Nârî tabiatlı burçlar enerjik, dinamik ve yaratıcıdır. Kendi hayatlarına kendileri yön vermek isterler. Nârî tabiat Hamel burcunda kendine güven, kararlılık, aktiflik; Esed burcunda toplumda ön plana çıkma ve beğenilme; Kavs burcunda din, felsefe, hukuk vb. alanlarda önder olma isteği olarak kendini gösterir (DEĞER, 1994, 24).

2.2.15.2. Turâbî Tabiat

Turâbî tabiat, toprağı temsil etmektedir. Turâbî tabiat etkisindeki kişiler, diğer kişilerin varsayımları ya da sezgilerinden ziyade kendi duygu ve mantıklarına güvenirlir. Maddî dünyanın işleyişini anlayarak bunu uyum sağlama konusunda kabiliyetlidir. Diğer tabiatlara mensup burçlardan daha fazla sabır ve disiplin sahibidirler. Dayanıklı ve kararlıdır. Temkinli, özenli, güvenilir ve planlıdır. Hareketli insanlara kuşku ile yaklaşrlar. Bu sebeple hevâyî burçlar ile anlaşamazlar. Toplamaya, biriktirmeye ve kendini korumaya meyillidirler. Âbî burçlar ile dost kabul edilirler. Sık sık maddî dünya ile ilgilendikleri için hayal güçleri kısıtlanır (İLHAN, 2004, 31-32).

Turâbî tabiatlı burçlar pratik kararlı, koruyucu, maddî eğilimli ve anlayış sahibidir. Turâbî tabiat Sevr burcunda sahip olma güdüsü; Sünbüle burcunda sahip olduklarını iyi kullanma ve detaycılık; Cedî burcunda pratik organizasyon yeteneğı olarak kendini gösterir (DEĞER, 1994, 24-25).

2.2.15.3. Hevâyî Tabiat

Hevâyî tabiata, havayı temsil etmektedir. Hevâyî burçlar, henüz gerçekleşmemiş düşüncelere odaklanrlar. Kendilerini günlük hayatın deneyimlerinden soyutlama eğilimdedirler. Bu yüzden genellikle nesnel ve mantıklıdır. Herkes ile verimli çalışabilirler. Başkalarının endişe ve duyguları ile uğraşmak istemezler. Diğer burçlar içinde en sosyal olan hevâyî tabiata sahip burçlardır. Diğer insanları kendi düşüncelerinden uzak bir biçimde nesnel olarak değerlendirebilirler. Genellikle yoğun duygulardan uzaktırlar. Entelektüel birikime önem verirler. Bir fikre değer verebilmeleri için o fikrin geçerliliğın kabul edilmiş olması gereklidir (İLHAN, 2004, 33).

Hevâyî tabiatlı burçlar entelektüel ve birleştiricidir. Hevâyî tabiat Cevzâ burcunda sosyal ilişkiler ve bilgi biriktirme yeteneğı; Mîzân burcunda insan ilişkilerini dengeleme; Delv burcunda ilişkilerde yardımcı olma olarak kendini gösterir (DEĞER, 1994, 25).

2.2.15.4. Âbî Tabiat

Âbî tabiat, suyu temsil eder. Âbî tabiatına mensup burçlar, metafiziğe önem verirler. Duygular onlar için her zaman önemlidir. Diğer tabiatlara mensup burçların fark edemeyeceği ayrıntıları fark edebilirler. Diğer insanların duygularıyla empati kurarlar. Kimi zaman saplantılı, mantıkdışı ve hassas davranabilirler. Abartmaya ve alınganlığa eğilimleri vardır. Duygular sayesinde nüfuz etme gücüne sahiptir. Fakat âbî tabiatına mensup kimseler için bile duygular ile yüzleşerek onları anlamak zor bir süreçtir (İLHAN, 2004, 33-34).

Âbî tabiatlı burçlar duygusal, sezgisel, pasif ve içe dönüktür. Âbî tabiat Seretân burcunda ev ve aile ilişkileri; Akreb burcunda duyguların bilinçli kullanımı ve yönlendirilmesi; Hût burcunda duyguların bilinçsiz kullanımı olarak kendini gösterir (DEĞER, 1994, 25-26).

2.2.16. Yıldızlar ve Gezegenler

Astrolojide yıldızlar ve gezegenler, psikolojik fonksiyonlar, dürtüler, ihtiyaçlar ve güdülerini etkileyen, karakteri biçimlendirilen unsurlar olarak görülmüştür. Her gezegene çeşitli nitelikler atfedilmiştir. Gezegenler içsel ve dışsal gezegenler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İçsel gezegenler Şems, Kamer, 'Utârid, Zühre ve Merîh'ten oluşur. Dışsal gezegenler Müşterî ve Zuhâl'dir. İçsel gezegenler kişilik özelliklerini ve hayati dürtüleri belirtir. Dışsal gezegenlerde tasfiye etme, arıtma amacı, kolektiflik ve sosyallik yer alır (İLHAN, 2004, 91).

Coğrafyadaki yedi iklim, yedi felek veya yedi yıldız kavramı ile yakından ilgilidir. Eski astronomiye göre dünya kâinatın merkezidir. Yedi gezegenin yer aldığı yedi felek onun etrafında döner. Her felekte sırası ile Ay, 'Utârid, Zühre, Şems, Merîh, Müşterî, Zuhâl yıldızları bulunmaktadır. On iki burç ise sekizinci felekte bulunmaktadır. Bu felek yedi feleği her taraftan sarmıştır. Sabiteler göğü adı da verilen bu gökteki sabit yıldızlara, bir arada kümelenerek aldıkları on iki şekle göre isim verilmiştir. Bu göğe, ayrıca müfessirler Kürsî, ilm-i nücûm ehli ise felek-i burûc adını verirler (KOCATÜRK, 2000, 79).

Eski astronomiye göre insanlar, doğduğu zaman hangi yıldızın etkisi altında kalırsa, yıldızın durumuna göre bahtı açık ya da kapalı olur. Uğurlu bir yıldızın tesirinde doğmuşsa "yıldızı yüksek", "yıldızı parlak", "bülend-ahter" gibi ifadelerle anılır. Eğer uğursuz bir yıldızın etkisinde doğmuşsa o insan için "bed-baht", "baht-ı siyah" gibi ifadeler kullanılır (ŞEKER, 2015, 40).

Âlemi oluşturan varlıklar ulvî ve suflî olarak ikiye ayrılmaktadır. Dokuz felek, ulvî varlıklar olarak adlandırılmaktadır. Bahsedilen yedi seyyare ise dokuz feleğin ilk yedi katını oluşturmaktadır.

Bütün felekler (dokuz felek), olan olayların açıklanmasına yeterli olmayınca astronomi âlimleri yedi gezegenin hareketlerini incelemeye başlamıştır. Gezegenler normal seyrinde iken bazen yavaşlayıp durakladığını, bazen geri döndüğünü, ışıklarının artıp azaldığını, Ay ve Güneş tutulmalarının bazen yarım bazen tam olduğunu fark etmişlerdir. Böylece Arz'a dahil olan ve olmayan, merkezleri ve kutupları farklı incelik ve kalınlıkta çeşitli küçük felekler kabul edilmiştir. Bu feleklere ikinci felek, tedvir feleği gibi isimler verilmiştir (Erzurumlu İbrahim Hakkı, 1999, 97-98).

Gökler dönerken, yıldızları ve burçları da beraberinde döndürürler. Böylece yıldızlar ile burçlar insanların hayatında önemli rol oynarlar. Yedi felekteki yıldızların insanlar üzerinde hayırlı ve hayırsız etkileri olmaktadır. Bu etkiler o yıldızın etkisinde doğan kişiler üzerinde etkilidir. Örneğin Merih ve Zuhâl uğursuz, Güneş ile Müşterî uğurlu olarak kabul edilmişlerdir. Eski astronomiye göre bu yıldızların yeryüzüne hâkim oldukları aylar, günler ve saatler vardır. Uğurlu saatler ve uğursuz saatler, böylece insanlar ve onların işleri üzerinde etkili olurlar (PALA, 2013, 150).

Burçlara atfedilen başlıca yedi gezegen ve yıldız vardır. Bunlar Heft-Ahter olarak adlandırılmıştır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta her burca bir yıldız atfedilmiştir. Burçlara atfedilen yıldızlar dışında çeşitli tarihlerde görünen yıldızlar, gerçekleşecek olaylar için bir öngörü niteliği taşımıştır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta şekilleri çizilen noktaların yıldızlar olduğu belirtilmiştir:

“bu yukarıda olan çizgiler içinde noktalar her biri bir yıldızdır eger ufağ eger büyük cümlesi her biri bir vilâyetüñ yıldızdır” [54a]

Bu yıldız şekilleri bulunduğu bölümdeki şehirlerde gerçekleşecek doğa olayları, kıtlık, bolluk, savaş vb. olayları göstermektedir.

2.2.16.1. Şems (Afitâb, Mihr, Hurşid, Gün, Güneş)

Arketipi baba, kral olan Şems'in başlıca ilkesi canlılık, benlik bilinci, ego, istek, yaşam gücü ve gururdur. Temel görevi kendini ifade etmek ve bütünlemektir. Yaratma ve bir amacı gerçekleştirme dürtüsü taşır. Şems doğuştan gelen karakteri, gelişen kişiliği temsil eder. Kişinin hayattaki amacını ve izlemesi gereken yolu gösterir (İLHAN, 2004, 95-97).

Parlaklığı ve yaydığı ısı ile eski Türk edebiyatında ele alına Şems yerine Güneş, Âfitâb, Hurşîd ve Mihr kelimeleri de kullanılmıştır. Canlıların yaşamını sürdürmesi gerekli olan başlıca unsurlardan biridir. Gök cisimlerinin sultanı olduğu düşünülmüştür. Işıklarını ayırım gözetmeksizin herkese eşit ulaştırdığı için cömertlik sembolüdür. Batlamyusçu evren modeline göre Şems, Dünya'nın etrafında dönmekteydi ve dördüncü felekte yer almaktaydı. Dördüncü felekte İsa ve İdris peygamberin de yer aldığı düşünülmektedir.

Kamer ve Müşterî ile dost, Zühre ve Zuhâl ile düşmandır. Mizacı har ve yâbistir Kimyagerlerce altında şems denilmiştir (ONAY, 2013, 191). Şems yıldızına mensup olan Esed burcunun madeninin altın olması bu sebeptendir.

Fars mitolojisinde Mihr (Mitra), “aydınlık meleği” olarak adlandırılmıştır ve yaratıcı ile yaratılan arasında bir köprü vazifesi gördüğü düşünülmüştür. İslam mitolojisinde Halife Ali'ye bazı insanüstü vasıflar verilmesi sebebiyle Halife Ali, kutsal bir kişiliğe bürünmüştür. Allah ile insanlar arasında bir aracı olarak kabul edilmiştir. Bu durum Mihr ile Halife Ali arasında benzerlikler oluşmasına yol açmıştır (YILDIRIM, 2008, 522). Miraç hadisesi rivâyetlerine göre Halife Ali aslan sıfatını almıştır. Şems'in Esed burcunun yıldızı olarak nitelendirilmesinin bu benzerlikten kaynaklandığı söylenilebilir.

2.2.16.2. Kamer (Mâh, Meh, Bedr, Hilâl, Ay)

Arketipi anne ve çocuk olan Kamer'in başlıca ilkesi duygular, tepkiler, güven, duyarlılık ve uyumdur. Bireyin iç dünyasını ve içgüdülerini temsil eder. Mantık yerine duygusallık ağır basar. Başlıca fonksiyonu hissetmektir (İLHAN, 2004, 99-100).

Şems'in ışığının ateş, Kamer'in ışığının ise nur olduğuna inanılmıştır. Kamer, sa'd-ı mutavassıt(orta kutluluk) ve neyyir-i asgardır(küçük kutluluk). Bu yıldızın etkisi altında olan kişiler sabırsız, kararsız, hayalperest, endişeli, dayanıksız ve ihmalkârdır. Kamer pazartesi gündüz ile cuma gecesine hâkimdir. Dünya'nın yaratılışından itibaren yedi gezegenin devrinden geçildiğine inanılmıştır. İlk devir Zuhâl'dir, şu anda ise devr-i Kamer'dir. Eski Türk edebiyatında astroloji dışında Kamer, en çok kullanılan kozmik unsurlardandır. Özellikle parlaklığı, şekli, ışık kaynağı oluşu vb. açısından sevgilinin yüzüne benzetilmiştir.

Ay ve mâh/meh olarak anılan Kamer, birinci kat göktedir. Mizacı bârid ve rabttır. Dostu güneştir, düşmanı yoktur. Eski kimyagerler gümüşe kamer demişlerdir (ONAY, 2013, 65). Bu sebeple Kamer yıldızına mensup olan Seretân burcunun madeni gümüşüdür.

2.2.16.3. ‘Utârid (Tîr, Merkür)

Arketipi denizci ve izci olan ‘Utârid’in temel ilkesi mantık, beceri, akıl, iletişim ve zekâdır. Birleştirme, bağlama, analitik ve rasyonel düşünme ile entelektüelliği temsil eder. Bilinç ve bilinçaltı arasında arabuluculuk görevi üstlenir. Konuşma yeteneği, merak, öğrenme isteği ile bağlantılıdır (İLHAN, 2004,101-102).

Bu yıldızın etkisinde doğan kişiler zeki, kurnaz, neşeli, hassas ve çalışkandır. ‘Utârid pazartesi gecesini ile çarşamba gündüzlerine hâkimdir. Feleğin kâtibi olduğuna inanılmıştır. İkinci kat felekte yer alır. Vasıfları edeb, kiyaset, anlayış, sezgi, zihn, dirâyet, yumuşaklık, yufka yüreklilik, hüner, sanat, hile ve hıyanettir (Erzurumlu İbrahim Hakkı, 1999, 151).

Mizacı yâbis ve bâridir. Eski kimyacılar civaya ‘Utârid demişlerdir (ONAY, 2013, 417). ‘Utârid, mümtezi bir yıldızdır. Kutlu yıldızlarla bir araya geldiğinde kutlu, kutsuz yıldızlarla beraber olduğundan kutsuzdur (DENİZ, 1992, 214). Şiir ve söyleşinin, nutuk ve kitabetin pîri sayılır. Tir, debîr-i felek, debîr-i semâ, münşî-i çarh gibi tâbirlerle de anılır.

‘Utârid Yunan mitolojisinde Hermes, Roma mitolojisinde Merkür’dür. Tanrıların habercisi olan Hermes, tüccarların ve hırsızların tanrısıdır. Zeus’un oğulları içinde en zekisi ve kurnazı olarak bilinmektedir (ERHAT, 2015, 141).

2.2.16.4. Zühre (Çulpan, Nahid, Venüs)

Arketipi sevgili olan Zühre’nin ilkesi sevgi, şefkat, uyum, güzellik, değerler ve dengedir. İnsanların çevre ile uyumunu, ilişki kurmayı, bağlılığı temsil eder. Sevgi verme ve sevgi görmeyi belirtir (İLHAN, 2004, 104-105).

Zühre, sa‘d-ı asgar(küçük kutluluk) olarak anılmıştır. Bu yıldızın etkisinde doğan kişiler zeki, maharetli ve zariftir. Üçüncü felektedir. Feleğin sâzendesi olduğuna inanılmıştır.

Mizacı bârid ve râtibdir. ‘Utârid ve Zuhâl ile dost; Şems, Kamer ve Merîh ile düşmandır. Eski kimyada kalayın adı Zühredir (ONAY, 2013, 440).

Bu yıldızın bakmanın kalbe mutluluk verdiğiğine inanılmıştır. Bu yıldızın vasıfları yumuşak, dostluk, zariflik, yakınlaşma, ferah, cilve, oyun, sağlık ve güzel yaratılıştır. Bu yıldız salı gecesini ve cuma gününe hâkim bulunmuştur (Erzurumlu İbrahim Hakkı, 1999, 147).

Zühre, Yunan mitolojisinde Afrodit, Roma mitolojisinde Venüs’tür. Afrodit aşk ve güzelliği temsil eder. Fars mitolojisinde Zühre (Nâhîd), iffet ve günahsızlık tanrıçasıdır. Bu bakımdan Yunan mitolojisinde Afrodit’in değil Artemis’in karşılığı olarak atfedilmektedir

(YILDIRIM, 2008, 539). Zühre yıldızı rivâyete göre Hârût ve Mârût'un âşık olduğu kadındır. Hârût ve Mârût isimli iki melek İdris peygamber zamanında Bâbil'e indirilmiştir. İki melek gündüzleri kadılık ile uğraşmışlardır. Gece olunca ise İsm-i Âzam'ı söyleyerek göğe yükselmişlerdir. Zühre, kocasından boşanmak için geldiğinde bu iki melek ona âşık olmuşlar ve birlikte olmak istemişlerdir. Ancak kadın onlardan puta tapmalarını, içki içmelerini ya da adam öldürmelerini istemiştir. Melekler önce bu teklife yanaşmasalar da sonunda en hafifi olduğunu düşündükleri için içki içmişlerdir. İçki içtikten sonra hepsini yapmışlardır. Allah tarafından Hârût ve Mârût, Bâbil'de bir kuyuya hapsedilmiştir. Zühre ise İsm-i Âzam 'ı öğrenerek göğe çıkmıştır. Böylece Allah bir daha yeryüzüne dönmesine izin vermeyerek onu bir yıldızla dönüştürmüştür (TÖKEL, 2000, 354-361).

2.2.16.5. Merîh (Behram, Mirrih, Mars)

Arketipi kahraman ve savaşçı olan Merîh'in ilkesi cesaret, irade, istek, öfke, dürtüler, arzu ve güdülerdir. Temel fonksiyonu kendini ortaya koyma, çevreyi etkileme, yönetmedir. Girişimci ve öncü olma isteği vardır. Kararlılığı, mücadele isteğini, kendini savunmayı belirtir (İLHAN, 2004, 108-109).

Merîh eski Türk edebiyatında Behram ve Mirrih isimleriyle de anılmıştır. Naht-ı asgar(küçük uğursuzluk) olarak anılmıştır. Bu yıldızın etkisinde doğan kişiler neşeli, kararlı, girişken, kuvvetli, yiğit ve öfkeli. Feleğin başkomutanı olduğu düşünülmüştür. Beşinci felektedir. Kırmızı renk ile anılmıştır. Cumartesi gecesi ve salı gününe hâkimdir.

Fars mitolojisinde Behram, zafer meleği, fetih ve yardım muhafızı olarak bilinmektedir (YILDIRIM, 2008, 146). Merîh, Yunan mitolojisinde Ares; Roma mitolojisinde ise Mars'tır. Savaş tanrısı olan Ares, kaba kuvveti simgelemiştir. Roma mitolojisinde yüceltilse de Yunan mitolojisinde hor görülmüş ve akli temsil eden Athena, savaşı temsil eden Ares'e tercih edilmiştir (ERHAT, 2015, 50).

2.2.16.6. Müşterî (Bercis, Jüpiter)

Arketipi din ve adalet insanı Müşterî'nin ilkesi genişleme, adalet, inanç ve cömertliktir. Temel fonksiyonu bilgi ve öğrenmede genişleme ve büyüme. İdealistliği ve iyimserliği temsil eder (İLHAN, 2004, 110).

Altıncı felektedir. Bu yıldızın etkisinde doğanlar terbiyeli, alçak gönüllü, iyi huylu kimselerdir. Feleğin kadısı ve hatibi olduğu düşünülmüştür. Pazartesi gecesi ve Perşembe

gündüzlerine hâkimdir. Bu yıldız tevazu, din gayreti, cömertlik, akıl, iffet, ilim, hayâ, ve fesahat ile anılmıştır. Sa'd-i ekber (büyük kutluluk) olarak adlandırılmıştır.

Eski kimyacılar tunca Müşteri adını vermiştir. Merih ve Kamer ile dost; Zühre ve 'Utârid ile düşmandır. Mizacı hâr ve rabttır (ONAY, 2013, 307).

Müşteri, Yunan mitolojisinde Zeus; Roma mitolojisinde Jüpiter'dir. Şimşek, yağmur tanrısı Zeus tanrılarının babası olarak nitelendirilmiştir (ERHAT, 2015, 293).

2.2.16.7. Zuhâl (Keyvân, Satürn, Sekendiz)

Arketipi yaşlı ve bilge kişi olan Zuhâl'in ilkesi çaba, sorumluluk, disiplin, şekil verme ve tedbirdir. Temel fonksiyonu kendini disiplin ederek kendini kontrol etme, hayatının sorumluluklarını üstlenmedir (İLHAN, 2004, 113).

Nahts-ı ekber (büyük uğursuzluk) olarak anılmıştır. Yedinci felektedir. Çarşamba gecesi ile cumartesi gündüzlerine hâkimdir. Siyah renk ile temsil edilmiştir. Feleğin hazinedârıdır. Bu yıldız ahlaklılık, cehalet, korkaklık, cimrilik, kin yalancılık, gam, tenbellik, gabilik (kalın kafalılık) ve zarar vasıfları yüklenmiştir.

Eski kimyada kurşunun adı Zuhâl'dir. Zühre ve 'Utârid ile dost; Şems ve Kamer ile düşmandır. Mizacı bârid ve yâbisdir (ONAY, 2013, 440).

Zuhâl, Yunan mitolojisinde Kronos; Roma mitolojisinde Satürn'dür. Titan soyundan gelen Kronos, zamanla ilişkilendirilmiştir (ERHAT, 2015, 182).

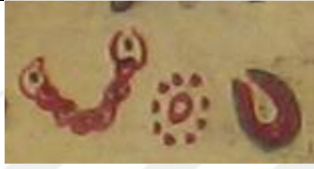

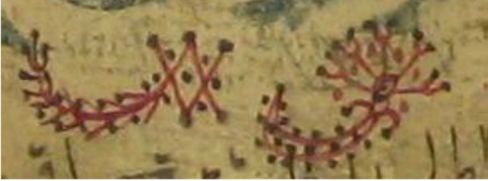

2.2.16.8. Diğer Yıldızlar

Yukarıda da belirttiğimiz gibi *Mecmau'l-Felekiyât*'ta burçlara atfedilen yıldızlar dışında belirli tarihlerde çeşitli yıldızlardan bahsedilmiştir. Bazı bölümlerde yıldızların suretleri çizilmiş, bazılarında ise sadece bir yıldız doğacağından ve bu yıldızın çeşitli olaylara vesile olacağından söz edilmiştir:

Tablo 22: Mecmau'l-Felekiyât'ta Yer Alan Diğer Yıldızlar

BÖLÜM	TARİH	YILDIZ	ŞEKİL
El-bâbü'l-evvel [9b]	min 'aşer şa'bân ilâ 'aşer ramazân [10a]	andan bir yıldız doğa uzunluğu [...] kadar [...] anda bir yıldız halka	-

		gibi ola [10a]	
El-bābü'l- vāhid 'aşer [12a]	min ğurre şevvāl ilā 'aşer zi'l- ka'de [12b]	mısr üzerine doğa üç yıldız biri şehlik iddi'ası biri cellād biri kız [12b]	-
El-bābü's- şaliş 'aşer [14a]	min semāniyye zi'l-ħicce ilā tis'a muħarrem [14b]	iki yıldız doğa [15a]	-
El-bābü'r- rabi'- 'aşer [15b]	min tis'a muħarrem ilā 'aşer şofer [16a]	ve sevr yıldız[1] doğar 'āleme [16b]	 [16b] [16b]
El-bābü'l- ħamis 'aşer [16b]	[min] semāniyye zi'l-ħicce ilā tis'a muħarrem [17a]	bir yıldız doğa iki başı ola [...] ğün doğrusu tarafına ola [17a]	-
El-bābü'l- tāsi' [24a- 24b]	min 'aşer şofer ilā 'aşer rebi'ü'l- evvel [25a]	böyle bir yıldız doğar şekli böyle ola [25b] bulğar zeminde bir yıldız doğa üç başı ola şekli bu tarz[d]a ola [25b]	 [25b] [25b] [25b] [26a]

			 [26a]
El-bābü's- şāmi' aşer [26a-26b]	min aşer rebī'ü'l- evvel ilā aşer rebī'ü'l- āhīr [27a]	ay tütula yigirmisinde bir yıldız toğa bu tarz[d]a 'ālem şaşa [27a]	 [27a]
El-bābü'l- on yedinci [27b]	min aşer rebī'ü'l- āhīr ilā aşer cemāziye'l- evvel [28a]	bu tarzda ay doluna ve ayun önünde bu tarzda iki yıldız doğa [28b]	 [28b]
El-bābü'l- yigirminci [31a]	Min aşer receb ilā aşer şa'bān [31b]	yıldız doğa göklere ağa [32a] bir yıldız doğa ateşdür yağa kühü şahrāyı büsbütün yağa [32a]	-
El-bābü'l- yigirmi ikinci [33b]	min ilā aşer ramazān ilā aşer şevval [34a]	böyle bir yıldız gele ède zuhūr [33a] doğa bir yıldız şöyle rüşen ola şanasun gündüz şekli budur gelüp doğacak yıldız [33a]	 [33a] [33a]
El-bāb [35a]	min aşer şevvāl ilā aşer zi'l- ka'de [35b]	-	 [36a]

El-bāb [38b-39a]	min tis‘a muharrem ilā ‘aşer şafer [39b]	andan bu tarzda üç yıldız doğa [39b]		[39b]
El-bāb [40a]	min ‘aşer şafer ilā ‘aşer rebī‘ü’l-evvel [40b]	yıldızlar ‘āşikāre olalar [41a]		[41a]

2.3. Eserin Dil ve İmla Hususiyetleri

Eserin dili Türkçe’dir. Fakat tılsımlarda, âyetlerde ve hadislerde Arapça bölümler bulunmaktadır.

2.3.1. Türkçe Kelimelerde ‘Ayın Kullanımı

Mecmau’l-Felekiyât’ta söz başı a sesi, kimi zaman elif kimi zaman ise ‘ayın harfi ile gösterilmiştir. Aşağıdaki tabloda ‘ayın ile gösterildiği bölümlere yer verilmiştir.

Tablo 23: *Mecmau’l-Felekiyât*’ta Söz Başı ‘ayın Kullanımı

Kelime	Eserdeki Yazılışı	Bulunduğu Sayfalar
اندن (andan)	عندن	4a, 10a, 11b, 14a, 15a, 18a, 22b, 24a, 27a, 28b, 34b, 36a, 37a, 37b, 40b, 56a, 59a, 5
انده (anda)	عنده	7a, 10a, 24a, 56b, 60a
انى (anı)	عنى	12b, 30a, 31a
انلارك (anlaruñ)	عنلارك	35b
انلا (añla-)	عنلا	57a
اياق (ayaq)	عياق	39b, 42a
اياغى (ayağı)	عياغى	11b
اياقلى (ayaqlı)	عياقلى	19b
ارايا (araya)	عرايا	14a
ارا (ara-)	عرا	2b, 14a
ايدنلق (aydınlık)	عيدنلق	29b
اتله (atıla)	عطله	31a, 34b
ازغون (azğun)	عزغون	15a, 39b, 60a
ازدر (azdır-)	عزدر	34b
ايراق (ırağ)	عيرق	42a
اچ (aç-)	عج	11b, 29b, 56a, 57b
ااصلن (aşlan)	عاصلن	25b
ارناودلق (arnavutluk)	عرناودلق	27a
اتل (atıl-)	عاطل	31a, 34b
اليم (alm)	عالم	16b
ايرىق (ayrık)	عيرق	42a
□ (av)	عو	56a

ایرماق (ırmak)	عرماق	57b
اما (ama)	عما	59a

2.3.2. İkili Kullanım

Mecmau'l-Felekiyât'ta Türkçe sözcüklerin bazılarında ikili kullanım görülmektedir. Aşağıdaki tabloda bu ifadelerin kullanım biçimleri yer almaktadır.

Tablo 24: Mecmau'l-Felekiyât'ta İkili Kullanımlar

Kelime	Birinci Kullanım	İkinci Kullanım
Ayak	عیاق عیاق	ایاق
Ara-	عرا	ارا
Aç-	عج	اج
Doğ-	طغ	دوغ
Yıldız	یلدیز	یلدز
Tutul-	طوتوله	طوطوله
Taşra	طشرا	داشرا

2.3.3. Harf Hataları

Mecmau'l-Felekiyât'ta Arapça ve Farsça kökenli bazı sözcüklerde harf hataları yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda bahsedilen ifadelerin bu eserlerdeki kullanımına yer verilmiştir.

Tablo 25: Mecmau'l-Felekiyât'ta Yer Alan Harf Hataları

Kelime	Eserdeki Yazılışı	Bulunduğu Sayfalar
خام (ḥām)	خام	1b
معتبر (mu'teber)	موتبر	2a
خالق (ḥālīq)	خالیق	2b
ارزو (ārzū)	ارزو	3a
ارض (arż)	عرض	3a
کافر (kāfir)	کافیر	3a
وطن (vaṭan)	واطان	4a
آخرت (āḥiret)	اخیرت	4a
جاناور (cānāvar)	جانور	4a
آب (ābes)	آس	4b, 5b
ذره (zerre)	زره	5a
اذن (izīn)	ازن	5b
خدمت (hiżmet)	خیزمت	5b
قضا (qazā)	قزا	6a
مذهب (mezheb)	مزهب	6a
ذات (zāt)	زاط	6b
ظهور (zuhūr)	زهور	7b
اثر (āṣār)	اسار	7b
خور (ḥor)	حور	9a
سیاهی (siyāhī)	سیاحی	9b

فقرا (fuḳarā)	فوقرا	10a
اختلال (iḥtilāl)	اهتلال	10b, 33b, 35a
ظهور (zuhūr)	زخور	10a, 13b, 36a, 38b
ظهور (zuhūr)	زحور	7b, 13a, 15b, 17a, 22a, 24a
ظهور (zuhūr)	زوحور	27a, 27b, 38b, 39b, 42a
عدالت ('adālet)	ادالت	10a
عدل (adl)	ادل	10a
ظلم (zulm)	زولم	10a
زحل (zuḥal)	زحل	11a, 15b, 20b, 22a, 28b, 32b, 39b, 45a, 55b
خاندان (ḥānedān)	حاندان	10b, 24a
خاك (ḥāk)	حاك	11a, 13b, 31b
اخرت (āḥiret)	اخيرت	11b
حلقه (ḥalqa)	خلقا	12b, 18b
نخس (naḥs)	نخس	13a, 14a, 17b, 19a, 20a, 23a, 24b, 26b, 31b
حراب (ḥarāb)	خراب	13b, 22a
میزان (mīzān)	مزان	14b
عارف ('ārif)	عرف	14b
ضرر (ẓarar)	ضرار	15b, 17a
علامت ('alāmet)	الامت	17a
طعام (ṭa'ām)	تعام	18a
حرص (ḥirṣ)	حرس	18b
مرض (maraḓ)	مراض	19a
اِزْط (berat)	اِزْاط	21a
حق تعالی (ḥaqq te'ālā)	حق تعالی	22b
مسلط (musallat)	موسلات	22b
حرام (ḥarām)	خرام	22b
جوزا (cevzā)	جوار	23a
مهنّت (mihnet)	محنت	13b
قصد (qaṣd)	قصت	15a
اِعْض (ba'zī)	اِعْطی	15a, 17a, 19a, 35a, 38b
سائقه (sā'ika)	سایقه	20a
سائقه (sā'ika)	صاعقه	15b, 20a, 27b, 42b
ضبط (ẓabt)	زآت	14a
نظام (nizām)	نزام	12b, 23a
نهایت (nihāyet)	نحایت	21b
مژده (müjde)	مجده	23b
سرطان (sereṭān)	سرطان	23b
خطبه (ḥuṭbe)	حوطبه	24a
تَدْبِير (tedbīr)	تتبر	24a, 26a, 26b
اسهال (ishal)	اسحال	24a
عسکر ('asker)	عسکر	24a
دخی (daḥı)	داخی	18b, 21a, 25b, 28b, 30a, 31a, 35b, 38a, 38b, 53a, 56a
حدیث (ḥadıṣ)	حادس	26a
احراق (iḥrāk)	اخراق	26a

راضی (rāzī)	رازی	26a
طرف (ṭaraf)	طرف	27a
تقدیر (taqdīr)	طاقدر	27a
سلسله (silṣile)	سنسیلی	27b
محصول (maḥṣūl)	محسول	28b
ضبط (ẓabt)	ظبط	28b
طرز (ṭarz)	طارز	28b, 56b
قتل (qatl et-)	قاتل	28b
صورت (ṣūret)	سورت	28b, 37b
غلغله (ḡulgule)	غلغوله	29b
مظفر (muẓaffer)	موزفار	30a
عالیشان (‘ālīṣān)	علی شان	30a
کثرت (keṣret)	کسرت	21a, 22a, 29a
حرب (ḥarb)	خارب	30a
غرض (ḡareẓ)	غارز	31a
آهتان (būhtan)	آحتان	31a
مردار (murdar)	موردار	31a
خوب (ḥūb)	هوب	31b
قصد (qaṣd)	قسط	32a, 55a
قصد (qaṣd)	قصط	15a
آتش (āteṣ)	عنش	32a
مبارک (mūbarek)	مواړك	32a
آباد (bād)	آات	32a
حساب (ḥesāb)	هصاب	33a, 34a
ظالم (ẓālim)	زالیم	33a
اختلال (iḥtilāl)	اهتلال	33b
صحت (ṣiḥḥat)	صخت	33b
حلال (ḥelāl)	هلال	34b
نظر (naẓar)	نازار	34b
حرام (ḥarām)	هرام	34b
محله (maḥalle)	مخله	34b
امید (ūmīd)	اومید	34b
تاریک (tarik)	تارق	34b
هرج و مرج (herc ü merc)	هلج ملج	34b
سواحل (sevāḥil)	سواهل	35a
حسد (ḥased)	خسد	35b
خبر (ḥaber)	حبر	35b
حسود (ḥasūd)	حاسود	35b
توران (tūrān)	طوران	21a, 36a
دجال (deccāl)	تجال	36a
ظهورات (zuhūrāt)	ذوخرات	36a
اعجوبه (u‘cūbe)	اوجبه	37a
جهود (ceḥūd)	جهود	37b
درحال (derḥāl)	درخال	37b
زحل (zuḥal)	زخل	38a
ازاد (azād)	اذاد	38b
آتش (āteṣ)	اعتش	38b

احراق (ihrāk)	اخراق	38b
حرص (hırs)	خیرس	40a
حریق (ḥarīk)	خریق	40a
پادشاه (pādiṣāh)	آدشاه	41a
حنفی (ḥanefī)	حانفی	41a
محنت (miḥnet)	مهنت	41a
حرب (ḥarb)	خرب	19a, 42a
تقریر (taqrīr)	طاقرر	42a
آن (ān)	عن	42a
رعد (ra‘d)	رات	54a
طبیعت (ṭabī‘at)	تیعت	54a
حرکت (ḥareket)	هرکت	54a
حساب (ḥesāb)	هساب	54a
قدرت (ḳudret)	قودرت	55b
اخرت (āḥiret)	اخیرت	56a
ظریف (ẓarīf)	زاریف	56a
زمان (zaman)	زمان	57a
نظر (nazar)	نازر	57b
عبرت (‘ibret)	آرت	57b
خزینه (ḥazīne)	حزینه	57b
اذعان (iz‘ān)	ازان	57b
ناظر (nāẓır)	نازر	57b
تعیین (ta‘yīn)	طاین	57b
اثر (eşer)	اسر	58a
علت (‘illet)	الت	58a
اختلال (iḥtilāl)	اهتلال	58b
خصت (ḥaşat)	خست	58b
نظام (niẓām)	نیظام	59a
عض (ba‘ẓı)	آز	59a
محدث (muhaddis)	موحدس	59a
طاعت (ṭā‘at)	تعاط	59b
دعوا (da‘vā)	داوی	59b
ظلم (ẓulm)	ظلوم	59b
عمارت (‘imāret)	امارت	59b
غضب (ġazab)	غازاب	59b
آخر (āḥir)	احر	59b
عزیز (‘azīz)	عزز	60a
وعظ (va‘ẓ)	واز	60a
تحويل (taḥvīl)	تخاول	61a
ظاهر (zāhir)	زاهر	61a
زهر (zehr)	زهیر	61a

2.3.4. Atasözleri ve Deyimler

Mecmau'l-Felekiyât'ta atasözleri ve deyimler çok kullanılmamıştır. Kullanılan bütün atasözleri ve deyimler şu şekildedir:

aç gözün [2a, 3b, 9a, 36b, 55b, 57b]

gözüñ aç [6a, 42]

aç gözüñi [9a, 36b, 55b, 57b]

cān vēr- [2b]

ķursađına ħelāl girme- [3b]

sırruñ aç- [6a]

aç ķulađuñ [7b]

zaĥmet çek- [7b]

ĥāl bilene sivrisinek saz olur bilmeyene davul ķalsalar az olur [8b]

meydān al- [9a]

aça gör gözüñi [11b]

uyar cāniñi [11b]

açma razın [26a]

yüzi suyu ĥürmetine [36a]

ayağlar baş ola başlar ayak [39b]

ķan dök- [8a, 28b, 55b, 59a, 59b]

sözi ayađa dūřür- [59a]

2.3.5. Tamlamalar

Mecmau'l-Felekiyât'ta Arapça, Farsça ve Türkçe tamlamalara yer verilmiştir.

2.3.5.1. Farsça Tamlamalar

Farsça tamlamalarda ünsüz ses ile biten kelimelerden sonra bile izafet kesresi ı ile gösterilmiştir. Bu durum belirtme eki ile izafet kesresinin karıştırılmasına neden olmuştur.

Mecmau'l-Felekiyât'ta bahsettiğimiz şekilde gösterilen tamlamalardan bazıları şunlardır:

melek-i suflisi [12a]

burc-ı esed [12a]

melek-i 'ulvîsi [12a, 24b]

'adl-i mışır [12b]

burc-1 sünbüle [12b, 14a, 15b]

ḥurūf-1 ş [14b]

bilād-1 küffār [16b]

diyār-1 rūmda [17a]

burc-1 şevr [19a]

diyār-1 zābul [20b]

burc-1 seretān [23a, 24b]

şāh-1 benī-ādem-i kāfir [24a]

serḥad-i ‘acem [24b]

diyār-1 ‘arnāvutluk [27a]

burc-1 ‘aḳreb [27b, 28a]

kāfiri münkiri [34b]

2.3.5.2. Arapça Tamlamalar

Arapça tamlamalar ilk on altı bölümün adlandırılmasında kullanılmıştır:

الباب الاول el-bābü’l-evvel [9b]

الباب العاشر el-bābü’l-‘āşer [10b]

On yedinci bölümden yirmi üçüncü bölüme kadar bölüm isimleri Türkçe sayılar ile verilmiş, ancak Arapça tamlama düzeni korunmuştur:

الباب الاون يدنجى el-bābü’l- on yedinci [27b]

Bölüm başlarında o bölüme atfedilen harfler Arapça tamlamalar içerisinde verilmiştir:

حرف الالف ḥarfü’l-elif [9b]

حرف اليا ḥarfü’l- yā’ [10b]

2.3.5.3. Türkçe Tamlamalar

Mecmau’l-Felekiyât’ta Farsça ve Arapça tamlamaların yanı sıra Türkçe tamlamalar da sıklıkla kullanılmıştır. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

البيغك □ balıguñ adı [1b]

البیغك قنادی balıǵuñ kanadı [1b]

اوکوزوك وینوزی öküzüñ boynuzı [2a]

جننك ایجی cennetüñ içi [2b]

سملهنك نقطاسی bsmelenüñ noq̄tası [2b]

كتاك اسراری kitābuñ esrārını [7a]

2.3.6. Ekler

Geniş zaman ekleri -ur/-ür şeklinde kullanılmıştır:

ینور yenür

Yön gösterme eki +aru/+erü olarak kullanılmıştır:

یوقارو yuqaru

İlgi eki +nun/+nün olarak kullanılmıştır:

دریانك deryānuñ

Gelecek zaman eki -ısar/-iser olarak kullanılmıştır:

اولیسر olısar

Gelecek zaman eki -ecek/-acak şeklinde de kullanılmıştır:

ویرجك vërecek

Geçmiş zaman eki -dı/di olarak kullanılmıştır:

اولدی oldı

2.3.6.1. Fiilimsi

Fiilimsilerde dar yuvarlak (u, ü) ünlüler kullanılmıştır:

چقاروب çıqarup

ایشدکونی işiddüǵını

-uban/-üben zarf-fiil eki kullanılmıştır:

چقارایوبن çıqarayuben

-ArAk anlamında -u/ü zarf-fiil eki kullanılmıştır:

güzel olalım **diyü** başlarınıı deve hörgücü gibi bağlayalar [39b]

2.3.6.2. Belirtme Hâl Eki

Belirtme hâl eki +ı/+i olarak kullanılmıştır:

ینوزی □boynuzı

ورنی □burnı

اج کوزنی aç gözünü

İyelik eki, zamir /n/'si ve belirtme hâl eki kullanımlarında belirtme eki kullanılmamıştır:

اج کوزن aç gözin

□□birbirin

2.3.7. Kapalı é Kullanımı

Et- ve et- yardımcı fiili ile oluşturulan yardımcı fiillerde kapalı é kullanılmıştır.

ایدر ét-

2.3.8. 'şimdi' Yerine 'imdi' kullanımı

Mecmau'l-Felekiyât'ta *şimdi* kelimesi yerine *imdi* kullanılmıştır:

imdi امدی [5b, 7a, 7b, 8b, 28a, 33a]

2.3.9. eyit- Fiilinin kullanımı

Mecmau'l-Felekiyât'ta *eyit-* fiilinin yer aldığı görülmektedir:

eyitdüm [4b, 5a]

2.3.10. ay- Fiilinin Kullanımı

Mecmau'l-Felekiyât'ta *ay-* fiilinin kullanıldığı da görülmektedir:

Aydım [6b]

3. BÖLÜM: MECMAU'L-FELEKİYÂT VE KENZ-İ MAKTÛM-I HAYÂL-İ CİHÂN'IN GELENEK İÇERİSİNDEKİ YERİ

3.1. Mecmau'l-Felekiyât ve Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân'ın Türü

Falın yaygınlık kazanmasıyla edebî eserlerde de yer almaya başlamıştır. Fal kitapları; Halife Ali'ye, Cafer-i Sâdık'a ve Muhyiddin Arâbî'ye atfedilerek bir tür kutsallık kazandırılmıştır. Falnâme adı verilen bu edebî tür, falın nasıl bakılacağı ve nasıl yorumlanacağına dair unsurlar içermektedir. Belirli bir kitaba veya harflere göre düzenlenen falnâmeler, mensur ve manzum olarak yazılmışlardır.

Falnâmelerde çeşitli yöntemler kullanılarak fal bakılmıştır. Tayre; çeşitli kuşların ve hayvanların uçuş, yürüyüş, konuş, titreyiş ve seslenişlerine bakılarak anlamlar çıkarmaktadır. İhtilâc; insan vücudundaki bazı organların oynaması, seğirmesi ve benzeri durumlarına dayanılarak, bunları çeşitli olay ve hâllere yorma falıdır. Halk arasında geniş ölçüde ilgi görmüş, bu yüzden de *ihtilâc-nâme*, *kütüb-i ihtilâc*, *segir-nâme* gibi eserler yazılmıştır. Küfe; koyun kemiğinde bulunan renk renk ve çeşitli çizgilere bakılarak meydana getirilen faldır. İrâfet, su doldurulmuş bir kaba, billur gibi parlak bir topa veya güneş gibi yuvarlak ve parıldayan bir nesneye bakılarak görülen renk ve şekillerden anlam çıkarılan fal türüdür. Firâset; insanları huy bakımından değerlendirirken, yaratılıştan gelen renk, şekil ve uzuvlarını göz önüne alarak hüküm vermek için kullanılan faldır. Kıyafet; insan, at, deve, katır, eşek ve benzeri canlıların yumuşak topraklı yolda giderken bıraktıkları ayak izinden anlam çıkarma ilmidir. Eski Türk edebiyatında kıyafet, nesep tespitinin ötesine geçerek birçok eserin (kıyâfet-nâmelerin) meydana getirilmesine vesile olmuştur (ERSOYLU, 1997, 196-198). *Kur'ân* falı, açılacak sayfa ve sayfadaki harfin yorumlanmasına dayanan fal çeşididir. *Kur'ân* falı açacak olan kişi *Kur'ân*'ı açtıktan sonra sayfadaki yedinci satıra baktığında gözüne rastlayan ilk harfi dikkate alır. Başka bir tarz olarak, *Kur'ân*'ı açınca sağ taraftaki sayfaya iyice bakıp tespit edilen Allah sözü sayısınca sol yandaki sayfadan çevirerek aynı sayı kadar satırı, yukarıdan aşağıya doğru saydıktan sonra varılacak satırın birinci harfini hesaba almak da kullanılmıştır. Bu veya benzeri yollarla bulunan harf, şiir veya nesir olarak düzenlenmiş değerlendirme cetveli ile yorumlanır. Kura falında; fala bakma isteyen kişi, belirli bir düzene göre zar ya da benzeri bir şeyi düzenlenen levhaya atar ya da gözünü kapatarak rastgele düzene parmağını basar ve bulduğu harfe göre fal sonucunu okur. Remil falında; kâğıt üzerine konulan noktalar ve yazılan yıldız adları ile ilgili bazı işlemlerden elde edilen sonuca göre yapılan yorumla, gelecekte haber verildiğine inanılmıştır. İlm-i nücum diye adlandırılan yıldıznâmelerde, yıldızların çeşitli

durum ve hareketlerinden anlamlar çıkarılır. Bir işe başlarken iyi veya kötü zamanı tayin etmekte kullanılan bu fal için güneşin bazı burçlarda ve ayın bazı safhalarında bulunmasından anlamlar çıkarılmıştır. İlm-i Kef, insanın avuç içindeki çizgilerden yola çıkılarak bakılan faldır.

Mecmau'l-Felekiyât, harflere ve âyetlere yer vermiştir. Her bölümde en az bir âyet ve bir harf bulunmaktadır. Kimi harflerin sırları anlatılarak yorumlanmıştır.¹⁴ Minyatürlerin üzerinde çeşitli remil işaretleri bulunmaktadır.¹⁵ *Mecmau'l-Felekiyât*'ın tamamında yıldızlar, burçlar ve ay menzillerinden bahsedildiğinden görülmektedir. Falnâme olarak değerlendirdiğimiz *Mecmau'l-Felekiyât*, yıldıznâme ve *Kur'ân* falı türüne uyum sağlamaktadır. Ayrıca yer yer remil falının kullanıldığı da görülmektedir.

3.2. Mecmau'l-Felekiyât ve Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân'da Yer Alan Unsurların Eski Türk Şiirinde Kullanımı

Astroloji ve astronomi, eski Türk edebiyatında sıklıkla kullanılan unsurlardandır. Kimi zaman felekler, kimi zaman yıldızlar, kimi zaman ise burçlar her birine bir özellik atfedilerek işlenmiştir.

Eski Türk edebiyatında olumsuzlukları ile anılan felek (çarh, çoğulu eflâk), gök anlamına gelmektedir. Eskilere göre gök dokuz tabakadan oluşmaktadır. Her tabakada bir yıldız vardır. Seb'a-i seyyare denilen bu yedi yıldız, dünyayı ve dünya üzerindeki her şeyi etkilemektedir. Bazıları uğurlu, bazıları ise uğursuzdur. Bu yıldızların tabiatları, hâkim oldukları iklimleri, hâkimiyet saatleri bulunmaktadır. İnsanlar doğdukları anda hâkim olan yıldızın özelliğine bağlı olarak bahtı açık ve kapalı olarak yorumlanmıştır. Bu durum eski Türk şiirinde de varlığını göstermektedir:

“Eyâ sipihr-i sehâ âfitâb-ı burc-ı celâl
Huçeste-tâli' ü ferhûnde-fer u ferruh-fâl”
(Âşık Çelebi K.5/1)

(Ey cömertlik göğü! Büyüklük burcunun güneşi, uğurlu doğan, kutlu ışık, mübarek bahtlı.)

Âşık Çelebi, memduhu cömertliğin göğüne benzeterek istiare yapmaktadır. Bir kişinin doğduğu tarihe göre bir yıldızın etkisi altındadır. Bu yıldız uğurlu ya da uğursuz olabilir. ‘*Huçeste-tâli*’ ve ‘*ferruh-fâl*’ ifadeleri yıldızlara bağlı olarak talihin şekillenmesini belirtmektedir.

¹⁴ Bkz. 2.2.2. Âyetler ve 2.2.7.Harfler

¹⁵ Bkz. 2.2.9. İşaretler

“Sengden dil kem mi yâ seng-i siyâhı la`l iden
Aftâb-ı feyz-bahşâ-yı bülend-ahter mi yok”
(Şeyhülislam Yahyâ G.180/5)

(Siyah taşı lal eden taştan kalp kötü mü? Yıldızı yükseğin bağışlayan feyzinin güneşi mi yok?)
Şeyhülislam Yahyâ ‘*büend-ahter*’ ifadesi ile yıldızlar ve talih ilişkisine gönderme yapmaktadır.

“Hâce-i ‘âlî-nazar ser-çeşme-i fazl u hüner
Dâver-i ferhunde-ahter kâm-bahş u kâmrân”
(Bâkî K.22/16)

(Yüce bakışlı hoca, fazilet ve hünerin çeşmesi, kutlu yıldızın hâkimi, dilek ve mutluluk bağışlayan.)

Bâkî ise aynı göndermeyi ‘*ferhunde-ahter*’ ifadesi ile yapmıştır.

“Görür mü böyle bir sâhib-kırânı dîde-i gerdûn
Hezârân sâl olursa cünd-i seyyâre kırân üzre”
(Sünbülzâde Vehbî K.15/26)

(Bülbüller yıl olursa gezegenin askeri kıran üzerinde gözlerin böyle bir sahib-kırânı görür mü?)

Eski Türk edebiyatında sıklıkla kullanılan bir terkip olan sahib-kırân, Müşterî yıldızı ise Zühre’nin bir burçta birleşmesi anında doğmuş olan kişilerce kullanılmaktadır. Ayrıca bu sıfat genellikle kutlu, bahtı açık, uğurlu, muzaffer, galip, cihangir anlamlarında genellikle hükümdarlar için kullanılmıştır.

“Dahı ol duhter-i sa`d-ahter-i pâkize-güher
Çeşm-i Nâhîd gibi rûşen ü bî-dâr olsun”
(Bâkî M.2/5.bend/5)

(Temiz gevherin uğurlu yıldızının kızı da Nâhîd’in gözü gibi parlak ve uyanık olsun.)

Zühre (Nâhîd) yıldızı sa`d-ı asgar(küçük kutluluk) olarak bilinmektedir. Beyitte belirtilen ‘*sa`d-ahter*’ ifadesi Zühre’nin uğurlu bir yıldız oluşuna işaret eder.

Dünyada olan her şeyin sebebi felekler olarak görülmüştür. Şairler, kaza ve kadere itiraz edemedikleri için dünyada olup biteni yıldızların ve feleklerin sonucu olarak değerlendirerek onlara isyan etmişlerdir.

“Pür-rahne kıldı seng-i cefâ yagdurup felek

Sanman göründi küngür-i eyvânumuz bizüm”
(Azmizâde Hâletî G.510/5)

(Felek, cefa taşı yağdırıp gediklerle doldurdu. Köşkümüzün bacası göründü sanmayın.)

“Her gice şem-i ruhum yâdına âh eyleyicek
Ahım odu sanme-a kubbe-i eflake düşer”
(Cem Sultan G.58/6)

(Her gece ruhumun mumu yâdına ah eyleyecek. Ahımın ateşi feleklerin kubbesine düşer.)

“Husreva çarh-ı sitem-gar Necati kulunu
Ağlatır damen-i rahm ile gözü yaşın sil”
(Necâtî Bey K.14/35)

(Ey hüsrev! Zalim felek, Necâtî kulunu ağlatır. Rahmet eteğin ile onun gözyaşlarını sil.)

Eski astronomi ilmine göre felekler, belli bir eksen etrafında dönmektedir. Bu dönüş, şarktan garba doğru, yani tersinedir. Bu sebeple felek; çarh-ı kec-rev, çarh-ı gerdûn, çarh-ı çep-endâz vb. tamlamalar ile anılmıştır (ONAY, 2013: 176). İlk yedi felekte sırasıyla Ay, ‘Utârid, Zühre, Şems, Merîh, Müşterî, Zuhâl bulunmaktadır. Sekizinci felek, sabit yıldızların ve burçların bulunduğu felektir. Felek-i atlas, felek-i azam, felekü’l-eflâk olarak anılan dokuzuncu felek ise cisimden arınmıştır ve bütün felekleri sarmaktadır. Atlas feleği yirmi dört saatte bir devreder. Bu devir doğudan batıya doğrudur. Bütün felekler, Atlas feleğinin hareketlerine bağlı olarak dönerler.

“Eşheb-i zerrîn-sitâm-ı bahtı cevlân eylesün
Nüh felek tâ devr ide âfâkı heft ahter bile”
(Bâkî K.10/15)

(Bahtın altından at başlığı -olan- atı dokuz feleği devr etsin; ufukları, yedi yıldızı bile dolaşsın.)

“Felek döne döne şimdi cefâlar itsün ey Yahyâ
Ne tozlar kopara bir dem ola âh-ı cihân-gerdin”
(Şeyhülislam Yahyâ G.200/5)

(Ey Yahyâ! Felek şimdi döne döne cefalar etsin. Dünyayı dolaşan âhın bir zaman ne tozlar kopara.)

Felek (çarh), mecâzi olarak dünya (dehr, devran, âlem), talih, baht, kader anlamlarında kullanılır. Felekler, iç içe dokuz tabakadır. Bunlara ecrâm-ı alıyyat ve ecrâm-ı esiriyye adı

verilmiştir. Feleklerin ardından âlemin merkezine doğru dört tabaka hâlinde anâsır-ı süfliyât (ateş, hava, su, toprak) bulunmaktadır. (Erzurumlu İbrahim Hakkı, 1999, 97) Edebiyatta felek, genellikle şikâyet amaçlı kullanılmıştır. Fakat felek-câh, felek-pâye, felek-meşreb, felek-reftâr gibi olumlu ifadeler ile birlikte de kullanılmıştır.

Kur'an'a göre gökler ve yer altı günde yaratılmıştır. Önce arşın, ardından göğün ve en son yerlerin yaratıldığı düşünülmektedir. Arş, su üzerinde bulunmaktadır. Arşın altında yakut renginde Kürsî, yeşil zebrecet ve yakut renginde Levh, zümrüt renginde Kalem yaratılmıştır. Yazması emredilince kalem, kıyamete dek Levh üzerine yazmaya başlamıştır. Arş'ın altında, Kürsî'nin karşısında ve Cennet'in üzerinde Sidretü'l-mümtehâ bulunmaktadır. Burada Tûbâ denilen, kökü sarı altından, dalları kırmızı mercandan, yaprakları yeşil zümrütten bir ağaç bulunmaktadır. Bu sahada bir direk ve direğin üzerinde Arş Horozu adı verilen büyük bir melek yaratılmıştır (ŞEKER, 2015, 32).

“Eyle urûc-ı çarh-ı dil dinle kalem sarîrini
Sırr-ı semâ-ı sidredir nagme-i müntehâ-yı ney”
(Şeyh Gâlib G.305/6)

(Gönül feleğini yükselt, kalemin cızırtısını dinle. Neyin müntehasının nağmesi Sidre göğünün sırrıdır.)

Ay, dünya etrafında yirmi sekiz gün dönmekte ve her gün bir menzilden geçmektedir. Eski Türk edebiyatı beyitlerinde ay menzillerine de yer verilmiştir.

“Süreyyâ menziline mihr-i âlem-tâb zann etsin
Gören mektûb-ı ikbâlindeki mühr ile imzâyı”
(Nedim K.9/51)

(Bahtının mektubunda mühür ile imzayı gören Süreyyâ menziline âlemi aydınlatan güneş zannetsin.)

“İrdi andan bu sebz har-gâha
Haymesin kurdı menzil-i mâha”
(Azmizâde Hâleti K.4/50)

(Bu yeşillik otağa ulaştı. Ayın menziline çadırını kurdu.)

“Ne menzilde karâr itsen döner ol menzil-i mâha
Ne yirde cilve kılsan cilve-gâh-ı baht u devletdür”
(Azmizâde Hâleti G.170/3)

(Hangi menzilde karar etse o ayın menziline döner. Hangi yerde cilve yapsa o bahtın ve devletin cilve yeridir.)

“Gönder o mâh menziline dūd-ı âhuni
Ey ‘âşık-ı belâ-zede sen de yukarı ko”
(Azmizâde Hâleti G.702/3)

(Ah dumanını o ay menziline gönder. Ey belâzede âşık, sen de yukarı koy.)

Melekût âlemi ile Mülk âlemini oluşturan unsurların toplamı huruf-ı hecayı oluşturan 29 sayısına tekabül ederler. Bu iki âlemin müfredatının terkibinden madenler, bitkiler ve hayvanlar olmak üzere üç çeşit mürekkep cisimler oluşmuştur (ŞENTÜRK, 1994, 133).

Eski Türk edebiyatında yıldızlardan özellikle Kamer ve Şems benzetme unsuru olarak şiirde sıklıkla yer almıştır. Dolunay için “bedr, meh-i tâbân, mehtâb, meh-i tamâm, meh-i çârdeh” ifadeleri, hilal için mâh-ı nev tamlaması kullanılmıştır. Hilal, sevgilinin kaşına benzetme unsuru olarak kullanılmıştır. Aynı zamanda ayın hilâl oluşu, âşığın çektiği eziyetler yüzünden zayıflaması bükülüp kamburlaşmasıdır. Bu olumsuz anlamının yanı sıra oruç ayının ve bayramların hilal görüldüğü zaman başlaması geleneğinden dolayı, sevgilinin hilal kaşının görünmesi âşık için bayram demektir. Hilal nun, dal, nal, keman, küpe, halka, külah, damga, kul, sürmedan kelimeleri ile kullanılmıştır (ŞEKER, 2015, 57).

“Tutalım zembil ile gökden iner meh-pâreler
A beğim yerden mi çıktı âşık-ı biçareler”
(Necati Bey, G.139/1)

(Tutalım ki ay parçası -gibi güzeller- zembil ile gökten indiler, ya beyim biçâre âşıklar yerden mi çıktılar?)

Eski Türk edebiyatında sevgili için ay benzetmesinin kullanılması yaygındır. Gökten indirilme bir şeyin kutsallığı ve kıymetini işaret etmektedir. Yerden bitmek ise değersizliği ifade eder. Kıymetli olmak sevgilinin vasfı iken değersizlik âşığı ifade etmek için kullanılır.

“Yeter çerağ bana şem’e ihtiyacum yok
Furuğ-ı mah-ı ruh-ı saki-ü safa-i şarab”
(Avnî, 5/3)

(Sakinin yanağının ayının ışığı ve şarabın zevki gönlümü kandil gibi aydınlatmaya yeterlidir. Muma ihtiyacım yok.)

‘Utârid yıldızı ok anlamına gelen “Tîr” olarak da anılmıştır. Fesahat ve belâgatin sembolüdür, bu sebeple “debîr-i felek” olarak anılmıştır. İkinci felekde yer alan ‘Utârid yıldızı defter ve kalem ile sembolize edilmiştir. Feleğin kâtibi sayılmaktadır. Eski Türk edebiyatında kâtipliği yönü ile anılmıştır. Şair aşağıdaki beyitte, ‘Utârid’in ikinci felekde olduğuna ve feleğin vesikasına altın bir imza attı diyerek onun kâtip oluşuna işaret etmiştir:

“İkinci felekde anı filhal ‘Utârid
Sakk-i felek üzre kılar altun bir imza”
(Cem Sultan, K.1/8)

(İkinci felekde ‘Utârid, feleğin beratı üzerinde derhal altın bir imza atar.)

“‘Utârid lâf ururmuş hüsn-i hattan âsmân üzre
Kalem al deste onun nây-ı kilkin bî-sadâ eyle”
(Nedim Kıt’a 5/8)

(‘Utârid gökyüzü üzerine hüsn-i hattan dem vururmuş. Eline kalem al, onun kalemini sustur.)

Zühre, üçüncü felektedir ve feleğin sâzendesi olarak anılır. Eski Türk edebiyatında Zühre yıldızı şarkı, aşk, güzellik ve çalgı ile anılmıştır. Beyitlerde genellikle meclis ile kullanılmıştır.

“Bezm-i felekde urmuş idi Zühre sâza çeng
‘Ayş u safâda hurrem ü handân u şâdmân”
(Bâkî K.1/4)

(Yiyip içme ve eğlencede gülen ve sevinçli Zühre, feleğin meclisinde saza çeng vurmuydu.)

“Bu şevk ile yine Bircîs-i çarha bir gazel yazdım
‘Aceb raksa getirdim Zühre ile şüh Cevzâ’yı”
(Sünbülzâde Vehbî K.34/57)

(Bu şevk ile feleğin Müşteri’sine bir gazel yazdım. Yoksa Zühre ile şüh Cevzâ’yı raksa mı getirdim?)

Eski Türk şiirinde Şems; parlaklık, ışık ve ısı kaynağı olması bakımından ele alınır. Benzeyen ve benzetilen konumunda olabilir. Şems’in inkâr edilmesi ve gizlenmesi mümkün olmadığı için “gün gibi aşikâr” deyimi yaygındır. Şems rengi bakımından korkmak ve kıskanmak fiillerini beraberinde getirir. Ayrıca Şems, ateş olarak nitelendirildiği için “germ ol-, yak-, yan-” gibi fiillerle de kullanılmıştır. Canlıların hayat kaynaklarından biri olduğu gibi la’l ve akik gibi

taşların da oluşmasında büyük rol oynamıştır. Diğer gezegenler Şems'in hizmetindedir. Şems, gök cisimleri içinde sultandır. Işıkları her yere ulaşabildiği için cömertlik sembolüdür. Bu özellikleriyle sultan ve sevgiliyi simgelemektedir. Şems'in yanında bir toz zerresinden bahsederek âşık ve sevgilinin durumundan bahsedilir. Yusuf peygamber'in güzelliği anlatılırken Şems'e gönderme yapılır. Işıltısı bakımından taç, dönüşü ve rengi ile kadeh, doğuş ve batış anlarındaki hâli ile külâh, devamlı dönmesi ile divâne ve dilenci, yuvarlaklığı ile davul gibi benzetmelerde kullanılmıştır. Felek bayram yeri olarak düşünüldüğü Şems, Kavs burcunun ok attığı bir nişangâh olur. Kamer feleğin yastığı, Şems ise yatağıdır (PALA, 2013: 176). Yukarıda bahsettiğimiz gibi güneş yüceltici sıfatlarının ve övgü unsuru olarak kullanılmasının yanı sıra dilenciye de benzetilmiştir:

“Çarhun güneş egerçi ki görki güvencidür
Kuyunda kapu kapu gezer bir dilencidür”
(Necati Bey, G.89/1)

“Taht uruğ tâk-ı felekde hüsrev-i hâver güneş
Geydi nârenci kabâ urındı nûr-efser güneş”
(Ahmed Paşa K.19/1)

(Doğu'nun hükümdarı güneş, gökyüzü kemerinde tahtını kurup turuncu renkli elbiseyle nurdan bir taç giydi.)

Yukarıda belirttiğimiz gibi Şems (Güneş), hükümdarlarla arasında ilişki kurularak eski Türk edebiyatında kullanılmıştır. Bu beyitte Şems, bir hükümdara benzetilmiştir. Ayrıca eskiden hükümdarların kırmızı elbise giymesine telmihte bulunmaktadır.

Merîh yıldızı beşinci felekte bulunmaktadır. Feleğin başkomutanıdır. Eski Türk edebiyatında Merîh yıldızı kavga, öfke, hışım vb. kavramlar ile yer alarak savaşçı özelliği vurgulanmıştır.

“Felek-i 'işrete bir ahter-i ferhunde iken
Yine Mirrîh-sıfat turma döker kanı kadeh”
(Bâkî G.32/2)

(İçki feleğine kutlu bir yıldız iken kadeh Merîh gibi durmadan kan döker.)

“Mirrih eline hançer-i tiz-ab alub ider
Ben mest ile kimdir ki kıla yok yere gavga”
(Cem Sultan, K.1/9)

(Merih eline kezzap hançeri alıp gider. Sarhoş ben ile yok yere kavga eden kimdir?)

Cem Sultan'ın bu beytinde de elinde hançer olan Merih yıldızı tasavvuru ile bu yıldızın öldürücü, savaşçı özelliği vurgulanmıştır.

Eski Türk edebiyatında Müşterî yıldızı, adalet ve hikmet-i ilahi simgesidir. Şiirde genellikle vezirler, âlimler, hâkimler bu yıldıza benzetilmiştir. Vezir-i Müşterî-tedbir tabiri kullanılmıştır. Bir adı da Hürmüz'dür (ŞEKER, 2015, 138).

“Tedbîr-i mu'zamât-ı umûr-ı cihân için
Yakmışdı şem'-i fikreti Bircîs-i nükte-dân”
(Bâkî K. 1/7)

(Dünyanın işlerinin büyük tedbiri için nüktedan Müşterî düşünce mumunu yakmıştı.)

“Şecâ'atla şehâmetle keremle cûd ile meşhûr
Vezîr-i bî-nazîr-i müşterî-tedbîr idi hakkâ”
(Nedim K.47/9)

(Doğrusu yiğitlikle, cesaretle, keremle, cömertlik ile meşhur Müşterî -yıldızı gibi- benzersiz bir vezirdi.)

Eski Türk edebiyatında Zuhâl, yeryüzüne en uzak felekte bulunması nedeniyle yücelik ve rif'at sembolü olarak kullanılmıştır. Yücelik ve yükseklik söz konusu olduğunda uğursuzluğu ile bilinen bu yıldızın “Zuhâl” olarak değil “Keyvân” olarak anılmıştır. Ay ve güneş tüm parlaklıklarına rağmen feleklerin alt tabakalarında yer alması bakımından mevki itibariyle Zuhâl tam bir zıtlık teşkil eder.

“Bir şehenşah-ı kader-kadr ü kaza-radur k'olur
Bâmına Hindu Zühâl dergahuna çâker güneş”
(Ahmed Paşa K.19/20)

(O kader kudretli, kaza tedbirli bir şahlar şahıdır. Zuhâl yıldızı sarayının damında bekçi, güneş ise sarayının kapısında bir bekçidir.)

Zuhâl yıldızının en üstte bulunması ile damında bekçi olması arasında ilişki kurulmuştur.

“İrmeye hergiz şu'â'-ı çeşmi kasr-ı kadrine
Bâm-ı Keyvân üstine çıksaydı şâh-ı ahterân”
(Azmizâde Hâleti K.12/22)

(Yıldızların şahı Zuhâl'in damı üstüne çıksaydı gözlerinin ışını itibar sarayına ulaşamazdı.)

Beyitlerde en çok geçen burç, hameldir. Genellikle ilkbaharın gelişi ile anılmıştır. Güneşin Hamel burcuna girmesiyle tabiatta meydana gelen değişiklikler çeşitli hayallerle ifade edilmiştir.

“Ol ki Nev-rûz-ı recâ lutfına vâ-beste idi
Olmadan sebze-i eflâk çerâ-gâh-ı Hamel”
(Azmizâde Hâleti, K.40/9)

(Feleklerin yeşilliği olmadan Hamel’in otağı ümit nevruzu lütfuna bağlı idi.)

“Güneş gökde hamel burcını teşrîf eyledi gûyâ
Mizâc-ı dehri kıldı mu‘tedil nev-rûz sultânı”
(Nev’î G.522/2)

(Sanki Güneş gökte Hamel burcunu şerefliendirdi. Nevruz sultanı Dünya’nın mizacını ılımlı kıldı.)

Sevr burcu isminin anlamından yola çıkılarak eski Türk edebiyatında kullanılmıştır. Ağır yükleri taşıması, kurbanla ilişkisi vb. açısından ele alınmıştır.

“Eger Keyvân ile Sevr’i sipihrûn bulsalar ruhsat
Kapusında olurlardı o şâhun kulu kurbânı”
(Azmizâde Hâleti, K.1/10)

(Gökyüzünün Zuhâl ile Sevr’i ruhsat bulsalar o şahın kapısında kul, kurban olurlardı.)

“N’olur hamel ki sevr dahi isdese çarhdan
Anun yolında olmaga kurbân bağışlaya”
(Ahmedî, K.69/14)

Cevzâ burcu, “burc-ı dü-peyker”, “Tev’eman”, “Zûcesedeyn” olarak da anılmıştır. Eski Türk edebiyatında bu burç; yükseklik, yücelik ve ulaşılmazlık bildirilen yerlerde anılmıştır. Özellikle sevgilinin makamı, ulaşılmaz görülerek Cevzâ burcu ile kullanılmasına vesile olmuştur.

“Zer nıtâkın eyliye gerdûn miyânından cüdâ
İtse Cevzâ’ hizmet-i hâk-i deründen ictinâb”
(Azmizâde Hâleti K.35/25)

(Cevzâ kalp toprağının hizmetinden uzaklaşsa altın kemer belinden ayrılır.)

“Atınun na‘lin felek anuñün itmiş tâc-ı ser

Tarf-ı zer bağladı cevzâ ana oldı cân-dâr”
(Ahmedî K. 25/38)

(Felek atının nalını onun için baş tacı etmiş. Altın bakış bağladı, Cevzâ ona muhafız oldu.)

Seretân burcunun yıldızı Kamer’dir. Bu bakımdan eski Türk edebiyatında yıldızı olan Kamer ile kullanılmıştır. Yukarıda belirttiğimi Kamer ile ilgili kullanımlar arasında Seretân burcuna da rastlanılmaktadır.

“Zülfi ruhına muttasıl oldukda nigârün
Benzer ana kim meh vara burc-ı seretana”
(Edirneli Nazmî G.5512/2)

(Nigârın saçı yanağına ulaşması ayın Seretân burcuna ulaşmasına benzer.)

Eski Türk edebiyatında nadir olarak görülen sevgilinin âşığın yanında olması durumu şairler tarafından Şems’in Esed burcunda olması ile ilişkilendirilmiştir (YILDIRIM, 2015, 348). Esed kelimesinin anlamından yola çıkılarak şiirlerde kullanımı da mevcuttur.

“Esed burcunda seyr eyler gazâle devr-i ‘adlünde
Gezer âhû hemîşe bîşesinde şîr-i garrânun”
(Azmizâde Hâleti K.30/13)

(Adaletin devrinde Esed burcunda ceylana seyr eyler. Ceylan hep beyaz aslanın ormanında gezer.)

“Oldı ol vahşî gazâlüm bana mihmân bu gice
Sanki esed burcına geldi meh-i tâbân bu gice”
(Edirneli Nazmî G.5932/1)

(O vahşi ceylan bu gece benim misafirim oldu. Sanki parlak ay bu gece Esed burcuna geldi.)

Sünbüle burcuna “burc-ı hûşe”, “hûşe-i çarh” ve “hûşe-i sipihr” de denilmektedir. Eski Türk edebiyatında şairler tarafından sevgilinin saçlarının şekli, rengi ve kokusu itibariyle sünbüle benzetilmiştir. Sünbül ile Sünbüle(başak burcu) arasında kelime oyunları yapılmıştır (YILDIRIM, 2015, 348). Sünbüle ve hûşenin anlamından yola çıkılarak tohum, dâne vb. kelimeleri ile kullanılmıştır.

“Dâne-i encüm ile Sünbüle hâkister olup
Korkarın kim tutuşa hırmên-i mâh-ı tâbân”
(Azmizâde Hâleti K.14/19)

(Korkarım ki yıldızların tohumu ile Sünbüle kül olup parlak ayın harmanında tutuşacak.)

Eski Türk edebiyatında Mîzân burcu, yıldızı olan Zühre'nin özellikleriyle birlikte kullanılmıştır. Ayrıca anlamından yola çıkılarak Yusuf peygamberin teraziye konup satılmasına telmih yapılır.

“Her kaçan binse salıncaga o şûh-ı ser-fîrâz
Burc-ı Mîzân içre gûyâ kevkeb-i rahşân olur”
(Azmizâde Hâletî G.187/5)

(Ne zaman başı yüksek olan o şuh salıncağa binse Mizan burcu içince parlak yıldız olur.)

Eski Türk edebiyatında sevgilinin saçı, yanağı ve gözü gibi yüz unsurları, sevgiliden hiç ayrılmamaları bakımından, beyitlerde Kamer ve Akrep burcuyla ilişkilendirilmiştir. Ayrıca Kamer'in Akrep burcundayken seferin uğursuz olduğuna inanılmıştır.

“Göricek didi müneccim ruh u çeşm ü zülfün
Burc-ı ‘akrebde kırân itdi meh ile Merrîh”
(Edirneli Nazmî G. 1221/2)

(Müneccim sevgilinin yanağını, gözlerini ve saçını göreceksin dedi. Ay ve Mars, Akrep burcunda birleşti.)

Eski Türk edebiyatında sevgilinin kaşı yaya benzetilmektedir. Kavs burcu da sevgilinin kaşı ile ilişkilendirilerek kullanılmıştır.

“Kemânın eylese pür ol hidîv-i kişver-gîr
Sanur gören ki gelür burc-ı Kavs'e mihr-i münîr”
(Azmizâde Hâletî K.17/1)

(Kaşların o ülkenin vezirini pür eylese gören Kavs burcuna nurlanmış Güneş gelir zanneder.)

“Kabzaya alsa kemânın hedef-i mihri felek
Kavs burcunda nişângâhına eyler takdim”
(Sünbülzâde Vehbî K.16/20)

(Kaşların Güneş hedefini kabzaya alsa felek Kavs burcunda nişangâhına takdim eder.)

Eski Türk edebiyatında delv burcu nadir olarak kullanılmıştır. Genellikle Delv burcu Şems ile kullanılmıştır. Nevizâde Atayî aşağıdaki beytinde, dönen feleğin kovanının yeryüzüne düştüğünü, buna rağmen dünya halkının neden hala ümitsiz olduğunu sorgulamaktadır.

“Niçün sebz eylemez halk ümîdin halk-ı dünyânun

Meger kim çarh-ı arza düşdi delvi çarh-ı gerdânun”
(Nevizâde Atayî E.37)

Hût burcu “burc-ı mâhî”, “hût-ı felek” ya da “kevkebetü’s-semekeyn” olarak da adlandırılmıştır. Hût burcu isminden yola çıkılarak beyitlerde derya, deniz, gemi gibi kelimelerle birlikte anılmıştır.

“Hurûş-ı mevc-i hüsnüñ burc-ı Hût'u eylemiş gark-âb
Ki mâh ol bahr-ı nâz u şîvede bir fûls-i mâhîdir”
(Sünbülzâde Vehbî G.80/4)

(Güzelliğin dalgasının coşkusu Hut burcunu suya batırmış. Ay o naz ve işve denizinde bir balık puludur.)

“Böyle kalursa olur huşk muhît-i gerdûn
Düşer elbette zemîn üstine Hût u Seretân”
(Azmizâde Hâletî K.14/20)

(Dünyanın çevresi böyle kalırsa kuru ve soğuk olur. Yeryüzüne elbette Hut ve Seretân düşer.)

Mecmau'l-Felekiyât'ta felek, yıldızlar ve burçlar dışında âyetler ve harflerle de fal bakılmıştır. Yıldızlar ve burçlarda olduğu gibi bu fal çeşitlerine de eski Türk edebiyatı beyitlerinde sıklıkla yer verilmiştir. Halk arasında Kur'ân falı veya Dânyâl falı olarak da bilinen ilm-i Tefe'ül, bir olayın veya gelişmenin, ileride ortaya çıkacak bazı durumlar hakkında işaretler taşıdığı düşüncesinden beslenmektedir. Tefe'ülde istifade edilen kitapların başında *Kur'ân* gelmektedir. Bazı *Kur'ân* falnâmeleri, harflerin yorumuna dayalı olarak hazırlanmıştır. Örneğin bulunan harf elif ise bunun karşılığı hayırlıdır; sevinç, rahatlık ve isteklere ulaşmayı ifade eder. *Kur'ân* açılıp sağ sayfada ilk karşılaşılan âyetin ilk harfinin *Kur'ân*'ın hangi âyetlerine delalet ettiği belirlenir. Nitekim tefe'ülde de bu âyetlerin anlamları esas alınır. Osmanlı şairleri de şiirlerinde zaman zaman bu tür tefe'üle dair uygulamalara yer vermişlerdir. Osmanlı şairleri tefe'ülde karşılaştıkları bazı sureler ve âyetlere dair de yorumlarda bulunmuşlardır.

“Cemâli mushafın feth eyledüm dest-i hayâlümle
Göründi râ-yı ebrû gâyet a'lâdur bugün fâlum”
(Azmizâde Hâleti G.54/4)

(Hayal elimle yüzün sayfalarını fethettim. Ebru ra'sı görüldü, bugün falım gâyet yücedir.)

Hâleti, bu beyitinde kitap falına işaret ederek sevgilinin güzelliğine övgüde bulunmaktadır. Sevgilinin yüzü kitaba benzetilerek teşbih yapılmıştır. Hâleti hayalinde bu sayfalarda dolaşmıştır. Açtığı sayfada ise râ harfi görünmüştür. Râ harfi *Kur'ân* alfabesinde on ikinci harftir ve ebced ile 200 sayısını işaret etmektedir. Ayrıca bu harf, 'Rebiü'l-Evvel' ayına işarettir. Râ harfi, sevgilinin kaşına benzetilerek teşbih yapılmıştır. Böylece falının kutlu olduğunu söylemektedir.

“Mushaf-ı sînemi açdukça elifdür görinen
Kûyına 'azm idemem bir niçe fâl eylemesem”
(Azmizâde Hâleti G.516/6)

(Mahallene ulaşmak için nasıl bir fal açsam? Göğsümün sayfaları açıldıkça elif görünür.)

Âşık, sevgilinin mahallesine ulaşmak istemektedir. Bu yolda nasıl bir fal açsa uğurlu olacağını sormaktadır. Hâleti, bu beyitte kendi göğsünü bir kitaba benzeterek teşbih yapar. Bu kitabın sayfalarını açıp da fal baktığında elif harfinin çıktığını görmüştür. Elif, düz bir çizgiden ibarettir ve noktasızdır. Kendinden önceki ya da sonraki harf ile birleşmez. Bu durumda elif, kesretten ayrılmış, kayıtsız ve hür olarak yorumlanabilir. Ayrıca yukarıdaki beyitte râ'nın ebruya benzetilmesi gibi elif de sevgilinin boyunu temsil etmektedir.

“Eyleseñ Mushaf-ı ruhsârûñ için fâl baña
Lâm-ı zülfûñ ola dil derdi için dâl baña”
(Nevizâde Atayî G.5/1)

(Bana yanağının sayfaları için fal eylesen zülfünün lâmı bana gönül derdi için dâl olur.)

Atâyî de yukarıdaki beyitlerde olduğu gibi sevgilinin yüzünü bir kitap ya da *Kur'ân* olarak düşünmektedir. Ruhsar mushafa benzetilerek teşbih yapılmıştır. Divan edebiyatın dal, sevgilinin saçı büklümleri dolayısıyla teşbih unsuru olarak kullanılır. Ayrıca âşık da iki büklüm olması bakımından dal harfine benzetilir.

“Tefe'ül etmiş idik şeb hayâl-i hattınla
Sevâd-ı âyet-i ve'l-leyl geldi fâlımıza”
(Nedîm Kıt'a 72/2)

(Hattının hayali ile gece tefe'ül etmiştik. Falımıza ve'l-leyl âyetinin yazısı geldi.)

Nedim, sevgilinin hattının hayalinin hatırında tutarak tefe'ül etmiştir. Yukarıda belirttiğimiz gibi bu beyitte de önce niyet tutulmuş, ardından tefe'ül açılmıştır. Tefe'üle *Kur'ân*'dan bakıldığı anlaşılmaktadır. Fal sonucunda Leyl Suresi gelmiştir.

“Virdi haber hûb-ı ter mushafa kıldım nazar
Yevme izin nâzırah geldi bu âye fâle”
(Nigârî G.596/ 2)

(O taze güzel haber verince *Kur’ân*’a baktım. Fala ‘Yevme izin nâzırah’ geldi.)

Nigârî *Kur’ân*’dan fal bakmıştır ve “(Bazı yüzler) o gün ışıl ışıl parlayacaktır” âyeti çıkmıştır. Anlaşıldığı üzere bu fal, son derece kutlu ve sevindirici bir faldır.

“Cemâlûn mushafını dil-berâ gördükçe bu
Bâkî Okur Ve’ş-şems yüzüne kaşuña sûre-i Nûnı”
(Bâkî G.538/5)

(Ey dilber! Bâkî senin yüzünün sayfalarını gördükçe yüzüne ve’ş-şems, kaşına Nûn Suresi’ni okur.)

Mecmau’l-Felekiyât’ta kullanılan bir fal çeşidi de remildir. Bu fal özellikle eserdeki minyatürlerin üzerinde kullanılmıştır. Remil, eski Doğu kültür ve edebiyat dünyasının yaygın bir falıdır. Kâğıt üzerine konulan noktalar ve yazılan yıldız adları ile ilgili bazı işlemlerden elde edilen sonuca göre yapılan yorumla, gelecekte haber verildiğine inanılırdı. Hz. İdris’in mucizesinin remil ilmi olduğu bilinmektedir.

“Didüm kim noktadır var ise ağzuñ
Ayıtdı Zâtî’yâ remmâl imişsin”
(Zâtî G.1146/5)

(Eğer ağzın varsa noktadır, dedim. Ey Zâtî! Remmal imişsin, dedi.)

Remil, noktalar ve çizgilere dayanan kum falıdır. Divan şiirinde sevgilinin ağzının mime ve noktaya benzetilmesi yaygın bir benzetme unsurudur. Zâtî, sevgilinin ağzını noktaya benzettğinde sevgili Zâtî’nin remmal olduğunu belirtmektedir. Zâtî’nin şairliği dışında remmal olduğu bilinmektedir. Ayrıca remilin noktalara dayanan bir fal olması bakımından ağız ile remil arasında ilişki kurulmuştur. Âşık için sevgilinin ağzından çıkacak her sözün onun geleceğini tayin etmesi bakımından sevgilinin ağzının fala benzetilmesi de doğaldır.

3.3. Mecmau’l-Felekiyât’ta Minyatür Kullanımı

Mecmau’l-Felekiyât’ta 9b, 11a, 12a, 13a, 14b, 15b, 16a, 17b, 18b, 19b, 20b, 21b, 22b, 23b, 24b, 25a, 26b, 28a, 29b, 30b, 31b, 32b, 34a, 35b, 36b, 38a, 39a, 40b, 41b, 43b-50a, 55b, 56b, 57a, 58b yapraklarında minyatürler bulunmaktadır. Bu minyatürler melekler, yıldızlar,

felekler ve burçların gösterimi hakkındadır. Minyatürler bölümünde bahsettiğimiz üzere *Mecmau'l-Felekiyât*'ta olduğu gibi bazı yıldıznâmelerde minyatür sanatından yararlanılmıştır. Osmanlı döneminden önce el-Sûfi'nin yazdığı *Suvâr el- Kevâkib el-Sâbita* isimli astronomi kitabı, 12.yüzyılda resimli olarak kopyalanmıştır. Bu eserde; yıldız ve burçlar insan, hayvan ve cansız cisimler ile sembolize edilerek yüzeysel, çizgi üslubu ile çizilmiştir. Aynî'nin *İkdu'l-cümân*'ı burçlar ve kâinatın yaratılışı hakkında çeşitli bilgiler içermektedir. Ayrıca bu eserin bazı nüshalarında minyatürler bulunmaktadır (UZUN, 1992, 425). Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 5179 numarası ile kayıtlı yıldıznâme de minyatürlüdür. Eserde harfler ile kura yöntemiyle fal bakılmaktadır. *Kitâb-ı Ravzatü'l-Müneccim* adlı eserde burçlarla ilgili minyatürlere rastlanılmaktadır. Burçlardaki insanların giyim tarzı Orta Asya özelliklerini taşımaktadır. *Falnâme-yi Cafer Sadık* adlı eserde de burçların minyatürleri bulunmaktadır.

4. BÖLÜM: METİN VE ÇEVİRİ YAZIDA TAKİP EDİLEN USUL

4.1. Mecmau'l-Felekiyât ve Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân'ın Nüsha Tavsifi, Tıpkıbasım ve Çeviri Yazılı Metni

Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân ve Mecmau'l-Felekiyât'ın bilinen tek nüshası, Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesinde 05 Ba 1883/1 arşiv numarası ile *Mecmau'l-Felekiyât* ve 05 Ba 1883/2 arşiv numarası ile *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân* olarak kayıtlıdır. Bu nüshanın özellikleri şu şekildedir:

Ölçü : 215x152-169x101 mm

Cilt : Siyah meşin, şemşeli, zencirekli

Varak Sayısı : 62

Satır Sayısı : 16

Sütun Sayısı : 1

Cetvel : Yaldızlı.

Yazı : Nesih.

Kâğıt : Salkım taç filigranlı

Mürekkep Rengi : Siyah, söz başları kırmızı mürekkepli

İstinsah Tarihi : 19 Muharrem 1215

Müstensihi : -

İstinsah Kaydı : -

Baş : hazā kitāb-ı kenz-i maqtûm-ı hayâl-i cihân

Son : her ne kim gördüm ise anı yazdum bu kitāba zirā anuñ yüzünü gören nice tâkať getürsin kim añladamaz işde böyle bir kitābda söyler de cān kırtarur kimse sırrını añlayamaz böylece örtülü gider

4.2. Çeviri Yazıda Takip Edilen Usul

1. Metnin yazma nüshadaki varak numarası köşeli parantez içinde “[]” gösterilmiştir.
2. Metindeki genellikle mürekkep dağılmasına bağlı olan bozulmalar ve eksiklikler mümkün olduğunca doğru şekilde okunmaya ve düzeltilmeye çalışılmıştır.

3. Metinde yan yana iki kere yazılan kelimeler bir kere yazılmış ve bunlar dipnotta belirtilmiştir.
4. 19. yüzyıl Osmanlı Türkçesine imlasına uyulmasının yanı sıra şairin imla özellikleri de dikkate alınmıştır.
5. Harekelendirme yapılan yerlerde hareketler dikkate alınarak çeviri yazıya aktarılmıştır.
6. “2.3.Eserin Dil ve İmla Hususiyetleri” bölümünde belirtilen yazım yanlışları düzeltilerek çeviri yazıya aktarılmıştır. Transkripsiyonlu çeviri yazıda kelimelerin doğru kullanımları gösterilmiş, düzeltmeler tezimizin inceleme bölümünde (2.3.Eserin Dil ve İmla Hususiyetleri) verilmiştir.
7. Eserin tahrip olması sebebiyle okunamayan bölümler “[...]” ifadesi ile belirtilmiştir.
8. Okunamayan yerlerin Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eski yazısı resim şeklinde verilmiştir.
9. Yazı fontu olarak Gentium Plus kullanılmıştır.
10. Metinde çemberler içerisinde verilen ifadeler çeviri yazıda tablolar içerisinde gösterilmiştir.
11. Çember içerisinde yer verilen ifadelerden sağ tarafta olanlar, Arapça tılsımlar içermektedir. Tılsımlar, anlamlı bir cümle oluşturmadığı için, çeviri yazıya aktarılmamıştır. Bu ifadelerin Osmanlı Türkçesiyle yazılmış hâli resim olarak verilmiştir.
11. Metinde yer alan âyet ve hadislerin günümüz Türkçesine aktarımı dipnotta yapılmıştır.
12. Metne tarafımızdan yapılan ilaveler köşeli parantez “[]” içinde gösterilmiştir.
13. Metinde yer alan tablo ve şekillerin bölümlerine numaralar ve harfler verilerek çeviri yazıya aktarılmıştır.
14. Metinde yer alan yıldız şekilleri, tılsımlar, muskalar vb. aynı şekilde korunarak çeviri yazıya aktarılmıştır.
15. Metinde yan yana yazılan menzil, harf, âyet, yıldız, esmâ ve burçlar daha kolay anlaşılması için “enter” yapılarak verilmiştir.
16. Daha kolay anlaşılması için satır numaraları, parantez içerisinde belirtilmiştir.
17. Çalışmamızda tıpkıbasım yer almış olup metin ve transkripsiyonlu çevirisi yan yana verilmiştir.
18. Çeviri yazıda cümle başında ve özel isimlerde büyük harf kullanılmamış; noktalama işaretlerine yer verilmemiştir.

SONUÇ

Çalışmamızın konusu olan *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân* ve *Mecmau'l-Felekiyât* adlı eserlere ait tek nüsha Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesinde 05 Ba 1883/1 arşiv numarası ile *Mecmau'l-Felekiyât* ve 05 Ba 1883/2 arşiv numarası ile *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân* olarak kayıtlıdır. Eser boyunca '*Mecmau'l-Felekiyât*' tamlaması anılmamıştır. Fakat çalışmamızda 1b olarak numaralandırdığımız bölümde "Hazâ Kitâb-ı Kenz-i Maqtûm-ı Hayâl-i Cihân" ibaresi bulunmaktadır. Nüshada 1b'den başlayarak 9b'ye kadar olan sayfalar eserin sonunda verilmiştir. Ancak 1b-9b'nin muhtevasına bakıldığında eserin baş kısmında yer alması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple çeviri yazımızda bu bölümleri eserin başına aldık. İki eser, konu açısından bütünlük sağlamaktadır. Bu sebeple ikisini tek eser şeklinde değerlendirmek daha doğru olacaktır.

Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân'ın başında [1a], 1151(m.1738-39) ibaresi yer almaktadır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ın sonunda ise [62a] 19 Muharrem 1215(m. 12 Haziran 1800) tarihine yer verilmiştir. Eserin yazı türünün nesih olması; cildinin siyah meşin, şemşeli, zencirekli olması ve yazma eserde minyatür kullanılması açısından eserin 19. yüzyıldan önce yazıldığı görüşü doğmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi zarf-fiil eki -UbAn ile -U eklerinin kullanılması, gelecek zaman eki olarak -AcAk ekinin yanı sıra -IsAr ekinin kullanılması, yön gösterme ekinin -ArU olarak kullanılması ve ay- ile eyit- fiillerinin kullanımı da eserin 19. yüzyıldan önce yazıldığı görüşünü desteklemektedir. Bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda eserde yer alan tarihin, istinsah tarihi olabileceği düşünülmektedir.

Eserde Şeyh Seyyid Siyâhî'nin adı on yedi kere anılmıştır. İncelememiz sonucunda Şeyh Seyyid Siyâhî hakkında henüz bilgi bulunamamıştır. Eserinden yola çıkarak elde edilen veriler bulunmaktadır. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta üç eserinden bahseder. Bunlar tasavvuf ve felekler ile burçlar hakkındaki eserleri ile divanıdır. Çalışmamız sonucunda, tasavvuf hakkındaki eserinin 1b ve 9b aralığında yer alan ve *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihan* olarak adlandırılan eseri olduğu görüşüdeyiz. Felekler hakkındaki eseri ise 9b ve 62a aralığında yer alan ve Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi tarafından *Mecmau'l-Felekiyât* olarak adlandırılan eserdir. İki eser, konu açısından bütünlük sağlamaktadır. *Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihan*, eserin giriş bölümü mahiyetindedir. *Mecmau'l-Felekiyât* ise konunun işlendiği ve örneklendirildiği bölümdür. Bu sebeple çalışmamız içinde eserin ismini *Mecmau'l-Felekiyât* olarak andık.

Astroloji ve astronomi daha önceden de belirttiğimiz gibi her uygarlığın tarihinde kullanılmıştır. İnsanlar gökyüzü hareketlerini yorumlayarak geleceği tayin etmek istemişlerdir. Osmanlı Devleti'nde de kullanılan bu uygulama eski Türk edebiyatına yansımıştır. Ay menzilleri, yıldızların konumları ve burçlar ile geleceği tayin etmeye çalışan bu eserler, yıldızname olarak adlandırılmıştır. Çalışmamızda ele aldığımız *Mecmau'l-Felekiyât*, eski Türk edebiyatında yıldızname örneklerinden bir tanesidir ve astroloji ile astronomi terimlerine yer vermesi bakımından oldukça kıymetlidir. Ayrıca eserde astroloji ve astronomi öğeleri bulunmasının yanı sıra remil, ilm-i enva' ve cifir gibi fal türleri de yer almaktadır. Belirli tarihler arasında belirli şehir, ülke ve bölgelerde gerçekleşecek olan olaylar verilmiştir. Her bölümde ayın hangi menzilde olduğu ve bu menzilin çeşitli özelliklerine yer verilmiştir. Bölümlerin her birine bir âyet, esmâ-ı hüsnâ ve harf atfedilmiştir. Belirli tarih aralıkları belirtildikten sonra yer isimleri anılarak buralarda gerçekleşecek olan doğa olayları, kıtlık ve bolluk, hastalıklar vb. sıralanmıştır. Bu olaylar, edebî sanatlardan yararlanmaksızın doğrudan ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtmiş olduğumuz unsurlar eser boyunca şekiller ve minyatürler ile desteklenmiştir. Çeviri yazısını ve incelemesini yapmış olduğumuz eser, astrolojik yazma eserlerde minyatür kullanımının kısıtlı örneklerindedir. Eserde yer alan minyatürlerin içeriği ve müellifin Şeyh Seyyid Siyâhî Mehmet olarak kaydedilmesi, cinler ve gizli ilimler hakkındaki minyatürleri ile tanınan Mehmet Siyah Kalem'i akla getirmektedir. Mehmet Siyah Kalem hakkında kesin ve yeterli bilginin bulunmaması bakımından Mehmet Siyah Kalem ile Şeyh Seyyid Siyâhî Mehmet arasında net olarak bir ilgi bulunamamıştır.

Tek nüsha olan eser, mensur olarak kaleme alınmıştır. Eserde bir gazel bulunmaktadır. Atasözleri ve deyimlere yer verilerek anlatıma hareket kazandırılmıştır. Eser boyunca secilere rastlanılmaktadır. Kullanılan seciler eserin edebî yönünü vurgulamaktadır. Eserin her bölümünde âyetlere yer verilmiştir. Aynı ifadeler eser boyunca tekrar edilmiştir. Kimi zaman bir ifadenin farklı dillerdeki karşılıkları kullanılmıştır. Söz gelimi Esed burcunun yıldızından bahsedilirken “Şems” kelimesini kullanılmış, ancak güneş tutulmasından bahsedilirken “gün tutulması” ifadesi yer almıştır. Şeyh Seyyid Siyâhî'nin edebî üslubunu gösteren bölüm giriş kısmı olarak değerlendirilen bölümdür. Bu bölümde yaratılış mitolojik bir bakışla ele alınmıştır. Eserde astroloji ve astronomi ile ilgili terimler dikkat çekmektedir. Bahsedilen kavramların eski Türk edebiyatında da yer aldığı belirtilmiştir. *Mecmau'l-Felekiyât*'ta astroloji ve astronomiye dair kavramlar benzetme unsuru olarak değil, gökyüzüne ait terimler olarak yer almaktadır. Ay

menzillerinin derecesinin verilmesi eserin astronomiye dair tarafını desteklemektedir. Menziller ve yıldızların konumlarının yorumlanması ise eserin astroloji tarafını vurgulamaktadır.

Çalışmamızda eserin bütün unsurlarından konu başlıkları hâlinde söz edilmiştir. Metinde yer alan yazım yanlışları ve yazmanın tahrip olması sebebiyle çeviri yazıya aktarımda güçlüklerle karşılaşmıştır. Eserin şekilsel özellikleri, muhtevası ve dil unsurları hakkında en doğru bilgiye ulaşılmaya çalışılmıştır. Eserden elde edilen çeşitli bilgiler tablolar hâlinde verilmiştir.

Tezimizde *Mecmau'l-Felekiyât ve Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i Cihân*'ın tıpkıbasımı ve çeviri yazılı metni yer almıştır. Tezin son bölümünde astroloji ile astronomi terimleri, yer, hastalık ve melek isimlerinin dizini verilmiştir. Daha önceden bilinmeyen bu eser, çalışmamız neticesinde Türk edebiyatı tarihine kazandırılmıştır.

KAYNAKÇA

- AHMET CEVDET PAŞA (1893). *Tarih-i Cevdet c. v.* İstanbul: Dersaadet II. Baskı, s.26.
- AĞBAL D. (2012). Kur'ân'da Burçlar Mahiyeti ve İnsana Etkisi Bağlamında. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Sayı 38*, s. 249-276
- AKDOĞAN Y. (2017). Ahmedî Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10591,ahmedidivaniyasarakdoganpdf.pdf?0>
- ALTUNDAĞ M., M. Z. Duran (1998) “Hurûf-ı Mukattaa” Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. c.18*, s. 401-408
- ARSLAN A. T. (1995). “Elif Maddesi”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c.11*, s. 35-36
- ARSLAN T. Y. (2015). *On Altıncı Yüzyıl Osmanlı Astronomisi ve Memluk Etkisi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilim Tarihi Anabilim Dalı Doktora Tezi
- AYDEMİR A. (2015). Divanü Lûgati't-Türk'te Astronomiye Dair Sözcükler. *International Journal of Language Academy 3/1*, s. 169/198
- AYDIN A. (2009). “Simyâ” Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c. 37*, s. 218-220
- AYDIN H. (2011). Kozmolojik Temelleri Işığında İhvân es-Safâ'da Astroloji ve Astrolojini Meşruluğu Sorunu. *Kelam Araştırmaları 9:1*, s. 179-198
- AYDÜZ S. (1995). Osmanlı Devleti'nde Müneccimbaşılık. *Osmanlı Bilim Araştırmaları*. (ed. Feza Günergun). İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları
- AZİZ MAHMUT HÜDAÎ (1997). *Hulâsatü'l-Beyân, Âlemin ve Hz.Muhammed'in Yaratılışı* (çev: Kerim Kara, Mustafa Özdemir). İstanbul: İnsan Yayınları
- BİLGİN A. (2017). Nigârî Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55757,nigari-divanipdf.pdf?0>
- BOZCA M. (2008). *Eski Doğu ve Batı Kavimlerinde Felsefi Düşünce (Sümer, Babil, Asur, Hurri, Hitit, Grek)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Eskiçağ Tarihi Bölümü Yüksek Lisans Tezi
- BROWN R. (1898). *Semitic Influence in Hellenic Mythology*. London, s. 180
- BOZHÖYÜK M. E. (1998). “Hurûf” Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c.18*, s. 397-401

- BÜKE H. (2016). Firdevsî-i Rumî'nin Kayıp Eseri: Tâli'-i Mevlûd veya Tâli'-i Mevlûd-i Kebir (Bir Yıldızname ve 12 Hayvanlı Türk Takvimi). *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi Yıl:4, Sayı:8*, s. 66-74
- ÇELEBİ İ. (2006). "Muska (Kelam)" Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim adresi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/muska#2-kelam>
- ÇELEBİ İ. (2013). "Yıldızname" Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c. 43, s. 545-547.
- ÇELEBİ M. (1995). "Enva'" Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c.11 ,s. 257-258
- ÇELİK D. (1994). *Astroloji El Kitabı*. İstanbul: Star Yaprak Yayıncılık
- ÇETİN A., Y. Ş. Yavuz (1991). "Âyet" Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c.4, s. 242-244
- DAYIOĞLU S. (2010). *İstanbul Muvakkithaneleri*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları
- DELL C. (2016). *Okült Cadılık ve Büyü Resimli Tarih*. (Çev: Begüm Kovulmaz- Şeyda Öztürk). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- DEMİRCİ K. (1992). "Burç" Maddesi (İslam Öncesi). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c. 6, s. 421-422.
- DENİZ S. (1992). *16.Yüzyıl Bazı Divân Şairlerinin Türkçe Divanlarında Kozmik Unsurlar*. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi
- DİZER M. (1991). "Ay" Maddesi (Astronomi). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* c.8, s.183-186
- DOĞAN M. N. (2017). Avnî Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10595,avnfatihdivanimuhammednurdogan.pdf.pdf?0>
- DÖLEN E. (2002). Kimya Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* c.26, s. 26-30
- DUVARCI A. (1993). *Türkiye'de Falcılık Geleneği ile Bu Konuda İki Eser: "Risâle-i Falname li Ca'fer-i Sâdik" ve "Tefe'ülnâme."*. Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.
- EFLATUN M. (2017). *Klasik Türk Edebiyatında Yaratılış ve Kıyamet*. Ankara: Sonçağ Yayıncılık
- ERBAŞ A. (2004). "Melek" Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c.29, s. 37-39

- ERCİYES O. (2010). 15. yy. Astroloji Eseri Kitâbu Esrârî'n-Nücûm ve Havvâs'ın Türk Bilim Dili ve Astroloji -Kronoloji Terimleri Açısından Önemi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 1, s. 45-58
- ERDEMİR A. D. (1989). "Ahlât-ı Erbaa" Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c.2, s. 24
- ERSOYLU İ. H. (1997). Fal, Fal-nâme ve Bir Çiçek Falı Der Aksâm-ı Ezhâr. *Türkiyat Mecmuası c. 20*, s. 195-254
- ERSOYLU İ. H. (2013). Cem Sultan'ın Türkçe Divanı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- ERZURUMLU İBRAHİM HAKKI (1999). *Mârifetnâme* (çev: Faruk Meyan). İstanbul: Bedir Yayınevi
- ESİN E. (2001). *Türk Kozmolojisine Giriş*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi
- EYUBOĞLU İ. Z. (2014). *Cinci Büyüleri ve Yıldızname*. İstanbul: Derin Yayınları
- FEHD T. (2000). "İlm-i Ahkâm-i Nücûm" Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c.22, s. 124-126.
- FEHD T. (2000). "İlm-i Felek" Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c.22, s. 126-129.
- GAZÂLÎ (1979). *Kimya-yı Saâdet* (Çev: A. Faruk Meyan) İstanbul: Bedir Yayınevi, İstanbul, s. 42-45.
- GAZÂLÎ (2008). *İhyâ'u Ulûmi'd-Dîn c. I* (Çev: Sıtkı Güllü) İstanbul: Huzur Yayınevi, s. 33-34
- GÜNDÜZ A. (2002). *Mezopotamya ve Eski Mısır*. İstanbul: Büke Yayınları
- İHSANOĞLU E. (1997) (ed. ve haz.). *Osmanlı Astronomi Literatürü Tarihi (OALT) c.1*. İstanbul
- İHSANOĞLU E. (2003). *Osmanlılar ve Bilim*. İstanbul: Nesil Yayınları
- İLHAN B. (2004). *Astroloji Dersleri*. İstanbul: İlhan Yayınevi
- İLOĞLU M. (2013). *Gizli İlimler Hazinesi c.1*. İstanbul: Seda Yayınları
- KABADAYI O. (2007). *Eski Türkçe Gök Bilimi (Astronomi) Terimleri*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
- KARAKÖSE S. (2017). Nev'îzâde Atâyî Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55734,nevi-zade-atayi-divanipdf.pdf?0>
- KAVRUK H. (2017). Şeyhülislam Yahyâ Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi:

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>

KAYA B. A. (2017). Azmizâde Hâletî Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim Adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56159,azmizade-haleti-divanipdf.pdf?0>

KILIÇ F. (2017). Âşık Çelebi Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55975,asik-celebi-divanipdf.pdf?0>

KOCATÜRK S. (haz.) (2000). *Gülşehrî ve Felek-nâme*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları

KUR'ÂN-I KERÎM. Diyanet İşleri Başkanlığı. Erişim adresi: <http://kuran.diyamet.gov.tr/mushaf>

KURTOĞLU O. (2017). Zâtî Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56164,zati-divanipdf.pdf?0>

KUTLUER İ. (1992). “Burç” Maddesi (İslam Literatüründe Burç). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c. 6, s. 422-424.

KUTLUER İ. (1995). “Felek” Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedi*. c. 12, s. 306-307.

KÜÇÜK S. (2017) Bâkî Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>

MAÇİT M. (2017). Nedim Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0>

MESUDÎ (2004). *Murûc ez-Zeheb (Altın Bozkırlar)* (çeviren: D. A. Batur). İstanbul: Selenge Yayınları, s. 251-254

MUHYİDDİN İBN ARÂBÎ (1984). *Dürri Meknun (İnci Dizileri)* (ter: Şevket Gürel). İstanbul: Esmâ Yayınları

MUHYİDDİN İBN ARÂBÎ (2018) *Harflerin İlmi El-Fütûhâtü'l-Mekkiyye 1., 2. Ve 26.Bablar* (çev: Mahmut Kanık). İstanbul: İnsan Yayınları

MUHYİDDİN İBN ARÂBÎ (Tarihsiz). *İlm-i Cifir Şerhi ve Havası* (çev: Mustafa Varlı). İstanbul: Esmâ Yayınları

OATES J. (2004). *Babil* (çev. Fatma Çizmeli). İstanbul: Arkadaş Yayınları

OKÇUN. (2017). Şeyh Gâlib Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10654,metinpdf.pdf?0>

ONAY A. T. (2013). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü: Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı* (hazırlayan: Cemal Kurnaz). Ankara: Kurgan Edebiyat

- ÖZERVARLI M. Sait (2004). “İslam Literatüründe Melek” Maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. c. 29, s. 40-42*
- RONAN C. A. (2005). *Bilim Tarihi*. Ankara: Tübitak Yayınları, s. 81–82.
- PALA İ. (2013). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları
- SARI M. A. (2001) “Kâf” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. c.24, s.142*
- SAYILI A. (1991). *Mısırlılarda ve Mezopotamyalılarda Matematik, Astronomi ve Tıp*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ŞEKER E. (2015). *15.Yüzyıl Divanlarında Kozmik Unsular*. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
- ŞENTÜRK A. A. (1994). Osmanlı Edebiyatında Felekler, Seyyare ve Sâbiteler (Burçlar). *Türk Dünyası Araştırmaları Sayı 132 nr. 90, s. 199*
- SEZER S. (1998). *Osmanlı'da Fal ve Falnameler*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- SEZGİN F. (2007). Astronomi. *İslam'da Bilim ve Teknik c.II*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.
- SUVEREN G. (2001). *Çin Fali*. Bursa: Alfa/Aktüel Kitabevi
- TÂCÎZÂDE CAFER ÇELEBİ (1915). *Mahrûse-i İstanbul Fethnâmesi*. İstanbul: Ahmed İhsan ve Şürekâsı, s.10.
- UZUN M. (1992) “Burç” Maddesi (Edebiyatta Burç). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. c. 6, s. 424-426*.
- TANYERİ M. A., M. TULUM (1997). Nev'î Divanı. İstanbul: İ.Ü.E.F. Yayınları
- TARLAN A. N. (1992). Ahmet Paşa Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları
- TARLAN A. N. (1992). Necâtî Bey Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları
- TEZ Z. (2011). *Gizli Bilimlerin Serüveni*. İstanbul: Hayykitap
- TOPALOĞLU B. (1993) “Câmi” Maddesi *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c.7, s. 93-34*
- TOPALOĞLU B. (1995) “Esmâ-i Hüsnâ” Maddesi *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c.11, s. 404-418*
- TOPALOĞLU B. (1997) “Hasîb” Maddesi *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c.16, s. 380-381*
- TÖKEL D. A. (2000). *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar Şahıslar Mitolojisi*. Ankara: Akçağ Yayınları

- TÜRK DİL KURUMU (2012). *Yazım Kılavuzu*. (Haz. Akalın Ş. H.). (Yirmi yedinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- UNAT Y. (2000). Eski Astronomi Metinlerinde Karşılaşılan Astronomi Terimlerine İlişkin Bir Sözlük Denemesi. *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi OTAM c.11 Sayı 11*, s. 633-696
- UZUN M. (1994). “Ebced” Maddesi *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c.10*, s. 68-70
- UZUN M. (1995). “Elif (edebiyat)” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c.11*, s. 36-37
- ÜNVER İ. (2008). Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3*
- ÜST S. (2017). Edirneli Nazmî Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/57766,edirneli-nazmi-divanipdf.pdf?0>
- YAZICIOĞLU M. (2018). *Muhammediye* (hazırlayan: Âmil Çelebioğlu). İstanbul: Dergâh Yayınları
- YAZIR M. H. (2012). *Hak Dini Kur'an Dili*. İstanbul: Azim Dağıtım
- YENİKALE A. (2017). Sünbülzâde Vehbî Divanı. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı e.Kitap Divanlar*. Erişim adresi: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56212,sunbulzade-vehbi-divanipdf.pdf?0>
- YILDIRIM N. (2008). *Fars Mitolojisi Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi
- YONAR G. (2016). *Yaratılış Mitolojileri*. İstanbul: Ötüken Yayınları
- YURDANUR M. (1993). “Cefr” Maddesi *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi c.7*, s. 215-218

EKLER

[1a]

		4	6	2	4	7	3	5	1		
Cemāziye'l- āḥir 1	Cemāziye'l- evvel 6	Rebī'ü'l-āḥir 5		Rebī'ü'l- evvel 3		Māh-1 Şafer 2		Māh-1 Muḥarrem 7			
Zi'l-ḥicce 3	Zi'l-ka'de 2	Māh-1 Şevvāl 7		Māh-1 Ramazān 5		Māh-1 Şa'bān 4		Māh-1 Receb 2			
Düşenbe 2	Seşenbe 3	Çehārşenbe 4		Bencşenbe 5		Cum'a 6		Şenbe 7			
		8	9	10	11	12	13	14			

1151

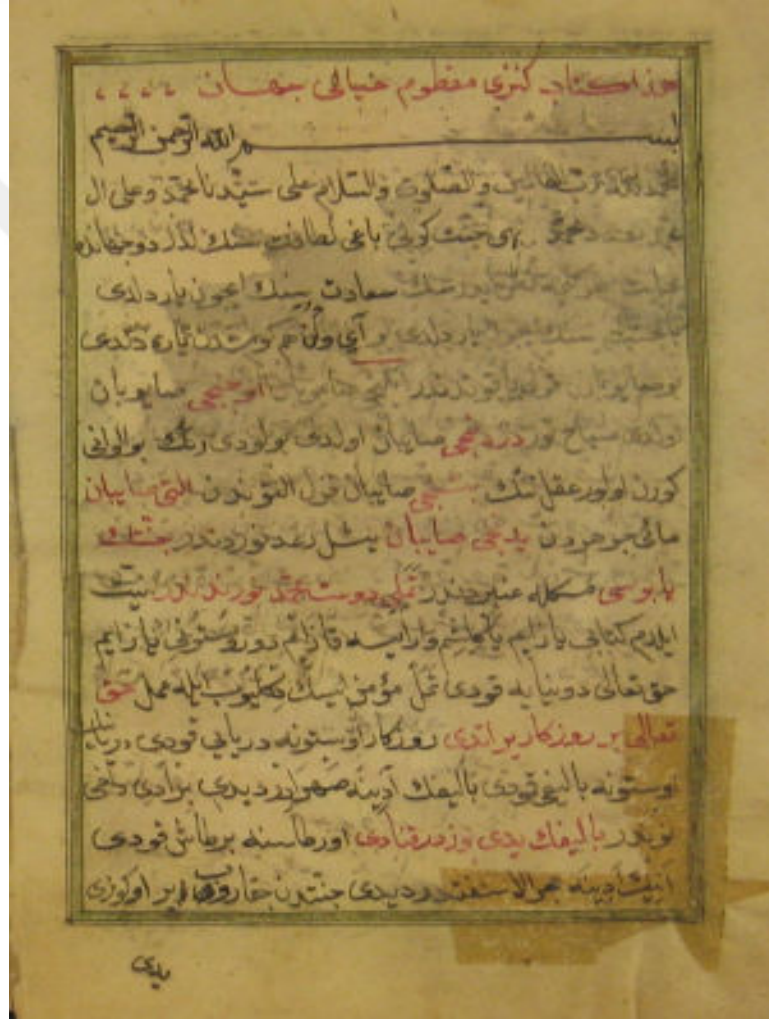
[1b]

۶۶۶

(1)hazā kitāb-ı kenz-i maḳṭūm-ı ḥayāl-i cihān

(2)bismi'l-lahi'r-raḥmāni'r-raḥīm

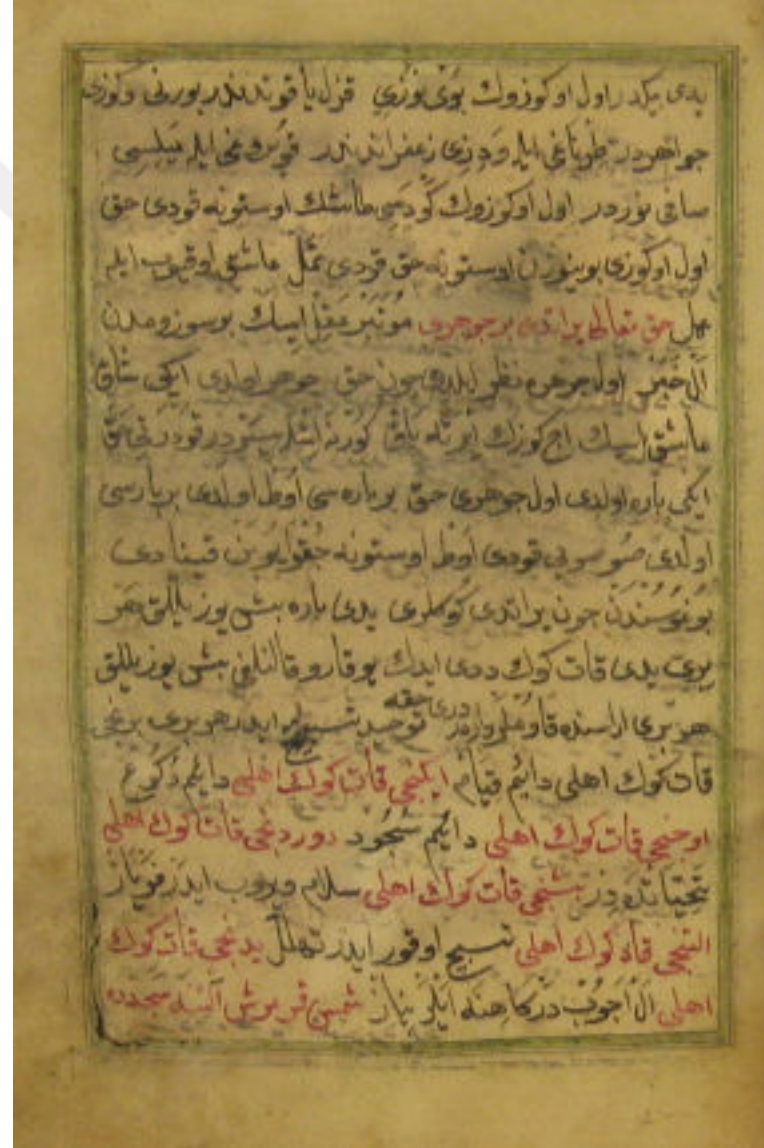
(3)el-ḥamdüli'llāhi rabbi'l-'ālemin ve's-şalātu ve's-sellām 'alā seyyidina muḥammed ve 'alā āli (4)muḥammed¹⁶ bi-'aded-i muḥammed behey yā cennet güli bağ-ı leṭāfet senüñledür dü cihānda (5)maḥabbet her kime nazar éderseñ sa'ādet senüñ için yaradıldı (6)bāğ [u] cennet senüñ için yaradıldı bu ay u ān ham gümüşden yaradıldı (7)bu sāyebān kıızıl yāḳūtdandur ikinci sāyebān üçüncü sāyebān (8)oldı siyāḥ nūr dördüncü sāyebān oldı buludī-reng bu elvānı (9)gören olur 'aḳl-ı teng beşinci sāyebān kıızıl altundan altı sāyebān (10)mā'ī cevherden yedinci sāyebān yeşil ra'd nūrındandur cennetüñ (11)yapısı miskle 'anberdendür temeli dost muḥammed nūrındandur niyet (12)eyledim kitābı yazayım yañlışım var ise ḳazayım dürüstünü yazayım (13)Ḥaḳḳ Te'ālā dünyāya ḳodı temel mü'min iseñ diñleyüp eyle 'amel Ḥaḳḳ (14)Te'ālā bir rüzgār yaratdu rüzgār üstüne deryāyı ḳodı deryānuñ (15)üstüne balığı ḳodı balıḡuñ adına şahrādur dedi bir adı daḡı (16)(nündur balıḡuñ yedi yüzdür kanadı ortasına bir ṭaş ḳodı (17)anuñ adına ḥacerü'l-esvedür dedi cennetden çıkarup bir öküzi

¹⁶ "Ālemlerin rabbi olan Allah'a hamdolsun, salat ve selam olsun. Muhammed ve Muhammed'in ümmetine selam olsun."

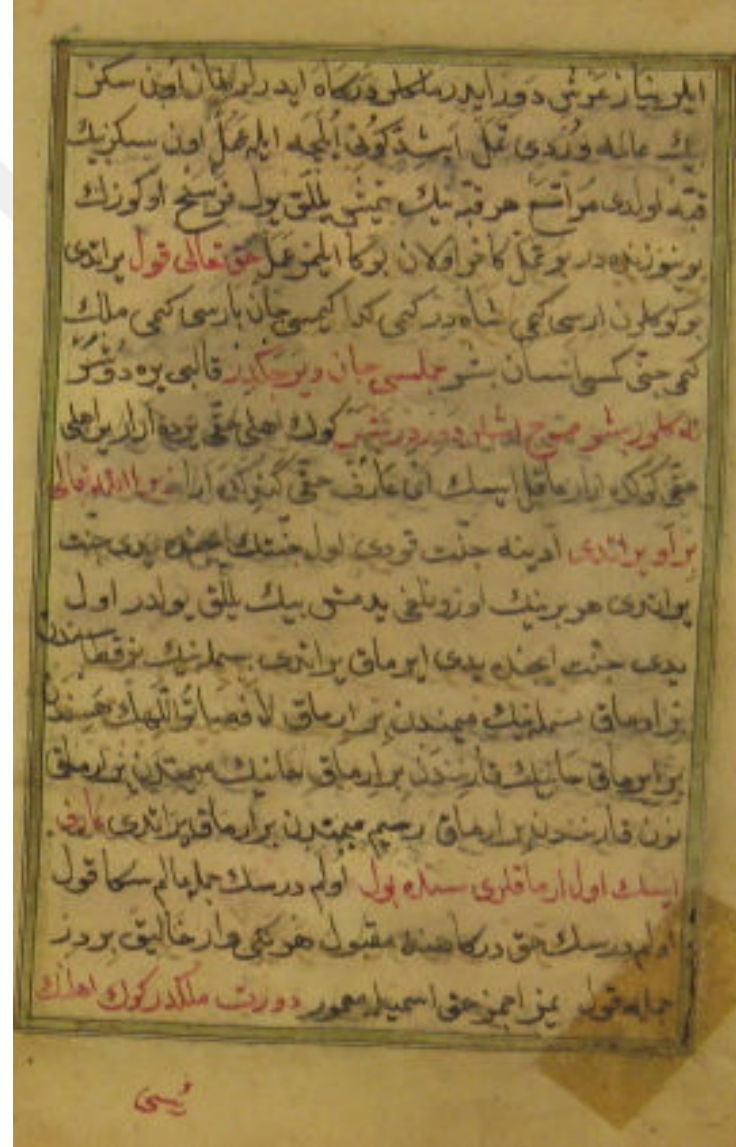
[2a]

(1)yedi biñdür ol öküzün boynuzı kıvıl yākūtdandur burnı ve gözi
(2)cevāhirdür tırnağı ile dizi za'ferāndur kıyruğı ile yelesi (3)şāfi nūrdur
ol öküzün gövdesi taşuñ üstüne kōdı Hāḫḫ (4)ol öküzü boynuzun üstüne
Hāḫḫ kōdı temel 'āşık okuyup eyle 'amel (5)Hāḫḫ Te'ālā yaratdı bir cevher-
i mu'teber 'aql anuñ bu sözümden (6)al haber ol cevhere nazar eyledi çün
Hāḫḫ cevher oldı iki şāk (7)'āşık iseñ aç gözün 'ibrete bak gör ne işlemişdür
kudret-i Hāḫḫ (8)iki pāre oldı ol cevher-i Hāḫḫ bir pāresi oḡ oldı bir pāresi
(9)oldı şu şuyı kōdı oḡ üstüne çıkarayuben kaynadı (10)buğusundan çün
yaratdı gökleri yedi pāre beş yüz yıllık her (11)biri yedi kat gök dedi idik
yuḡaru ḫalınlığı beş yüz yıllık her biri birinci (12)kaḫ gök ehli dā'im kıyām
ikinci kat gök ehli dā'im rükū' (13)üçüncü kat gök ehli dā'im sücūd
dördüncü kat gök ehli (14)taḫıyyātdadur beşinci kat gök ehli selām vērüp
eder feryād (15)altıncı kat gök ehli tesbīḫ oḫur eder tehellül yedinci kat
gök (16)ehli el açup dergāhına eyler niyāz şems [ü] ḫamer 'arş altına
secdede

[2b]

(1)eyler niyāz ‘arş devr éder melekler dergāh éderler [külli men aleyhā] fān on sekiz (2)biñ ‘āleme vurdı temel işiddüğünü öylece eyle ‘amel on sekiz biñ (3)kubbe oldı murassa‘ her kubbenüñ yetmiş yıllık yol fersah öküzüñ (4)boynuzundadır bu temel kāfir olan buña eylemez ‘amel Hakk Te‘ālā kul yaratdı (5)bu göklerin irisi kimi şahdur kimi gedā kimisi cān pāresi kimi melek (6)kimi cinnī kimi insān u beşer cümlesi cān vérecekdür qalbi yere düşer (7)ne gelür beşer suç işler durur beşer gök ehli (8)Hakkı yerde arar yer ehli Hakkı gökde arar ‘ākil iseñ ey ‘ārif Hakkı kendüñde ara zīrā Allah Te‘ālā (9)bir ev yaratdı adına cennet qodı ol cennetüñ içinde yedi cennet (10)yaratdı her birinüñ uzunluğı yedmiş biñ yıllık yoldır ol (11)yedi cennet içinde yedi ırmağ yaratdı besmelenüñ noqtasından (12)bir ırmağ besmelenüñ mīminden bir ırmağ lāfzātu’l-lahuñ hesinden (13)bir ırmağ hānuñ qarnından bir ırmağ hānuñ mīmnden bir ırmağ (14)nūn qarnından bir ırmağ raḥīm mīminden bir ırmağ yaratdı ‘ārif (15)iseñ ol ırmaqları sen de bul olam derseñ cümle ‘ālem saña kul (16)olam derseñ Hakk dergāhına maqbūl her ne ki var ḥālik birdür (17)cümle kul yemez içmez Hakk ismiyle me‘mūr dört melekdür gök ehlinüñ

[3a]

(1)re'isi nice kere yüz biñ melek hükmi geçer her birisi yedi gökdür (2)her birinüñ yetmiş biñ re'isi maqbül-ı Hudādur anuñ her birisi (3)şems [ü] kamer mağrib [ü] maşriq re'is-i kâdir degül hüküm eyleye hiç birisi (4)zîrâ niyâz qalmaz yaşı kuruşu bu sözüm altun kalem ile yazmış (5)yazan gâfil olmaya kendi düşer ğayriye kuyu kazan dost muhammed (6)cân ârzûlar sizleri 'isâ gibi ihyâ êtdün cân sözleri (7)ey hâlik-i kevn [ü] mekân-ı bî-nazîr yokdur senüñ ne müdebbirine vezîr (8)sensüñ hemân şâh-ı ekber-i bî-nazîr kimseye hâlûñ 'arz etme ey faķîr (9)olursañ akrân içinde ğor[u] ğakîr der beyân yedi kat yerleri Ğaķķ (10)Te'âlâ yaratdı anuñ içinde bunca cevherleri ve bunca ma'deni (11)yaratdı bā-ħuşûş âdem peyğamberi ol cevherlerden yaratdı yedi (12)ţopraqdan ve yedi âteşden ve yedi şudan yaratdı ve yedi (13)rūzgārdan yaratdı terkîb tamām oldu yigirmi sekiz 'azadur yigirmi sekiz (14)maķāmdur insān vücūdı anuñ içün emr olındı sūcūdı ama (15)ne kadar bu cihānda insān vücūdı la'netdür zehr kim etmezse Ğaķķa (16)sūcūdı ğazîne-i ekberdür insān vücūdı mükerrerem kıldı Allah (17)insān vücūdı 'ârif iseñ Ğaķķa eyle sūcūdı yaradıldı

[3b]

(1)insān oldı vüçüdü anuñ içinde yaratdı Hāḫḫ kamu mevcüdü (2)yaratdı Hāḫḫ yedi ḳat yeri beşer yüz yıllık ḳalan her biri beşer (3)yüz yıllıḳdur araları birinci ḳatındadır ‘azāzīl ikinci ḳatındadır (4)müşrik-i Hāḫḫ üçüncü ḳatındadır ḳavm-i yezid dördüncü ḳatındadır (5)yılan çıyan beşinci ḳatındadır küffār-ı yehūd altıncı ḳatındadır terk-i (6)şālāt bī-niyāz yiyüp Hāḫḫuñ ni‘metüñ şükrün étmez güçdür anuñ (7)yolu doḡru gitmez kamu nāḳıs ḳaldı işi bitmez anuñ ḳursaḡına (8)helāl girmez Hāḫḫuñ ḳudretini görüp bilmez bilenden daḡı arayup (9)sormaz ḳarār édüp bir yerde durmaz yedinci ḳatındadır enbiyālar (10)şehīd [ü] şühedā hem ehl-i imām muḫammed muşṭafādur cümle sultān (11)ḳur’ānda ögeyi anı ol sırr-ı sübhān yerleri yaratdı kīmyādur ṭopraḳ (12)aç gözünü ‘ibrete baḳ gör ne yaratmışdur ḳudret ışıḡı Hāḫḫ terkīb-i (13)ekberdür kīmyādur ṭopraḳ anuñ içinde gizledi muḫammed Hāḫḫ ebu’l-beşer (14)[...] alınañ tenleri ṭopraḳ ey ‘ārīf aç gözün ‘ibrete baḳ bunca enbiyā (15)ḳafdan ḳafa ḡükm eden süleymānlara baḳ ya ḳanı iskender ile zāl (16)oḡlu ile keykāvus ya ḳanı on sekiz biñ peyḡamberüñ sürürü (17)muḫammed muşṭafānuñ ‘ümmeti resül ḫazret ḫemen anlara ḳalmadı bu fāni dūnyā

[4a]

(1)baba ‘ömer gezer idi ıafdan ıafa kâfire ıalırdı cevr ile cefâ mü’mine
(2)dost idi kâfire kazâl gâhıce dervış olur idi gâhıce ‘abdâl (3)anlarda
ıopraqda olmuşdur galıtan bu dñnyâ fânıdır andadur vaıtan (4)âhıretde
kefen olacağ ıafdan gelem yerlerñ şol zınetine bezemiş (5)Hudâ dürlü
ııçek ile döşedi yerleri yeşil ıimen ile ağaılar (5)bitürdi ve dürlü yemişler
ile dağları yaratdı yer sâkin olsun (6)dağlar içinde bunca cân-âver her
birinñ bir dürlü adı var (7)kimi yenür kimi yenmez kimine olur süvâr kimi
yer kimi yemez yırtar öyle bırağur (8)kimi evlerde beslenür kimi dağlarda
beslenür cümlesini de Hıađđ besler (9)dağlar içinde ırmağlar kimi ıar kimi
ıağlar Hıađđ Te‘âlâ yeryüzün (10)yerli yerine ıodı ıimenlere yere döşek
döşedi ııçekleri (11)zeyn édüp hoş-bñ eyledi yeryüzünde yüz yigirmi dört
biñ (12)mağâm eyledi her birini şanki cennet eyledi her birince aıığ
(13)rağmet ıamu misk [ü] ‘anber lâl [ü] gevher yapısı ne perdedâr yoğdur
(14)hem ıapucısı kime ola bu geniş dñnyâ dar yoğdur senñndür aıda
(15)ne ıapucı ne perdedâr ıul her ne ister ise anda var anñ için
(16)buyurmuşdur ed-dñnyâ fı mezra‘atü’l-âhıret¹⁷ hadıs-i şerif şadaıa
resñlu’l-lâh

¹⁷ “Dñnyâ ahıretin tarlasıdır.”

[4b]

(1)ya'nī dēmek olur kim dünyā āhīretūñ tarlasıdur ey 'āşık-ı (2)yār-i şādık abeş görme zīrā Allah Te'ālā buyurmuştur zālīke (3)takdirü'l-azīzi'l-'alīm ve'l-ķamera ķaddernāhu menāzile ĥattā adeke'l-'urcūni'l-(4)ķadīm le'ş-şemsü yenbeġi lehā en tudrike'l-ķamera¹⁸ Allah 'azīmü'ş-şān ķasem (5)etmişdür ķur'ān içinde kim ben yerleri ve gökleri yaraddum ve yıldız (6)ile tertīb eyledim ve güneşi yaraddum gökleri ve yerleri rūşen (7)eyledim daġı ķameri yaraddum gēceler ola rūşen eyledim bu kevn [ü] mekānı (8)gögü şen oldı bu söz remzdür gece degil gündüzdür yoķuş degil (9)dümdüzdür bu ķitābı te'lif etmege murād eyledim ammā çok ağladım (10)feryād eyledim anı gördüm bir gece bir pīr geldi (11)[...] (12)ol pīr eyitdi ben imāmü'l-kevneynüm aç aġzını ben (13)daġı açdım aġzıma tükürdi hemāndem uyandım aġzım misk [ü] 'anber (14)ķokūsu iķerüme bir titreme geldi ağladım baña bir ġaflet geldi (15)uyudum hemān bir zāt geldi etdi imāmü'l-kevneynüñ imāmı (16)yerine getür saña dēdi ben daġı eyitdüm siz kimlersiz dedim ben iki (17)cihān serveriyim dedi yā resūlu'l-lāh dedim ne yazayım imāmü'l-kevneynden

¹⁸ Yâsîn Suresi 39-40.âyet “Ayın dolaşımı için de konak yerleri (evreler) belirledik. Nihâyet o, eğrilmiş kuru hurma dalı gibi olur. Ne güneş aya yetişebilir ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzmektedir.”

[5a]

(1)saña naşīb verdim anuñ bir zerresini söyle ve saqın Allah emrinden taşra (2)söyleme saqın ben dağı yere baqđım göge baqđım halkuñ ve kendi (3)hālime baqđım şer'iat zulme başlamış [...] (4)gene bir gece ol zāt zuhūr (5)eyledi yā şeyh seyyid siyāhī tārīkından birine hāzret-i 'abbās kim (6)'ümmet-i resūldür hem sulţān-ı müfessirdür senüñ meşkükuñ andan (7)hāllolunur dedi ben dağı teveccüh eyledim pīrim dağı cevāb eyledi yā (8)veled-i qā'imi sırrına teveccüh eyle keşfüñ açılısun dedi ben hāqīr (9)ol faqīr ol tātife teveccüh eyledim bir zāt geldi insān dēsem degül cinnī (10)desem degül biri dağı geldi aq şağallı durı geldi ben eyitdüm (11)siz kimlersiz dedim ol zātların biri dedi kim ben [...] pīri dēdigüm ben yāsīn-i şerīfūñ (12)[...] hāzret-i (13)süleymān peygamberüñ müftisiyim dedi senüñ yanuñdan ayrılmazız dediler (14)ve bizim yaz dēdügümüzden ziyāde yazma dediler ben dağı anlaruñ (15)sözlerinden taşra yazmadım bu sözlerini bozmadım hāzret-i süleymān (16)peygamberüñ kitāb-hānesinden bir kitāb getirdiler elinde bu kitābda olan (17)melekler biri bir burca mensüb müvekkildür her bir burcda hükm

[5b]

(1)éderler zîrâ Ḥaḫḫ Te'ālā her birine bir ḥaşlet vermişdür ol ḥükmini icrâ
(2)éder zîrâ me'mûrdur Allahuñ izni ile her kaçan burçlar harekât (3)etse
her birisi ṭabî'atuñ icrâ éder zîrâ yigirmi sekiz ḥurūfuñ (4)ḥükümüñ icrâ
éder kaçan ḥamel burcı ḥükümüñ olsa ol vaḫde (5)cümle 'ālem yavaş olur
kaçan şevr burcı ḥükmi olsa 'ālem hemān (6)iyiyüp içer ya'nî bunı 'abes
görme zîrâ Allahuñ hidāyeti ile ve (7)imāmü'l-kevneynüñ himmetiyle ve
resūlu'l-lāhuñ ḥüsn-i nazarı ile ve ḥazret-i (8)peygamberüñ himmet-i
berekātiyle ve yāsīn-i şerīfin müvekkili ve (9)[...] (10)zîrâ kim mādāmki
ḥazret-i ḫur'ān ile yürür (11)ve ḥazret-i ḫur'ān bāḫīdür Allahuñ kelāmı
nāṭıḫdur yigirmi yedi yıl (12)yāsīn-i şerīfi ya'nî okudum tā ki üç müvekkile
mālik oldum birinüñ adı (13)sīndür birinüñ adı şındur ve birinüñ adı
yāsāsādur bu üç (14)melek yedinci yıl imdi baña ḥizmet éderdi kaçan bu
kitāb te'lif (15)etmege murād eyledim ḫāf daḡından bir kitāb daḡı getürdi
kim kim anuñ içinde (16)vücūd-ı insānda olan esrārı ve yedi ḫat gökde
olacak (17)esrārı ve zūhūrāt u levḫ-i maḥfūzunda yazılan taḫdīri vü
tekbīri

[6a]

(1)ol kitābda mevcūddur zīrā ḥazret-i cebrā'ilūñ vāsītasıyla ḥazret-i
(2)süleymān periler 'ulemāsına yazdırdı ve andan Ḥaḫḫ Te'ālānuñ luṭf u
(3)iḥsānı oldu kim tevfiḫ oldu benim 'iṣyānıma bakmadı zīrā yā (4)ḡaffūr
ḫapusu açıḫdur zīrā Allah bir ḫuluna ḫaçan keremi ola keṣf-i kerāmetini
(5)küṣād eyleye anuñ nihāyeti olmaz zīrā evliyā'u'l-lāh dēmek (6)gözünde
perde olmaz zīrā anuñ gözünde dūnyā billūr gibidūr gözden (7)ṭaşrası
seyrān éder ve ne ḫadar melāyikler kim kimi iner kimi çıkar (8)kimi ḫazā
kimi ḫader kimi çıkar kimi iner kimi raḫmet münāfiḫlar çeker (9)zaḫmet
mü'minlere dā'im raḫmet ne mey ne meyūñ çaçmaḫından (10)gözüñ aç
yandı ṭuṭuşdu bu cihān durma ḫaç 'āṣıḫ (11)gönli raḫik miṣl-i züccāc gide
imān gide mezheb ne lā-ilāc 'avratlarda (12)gide yerde ne mecāl
erkeklerden gide ādāb durma ḫaç gide mülki (13)gide devlet etme geç
olan¹⁹ ilā sūdān (14)mülk-i tāci lā ilāḫ 'ilm-i cifrdan çıkıpdur bu ne tāc ḫarf
içinden (15)çıḫarup gözüñ aç gide dūnyā ola ḫarāb lā ilāḫ diñleyüp
(16)seyyid siyāhī maḫālini etme geç zāhir oldu çaçmaḫından bir sirāc
(17)erbāb-ı kemāl ehline sırruñ aç eger ḡanī eger faḫīr ḫala aç andan

¹⁹ İfadenin başında sevdān mülk-i tāca lā-ilāc yer almaktadır.

[6b]

(1)baña bir ğaflet geldi bađım kim bir zāt geldi aydı yā rūšen-zamīr saña
(2)bir kitāb getüreyim kim eflātūn-ı ekber iskender ile zulumātda giderken
(3)ķavā'id-i idris peygamberüñ ķavā'idlerinden kendi istihrāc eyledi kim
(4)cemī'-i burūcāt ve kevkeblerin aĥvālinden ĥarekātlarından ve
refťārlarından (5)ve elvānlarından ĥārr [u] yābis [u] raťb ve ol kitābda
cemī'-i ķavā'id-i semmūr ve (6)ķavā'id-i zāyirçe ve nücūm ilmi ve ĥurūf-ı
ĥavāş ve ĥurūf-ı (7)bāťinī ve ĥurūf-ı zāhirī ve noķta-i ĥaķīķat ve bu noķta
dört (8)bölük eylediler her bölükde Ĥaķķı biñ yerde buldular ve Ĥaķķuñ
ķudretini (9)buldular anuñ sırrı ile bu kitābı te'lif eylediler cemī'-i eşyānuñ
(10)ĥavāşını buldular ve ma'deniyatuñ ĥavāşını bulup istihrāc eylediler
(11)her birinüñ esrārını bulup istihrāc eylediler zīrā eşyānuñ (12)ťabī'atını
bilmeyince nice kitāb te'lif édebilür zīrā bu kitābı yazmaķtan (13)emr-i bārī
beyān étmekdür zīrā kimi ĥāldür ve kimi ķāldür kimi esrār-ı ĥudādur
(14)kimi olmuş kimi olur kimi daĥı olacaķdur kimi ğece kimi ğündüz
(15)durmaz dā'im döner felek kimi iĥyā kimi helāk kimi olmuşdur ser-
(16)gerdān kimi maĥmūr kimi vīrān kimi olmuşdur ĥayrān kimi mey-i
ma'mūr-ı (17)sekrān kimi étmiş vücūd-ı ğaltān kimi ne řāc u devleti kimine
etmiş

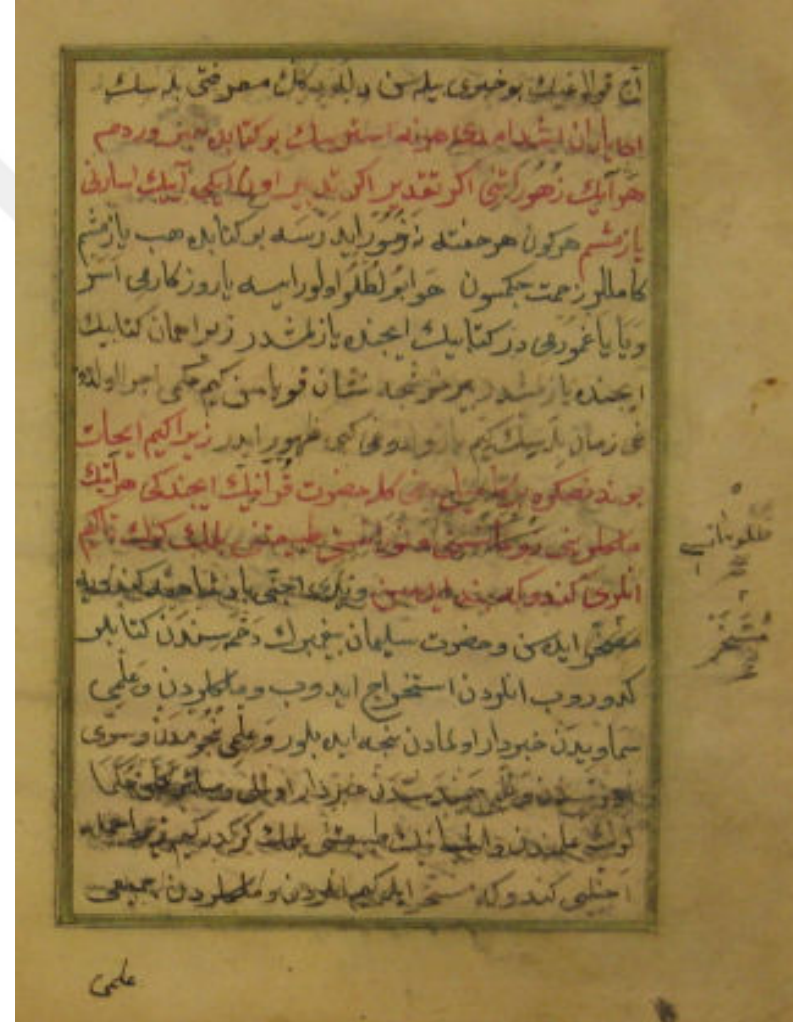
[7a]

(1)bühtān kimine bu dūnyā bu bostān kimine olmuşdur küllhān kimi ul
(2)iken olmuş sultān sultān iken yeri küllhān böyle urulmuşdur (3)cihān
buyurmuşdur faħr-i ‘ālem ed-dūnyā sicnū’l-mū’min ü cennetü’l- kāfir
(4)bu ḥadīs-i şerīfūñ ma’nāsı budur kim dūnyā kāfirlerūñ cennetūdūr
(5)mū’minlerūñ zindānidur gelelim gene dersimize ol kitābuñ içinde
(6)bunca esrār-ı Ḥudā kim ne ‘aql erişmez ne fikr ol müvekkilūñ ta’limi
(7)ile (8)[...] (9)kim ḥazret-i süleymānuñ yedi ecinli pādīşāhlaruñ ‘ulūm-ı
(10)ğarībeler ve esrār-ı bāḥına ve esrār-ı zāhiriyye nice nice muḥarrib
(11)esrārılar görünmüşdür zīrā ki bu envār-ı esrārdur bir ḥoşça ‘aķılı
(12)cem’ edüp bu kitābuñ envārını aña göre añlayasın gel imdi saña (13)bu
kitābuñ esrārını naķl edeyim sırrını envārını taķdīr edeyim (14)bu cihāna
nazar edeyim bileyim yaradılmış bu sevābı bileyim kimi gider kimi
(15)gelür bundan giden yokdur gelmiş Ḥaķķ ur’ānda ḥaber vermiş kimi
(16)gördük gidüp gelmiş tenleri opraqda almış nām u nişānı
(17)almamış dūnyādan ḥi kām almamış remz ile bunda ok ḥaber
söyledim

[7b]

(1)aç kulağın bu haberi bilesin dile degin ma'rifeti bilesün (2)eyā yārān işid imdi her ne isterseñ bu kitābda haber verdim (3)her ayuñ zühūrātını eger taqdīr eger tedbīr on iki ayuñ āsārını (4)yazmışım her gün her hafta ne zühūr éderse bu kitābda hep yazmışım (5)kāmiller zaḥmet çekmesün hevā buluṭlu olur ise yā rūzgār mı eser (6)veyā yağmur mıdur kitābuñ içinde yazılmışdır zīrā hemān kitābuñ (7)içinde yazılmışdır bir hoşça nişān koyasun kim ḥükmi icrā olduğı (8)zamān bilesün kim yazulduğı gibi zühūr éder zīrā kim ümmehāt[e] (9)bundan soñra bir kāmīl dağı gele ḥazret-i ḳur'ānuñ içindeki her āyetüñ (10)meleklerini zūlmānisi ve nūrānisi tabi'atını bilmek gerek tā kim (11)anları kendüñe bende édesün ve yedi ecinnī pādişāhına kendüye muḥaşşar²⁰ (12)édesün ve ḥazret-i süleymān peygamberüñ dahmesinden kitāblar (13)getürüp anlardan istihrāc édüp ve meleklerden ve 'ilm-i (14)semāvīden ḥaberdār olmadan nice édebilür ve 'ilm-i nücūmdan ve sırr-ı (15)[...] ve 'ilm-i hendeseden ḥaberdār olmalı ve sār gelen ḥükemālaruñ (16)'ilminden ve eşyānuñ tabi'atını bilmek gerekdür kim zīrā cümle (17)ecinli kendüñe musaḥḥar eyle kim anlardan ve meleklerden cemī'-i

²⁰ Derkenardaki sah kaydına göre metindeki maḥzar kelimesi musahhar kelimesi ile değıştirilmiştir.

[8a]

(1)'ilm-i semāviyye ve 'ilm-i 'arziyye bilmek gerekdür kim bu kitābda yazıla
(2)yoḥsa tevekkülli işi mi olur şaḫın 'abeṣ görme zīrā bu kitābda (3)her ne
ḳadar yaradılmış var ise eger ḫayvān eger insān cümlesinüñ (4)tabī'atı bu
kitābda olan meleklerüñ ve her insān bir burca (5)mensūbdur hemān bir
adamuñ fi'li ne ise ol burçlara nazar (6)ēdesün ol burçlarda meṣtūrdur eger
merrīḫ burcı ise ol (7)ādem ḳan dökücü olur zīrā kim yigirmi dört burcuñ
tefezzülünü (8)eyledük kim burc-ı semāvidür yigirmi dört burc-ı arzīdür
(9)kim anlaruñ kimi 'ulvīdür ve kimi suflīdür beyne's-semā ve'l-arz kırk
(10)sekiz olur bunlaruñ her birinüñ eger insānda ve eger ḫayvānda ve eger
(11)sāir-i böceklerde eger insān [u] ḡayrīde her biri bir burca mensūbdur
(12)zīrā kim Allahdan ḡayrıya ferdāniyyet maḫṣūṣ degildür ancak Allah
(13)maḫṣūṣdur zīrā altmış yaşıma girdim iki kitāb te'līf (14)eyledim biri
taṣavvufa dā'ir biri cemī'-i felekiyyāta ve cemī'-i burūcāta (15)dā'ir ve
semāviyye dā'ir ve arzīyye dā'ir ve cemī'-i yaradılmış eşyāyı (16)ol kitābda
mevcūddur ve her ne ḳadar anda ḫarekāt ve zḫūrāt var (17)ise cümlesi bu
kitābda meṣtūrdur zīrā ṫarīḳ-i 'abbāsīde

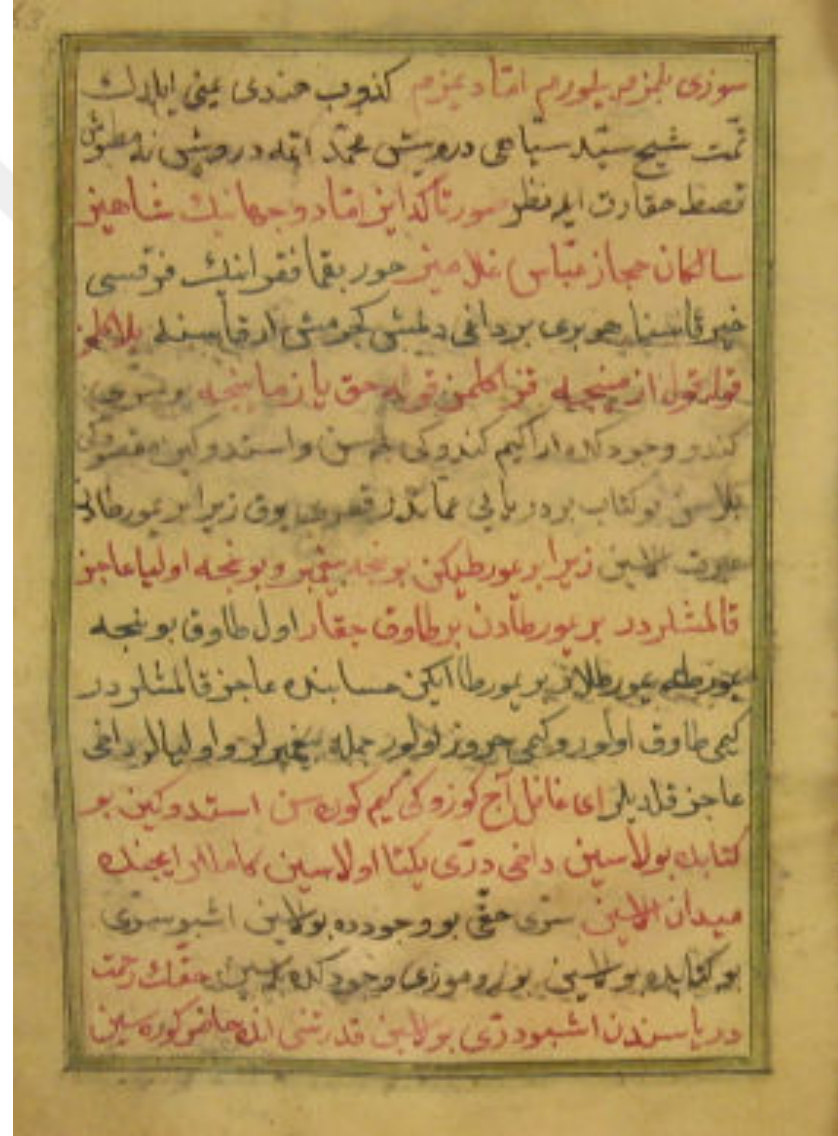
[8b]

(1)böyle tecelli olmuşdur ve üçüncü kitāb dīvāndur ilahiyāta dā'ir (2)zīrā 'abbāsiyyān tā mehdī eyleye bile zīrā mehdī daḥī 'abbāsilerdendür (3)eger inanmaz iseñ t̄acü'l-'ārifine baḳ kim müşkilüñ ḥal olsun (4)böylece bilmeli Allahuñ keremi çokdur velākīn ḡaflet olunmaya (5)bu ṭarīküñ biri bizzāt ḥazret-i peyḡamberüñ kendinden naşib olmuşdur (6)zīrā 'ümmī resūl-i ḥudādur anı inkār eden Ḥaḳḳdan ve resūlden cüdādur (7)gel imdi ey 'āşīḳ saña bir ḥaber daḥī vereyim eger kıtlıḳdan ḥaber sorar (8)iseñ deryā kenārında olan şehirler eger dā'im bir rüzḡār eserse (9)ol şehirde 'āḳıbet ḳaḥṭ ola zīrā giden gemi gelmez gelen daḥī gidemez (10)olan zāḥire tükenir eger bir ay bir (11)rüzḡār eserse ve bir ay bir rüzḡār ol şehirde azīm ucuzluḳ olur ve eger yağmur çok yağarsa (12)'āḳıbet ḳaḥṭlıḳa delāletdür zīrā ekinleri çürüdür ve eger yağmur (13)yaḡmasa gene ḳaḥṭlıḳ olur zīrā ekemezler ya ekdikleri yer şıḳar iflāḥ (14)olmaz tāne ṭutmaz bu iki 'alāmetler ḳaçan zuḥūr éderse ḳaḥṭlıḳa (15)delāletdür bilen ḥālden 'ilmdür ḥāl bilmeyen ḥāındür hem daḥī (16)cāhildür ḥāl bilene sivrisinek saz olur bilmeyene davul (17)çalsalar az olur dervīş muḥammed dilim deli degil veliyem dedigüm

[9a]

- (1)sözi bilmez bilürüm ammā dēmezim gezüp hindi yemeni eyledük
- (2)temmet şeyh seyyid siyāhī dervīş muḥammed etme dervīşine maṭbūş(?)
- (3)kaşt [u] ḥaḳāret ile naẓar-ı şūreten gedāyız ammā dü-cihānuñ şāhıyız
- (4)sālikān-ı ḥicāz-ı ‘abbās ğulāmız ḥor baḳma fuḳaranuñ fırḳası
- (5)ḥırḳasına her biri bir dağı delmiş geçirmiş arḳasına belā gelmez (6)ḳūla ḳūl azmayınca ḳazā gelmez ḳūla Ḥaḳḳ yazmayınca bu sırrı (7)kendü vüçüduñda ara kim kendüñi bilesün ve istedügin maḳşüduñı (8)bulasın bu kitāb bir deryā-yı ‘ummāndur ḳa‘rı yok zīrā yumurṭadan (9)‘ibret alasın zīrā bir yumurṭa iken bunca peyğamber ve bunca evliyā ‘āciz (10)ḳalmışlardur bir yumurṭadan bir ṭavuḳ çıkar ol ṭavuḳ bunca (11)yumurṭa yumurṭlar bir yumurṭa iken ḥesābında ‘āciz ḳalmışlardur (12)kimi ṭavuḳ olur ve kimi ḥoroz olur cümle peyğamberler ve evliyālar daḫı (13)‘āciz ḳaldılar ey ğāfil aç gözüñi kim göresin istedügin bu (14)kitābda bulasın daḫı dürr-i yektā olasın kāmiller içinde (15)meydān alasın sırr-ı Ḥaḳḳı bu vüçüdda bulasın işbu sırrı (16)bu kitābda bulasın bu rumūzı vüçüduñda bilesin Ḥaḳḳuñ raḥmet (17)deryāsından işbu dürrü bulasın ḳudretini anda ḥāzır göresin

[9b]

(1)gel ey 'āşık diñle seyyid siyāhīnūñ nuṭṭını ne sormuş bu kitāb maḳālını

(2)el-bābü'l-evvel

(3)şeretayn ṭebāyi'-i müşterī şüret ḥārr raṭb

(4)ḥarfü'l-elif esmā'sı Allah burcu ḥameldür

(5)āyāt-ı şerīf Allahu lā ilāhe illa hüvel ḥayyü'l-ḳayyüm lā te'ḥuzuhu²¹

(6)şeretayn ḥamel (7)burcudur
on iki derece (8)elli bir daḳıḳadur
bu menzil (9)sa'ddur iki yıldızdur

(10)bu şüretdür

(11)ḥamel burcu

²¹ Bakara Suresi 255. Âyet "Allah kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır. Diridir, kayyumdur."

[10a]

(1)nārī

(2)min ‘aşer şa‘bān ilā ‘aşer ramazān 7 zühre yıldızı mīzān (3)burcından
toğar ma‘deni bākırdur bādīdür demevīdür 8 merīḥ (4)yıldızı ‘akreb
burcından toğar ma‘deni kükürtdür ābīdür balğamīdür (5)9 müşterī yıldızı
kavs burcından toğar ma‘deni qalāydur (6)nārīdür şafrāyīdür fe zerni ve
men yukezzibu bi haze'l-ḥadīṣ²² (7)şadaḳallahu'l-'azīm ve bolluğ resūlü'l-
kerīm gel ey ‘āşīḳ şeyḥ seyyid siyāhī diñle (8)sözünü şerḥ edeyim ze
ḥarfinüñ remzini ḥazret-i resūle şordular (9)yā resūl bize ḥaber ver dediler
kıyāmete degin ne ola sırrı şerḥ edeler yigirmi (10)sekiz ḥurūfı yaz da bul
dedi zelzele ola ‘ālem çok ḥasetlik ola (11)ve merḥamet qalḳa ve [...] ola ve
birbirine rağbet etmeyeler ve ḥasūdı (12)çok ola ve nīfāk çok ola ve nisbet
çok ola andan bir yıldız doğa (13)uzunlugu [...] kadar [...] anda bir yıldız
ḥalḳa gibi ola (14)ve andan şoñra bir şedīd rūzgār ese ve andan bir yağmur
yağa ve andan şoñra (15)bir pus zühūr ede ol vaḳtde bir vezīr qatlı oluna
andan bir vezīr (16)gele kim ‘ālem andan titreye

‘adl [ü] ‘adālet ola bu vaḳt (17)raparāḥat
edeler ve fuḳara’ zu‘afā rāḥat edeler zulmü qaldura

²² Kalem Suresi 44. Âyet “Bu sözü (Kur’ân’ı) yalanlayanlarla beni baş başa bırak.”

[10b]

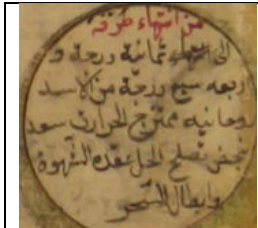
(1)ümmeti amān ola bir zamān andan şoñra bir ṭā'ün ol ḳadar ola kim ḡasseller (2)ve mezārcılar mezār ḳazmaḡa yetiştirmeyeler anda ol āfet ḳalka ref' ola şoñra (3)yedi gün zelzele ola ba'zı çürük mescidler yıḳıla ve yüksek evler yıḳıla (4)ve mināreler yıḳıla ve çok çeşmelerüñ suyu kesile yolu bozula zelzeleden küng (5)ve ḳurşun yerinden oynaya ve nice köprüler ve kāgirler yıḳıla ve ba'zı yerler yere ḡiçe (6)miyān-ı 'arabda cenk ü cidāl ve cenāb-ı 'arabda fitne vü iḡtilāl aşḡāb-ı (7)ḡānedāndan ve bezirḡānda fitne vü zevāl ve 'avām-ı nāsda şıḡḡat ü refāhiyyet (8)ve eṭ'imede ḳillet ve hevālarda şiddetlü rüzḡārlar ile berḳ [u] bārān olup

(9)el-bābü'l-'āşer

(10)menāzil-i cebhe ṭebāyi'-i merrīḡ şüret

(11) ḡarfü'l- yā' burc-ı esed yā müyessir

(12) āyāt-ı şerīf yā eyyuhellezine āmenü't-teḡullahe ve'l-tenzur²³

(13)ay cebhe menziline (14)erişe burc-ı eseddür (15)sekiz derece ve otuz dört (16)daḳıḳadur şüret budur

²³ Haşr Suresi 18. Âyet "Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve herkes, yarın için önceden ne göndermiş olduğuna baksın."

[11a]

(1)burc-ı şems esed burcından toğar üç yüz altmış menzilden toğar
ḥamel-i eseddür

(2)ḥāki

(3)min ğurre ramazān ilā ‘aşer şevvāl 10 zuḥal yıldızı cedī (4)burcından
toğar ma‘deni ḳurşundur ḥākidür sevdāyīdür 11 delv yıldızı (5)zuḥal
burcından toğar ma‘deni ḳurşundur bādīdür demevīdür 12 (6)Müşterī
yıldızı ḥūt burcından toğar ma‘deni ḳalāydur turābīdür (7)balğamīdür 13
müşterī yıldızı ḥūt burcından toğar ma‘deni ḥāki[dür]

[11b]

(1)ḳalāydur turābidür balğamīdür nun debemāyüllezi ellizine keferū gel ey
'āşık (2)diñle anuñ remzini şeyḫ seyyid siyāhīnuñ diñle sözini uyar
(3)cānıñı açā gör gözüñi gör ne dimiş nūn ḫarfi Ḥaḳḳ kelāmın sözüni (4)pāk
ède gör cānı teni özüñi nemse ḫūṭ ṭuṭ bozuld[ı] hem sulḫını fransız (5)ile
nemse nāḫoş ḫālını 'arīf iseñ anuñ eyle bu söz remzini kāfir memleketine
(6)bir şey çıka yeri yara bir 'acīb ḫayvān çıka dört ayağı hem dört ola
(7)gözleri başı üstünde sekizdür boynuzı nefesinde yanardağlar ve bazı
(8)ağaçlaruñ hep döküle meyvesi yedi kırallık 'askeri hiç varmaya biri
(9)her kim varsa ḳalmaya idi diri gün doğrusundan bir rüzgār ese (10)ol
ḫayvānı örte bilindi ki andan bir yağmur yağa on gün on gece (11)hīç arām
vərmeye ekinleri çürüye 'azīm bilād-ı küffārda ḳaḫṭ ola birbirine (12)böyle
üç sene tamām ola andan 'azīmü'-ş- şān bir bürkān vère Allah izni (13)ile ve
fermān ile böyle ola ve meşāyīḫdan bir ulu evliyā' Allahdan āḫirete
(14)iştigāl ède ondan gün ṭutula ve hem titreye işrah(?) ve istilā ve eşkiyā
sebebinden (15)kibār 'ulemā ve şuleḫānuñ ef'al-i [...] ṭarf-ı şarkda ve
sevāḫil-i (16)rūmda bilād-ı rūsda [...] ḫarac ve fitne ve iḫtilāl sebebiyle
re'āya (17)pāy-māl ve ba'zı müfsidin āfet ü zevāl ḳaḫṭ u 'alāmetlü ḫāl ü
şiddet

[12a]

(1)sermā şiddet-i rûzgār ihtimāl-i ħarîḳ-i zelzele

(2)el-bābü'l-vāhid 'aşer

(3)menāzil-i zübrevî-î kamer şüret

bārid [u] raṭb

(4)ḫarfü'l-kef burc-ı esed yā kāfi

(5)āyât-ı şerîf kemā enzelnā ['alā'l-muktesimîn]²⁴ ilā aḫire

(6)ay zübrevî menziline (7)gele esed burcudur (8)igirmi dört derece ve beş (9)dağıkadur sa'ddur şüret (10)budur

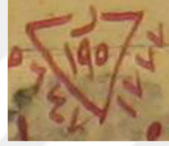

(11)şemsün büyüklüğü yüz yetmiş altı derece (12)şülüşân derecesi şems götüren melek-i (13)'ulvîsi ruḳyā'ıldür melek-i suflîsi mezhiya'ıldür

²⁴ Hicr Suresi 90. Âyet "Nitekim biz kendi kitaplarını parçalara ayıranlara da (kitap) indirmiştik."

[12b]

(1)māyī'

(2)min ğurre-i şevvāl ilā 'aşer zi'l-ka'de 1 meriḥ yıldızı ḥamel (3)burcından toĝar ma'deni demürdür nārīdür şafrāyīdür z zeynü'l-nās (4)ḥubbu'l-şehevāt ey 'arīf [ü] 'ākil [ü] dana bu āyete nazār ēde 'ālem şehevāte düşeler (5)bā bolluqlar ola 'ālem zināya düşeler birbirine düşeler evlādları azĝun (6)ola gelmeyeler hiç yola böyle qala bir zamān gökyüzünde top atıla yerde (7)ola zelzele ola ḥalkā ĝulĝule bulmayalar niżām andan niżām pādişāh bunları kıra bir zamān (8)mora adasında kāfir kās dē bir zamān bulmayarak kāfir zafer-i islām olalar (9)ĝālib cezā qanda yaya 'aç gözüni bir zamān ṭunus ṭrablus ile cenk (10)édeler bir zamān sulḥi karīb édeler niżām bulunmaz bir zamān ḥabeş iqlimine (11)kıran ser-gerdān ēde bir zamān iqlim-i zerrīn-ābād yıqıla ola virān bir zamān (12)hind iqlimi üç kere ola virān qal'a-yı gevherinde ceng [ü] reng çok ola gele (13)şehre içinde zulmleri çok ola şehir ḥalkuñ ḥıntası çekirge dōke (14)leşkeri şehri koqudan emrāze olalar mübtelā yüreklerinde dalaq ola cān (15)evlerin [...] ciĝerlerin kebāb edüp esir mışr anı birbirine (16)düşer mışr üzerine doĝa üç yıldız biri şehlik iddi'āsı biri (17)cellād biri kız anuñ ḥükmi [...] biri [...] mışrda zuhūr ēde (18)bir beg adına derler çekil beg anuñ ĝüninde ola rāḥat ola 'adl-i mışr

[13a]

(1) halkı ede rāhat öyle bil serḥadlarda ḥasāret ehli bāğ-ı me'lūlāta

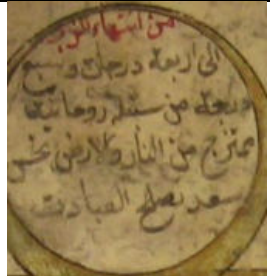
(2) vefret ve berḳ [u] bārān iḥtimāldür ḥarīk-i zelzele [u] zuhūrāt

(3) el-bābü's-ṣ-ṣān'ı 'aṣer

(4) menāzil-i ṣarfe ṭebāyi'-i müṣṭerī ḥarr [u] raṭb ṣūret

(5) ḥarfü'l- lām burc-ı sünbüle yā laṭīf

(6) āyāt-ı ṣerīf Allahu laṭīfun bi ibādihī²⁵ ilā āḫire

	(7) ay ṣarfe menziline (8) gele sünbüle burcudur (9) dört derece ve on yedi (10) dakikadır (11) budur
---	---

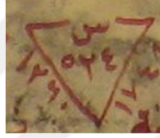
(12) sünbüle (13) burc-ı nebāvāta mensūbdur

(14) oraḳ elinde ot ve çiçek biçer

²⁵ ṣūrâ Suresi 19. Âyet “Allah kullarına çok lütüfkârdır.”

[13b]

(1)mā'ī

(2)min 'aşer zi'l-qa'de ilā semāniyye zi'l-ḥicce 2 zühre yıldızı sevr
(3)burcından çoğar ma'deni bakırdur ḥākīdür şevdāidür selāmün kavlen
(4)min rabbü'l-raḥīm selām olsun saña ey şāhī teslim üç kal'anuñ miftāhı
(4)saña teslim ola cümle mü'min güninde kalb-i selīm diñle şeyḫ seyyid
siyāhīnüñ (5)bu nuṭḫ-ı pākini yüzüñi ḥāke sür dergāhına şems doğarken
(6)kızılılık çok olsa döküle kan ḥāke gülğule éde ḥaşerāt çok miḥnet
(7)çekile tā sükūnet bulunca almayalar bir pāre nān tā ki ḳarnı doyunca
elma armuṭ (8)hem üzüm çok ola hem mışrdan piriñç gele bī-ḥesāb
şormayalar ne vezīr (9)ne iḥtisāb kilesi beş on pāre ḳarnı doya ger ḡanī ger
fuḳarā hem mışrda (10)birkaç biñ başı gide araya andan 'azīm ḡanilik
ucuzluk ola ve taşrada (11)emni-amānlik ola hergiz kendi işine ve gücine
meşḡul ola andan bir zamān (12)āsūde-hāl ola andan bir pādīşāha nekbet
érişe 'azīm ḳarḡaşalık ola (13)ve [...] ya yağrifehimü'l-'alem inde'llah 3
'uṭāridüñ yıldızı cevzā burcından (14)çoğar ma'deni civādur demevīdür ve
diyār-ı küffārda bir fitne zūhūr (15)éde sulḥı boza kāfirler cem' ola
birbirine yā nefline ṫut uruna yürüye ve leh (16)ile boğdanı ḥarāb éde irānlı
yaydı hafta yaydı ay yaydı

[14a]

(1)il zabt'êde istlambulda şöyle kahtlık ola kim on beş dirhem ekmek (2)bir pāriye ola andan ümmet-i muḥammed ḡayrete geleler kāfiri şöyle kırılar kim leş leşe (3)söğüne şöyle kırıla gelmeye dile otuz ġuruşa şaṭıla mısır 4 kamer yıldızı (4)seretān burcından doġar ma'deni gümüşdür mā'idür balġam'idür kimse (5)almaya ve andan kāfiri süreler ṭabanc[a] eline vereler ve andan amān diler (6)sulḥı niyāz'êdeler nemsenün çayırılığını ve ḳutrasın alalar ve andan nice muḥāsıra (7)êdeler andan bir çāsār araya düşeler sulḥe raġbet'êdeler 'ālim-i bī-sevāb (8)zenān 'ümrānda marāz u 'illet ve hevālarda aḥyanen burüdet ve ṭā'ün ve (9)şedid rūzgārılar ile yağmurlar ve ra'd ve berḳ u ḥālet-i 'arz mişlü (10)ḥālet ط ن

(11)el-bābü's-salıḡ 'aşer

(12)menāzil-i 'avvā tebāyi' zühre şüret ه ḥarr [u] raṭb

(13)ḥarfü'l-mīm burc-ı sünbüle yā mālik

(14)āyāt-ı şerif ḳülillallahüme mālike'l-mulki tū'ti'l-mülke [men teşa]²⁶ ilā aḥire

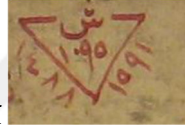
	(15)ay 'avvā menziline (16)gele sünbüle burcudur on (17)yedi derece ve sekiz daḳıkadur (18)naḥsdur şüret budur ه
---	--

²⁶ Âl-i İmrân Suresi 26. Âyet "De ki: "Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin. Dilediğinden de mülkü çeker alırsın."

[14b]

(1)mizān-ı felek çiçeklerin üzerinde

(2)nārī

(3)min şemāniyye zi'l-ḥicce ilā tis'a muḥarrem 1 merriḥ yıldızı ḥamel
(4)burcından toğar ma'deni demürdür nārīdür şafrā'idür 2 (5)zühre yıldızı
şevr burcından toğar ma'deni bakırdur ḥākīdür (6)sevdāyīdür şın
şehīdallahu ennehū la ilāhe illa hüve ve'l melāiketü ve ulu'l-ilmī kaimen
(7)bi'l-kıst²⁷ gel ey 'ārif diñle ḥurūf-ı şın esrārını şeyḫ seyyid

²⁷ Âl-i İmrân Suresi 18. Âyet “Allah, melekler ve ilim sahipleri, ondan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. Ondan başka ilah yoktur.”

[15a]

(1)siyāhīnūn gūftārını şın şehādet ede dilde gönülde olmaya (2)şām ehli ola
karışıklar birbirin katl edeler ola su yerine qan qald[ı] (3)ākıl sel mişāl ola
çarşu bāzār halkı dışarıdan gele azgun şehri (4)bozar anlaruñ içinde bir ulu
ola iki yıldız doğa şāmuñ üstüne (5)hem yürüye ‘arab şāmuñ qaşdına kast
ede ehl-i şāmuñ üstüne (6)gele bir pus çöke düşmen üstüne 3 ‘uṭārid yıldızı
cevzā (7)burcından doğar ma‘deni civādur demevīdür 4 kamer yıldızı
(8)seretān burcından doğar ma‘deni gümüşdür mā‘īdür balğamīdür
(9)bulmayalar qaşd edeler birbirinüñ üstüne andan ‘azīm ṭūfān vāqı‘
(10)ola yedi gün gece şābit ola andan bir emr-i cūşuna ceşş-i (11)nehr-i
mīme cūş edemeye birisine sākī mışr qaḥṭ ola bir (12)zamān ‘akreb ile ṭaḥṭa
biti çok ve buzağı çok ola mağribīler çoğala (13)mışra kast edeler nehr-i
mīmūñ kenārında var bir ‘azīz içi daşı (14)hem temiz eger hevā ‘açık olsa
ey ‘azīz gökde buluṭ olmasa temiz olsa (15)ve qatır ḥoros ötse ya buluṭ
yağmur yağa ey ‘azīz hevā bozula (16)hemān muqarrerdür ey ‘azīz yaqar
yağmur yağa eger aḥşamdan ḥoros ötse (17)Ḥaqq emrile ey ‘azīz hevā
yağmur ise ‘acele hevā ola temiz eger ‘açık olsa

[15b]

- (1)ey ‘azîz yâ ʔolu yâ ŧimŧek yâ rûzgâr yâhûd ʔurbaĝa yaĝa diyâr-ı
- (2)özbekde ola bir fitne fetret özbek ehline düŧe ‘azm-i miĝnet cânib-i
- (3)ŧarkda istilâ-yı “azâzil ve eŧŧiyâ ve ʔaĝt ve ĝala ĝâhî ŧiddetlü rûzgârlar
- (4)ile yaĝmurlar ve ba’zı emlekinde ‘alâyim-i semâviyye ve arzıyye ve ra’d
- [u] sâ’ika (5)ve seyl-i âteŧ zarar-ı zuhûrât

(6)el-bâbü’r-rabi’- ‘aŧer

(7)menâzil-i simâk ʔebâyi’-i zuĝal ŧûret bârid [u] raʔb

(8)ĝarfü’l-nûn burc-ı sünbüle yâ nûr yâ nâŧir

(9)âyât-ı ŧerîf Allahu nûri’s-semavâtu ve’l-arḏ²⁸ ilâ aĝire

	(10)ay simâk menziline (11)gele sünbüle burcudur sa’ddur (12)ŧûret budur
--	--

(13)cebrâ’îl-i

(14)seyyâĝ beyn-i

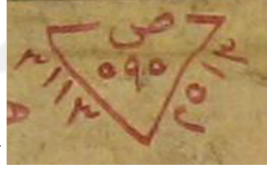
(15)semâ’ ve arz

²⁸ Nûr Suresi 35. Âyet “Allah göklerin ve yerin nurudur.”

[16a]

(1)melek-i 'ulvī bu melek çiçeklerin kokuşın müştērī (2)[...] çiçeklerin kokuşudur

(3)hevā'ī

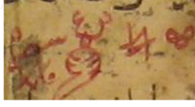
(4)min tis'a muḥarrem ilā 'aşer şafer 5 şemsdür yıldızı esed (5)burcundan toğar ma'deni altundur nārīdür şafrāyīdür şad²⁹ (6)ve'l-ḳur'ānu zī ez-zikri şın ḥarfīnūñ ḥūkmīni şeyḫ seyyid siyāhī (7)ahvālīni şın hevā'īden zuhūr ēdiser aç kulağūñ diñle ey bu söz (8)durmayup şiddetlü rūzgār eser ekinlerūñ sūdūni yağar kömür (9)ēder kesile yeşil çimeni şapşarı ḥazan ēde ger güzün çok rūzgār

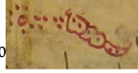
²⁹ İki kere yazılmıştır.

[16b]

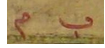
(1)ese kış ola hem doñ ola kesile ekin gāyet ile kıtlık ola ay pus (2)eger hevāda buluñ olur ise 6 ‘uṭāriddür yıldız sünbüle burcundan (3)doğar ma’deni civādur ḥākīdür sevdāyīdür gökde buluñ yol yol (4)olur ise rüzgār çok ise ay pusar kuraqlığa delāletdür ay pusar (5)kavun çok ola zerdāli çok ola ba’zı yemişler çok ola ve ḥumma ve sıtma (6)ve baş ağrısı çok ola

çibanlar çok ola ve sevr (7)yıldız[1] doğar ‘āleme pamuk çok ola ve sīt marāzi ve kāsık inmesi (8)çok vāḳı’ ola ve alım ve şatım çok ola ammā bereketi az ola ve ḥalkun fil’i (9)azgün ola el-‘ilmü inde’l-lahi ve

‘azmetihi ve’l-lahu’l-‘alim³⁰ Allah kudretü Allah (10)şarḥ u şimālde harb u kıtāl ve vird-i aḥbār-ı siyā[si]ye ve ba’zı mülükde (11)sulḥ u şalaḥ ve beyne’n-nās sürür cānib-i şimālde bir ‘azīmü’ş-şānuñ (12)āfetine ve hevālaruñ ḥarāretine ve ba’ide yağmurlar ra’d [ve] iḥtimāl-i ḥarīḳ-i zelzele (13)evi

(14)el-bābü’l-ḥamis ‘aşer

(15)menāzil-i ḡafra tebāyi’ ‘uṭārid şüret budur mümtezicdür

(16)ḥarfü’s-sin burc-ı mizān yā semī’

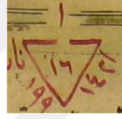
(17)āyāt-ı şerīf selāmun kavlen mir-rabbi raḥīm³¹

³⁰ “ İlim azim olan Allah’ın yanındadır. Şüphesiz Allah alimdir.”

³¹ Yâsîn Suresi 58. Âyet “Çok merhametli olan Rab’den bir söz olarak (kendilerine) “Selam” (vardır).”

[17a]

(1)nārī

(2)kuvāydı semmūr ḥesāb-ı ebced

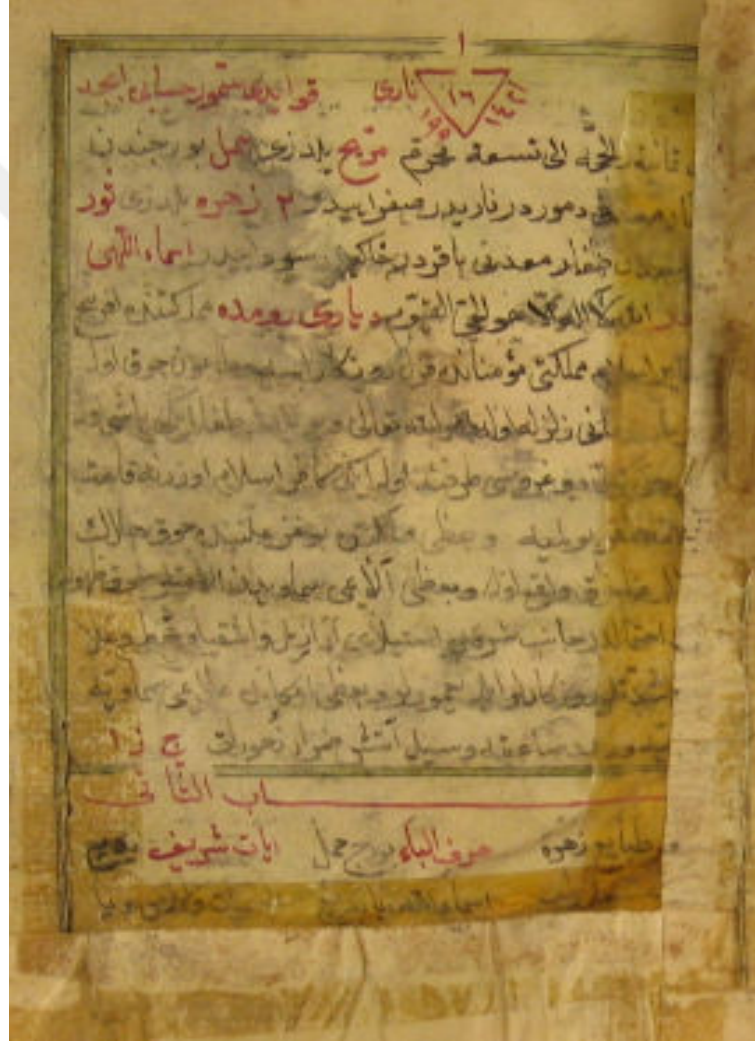
(3)[min] semāniyye zi'l-ḥicce ilā tis'a muḥarrem merrīḥ yıldızı ḥamel burcından (4)toğar ma'deni demürdür nārīdür şafra'idür 2 zühre yıldızı sevr (5)burcından toğar ma'deni bağırdur ḥākīdür sevdāyidür esmā-ı Allāhı (6)[...] Allāhu lā ilāhe illa hüvel ḥayyü'l-ḳayyüm³² lā te'ḥuzuhu diyār-ı rūmda memleketinde efrenc (7)[...] islām memleketine mü'minānda kızıl rüzgār ese ve ṭa'un çok ola (8)[...] zelzele ola [...] Allāh Te'ālā ve bir yıldız toğa iki başı ola (9)[...] gün doğrusu ṭarafına ola iki kāfir islām üzerine ḳast (10)ède zafer bulmaya ve ba'zı memlekette boğaz 'illetinde çok helāk olalar (11)[...] vāḳı' ola ve ba'zı ālāyim-i semaviyyeden 'alāmetler çok zühür (12)[...] ihtimaldür cānib-i şarḳda istila-yı ārāzil ü eşḳiyā ve ḳaḥṭ [u] gālā (13)şiddetlü rüzgārılar ile yağmurlar ba'zı emlekte 'alāyim-i semāviyye (14)[...] ra'd [u] sā'ika ve seyl-i āteş zarar-ı zühürāt

(15)el-bābü's-ṣānī

(16)[menāzil-i] tebāyi' zühre ḥarr [u] raṭb

(17) ḥarfü'l-bā' burc-ı ḥamel esmā'-i Allāh yā bedī

(18)āyāt-ı şerif [...]

³² Bakara Suresi 255. Âyet "Allah kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır."

[17b]

	(1)ḥamel burcudur (2)yigirmi derece ve kırk dakikadur (3)sa'ddur şūret budur bu (4)menzile erişe dostluk için (5)ve neyrencāt yazmak eyüdüdür
--	---

(6)peyk-i mikā'il dā'ire-yi 'aql bu burcı olına (7)gāyet ile 'ākil olur

(8)ḥamel burcudur sürü ğanemdür (9)ya'nī koyun demekdür

(10)hevā'ī

(11)min tis'a muḥarrem ilā 'aşer şafer 3 'uṭārid yıldızı cevzā burcından (12)ṭoġar ma'deni civādur demevīdür 4 ḳamerdür yıldızı sereṭān burcından (13)ṭoġar ma'deni gümüştür mā'īdür balġamīdür be berā'at min Allah ve resüle

[18a]

(1)'āleme bir ƣorƣu dūŝe ümmet-i muḥammed nāmaz u istiğfar édeler andan kāfirler (2)ğazalar 'azīm ŝiddet olalar yerin altından bir inildi zuhūr éde andan bir (3)tütün çıƣa her ƣanƣı cānlulara doƣuna dükelesi ƣırıla andan berbād (4)ƣoƣu zuhūr éde bütün ağaƣlar ƣalina ve ġāyet baŝ ağrısı ƣoƣ ola 'ālem ser-(5)gerdān ola ve baŝ dönmesi ƣoƣ ola Allah izni ile ve sancıdur ƣoƣ (6)olalar ve göğüs ağrısı ƣoƣ ola ve dimāğ ağrısı ƣa'ām lezzeti (7)az ola ve diŝ ağrısı ƣoƣ ola ve cünün ƣoƣ ola ve ikiyüzlü ola (8)halkda merḥamet ƣalmaya ŝarƣ u ŝimālde ḥarb u ƣıtāl vird-i aḥbār-ı siya[si]ye (9)ve ba'zı mülükde sulūḥ u ŝalāḥ ve beyne'n-nās [...] ve cānib-i ŝimālde (10)bir 'azīmü'ŝ-ŝāniñ fitne vü hevālar ḥarāretine ba'zı yağmurlar ve ra'd (11)iḥtimāldür ḥarīk-i zelzele

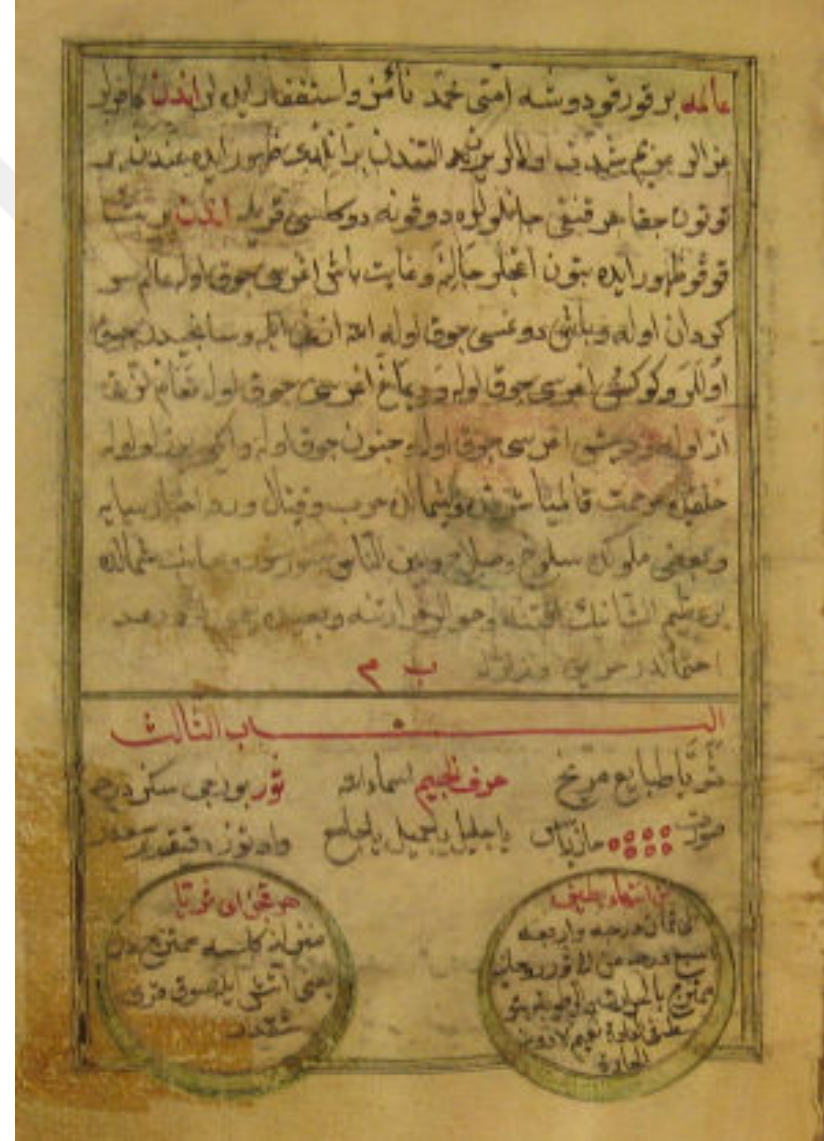
(12)el-bābü's- sālīs

(13)süreyyā ṭebāyi'-i merīḥ şuret

(14)ḥarfü'l- cīm esmā'-i Allah şevr burcı sekiz derece ve otuz daƣıƣadur sa'ddur

(15)yā celīl yā cemīl yā cāmi'

	<p>(16)her ƣaçan ay süreyyā (17)menziline gelse mümtezicdür (18)ya'nī āteŝ ile ŝovuk (19)ƣarıŝıƣdur</p>
---	---

[18b]

(1)bu burc yedinci kaş gökdedür bu burcda (2)oluna âdem [...] olur aldı

(3)burcı budur öküś kılığındadır

(4)hevā'î

(5)min'aşer safer ilā 'aşer rebī'ü'l-evvel 5 şemsdür yıldızı (6)esed burcından toğar ma'deni altundur nārīdür şafrāyīdür (7)te tebārek mübārek olsun resüle nāzil olan te ħarfi ħürmetine (8)olsun tebārekellezi beyne'l-mülk ve hüve 'alā külle şeyin ħadīr Allah küllī (9)ħādirdür mübārek eyle Allah ve ol ħullarına ola ve yazı yaz ve ħışı ħış (10)ola ve daĥı ħalkda ħoĥ merĥamet ola velākin deryālarda ħāyet furtuna ola (11)ħoĥ gemiler ħarĥ ola ve yol vērüciler ħoĥ ola ve ħamāĥları ħoĥ ola ve ħırşları (12)ħoĥ ola pādīşāĥlar men' edemeyeler ve zelzele vāĥı' ola diyār-ı mādūnda

[19a]

- (1)gün tütula anuñ ‘alāmeti sahra-yı āḥterde ve ol şahrāda bir büyük yılan türeye (2)kıtılgā delāletdür ve ba’zı ḥāletler zühür éde ‘uṭārid yıldızı sünbüle (3)burcından çoğar ma’deni civā ḥākīdür sevdāyīdür 7 zühre yıldızı (4)mīzān burcından çoğar ma’deni bakırdur bādīdür demevīdür tataruñ (5)diyār-ı küffāra ok şalup nehbet-i ğaretlerin miyān-ı ‘arābda (6)cenk ü cidāl cānib-i şarḫ u şimālden ḥarb [u] kıtāl ve vilāyet-i küfede fitne (7)fesād ve meşhūrlarından birine āfet ü zevāl bazı diyārda maraẓ-ı (8)demevī ve tē’ūn şıbyānda āfet **اص**
- (9)el-bābü’r- rābi‘
- (10)menāzil-i deberān ṭebāyi’-i zühre şüret ḥarr [u] raṭb
- (11)ḥarfü’l-dāl burc-ı sevr esmā’-i Allah yā dā’im yā deyyān
- (12)āyet-i şerīf vemā min dābbetin fi’l-ardī³³

	<p>(13)her kaçan ay deberān (14)menziline sevr burcudur yigirmi (15)bir derece ve beş daḳīka bu menzil (16)naḥsdur şüret budur اص</p>
--	--

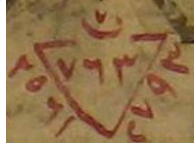

³³ Hūd Suresi 6. Āyet “Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki, rızıkı Allah’a âit olmasın.”

[19b]

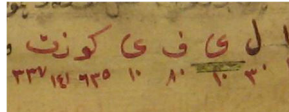
(1)burc-ı sevr beşinci kaṭ göktedür (2)bu yıldızlı kiři gāyet hūbdur

(3)sevr burcıdur sūvār[i] oturdur

(4)mā'i

(4)min 'aşer rebi'ü'l-evvel ilâ 'aşer rebi'ü'l-âhır 8 merrîh yıldızı 'akreb (5)burcından ṭoġar ma'deni³⁴ kükürtdür ābīdür balġamīdür (6)9 müşteri yıldızı kavş burcından ṭoġar ma'deni ḳalāy nārīdür (7)şafrāyīdür se sūmme evreşne'l-kitābe'l-lezina keferü³⁵ kāfirler memleketinde (8)çok yağmurlar yaġa ve ra'd ve berk çok ola ve dört ayaklı ve iki (9)ayaklı ḫayvānlardan dolu ve şimşekden çok helāk ola ve akdeniz (10)bezirelerinde şiddet-i zelzeleden ġarḳ ola [...] (11)ve ḳoşantñiniye bir ulu şāhib-i 'aḳl telef ola ve

yaġmurlardan çöke binā derd (12)ola gözet ve bir 'arab pādişāhına

³⁴ İki kere yazılmıştır.

³⁵ Fâtır Suresi 32. Âyet "Sonra biz o kitabı kullarımızdan seçtiğimiz kimselere miras olarak verdik."

[20a]

(1)nekbet erişe brkler baş ayakda ala adaklar baş ola ‘almetler zhr

(2)de yazılmış baŝda hem aŝda **۵۲۶** ŝaħr-ı abhaz tatar ile dolu (3)urs

ile almu ok ırıla **۵۲۹** ve ben-aşfer avmine ok am (4)ve ’n ve

miħnet vk’ ola ve ok esr ola ve cinsi ırıla **۵۲۹** (5)ya’n emlkında

fitne v fesd bir uluya fet der-‘aab ŝalh (6)mbeddil olup **۱۰۹۲** aħbs-

ı ŝaħiħ ve hevlarda ħarret ve yubset (7)şularda illet ħaŝerda

mezru’ate fet ve ‘alyim-i sem ve ra’d [u] (8)dolu ve ŝ’ia ve zelzele

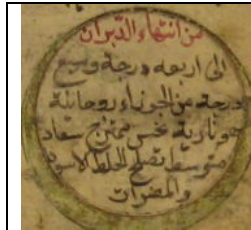
miŝl ħl **۱۰۹۲**

(9)el-bb’l-ħams

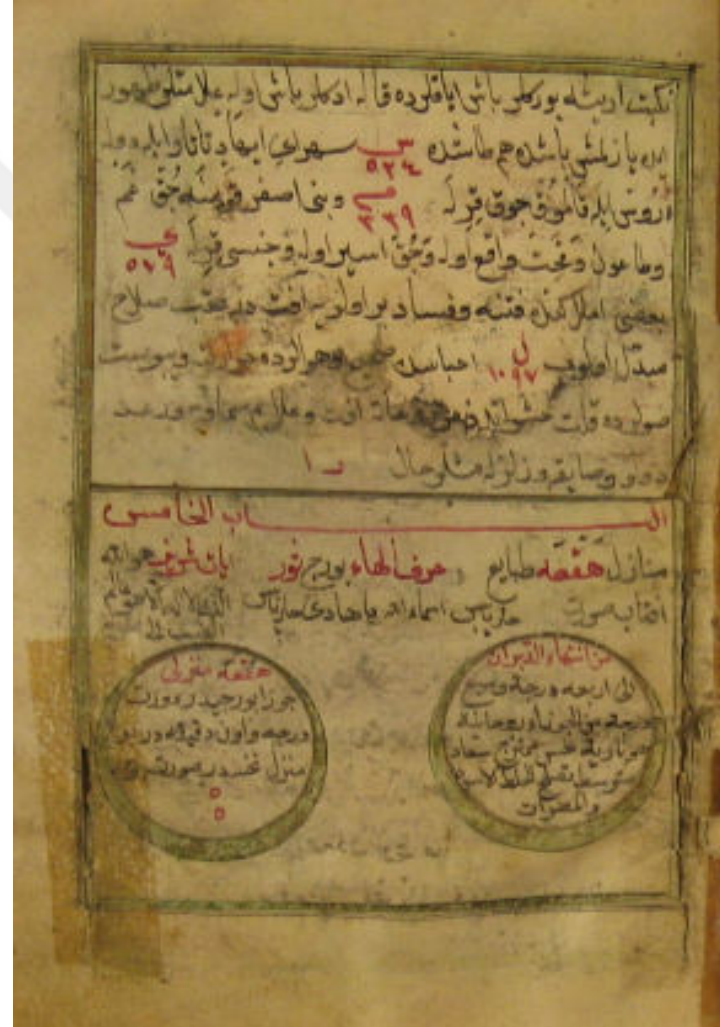
(10)menzil-i hea’a ebyi’-i afitb şüret ħarr [u] ybis

(11)ħarf’l-ha burc-ı sevr esm’-i Allah y hdi ħrr ybis

(12)yt-ı şerif huvalahulezi l ilahe illa hüve alimu’l-aybi³⁶ il aħire

(13)hea’a menzili (14)ceva burcidur dört (15)derece ve on daikadur bu (16)menzil naħsdur şüret budur

³⁶ Haşr Suresi 22. yet “O, kendisinden başka hibir ilah olmayan Allah’tır. Gaybı da, görünen lemi de bilendir.”

[20b]

(1)melek-i suflî şemhüreş

(2)mā'idür

(3)min 'aşer rebī'ü'l-âhîr ilâ 'aşer cemāzi'l-evvel 10 zuhal yıldızı (4)cedî burcından toğar ma'deni kırşundur hāk[idür] sevdāyidür (5)11 delv yıldızı zuhal burcından toğar bādīdür demevīdür 12 (6)müşterī yıldızı hüt

burcından toğar ma'deni kalāy turābī (7)bālgamīdür sa'd bād cim cennātu 'adnin yedhulūnehā³⁷ beşāretdür (8)bu āyetüñ zuhūrı çok yağa Hākkuñ rahmeti yağmur yağa şerr-i (9)becden yedi kişi ola beşi erkek ikisi 'avrat ola bu harf-i cümle (10)ha kaf lām sin nun ol 'arz-ı horasanda çok nizā' ola ihtilāfi

³⁷ "Onlar Adn cennetine girerler."

[21a]

(1)imāmlardan ola ol diyārda kayd-ı küsfet ol ğıdaları kayd-ı keşrete ol
(2)buḥārada ğāyet çok illet ola içlerinden bir miskin devlet bula ğulāmı
(3)hem daḥı malı çok ola diyār-ı zābulda çok қаhtlık ola keykūbāt yıķıla
(4)vīrān ola irān ve tūrān sa‘adet ‘ vīrān berbād ola bu ğunlerde
(5)iḥtimāldür ğün tūtula bir ulu maķāmı yıķa yaķalar lām o diyārda birin
ye (6)şehīd edeler diyārlarında şiddetlü rūzgār ese bir ‘azīm (7)ķasırğa
ğökden kurbağa yağa yılan u çıyan yağa emr-i Allah Te‘ālā āfet (8)‘arabda
ve ba‘zı sevāḥil-i enharda fitne ve ba‘zı diyārda düşmen zūhūr idüp (9)cenk
ü cidāl ve bir ‘azīmü’ş-şānda қаht ve zevāl-i keşret sabur(?) sa‘d ve aḥbār
(10)[...] hevālarda aḥyānen küdüret ve yağmur ve ra‘d [u] berk ihtimāldür
(11)meżerrat ve āteş **ط ر ا**

(12)el-bābü’s-sādis

(13)menāzil-i hen‘a ṭebāyi’-i bārid [u] raṭb şūret **٥٥٥**

(14)ḥarfü’l-vāv burc-ı cevzā esmā’-i Allah yā velī

(15)āyāt-ı şerif vallahu yed’ü ilā dāri’s-selāmi³⁸ ilā aḥire

	(16)ay hen‘a menziline (17)erişe on derece (18)yigirmi dakikadur sa‘ddur şūret (19)budur ٩٤
---	--

³⁸ Yunus Suresi 25. Āyet “Allah esenlik yurduna çağırır ve dilediğini doğru yola iletir.”

[21b]

(1)cevzā burcudur elindeki yıldızdur

(2)hākī

- (3)min 'aşer cemāziye'l-evvel ilā 'aşer cemāziye'l-āhir cim 'ayn sin kāf
(4)kezalik bu āyetüñ esrārī ne nihāyeti bu kadar 1 merrih yıldızı hāmel
(5)burcından toğar ma'deni demürdür nārīdür şafrāyīdür yerlerden
(6)bereket çok ola meyve ve ekin çok ola ve bostānlar çok ola ammā
(7)sıtmā vü hummādan çok illet ola dil altı ve damla çok ola 2 zühre
(8)yıldızı sevr burcından toğar ma'deni bakırdur hākīdür sevdāyīdür

[22a]

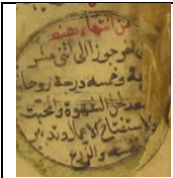
(1)ve yerden ‘alâmetler zühür éde ve ba’zı yüksek dağlar yürüye ve ba’zı ırmaqlar (2)taşā ve ba’zı köprüler yıķıla ve ba’zı hayvānātları seller götüre ve çok (3)yerleri başup ħarāb éde çok gök gürleye ve şimşek çok ola ve kanatlu (4)hayvānāt çok kırıla Allah Te’ālā izniyle bu ‘alâmetler zühür éde kaçāradım (5)berāt tut fırsatı kaçırma beni-aşfer it gibi bozdur şulĥı (6)tosya bir yalan sözdür kıral-ı nemse kuzıdur bir gözi kördür mīm³⁹ (7)gözet yanılma saķın daĥı éder anı kıradenizde vermesin veli yanılma (8)saķın fırtına ola ġarķ ola kāfir islāmda kırıla yāfir şarķ (9)cānib[in]den fitne vü fesād ve emrāz-ı demevī diremde nüzūlātda keşret (10)[...] ve [...] ve sıvāĥānda cenk-i keşākeş ve aĥvāl-i sagair ve saferdür müşevveş (11)vaķtinde bereket-i ārız ve āfet ve emtād iĥtimāldür ‘alāyim-i semāvate āsar-ı [...] (12)rencīdür ج

(13)el-bābü’s-şābi’

(14)menāzil-i ŧebāyi’-i zuĥal şüret ج nārī yābis

(15)ĥarfü’l-zāy burc-ı cevzā esmā’-i Allah yā zeki

(16)āyāt-ı şerif zuyyine linnāsi ĥubbu’ş-şehvāti⁴⁰ ilā aĥire

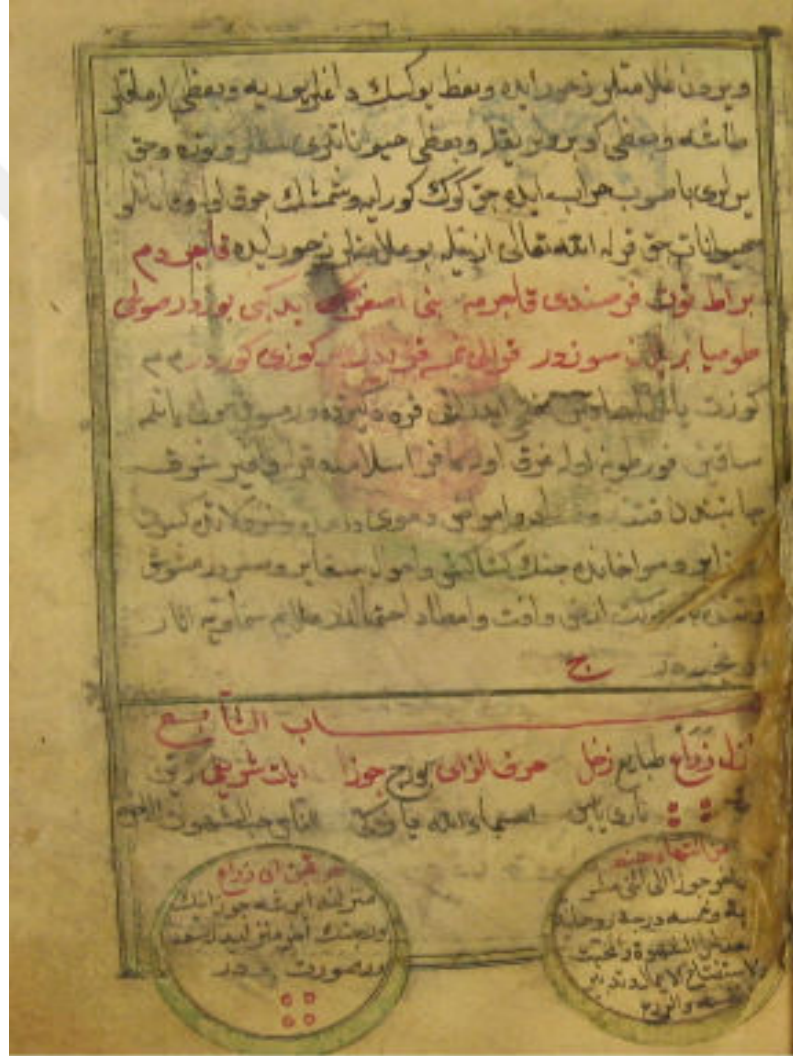

(17)her kaçān ay zirā’

(18)menziline erişe cevzānuñ

(19)burcınıñ āĥir menziledür

sa’ddur (20)şüret budur ج

³⁹ İki kere yazılmıştır.

⁴⁰ Âl-i İmran Suresi 14. Âyet “(...)nefsin şiddetle arzuladığı şeyler insana süslü gösterildi.”

[22b]

(1)'uṭāridūñ melek-i suflisi burakdur

(2)hākī

(3)min 'aşer cemāziye'l-āḥir ilā 'aşer receb 3 'uṭārid yıldızı (4)cevzā burcından çoğar ma'deni civādur demevīdür ḥatmu'l-lah 'alī (5)kulu behem Ḥaqq Te'ālā kāfirlere bir belā musallaṭ (6)ola ve hizlānları çok ola birbirine düşeler 'azīm kıtāl ola kāfir beglerinden nekbet erişe (7)ve andan bir 'azīm қаһт vāқи' ola ḥarām u ḥelāl olan ḥayvānlaruñ ve otlaruñ

[23a]

(1)etini ziyeler kesüp bişirüp birbirine yedüreler ana ata evlâdın etini ziyeler (2)bağ budamı vaqt ola ve bu sinâh ve yâdında(?) ‘aqlî mürüvvet zuhûr éde (3)çok kat’ éde ve bahtı güşâde ola pâdişâh dahı aña muhtâc ola ve (4)sokağda gezen sâilleri def’ édüp ve istanbulda nizâm vére nice bid’atı (5)kaldura bula nizâm bir zamân moskov kâfirleri titreye veleh-i mâcar ol mîmnden (6)bula sükûnet ‘aql başında var ise cümle ‘âlem ni‘met-i delv var kıtlığı bu sene (7)‘avratlardan kılka edep hem çocuklardan kılka edep etmeye ‘avratlar kocaya (8)rağbet etmeyeler yağmur ile bir şiddet rüzgâr ese **ج جا** çok ola kırılı insân ve (9)hayvân zükâm musallat ola atı [...] zehîr ola hemân aşhâb-ı şalâhda kuvvet [ü] (10)kudret ve erâzil [ü] eşkiyâda şiddet ve şirret ve hevâlarda burüdet ve (11)ba’zı vilâyetde ve ba’zı mevâzi’da şiddetlü rüzgârlar ile berķ [u] (12)bârân olup **ج جا**

(13)el-bâbü’t-tâsi’

(14)menâzil-i nesre tebâyi’-i [bârid] raṭb şüret

(15)ḥarfü’l-hâ burc-ı sereṭân esmâ’-i Allah yâ ḥakîm

(16)âyât-ı şerîf ḥayy ḥalîm ḥafîz ḥa mim ‘ayn sin kaf⁴¹

(17)ay nesre menziline (18)erişere sereṭân burcudur (19)on iki derece elli dakikadur (20)naḥsdur şüret budur **ج جا**

⁴¹ Şûrâ Suresi 1-2. Âyet

[23b]

- (1)burc-ı kamer yılda ilk burctan ٲoęar
(2)şereṫān

(3)ḫākī

(4)min ‘aşer receb ilā ‘aşer şa‘bān 4 kamerdür yıldızı sereṫān (5)burcından ٲoęar ma‘deni gümüşdür mā‘idür balğamīdür 5 şemsdür (6)yıldızı esed burcından ٲoęar ma‘deni altundur nārīdür şafrāyīdür (7)6 ‘uṫārid yıldızı sünbüle burcından ٲoęar ma‘deni civādur (8)ḫākī[dür] sevdāyīdür demmerallahu ‘aleyhim ve li’l-kāfirine⁴² saña müjde olsun

⁴² Muhammed Suresi 10. Âyet “İnkâr edenlere de bu akıbetin benzerleri vardır.”

[24a]

(1)ey şāh-ı benī-ādem-i kāfir ve rüsvāyīdür durma dem bu dem huṭbe okutmuş (2)edā ile bu diyem cennāt erdel boğazın alalar anda ‘azīm kan döküle (3)anda çok kāfirle hem re‘āyā beli büküle andan ‘azīm cenk ola zuhūr (4)ède islām ağret éde ol diyār-ı küffārı diyār-ı küffārda ‘azīm kaḥṭ (5)ola ve ‘azīm ishāl u saruluk musallat göz ağrısı çok ola (6)hem gün ṭutula üç sâ‘atden ziyāde ve [...] şems üç gün üç gece (7)zelzele ola çok yerler yıkıla virān ola ve ba‘zı yerler yere geçe ve ba‘zı (8)köylerin gece bu dağlara çıkalar [...] çok ola ‘azīm (9)gök gürleye ve yerler yarıla içinden bāzı muhiş canāvārlar ve yılanlar ve ‘akrebler (10)çok ola ḳurbağa yağa ve göllerde sülük kırıla ve iki pādişāh birbirine (11)düşe islām ‘askerinden kāfirler şaşa kāf ile nūnı ḥesābın göres[in] (12)hem ne çıkar lām ye nūnı remzin göres[in] tedbīr şāhibi gör anı kim olısar (13)anuñ yüzünden emini āmān bir zamān serḥad-i ‘acem ve bāde-i ‘arab ve rus (14)ve tatar vilāyet-i küffār cemiyet-i eşirrā ve teclīd-i bilād cenk ü cidāl aṣḥāb-ı (15)ḥānedāndan birine nekbet hevālarda burūdet ve serd yeller esüp berḳ [u] (16)bārān

iḥtimāldür ḥarīḳ

(17)el-bābü't-tāsi‘

[24b]

- (1)menzil-i ʕarfe ʕebāyi'-i āfitāb şūret ʕarr [u] raʕb
- (2)ḥarfū'l-ʕā burc-ı sereṭān esmā'-i Allah yā muṭaḥher
- (3)āyāt-ı şerīf yā ṭāhir ṭaha mā enzelnā [aleykel ʕur 'āne li teşkā]⁴³ ilā aḥire

- (4)kaçan ay ʕarfe
- (5)menziline gele burc-ı
- (6)yigirmi beş derece
- (7)naḥsdur şūret budur

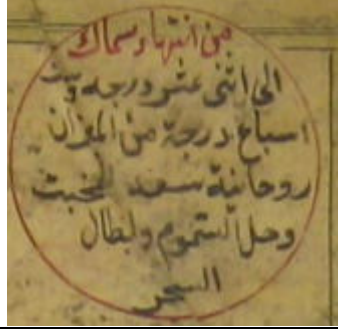

(8)zührenüñ melek-i 'ulvīsi 'ayniyā'ıldür

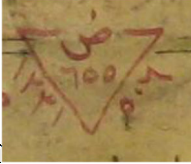
⁴³ Taha Suresi 1-2. Âyet " *Tâ Hâ. Biz Kur'ân'ı sana sıkıntı çekesin diye indirmedik.*"

[25a]

	<p>(1)ay ġafra menziline (2)gele mizān burcudur on (3)iki derece ve elli daқиқadur (4)bādīdür sa'ddur şūret (5)budur</p>
---	--

(6)mizān burcında bir ādem ve elinde terāzī yigirmi (7)sekiz yıldız bādīdür bu yıldızlı kişi 'ākil olur

(8)hevā'ī

(9)min 'aşer şafer ilā 'aşer rebi'ü'l-evvel

(10)'uṭāriddür yıldızı sünbüle burcından çoġar

[25b]

(1)ma'deni civādur hākīdür sevdāyīdür 7 zühre yıldızı mīzān (2)burcından
toğar ma'deni baqırdur bādīdür demevīdür đad đarbu'l-lah (3)mişlā gel ey
'āşık diñle đad đarfinüñ hūkmini şeyh seyyid siyāhīnūñ (4)tağarrürüni
şerh éde ğam hiçbirini hūkmince mekr ola dedi Hakuñ kelāmı (5)eger
ağşamdan gökde olursa kızıllık ğāyet ile kāfirler ola cenk (6)böyle bir yıldız

doğar şekli böyle ola (7)kāfirler
çok kırıla 'aklı ola teng islām ğālībdür zebūn ola frenk frenküñ (8)ābūrı
bozula moskov çalmuş kırıla hem tatarlar cem' ola kārār éde bir zamān

(9)bulğar zemnde bir yıldız doğa üç başı ola şekli bu tarz[d]a ola
(10)cānib-i şarqdan bir tütün ese bulğar zemīn miyānın kese islām sükūnet
(11)bula kāfirler kırıla bu dem kılna 'izzet ohtamış suyundan içe teseden
(12)öte geçile kāfir mü'min seçile 8 merrīh yıldızı 'akreb burcından
(13)doğar ma'deni kükürtdür ābīdür balğamīdür 9 müşterī yıldızı (14)kavs
burcından doğar ma'deni çalāydur nārīdür safrāyīdür (15)çok kāfirler
biçile dahı çok su geçile emīr ola muħammed hıızrdan ala k̄asem (16)ħazret-
i resūle éde ħızmet evliyālardan ala himmet ceci pancarı āl-i (17)'oşmān
pādişāhuñ 'aşkeri şanki aşlandıur her biri deĝiştire bir emīri

[26a]

(1)anuñladur ‘askerleri zirā dostu ola tedbiri zīrā ‘aqlı erişdüremez (2)her biri müslimāndı oy şakin yıqma qalb evi ol velidür gâflet (3)etme bil anı muhkem târihi olur bu hadīs-i peygamberi eger rehber olur o hadīs (4)

من قتع بعده مرة من قتع بعده زلة

ya'nī nefse uyar uymaz (5)iseñ işite söz işit kim göre gözün nedür peygamber sözün kılıçla éde (6)islām kāfir içinde azı eger gāzī eger şehīd maşşerde aqdur yüzi (7)'āşık iseñ diñle benden sözi kim dilerseñ peygamber ola senden rāzī (8)kendüñ oqu kimseye açma rāzın al kim semāda çoğusa kırmızı çok ola (9)olunca ihrāk vāqı' olan kōrkı çok ola ve yeşil çok ola ekin ve meyve (10)çok ola öyle çok ola ve eger beyāzı çok olsa yağmur ve sular taşşkın ola ekinler çürüye (11)gün tūtula bu siyāk üzre ola gāyet ile kōrkula mānend-i kıyāmet ola

(12) ve ay tūtula bu tarzda ola tataruñ diyār-ı küffār at şalup (13)[me]st gāretlerin miyān-ı ‘urebādan cenk ü cidāl cānib-i şarqda ve şimālde (14)[harb] u kıtāl ve vilāyet-i küfede fitne fesād ve meşhūrlarından birbirine (15)zevāl ba'zı diyārda emrāz-ı demevī ve t̄ā'ūn şıbyānda **ص**

(16)el-bābü's-sāmi' ‘aşer

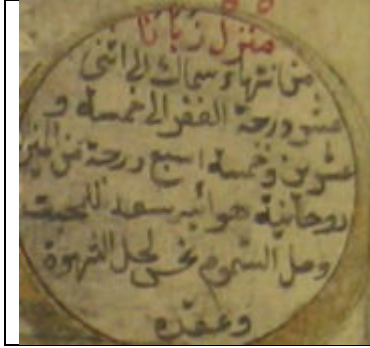
[26b]

(1)menzil-i zubāne tebāyi'-i 'uṭārid şūret mümtezicdür

(2)ḥarfü'l- 'ayn burc-ı mizān yā 'alim

(3)āyāt-ı şerif 'ālemü'l-gayb ve's-ş-şehādet⁴⁴ ilā āhire

(4)ay zubāne menziline (5)gele
mizān burcudur naḥsdur
(6)yigirmi sekiz derece ve kırk
(7)daḳīkadur şūret budur

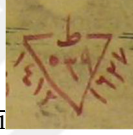

(8)mizān bu burcda olina [...] ile (9)tedbīr şāḥibi olur

⁴⁴ Haşr Suresi 22. Âyet "Gaybı da, görünen âlemi de bilendir."

[27a]

(1)nārī

(2)min'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-âhir (3)7 zühre yıldızı mizân burcından çoğar ma'deni bakırdur bādīdür (4)demevidür 8 merriḥ yıldızı 'akreb burcından doğar ma'deni (5)kükürtdür ābidür balgamidür tı ṭaha mā enzelnā 'aleyke'l ḩur 'āne li teşkā (6)ṭaraf-ı ḩaḩḩdan bāzı 'alāyim-i semāvate zuhūr ēde bāzı aḩvāller kim 'aḩl [u] (7)fıkr ērişmez ola bu taḩḩirce ḩükm-i yezdān olısardur ne yazıldı (8)bu cihānda olusardur yazılan bāzı başlara gele sürür ve erlerden (9)ve 'avratlardan ḩayā ḩalḩa ve çocuklardan edeb ve ḩorḩu ḩalḩa ve nās arasında (10)olına zinā ve livāṭa gīzli 'aşıḩāre ola ve 'avratlar ḩahveḩanede varken (11)odalarında gizler kāfir ve yehūd seçmeyeler şöyle 'avratlar zelil olalar kim (12)yataḩḩ yer bulamayalar köşebaşlarında büzüleler yatalar ve pādīşāḩ vezīr muḩīm (13)ēdemeye neme gerek öyle yıḩıla dūnyā diyār-ı arnavutluḩda 'azīm fitne vü fesād (14)zuhūr ēde ve 'azīm ḩış ola ve ḩayvānaṭa ḩıran ola ve yıldızlar birbirine (15)çaḩışa kimi göge ve kimisi yere düşe andan ay ṭutula

yigirmisinde (16)

bir yıldız ṭoḩa bu ṭarz[d]a 'ālem şaşa

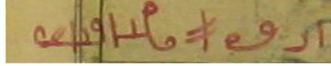
(17)gel ey 'aşıḩ diñle seyyid

siyāḩinüñ güftārını tā göresin ṭı ḩarfınüñ (18)güftārını ḩal'a-ı gevher-niginden su ṭaşā şehrini deri bir yanında

[27b]

- (1) su yıka ‘azīm ṭuna taşa isma‘lī gele başa bir yanın yıka ḥarāb éde (2)ve ‘azīm çekirge ola ol diyārda ve ṭayife-yi baḥdigānda kim lazlardur
- (3)nūṣūrevān baḥtağīnūñ silsilesidür fitne vü fesād zuhūr éde ihtimāldür
- (4)zelzele ḥarīk ihtimāldür ba‘zı emlekinde fitne vü fesād bir uluya āfet
- (5)der-‘aḳab ṣalāḥa mübeddel olup iḥbār-ı sāde ṣayḥ ve hevālarda ḥarāret
- (6)ve yübūset şularda kıllet ḥaşerātda mezr u ‘āya āfet ve ‘alāyim-i semāviyye (7)ra‘d [ve] ṭolu ve şā‘iḳa ve zelzele mişlü ḥal baṭīn şekli

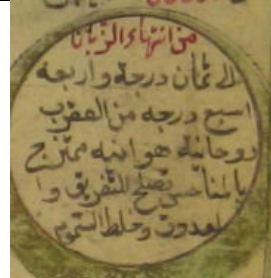

(8)el-bābü'l- on yedinci

(9)menāzi-il iklil ṭebāyi'-i merrīḥ şūret ḥarr [u] raṭb

(10) ḥarfü'l-fā' burc-ı ‘aḳreb yā fettāḥ

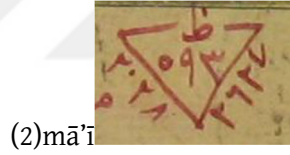
(11)āyāt-ı şerīfi ve ‘indehu mefātiḥul gaybi lā ya ‘lemuha illa huve⁴⁵

	(12)ay iklil menziline (13)gele burc-ı ‘aḳrebdür sekiz (14)derece ve otuz daḳıḳadur (15)bādidür şūret budur
--	---

⁴⁵ En‘am Suresi 59. Âyet “Gaybın anahtarları yalnızca O’nun katındadır. Onları ancak O bilir.”

[28a]

(3)min'aşer rebī'ü'l-āhır ilâ 'aşer cemāziye'l-evvel (4)9 müşterî yıldızı kıvımsız burcından toğar ma'deni kalây (5)nārîdür şafrâyîdür zı zahere'l-fesâdü fil berri ve'l-baħrı⁴⁶ diñle imdi zı (6)ħarfi ne olırsardur deryâda ve arada ne olırsar cenk ola şöyle (7)ay gün tuğula kâfir leşi ile deryâ örtüle müslümânlar yesir olup götüre

⁴⁶ Rûm Suresi 41. Âyet “İnsanların kendi işledikleri (kötülükler) sebebiyle karada ve denizde bozulma ortaya çıkmıştır.”

[28b]

(1)mora öñünde 'azîm çan döküle Venedik çāsarı beli büküle hem (2)'aşkeri

yalıda döküle andan 3 zelzele (3)ola gün ağlana şöyle çaranlık ola kim mum yağalar çaranlık ola 10 zuhal (4)yıldızı cedî burcından çoğar ma'deni çurşundur hākîdür (5)sevdāyîdür ve akdenizde çañt ola ve maşşul calına zeytun ve yemiş (6)çalına ve kabileyi 'urebānda ğāyet ile tūgyānları ola ve haccāc yolunu zābt (7)ède andan yedi yıl yolu çabada andan bir 'azîm rūzgār ese 'urebān (8)çavmini bir miğdār helāk ède emîr ola ibrahîm andan haccācı ala (9)sađ u selāmet

getüre ve bu tarzda ay doluna ve ayuñ (10)öñünde bu tarzda iki yıldız doğa ol seneler ve şām ili ucuzluk (11)ğanîlik ola yarım baţmān ekmek bir pula ola diri çoyun bir (12)đuruşa ola dağı eski şehri yeni şehir (13)dağı ucuzluk ola burşa dağı ucuzluk ola

meyve az (14)ola birbirini çatl ède eyle tecerrüm andan şaf olalar èdeler ta'at (15)şüreten yoktur zābit tutduđuñ boğa hükmi sürüle emîn-i amān ola (16)bir zamān

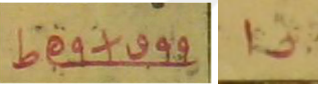

yağmurlar yağa tolu ile çarışik beđlerüñ (17)gözi kör ola üzümli az ola calına dört yaprağı calına ibikleri

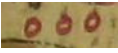

[29a]

- (1) az ola ertesi yıl ibikleri çok ola āfet ‘arabda ve ba‘zı sevāhil-i enhārda
- (2) āfetine ve ba‘zı diyārda düşmen zūhūr idüp cenk ü cidāl ve bir
- (3) ‘azīmü’ş-şānda қаһт ve zevāl keşret sūrsūr ve ihbār-ı sāde tevātūri hevālarda
- (4) ahyānen kudūret yağmur ra‘d ve berķ ihtimāldür mışrda [nil]

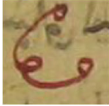
taş(5) şekl-i şartīn

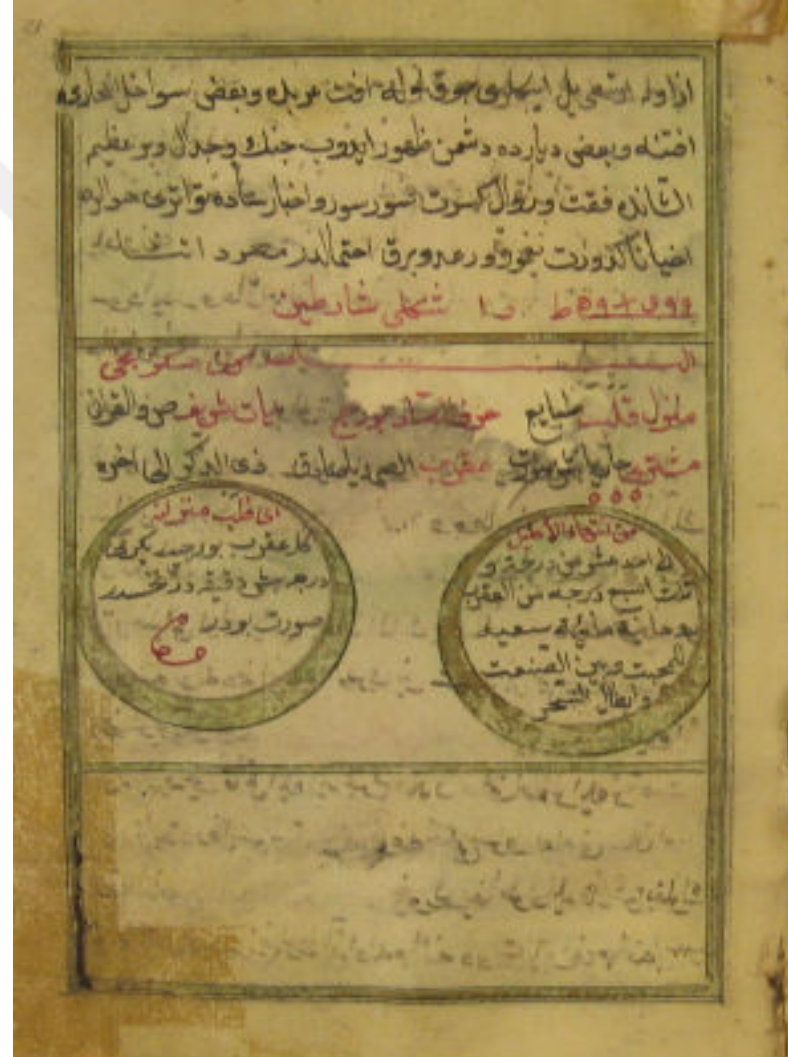
(6) el-bābü'l-on sekizinci

(7) menzil-i ḳalb tebāyi'-i müşteri ḥarr [u] yābis şūret

(8) ḥarfü'l-şād burcı ‘aḳrebü'l-şamed yā şādīḳ

(9) āyāt-ı şerīf şad ve'l-ḳur‘ān zī'z-zīkr⁴⁷ ilā āḫire

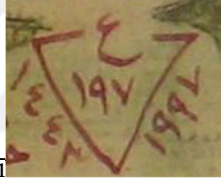
	(10) ay ḳalb menziline (11) gele ‘aḳreb burcıdur yigirmi (12) derece beş daḳīḳadur naḥsdur (13) şūret budur
--	---

⁴⁷ Sād Suresi 1. Âyet “ Sād. O şanlı, şerefli Kur‘ān'a and olsun (ki o, Allah sözüdür).”

[29b]

(1)burc-ı merrîh melek-i ‘ulvî ‘azrâ’l bârid [u] yâbis

(2)hâkî

(3)min‘aşer cemâziye’l-evvel ilâ ‘aşer cemâziye’l-âhîr (4)11 delv yıldızı
hamel burcından toğar ma‘deni kûrşundur (5)bādîdür demevîdür

عمریتنا الون gel ey ‘āşık diñle ‘ayn ħarfinüñ (6)hükmini şerĥ édeyim
uşbu devrüñ hükmini şeyĥ seyyid siyāhîñüñ güftārını (7)ay tütula ‘ālem
éde ğulgule pādīşāh gözi açılāsın adı vezîr ola (8)ref’ ola hem de il ola
ġanîlik aydınlıġa çıka ‘ālemde def’ ola (9)derd [ü] belâ açıla ħapu semādan
mesrûr ola cümle ‘ālem fetĥ [ü] fütûĥ ola

[30a]

(1)bu dem mis kınmasa bozula yiye kılıcı bir zamān fe innehu maḥmūd lā yu'sem (2)ve lā yabşur lā tedrukni küffār ol 'asker muẓaffer (3)ḥaḳāret bula küffār kāfir olına islāmda çöller su gibi aḳar senile baḳar (4)yürüye tatar kenārdan baḳar şehirler yaḳar bir civān tatar cümleyi satar çün (5)şāşa küffār māni ol 'arab daḥı yoḳ ḥarb kāfir bil anı **ج** (6)vezīr-i evveli rezil sunuşa ve ol fānī cihānda bir nişān ola uşbu cihānda (7)'ālī-şān ola şark cānib[in]den fitne vü fesād emrāz-ı demevī veremde (8)vü nüzülātta keşret ve cezīre-yi usvāhānda cenk-i keşākeş ve aḥvāl-i sefāyir (9)ve şaḡīrdür müşevveş tünd-bād ḥareket arz u āfet ve emtād iḥtimāldür 'alāyim-i (10)semāviyye ve āşār-ı merriḥdür **ج**

(11)el-bābü'l-on doḳuzuncu

(12)menāzil-i şevle ṭebāyi'-i şūret **ج** ḥarr [u] yābis

(13)ḥarfü'l-kāf burcı ḳavs yā ḳāhır yā ḳaḥḥār

(14)āyāt-ı şerīf ḳaf ve'l-ḳur'āni'l-mecid⁴⁸ ilā aḥire

	(15)ay şevle menziline (16)gele burc-ı ḳavsdur dört (17)derece otuz daḳıkadur od ile (18)ḳarışıḳdur sa'ddur şūret ج
---	--

⁴⁸ Kāf Suresi 1. Âyet "Kāf. Şereflî Kur'ân'a andolsun."

[30b]

(1)kavs burcı āgū vü ābidür ḥarfū't-tin şedid

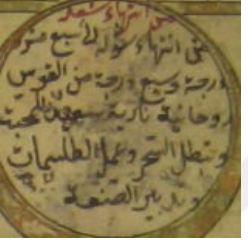
(2)hākī

(3)min'aşer cemāziye'l-āḥir ilā'aşer receb (4)ğāfiriz zenbi ve kābili't-tevbi⁴⁹ bu āyetüñ bir sırrı budur kim islāmbül (5)ḥalkı çoğı ğazālar birbirine kıyu kızalar 12 müşterī yıldızı ḥūt (6)burcından toğar ma'deni qalāydu turābidür balğamidür birbirinüñ (7)yaptuğunu begenmeyüp gene bozalar olmayanuñ çoğı bunda azalar Ḥaqqı (8)derd bilene tıtuq asalar islāmbul çarşusu kāğir olur ise evlerin

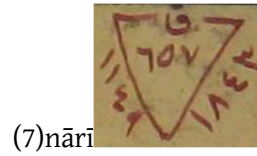

⁴⁹ Mü'min Suresi 3. Âyet "Günahı bağışlayan, tövbeyi kabul eden"

[31b]

	(1)ay ne'āim menziline (2)gele nārīdür avs burcudur (3)on yedi derece sekiz daıkadur (4)nasdur uret budur
---	---

(5)rahm avs bu yıldızlı gk ekli gyet (6)ubdur

(8)min'aer receb ilā 'aer a'bān (9)1 merrh yıldız hamel burcından oar ma'deni demürdür (10)nārīdür afrāyīdür 2 zühre yıldız sevr burcından oar ma'deni (11)baırdur ākīdür sevdāyīdür fe lā ve rabbike lā yūminune⁵¹ ey gāfiller (12)bu arfūn remzini bir o esāb edesin ur'an sizden gele uyruksuz (13)maymun 'askeri islāma gstere oyun pādīāh vezr acl olalar

⁵¹ Nisā Suresi 6. Āyet "Hayır! Rabbine andolsun."

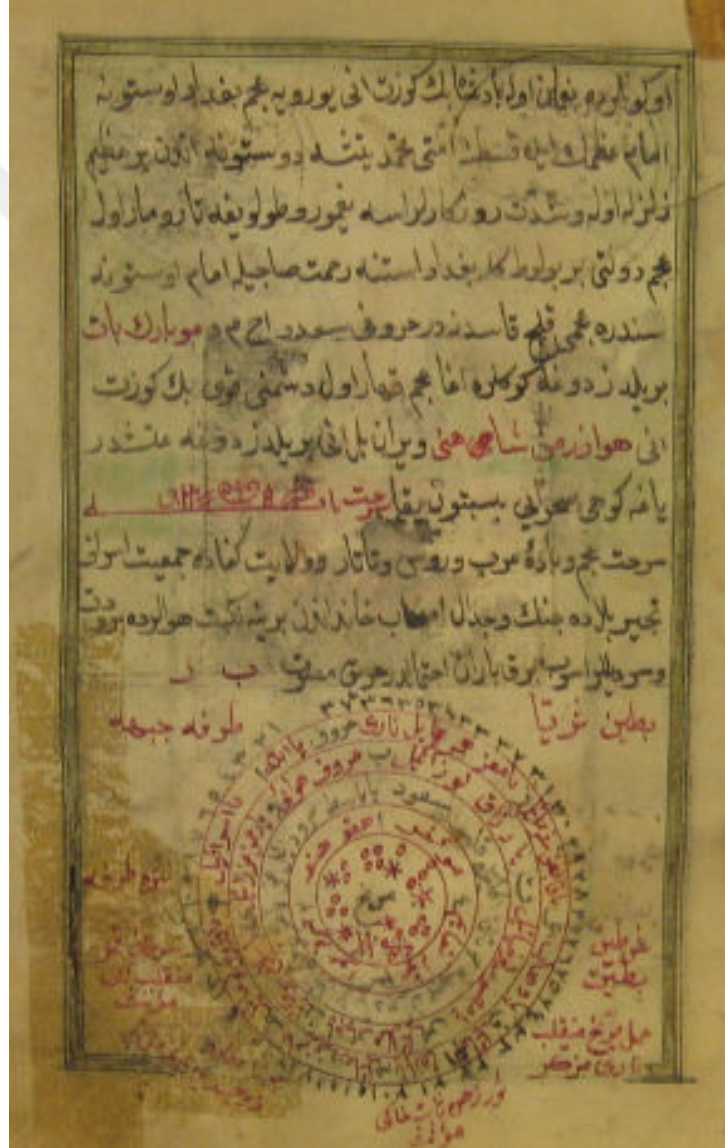
[32a]

(1) o günlerde nu'mān ola pādīshāh beg gözet anı yürüye 'acem baġdād üstüne (2) imām 'azamuñ éde kaşdına ümmet-i muḥammed yetişe dostuna andan bir 'azīm (3) zelzele ola ve şiddet rüzgār ese yağmur tolu yaġa tārūmār ola (4) 'acem devleti bir buluḡ gele baġdād üstüne rahmet şaçıla imām üstüne (5) sindire 'acemi kılıç kaşdınadır ḫurūf-ı şa'd ve elif ḫa mim dal mübarek-bād (6) bir yıldız doġa göklere aġa 'acem ḳahhār ola düşmeni ḳavī beg gözet (7) anı hevā ermen şāhını vīrān bil anı bir yıldız doġa 'ateşdür (8) yaġa kūh [u] şahrāyı büsbütün yaġa

ارکانه

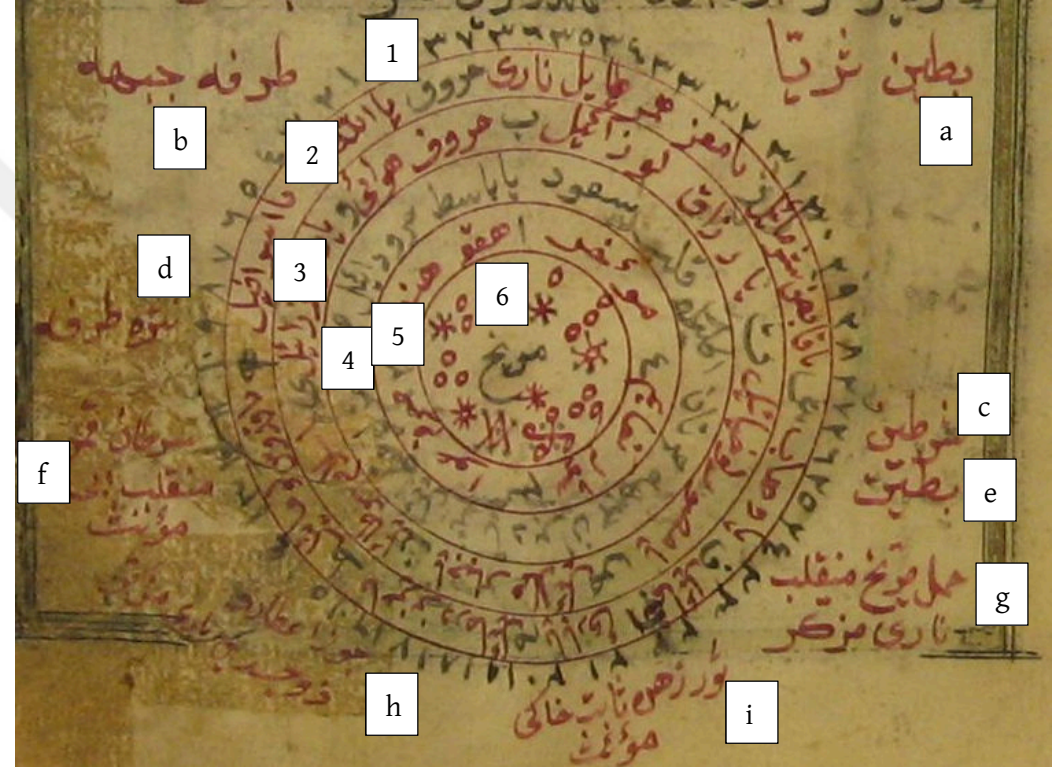
(9) serḫad-ı 'acem u bāde-i 'arab u rus u tatar u vilāyet-i kūfede cem'iyet-i isrāf (10) tecir-i belāda cenk ü cidāl aşḫāb-ı ḫanedāndan birine nekbet hevālarda burūdet (11) ve serd yeller esüp berḳ [u] bārān iḫtimāldür ḫarīḳ-i mażarrat

بدر

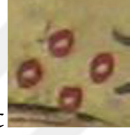
[32a Devamı]

1. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27
28 29 30 31 32 33 34 35 36 37
2. nārī ḥurūf yā Allah elif yā isrāfīl h yā kudüslü māl'īl ṭ yā 'aziz
vermā'īl mim yā bārī ismā'īl yā vehhāb y yā ḳabz-ı ŧermā'īl yā mu'iz
hemrā'īl
3. be ḥurūf-ı hevā'ī vav yā raḥmān 'azrā'īl y islām sevṭā'īl nun yā
cabbār memlā'īl ŧad yā musavvir levḥyā'īl yā rezzāḳ levzā'īl
4. su'ūd yā bisāṭ ḥurudā'īl ḳad yā müzill [...] ŧüreyyā deberān cebhe
ŧeretayn iklīl ḳalb su'ūd
5. 1 heḳa'a hen'a 2 ŧarfe 'avvā 3 ŧevle ne 'āim 4 mu'ahḥar
6. meriḥ
- a. buṭayn ŧüreyyā
- b. ṭarfe cebhe
- c. ŧeretayn
- d. neŧre ṭarfe
- e. buṭayn
- f. sereṭān ḳamer münḳalib mü'ennes
- g. ḥamel merrīḥ münḳalib nārī müzekker
- h. cevzā 'uṭarid [...]
- i. sevr zühre sābit ḥākī mü'ennes

[32b]

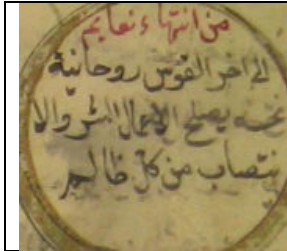
(1)el-bābü'l-yigirmi birinci

(2)menāzil-i belde tebāyi'-i zuḥal şüret bārid [u] yābis

(3)ḥarfü'l-şın burcı kavş yā şedīd

(4)āyāt-ı şerīf şehdu'llahu ennehu lā ilahe illa huve⁵² ilā aḥire

(5)ay belde menziline (5)gele nārīdūr kavş burcınıñ (6)āḥiridūr sa'ddur şüret (7)budur

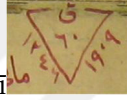
(8)kavş burcudur yay ok tuḥar

⁵² Âl-i İmrân Suresi 18. Âyet "Allah, melekler ve ilim sahipleri, ondan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler."

[33a]

(1)mā'ī

(2)min 'aşer şa'bān ilā 'aşer ramazān

(3)3 'uṭārid yıldızı cevzā burcından doğar ma'deni civādūr (4)demevidür 4 kamer yıldızı seretān burcından toğar ma'deni (5)gümüştür mā'idür balgāmīdür ḳaf ḳaf ve'l-ḳur'ānū'l-mecīd⁵³ gel ey 'āşık (6)diñle ḳafuñ ḥükmini ḳiyāmet ḥaşr olunca derūni dürüst eyle (7)ḳāf ḥiṭābın ḥarfinüñ 'adedini andan bu kitābuñ devri dā'im ḥükmini (8)2461ḳaf ḥarfinüñ ḥükmini dinle imdi şeyḥ seyyid siyāhī nuṭḳını (9)bir ḫalīm gele ēde ḫulm bütün dünyā ḥalḳı öle ḥuzūr bulunmaya anuñ gibi (10)bir muḫūr böyle bir

yıldız gele ēde zuḥūr dünyā ehline (11)ola gāyet muḫūr ve şular ola acı her kim iče tenleri ola gıcık (12)bulğar zemnde doğa bir uzun şol ḳadar ola ekin bī-ḥesāb var (13)her ḳanda var ise belādan ḳazādan emīn olısar ucuzluk ola hem (14)ğanilik yumurṭayı vēreler birbirine ṭuna ile bir köy arasında gele doğa (15)bir yıldız şöyle rūşen ola şanasun gündüz şekli

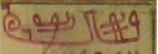

budur gelüp (16)doğacaḳ yıldız andan bir rūzgār ese (17)şiddet yağmur yağa ṭolu ile ḳarışık ḳomiya ḳovanları hep ḳıra

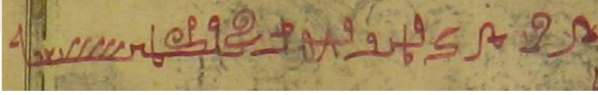

⁵³ Kāf Suresi 1. Âyet "Kāf. Şereflî Kur'ân'a andolsun."

[33b]

- (1) miyān-i 'arabda cenk [ü] cidāl ve cānib-i 'arabda fitne (2)vü iḥtilāl āṣḥāb-ı ḥānedānda ve bāzırgānda fitne vü zevāl 'avām-ı nāsda (3)ṣıḥḥat u refāhiyyet ve eḡ'ımede ḳillet ve hevālarda ṣıdettlü rüzgārılar ile

berḳ [u] (4)bārān olup

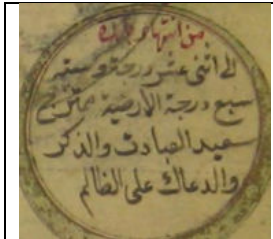
(5)

(6)el-bābü'l- yigirmi ikinci

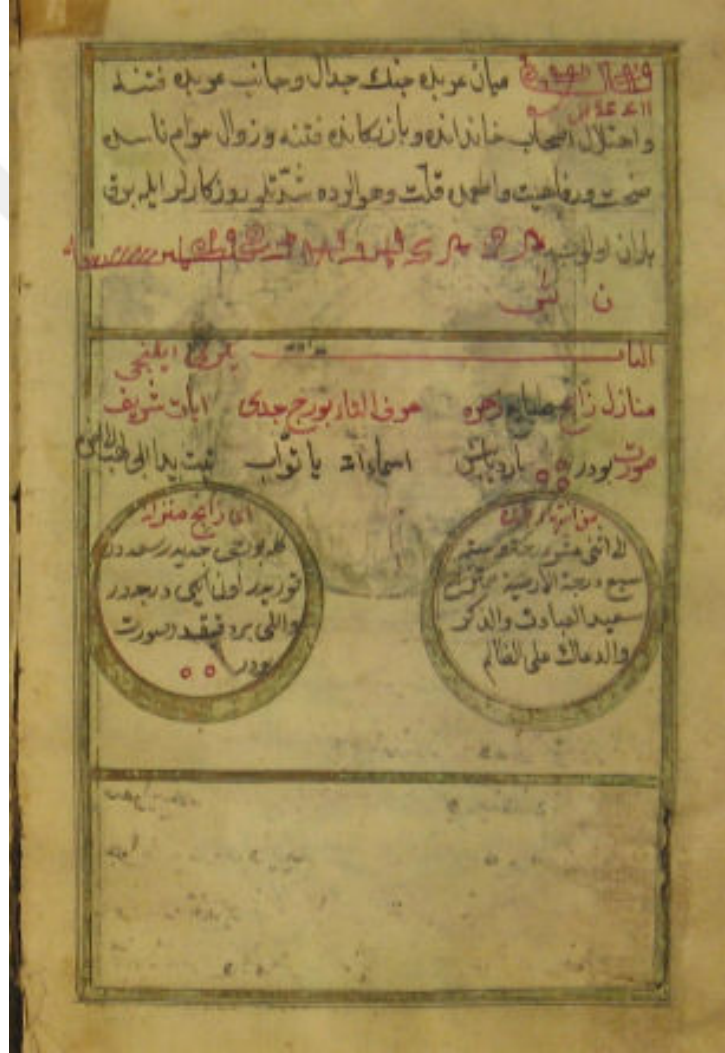
(7)menāzil-i zābiḥ ṭebāyi'-i zühre ṣūret budur bārid yābis

(8)ḥarfü'l- tā' burcı cedī esmā'-i Allah yā tevībā

(9)āyāt-ı ṣerif tebbet yedā ebī lehebin [ve tebb]⁵⁴

- (10)ay zābiḥ menziline (11)gele burc-ı cedīdür sa'ddur (12)ḳurudur on iki derecedür (13)ve elli bir daḳıḳadur ṣūret (14)budur

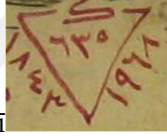
⁵⁴ Tebbet Suresi 1. Âyet "Ebû Leheb'in elleri kurusun. Zaten kurudu."

[34a]

(1)cedī

(2)mā'ī

(3)min ilā 'aşer ramazān ilā 'aşer şevvāl

(4)5 şems yıldızı esed burcından doğar ma'deni altundur nārīdür
(5)şafra'yīdür 6 'uṭārid yıldızı sūnbūle burcından doğar ma'deni (6)civā
ḥākīdür sevdāyīdür kellā sevfe ta'lemūne⁵⁵ gel ey 'āşık diñle ye (7)ḥarfinūñ
taḳdīrini gör ne yazmış Allah tedbīrini şeyḥ seyyid siyāhīnūñ (8)ta'bīrini
kādīr degilim şerḥ êde hiçbirini ye ḥarfinūñ ḥoş ḥesābı

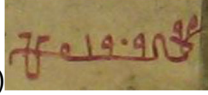
⁵⁵ Tekâsür Suresi 3. Âyet "Hayır; ileride bileceksiniz!"

[34b]

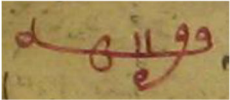
(1)göresin 1843 biñ sekiz yüz kırk üçe var nice çok kimseler fi'lini
(2)azdıralar helâlini koyup harâm sunalar oruc ve âbdest terk edeler
(3)namâzı şüreten kılalar andan âdâbı kalduralar gökyüzünde üç defa
(4)top atıla kâfir müslümânlar birbirine katıla istiğfâr etmege ve eller
tutula (5)şöyle yemiş ekinleri çok ola andan bir kırmızı rüzgâr ese kâfir
mü'minlerüñ (6)miyānuñ kese bu iki yıldıza nazar edeler kendülerün nā-

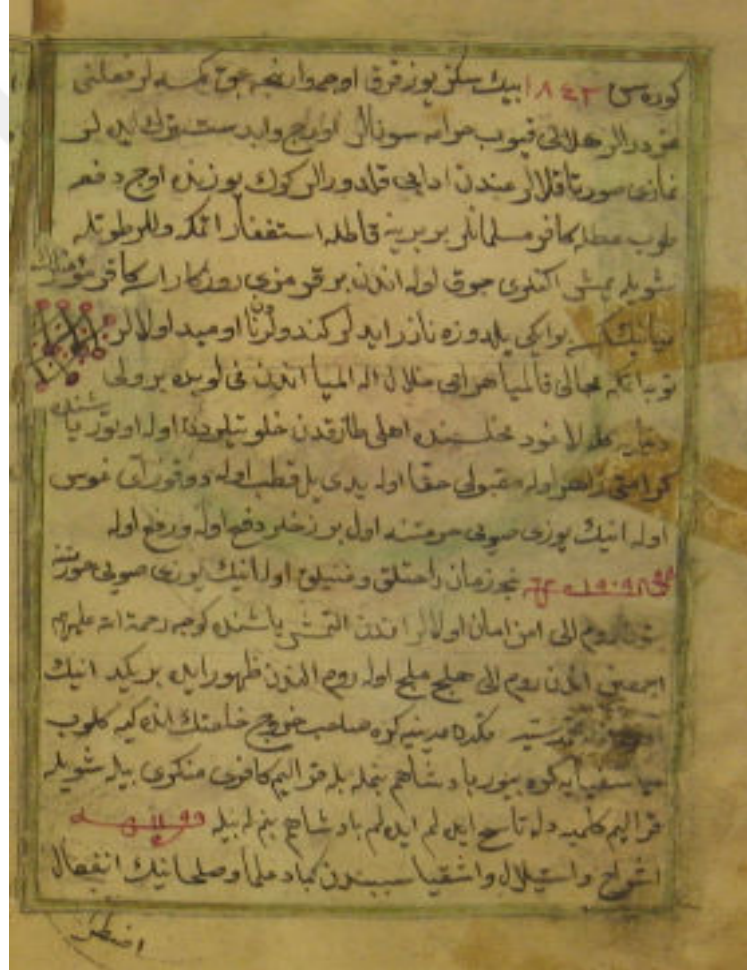
ümîd olalar (7)tövbe etmege mecâlî qalmaya harâmı helâl ola almaya
andan filubede bir velî (8)dünyâya gele lâğüd maħallesinde ehl-i fârikden
halvetilerden ola otuz yaşında (9)kerâmeti zâhir ola maqbûl-i Hakkâ ola
yedi yıl kuṭb ola dokuz ay gavs (10)ola anuñ yüzi şuyı hürmetine ol

berzahlar def' ola ve ref' ola (11) nice zamân rāhatlık ve
ganîlik ola anuñ yüzi şuyı hürmetine (12)bütün rumeli emn-i âmân olalar
andan altmış yaşında göçe rahmetu'l-lahu 'aleyhim (13)ecma'in andan
rumeli herc ü merc ola rumelinden zuhûr êde bir yigid anuñ (14)[...]
muhammediyye mükerrerem-i medîneye gire şâhib-i hürûc halkuñ anda
köye gelüp (15)ayasofyaya gire buyur pâdişâhım benümle bile kıralım
kâfiri münkiri bile şöyle (16)kıralım gelmeye dile tâsih edelim⁵⁶ pâdişâhım

benimle bile (17)işrah ve ihtilâl ve eşkıyâ sebebinden
kibâr u 'ulemâ vü şulehānuñ infi'āl

⁵⁶ İki kere yazılmıştır.

[35a]

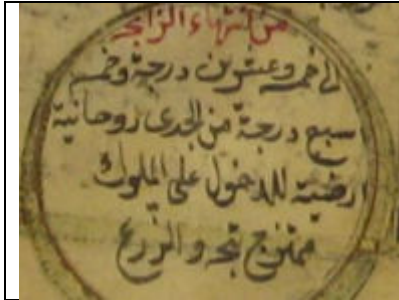
(1)ızırāblarından ʔaraf-ı ʔarḳ u sevāḫil-i rumda bilād-ı rusda ḫarac⁵⁷ (2)u fitne vü iḫtilāl sebebiyle re‘āya pāy-māl ve ba‘zı müfsidin āfet ü zevāl (3)ḳaḫṫ u ālāmetlü hāl ü ʔiddet-i sermā vu ʔedīd rūzgār iḫtimāl-i ḫariḳ ü (4)zelzele nārī a ḫ ṫ m f ʔ z hevāyī b v y n ʔ t z mālī c z k s ḳ ʔ (5)ḫākī d ḫ l ‘ r ḫ Ğ

(6)el-bāb

(7)menāzil-i bula‘ ʔebāyī’-i meriḫ ʔūret ḫarr [u] yābis

(8)ḫarfū’l- ʔā’ burcı cedī yā ʔābit

(9)āyāt-ı ʔerif ʔumme enzele ‘aleykum min ba ‘di’l-ḡammi⁵⁸ ‘ilā āḫire

(10)ay bula‘ menziline (11)gele sa‘ddur burc-ı cedīdür (12)on iki derece ve elli bir daḳıḳadur (13)ve ḫākīdür yigirmi beʔ derece (14)ve kırḳ daḳıḳadur ʔūret budur

⁵⁷ İki kere yazılmıştır.

⁵⁸ Âl-i İmrân Suresi 154. Âyet “Sonra o kederin ardından (Allah) üzerinize içinizden bir kısmını örtüp bürüyen bir güven, bir uyku indirdi.”

[35b]

(1)bu melek dağı yağmura ta'yındır sağ elindeki boru kara ta'yındır

(2)hākī

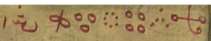
(3)min 'aşer şevvāl ilā 'aşer zi'l-ka'de

(4)7 zühre yıldızı mizān burcından çoğar ma'deni bakırdur (5)bādīdür demevīdür lām lev enzelnā haza'l-ḳur'āne 'alā cebelin⁵⁹ Ḥaḳḳ Te'ālā bir olur (6)dağ halk eyledi ḥazret-i ḳur'ānda ḥaber verdi ammā bir ḳul vardur kim üç (7)dağ yaratmışdur biri tīn biri zeytūn biri tūre sen bu üç (8)dağı içinde yetmiş beñüz 'ābid vardur kim Allahdan ğayrı kime bilmez anlar (9)dağı Allahdan ğayrıyı bilmezler hemān Allahuñ ṭā'atine meşgullerdür ve anlaruñ

⁵⁹ Haşr Suresi 21. Âyet "Bu Kur'ân'ı bir dağa indirseydik"

[36a]

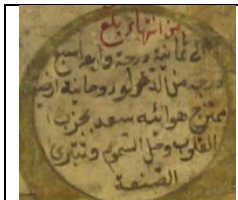
(1)yüzi suyu hürmetine bu dünyāda raḥmet ü ni'met iḥsān eder yoḥsa
(2)bizim ḥālimize baqınca anlaruñ yüzi hürmetine 'iṣyānımıza bakacak
olursa (3)bizim işimiz fiğān olur idi ancak Allahuñ luṭfına nihāyet yoḥdur
(4)'ammā bu devrān lām ḥarfine naẓar edesin 'adedi 1249 andan
muḥammed (5)mehdī zuhūr ede şurā-yı muḥammedi ile icrā-yı islām üzre
deccāl-i (6)la'in zuhūr ede anuñ 'askeri irāndan ve tūrāndan dünyāya
bütün (7)yayıla islām⁶⁰ 'acemüñ kızların ve qarılarnın ṭutalar anlardan
doğān (8)deccāl 'askeri andan mehdī imām muḥammed gele tokatlı deccāl
(9)belā cidāl andan emīn-i amān ola bir zamān serḥadlerde
(10)ḥasāret ehli ba'zı me'kulātde vü fetret ü berḳ [u] bārān
(11)iḥtimāldür ḥarīk-i zelzele [u] zuhūrat

(12)el-bāb

(13)menāzil-i su'ūd ṭebāyi'-i 'uṭārid şuret budur mümtezic

(14)ḥarfü'l-ḥā' burc-ı delv yā ḥabīr yā ḥālīk

(15)āyāt-ı şerīf ḥatemu'l-lahu 'alā ḳulūbihim ve 'alā semihim⁶¹ 'ilā āḫire

(16)ay su'ūd menziline (17)gele
bādīdür ḥākīdür delv (18)burcīdür
sekiz derece ve otuz dört
(19)daḳīḳadur sa'ddur şuret budur

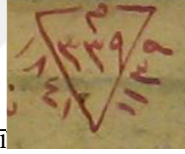

⁶⁰ İki kere yazılmıştır.

⁶¹ Bakara Suresi 7. Âyet "Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir."

[36b]

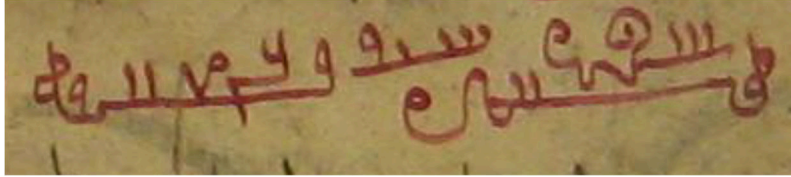
(1) delv kova tuar su döker

(2) nārī

(3) min 'aşer zi'l-ka'de ilā semāniyet zi'l-ħicce

(4) 8 merrīḥ yıldızı 'aḳreb burcından doğar ma'deni kükürtdür (5) ābīdür balğamīdür

9

müşterī (6) yıldızı ḳavs burcından dođar ma'deni ḳalāydur nārīdür şafrāyīdür (7) muḫammed resūl'l-lāh ey ğāfil aç gözünü diñle şeyḫ seyyid siyāhīnūñ (8) sözüni diñle mim ḫarfinūñ aḫvālīni nedür sen bu 'ālem aḫvālīni şer'-i

[37a]

(1)resūli icrā etmeyeler ta'lim-i şūbyāna hem vermeyeler hem ʔatunlar u'cūbe (2)başa bağlayalar kāfire kendülerin benzedeler diyār-ı levmdde bir kişi zuhūr (3)ède 'ilm-i nūcūmda māhir ola nemse kralına gelüp zehr ola andan (4)bir ruḥbān zuhūr ède ben ḥazret-i 'isāyım diyüp da'vā ède ve ba'zı sırlar kim (5)mū'cizeye yaḡın göstere kāfir memleketine nice yüz biñ kere kāfir tābi' ola (6)anuñ ile bile venediḡ adasından bir yahūdi zuhūr ède

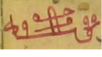

1. ʔ m nārī f ş z
2. b v n ş hevā'ī t ź zelzele
3. c z k z mā'ī ḡ s z
4. d ḡ l ' ḡākī r ḡ ḡ
5. diyār-ı bābil diyār-ı keşmir
6. rişā zirā simāk belde butaynn ṡarfe zübāne iklīl
7. heḡa'a şereṡayn şarfe ḡalb şevle aḡbiye muḡaddim
- a. mü'enneş-i heḡa'a mü'enneş-i şereṡayn
- b. müzekker-i şarfe müzekker-i muḡaddim müzekker-i şüreyyā

(7)ben deccālim diye merkebi ola zīn-i zilleriyle şöyle kim şanasın gerçek kim (8)deccāldür bütün venediḡ kāfirleri aña uyalar andan bir kāfir zuhūr ède (9)macardan ben şāḡib-i ḡurūcım deyüp yürüyeler macar bütün tābi' ola (10)deccāl ile şāḡib-i ḡurūcım diyen muḡābil olalar 'aḡim-i cenk èdeler andan

[37b]

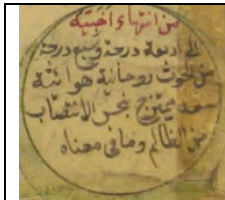
(1)'isāyım diyen gelüp ola deccālim diyen ceḥūd helāk ēde (2)me'n 'askeri ile andan ol 'isāyım diyen rūḥbān dönüp birbirine (3)rāşt gele dekim yā rūḥbān sen Allāhı bilir misin bilirüm diye incilde mim (4)ḥarfi var mıdır diye vardur dedi ēydür bu ḥarfūñ şāḥibi muḥammeddür (5)anuñ bir yāri vardur 'adı 'alidür bir adı şüt-ı aliyādur lisān-ı (6)yunaniler dilince ve anuñ bir kılıcı vardur bu şürettedür diyince ol 'isāyım (7)diyē derḥāl baş yere kıya ḥalkımı islām kabūl (8)eyledi ve andan islām kuvvet bulup nice zamān kāfire kılıç çekdi (9)seksen biñ kāfir ol zamānda islāma geldiği devridür zenān-ı 'ümrānda (10)maraz u 'illet ü hevālarda ahyānen burūdet ve ḥālet-i 'arz mişlü ḥāl (12)

(13)el-bāb

(14)menāzil-i aḥbiye ṭebāyi'-i zühre şüret ḥarr [u] raṭb

(15)ḥarfū'z-zāl burci delv yā zekī

(16)āyāt-ı şerif ve vezkurullahe fi eyyāmin ma'dudāt⁶² ilā aḥire

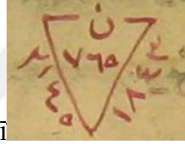
(17)ay aḥbiye menziline (18)gele bādīdür burc-ı delvdür (19)ygirmi bir derece beş daḳīkadur (20)sa'ddur şüret budur

⁶² Bakara Suresi 203. Âyet "Sayılı günlerde Allah'ı anın (telbiye ve tekbir getirin)."

[38a]

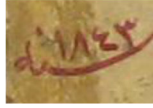
(1)bu burc daḥī āḥīrdür delv (2)burcı elinde ova uyudan Şu eker

(3)hevā'i

(4)min semāniyet zi'l-ḥicce ilā tis'a muḥarrem

(5)10 zuḥal yıldızı cedī burcından doğar ma'deni urşundur (6)ḥākīdür sevdāyīdür nūn ve'l-alemi ve mā yeŐturun⁶³ ey iḥvān-ı Őafā (7)gel dinle

Őeyḥ seyyid siyāḥinūn maālīni nun ḥarfinūn ıla maālīni sene 1843 (8)biñ sekiz yūzūn aḥvālini hind yemende zuḥūr ēde bir niŐān inci (9)ṭaŐı ṭobṭolu ola dūŐmān 'acemden gelūp zuḥūr ēde bir zorba (10)omzunda arı dolu bir ṭorba günden 'ıyān ün torba bir zorba on

Derkenar: Zuḥal 70000 zūhre tebābi'a 1992 b Ő Ő ğ

⁶³ Kalem Suresi 1. Āyet "Nūn. (Ey Muhammed) Andolsun kaleme ve satır satır yazdıklarına."

[38b]

(1)dört eksik ziyāde yaşaya ‘acem tahtını ol dem boşaya andan bir pus zuhūr (2)ède çöke kim birbirini görmeye şanasın kim kıyāmet kopar ola kōrku düşe (3)kim ‘ālem birbirine girişeler kimisi kұл āzād éder kimisi koyuverir saçalın kimisi (4)istiġfār éder kimisi şehirden taşra çıkup gider anda bir ‘azīm zelzele ola (5)ola kim kırk gün kırk gece titreye köyler ve şehirler daġıla bulmayalar bir pāre (6)nānı biñ pula alalar nūn āyetinüñ muşāddaķuñ budur gizli sırları evvelġi örtücü (7)ma‘nasıdur ammā bir kұл daġı gizli sırları ‘āşikāre ola ve mā yesterūn (8)‘ālemden kalkā ādāb cānib-i şarkta ve cānib-i ġarbda ‘azīm fitne vü efsād (9)ķarışdurula andan ismiyānda bir āteş zuhūr ola azġunları (10)ķahr éde andan diyār-ı engürüde bir zāt-ı şerif dünyāya gele otuz yıl (11)yaşaya ve vāli ola ve anuñ yüzi şuyı ħürmetine ulu berzah ref’ ola (12)andan yağmurlar ve şimşekler çok ola ba‘zı yüksek binālar ine ve iħrāk vāķı’ (13)ola böyle ola bir zamān cānib-i şarkda istilā-yı ‘azāzīl ve eşkıyā ve ķaġt (14)ve zelzele ġāhī ve şiddetlü rüzġārlar ile yağmurlar ve ba‘zı memleketde ‘alāyim-i semāviyye (15)ve arzıyye ve ra’d [ve] şa’ika ve seyl-i āteş zarar-ı zuhūrāt

ج ذ ا

(16)

(17)el-bāb

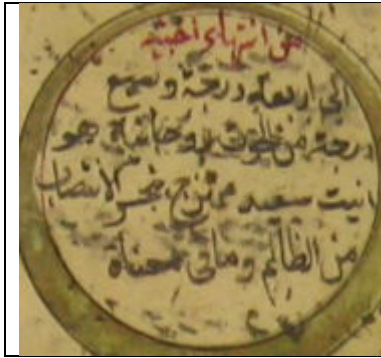

[39a]

(1)menāzil-i muḳaddem ṭebāyi'-i āfitāb şūret budur ḥarr [u] raṭb

(2)ḥarfū'l- zād burc-ı ḥūt ed-ḍarr

(3)āyāt-ı şerīf ve ḍarballahu meselen [lillezine amenumreete fir 'avun]⁶⁴ ilā āhire

(4)ay muḳaddem menziline⁶⁵

(5)gele nārīdür (6)burc-ı ḥūtdur on dört derece (7)ve on daḳīkadur sa'ddur şūret

(8)budur

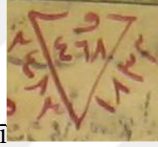
(9)ḥūt merriḥ burcıdur cellād-ı ṭāyirdür

⁶⁴ Tahrir Suresi 11. Âyet “Allah, iman edenlere ise, Firavun'un karısını örnek gösterdi.”

⁶⁴ İki kere yazılmıştır.

[39b]

(1)hevā'ī

(2)min tis'a muḥarrem ilā 'aṣer ṣafer

(3)11 delv yıldızı zuḥal burcından çoğar ma'deni kuruşundur (4)vav va'llāhu esmā'ü'l-ḥüsnā bil aḡāh o kim Allahuñ yarattuğı ḥüsnü (5)kâ'il olmayup erkek vü dişi düzünmek kaydında erkekler evvel saçalını (6)karaya boyamağa Allahuñ kudretini inkār edeler ve karılar dürlü dürlü (7)yüzlerinde alaca ile güzel olalım diyü başlarınıı deve hörgücü (8)gibi bağlayalar bilmez kim Allahuñ ğazabına maẓhar olduğın zīrā Allah yaratduğı (9)sıfātı beğenmemiş olur hemān halkuñ fi'li azğun ola Allah korkusu (10)kalblerinden kalka varlık da'vasını edeler ašlā dīn 'ilmüñ şormayalar (11)hemān enāniyyet ile dinlerini yakarlar andan bir ay zuhūr

ede (12)şöyle seyf var kim tā ki şāḥ ola andan bu tarzda (13)üç yıldız doğa bir şedīd rūzgār ese çok kökli ağaçlar yıkıla ve nice (14)hānedānuñ hāneleri tārümār ola ayaklar baş ola başlar ayak (15)durma şeyḥ seyyid siyāhī bu ḥāle baḡ dünyāya ne tūtuşa bir (16)ucundan uca zābitlerüñ diñlemeyeler andan deryālarda 'azīm şiddetlü rūzgār (17)ese deryālarda gemilerüñ yolın kesile kırğ gün deryālarda gemi ve iki kürekli

[40a]

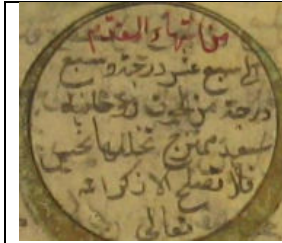
(1)piyāde bulunmaya ve vaq̄idsiz ħorozlar ötse ve ‘ālemde fitne vü fesād
(2)çok ola yiyeler içeler ħarınların doymaya hemān ħırsları ġālib ola (3)ve
'ālim zālīķe taşarruf-ı Ĥaġġ nedür 'alīm Allah ħarīķ u zelzele şarķ u şimālde
(4)ħarb u kıtāl ve vird-i aĥbār-ı siya[si]ye ve ba'zı mülükda şālīķ ü şalāķ ve
(5)beyne'n-nāsda sūr sürer ve cānib-i şimālde bir 'azīmü'l-şāmuñ afetine
ve hevālaruñ (6)ħarāretine ve ba'zıda yağmurlar ve ra'd ihtimāl-i ħarīķ-i
zelzele

(7)el-bāb

(8)menāzil-i mu'aĥĥar tebāyi'-i müşterī şūret ħarr [u] raṭb

(9)ħarfü'l-zā burc-ı ħūt yā zāhir

(10)āyāt-ı şerīf zuhru'l-zād fi'l-berri ve'l-baĥri⁶⁶ ilā āĥire

(11)ay mu'aĥĥar menziline
(12)gele ābidür ħūt burcı on
yedi derece (13)on daķıķadur
(14)sa'ddur ba'zilar naĥsdur
(15)şūret budur

⁶⁶ "Karada ve denizde"

[40b]

(1)burc-ı hüt

(2)min ‘aşer şafer ilā ‘aşer rebī‘ü’l-evvel

(3)huallezi lā ilahe illa huve ‘aleyhi tevekkeltu ve hüve rabbu’l-‘arşı’l-

(4)‘azīm⁶⁷ gel ey ‘āşık diñle şeyh seyyid siyāhīnüñ nuṭkını he ḥarfinüñ

(5)hükmini çün zāhir ola ‘ālemde çok māl ola fākīr gene doymalar mālā

(6)[...] kaya uluları ola uluya varmayalar ‘ilm meclisine hem durmayalar

(7)‘ulemayı diñleyüp tutmayalar mālī çok olsa zādan tātmayalar

(8)fuḳarāya ve ḥastaya baḳmayalar Ḥaḳḳı baḳmayup ḥarāma sunalar

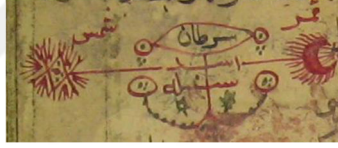
andan

⁶⁷ Tevbe Suresi 129. Âyet “Eğer yüz çevirirlerse de ki: Bana Allah yeter. O’ndan başka hiçbir ilah yoktur. Ben ancak O’na tevekkül ettim. O, yüce Arşın sahibidir.”

[41a]

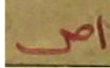
- (1)gün tütula iki sâ'at mîkdârı titreye şöyle karanlık ola kim yıldızlar
(2)'âşikâre olalar kimisi cân vèrüp hemân öleler yağmur çok yağa ekinleri

- (3)başakda ekin çürüye kahtlık ola bu yıl
(4)böyle yürüye zulumâtı çoğalı (5)bürüye mağrib ü maşrıkdan 'aks

- (6)eyler şehri bürüye hanefiye pâdişâhlarından bir pâdişâh
(7)cülüs ede haberini bāyezid ve vezîr [ü] teberdârdan ola ihmāle çeke
'ālemde (8)çok miñnet rāhat ede cümle ümmet anuñ ardında 'alî ola başa
vezîrlige (9)on yıl hilmin ola başdan başa bundan soñı gör temāşâ
(10)tataruñ diyâr-ı küffâra ad şalup neket [ü] gâretlerin miyân-ı 'arabda
cenk (11)ü cidāl cānib-i şark u şimālde hârb u kıtāl ve vilâyet-i küfede fitne
(12)vü fesād ve meşrûlarından birine āfet ü zevāl ba'zı diyârda emrâz-ı

demevî (13)ve tã'ün [ve] şıbyānda āfet

(14)el-bāb

(15)menāzil-i şevle şüret budur

(16)hârfü'l-ğayn harr [u] yābis yā ğaffür yā ğanî

(17)āyat-ı şerîf [...]

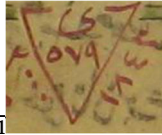

[41b]

	(1)ay kaçan şemse (2)gele şüreyyā menziline karar (3)éder altmış derece ve yigirmi (4)daķıķa fāriķ eder
---	--

(5)meriḥ [melek-i] 'ulvīsi şemsā'il günü şalı

(6)hevā'ī

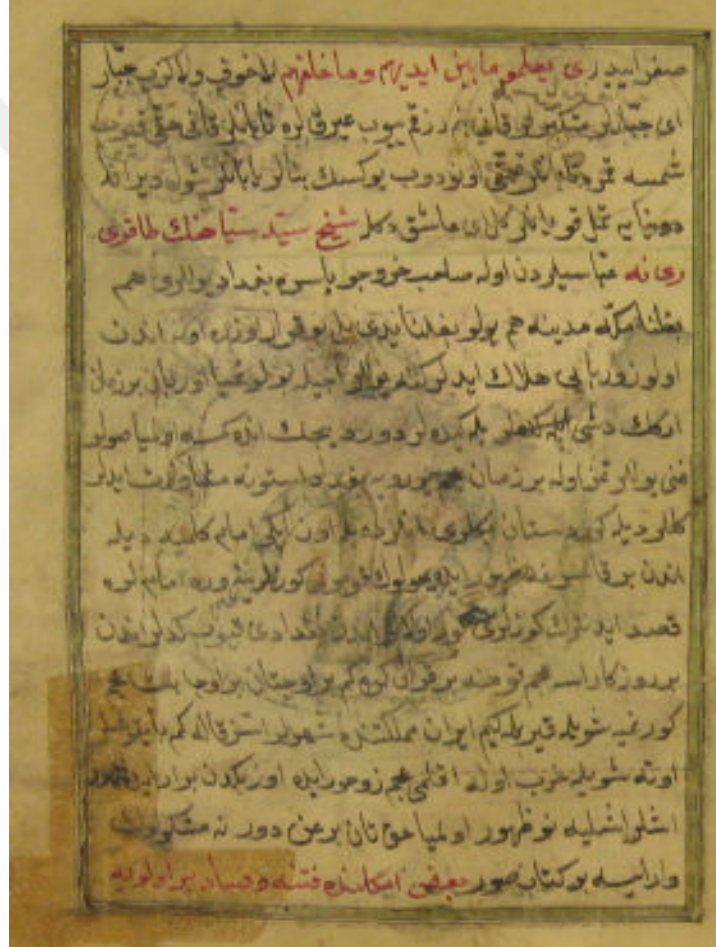
(7)min 'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-āḥir

(8)1 merrīḥ yıldızı ḥamel burcından ıoğar ma'deni demürdür nārīdür

[42a]

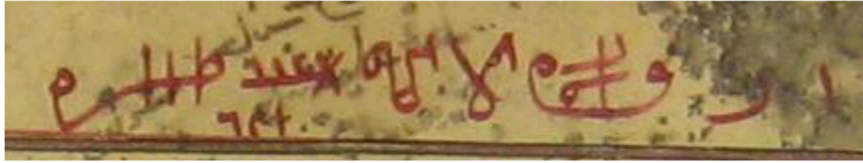
(1)şafrāyīdūr ye ya'lemū mā beyne eydihim ve mā ḥalfehum [ve lā yuhitune bihi ilma]⁶⁸ lā-ḥavf ve lā-gūzer cebbār (2)ey cebbārlar mütekebbirler ḳanı benim rızķım yiyüp ayrıķlara tapanlar ḳanı Ḥaḳķı koyup (3)şemse ḳamere tabanlar Ḥaḳķı unudup yüksek binālar yapanlar şol virāne (4)dünyāya temel ḳoyanlar gel ey 'āşīḳ diñle şeyḫ seyyid siyāhīnūñ taḳrīri (5)ne 'abbasilerden ola şāḥib-i ḥurūcu basra baġdād yolları hem (6)baġlana mekke medīne hem yolu baġlana yedi yıl bu ḳarār üzre ola andan (7)ulu zorbayı helāk edeler gene yollar açıla bulunmaya avrupa bir zamān (8)erkek dişi bile gideler dur diyecek kimse olmaya şular (9)ġanī yollar temiz ola bir zamān 'acem yürüye baġdād üstüne müşāveret edeler (10)geleler dile kürdistān begleri anlarda on iki imām gelmeye dile (11)andan bir ḳasırġa zuhūr ede çölüñ ḳumunu gözlerine vere imāmlara (12)ḳaşd edenlerüñ gözleri kör olalar andan baġdādı yutup gideler andan (13)bir rüzġār ese 'acem ḳavmine bir ḳıran gire kim bir uçtan bir uca bütün 'acem (14)görünmeye şöyle ḳırıla kim İrān memletinde şehirler ıssız ḳala kim bayḳuşlar (15)öte şöyle ḥarb ola iḳlīm-i 'acem zuhūr ede özbekden berār ede zuhūr (16)işler işleye nev-zuhūr olmaya Ḥaḳķdan bir an devr ne müşkilüñ (17)var ise bu kitāb sor ba'zı emlekinde fitne vü fesād bir uluya

⁶⁸ Taha Suresi 129. Âyet "O, önlerindeki ve arkalarındaki (dünyadaki ve ahiretteki durumlarını) bilir. Onların bilgisi ise Rahmân'ı kuşatamaz."

[42b]

(1)āfet der-‘aḳab şalāḥ mübeddel olup aḥbār-ı sâde şaḥîḥ ve hevâlarda
ḥarâret (2)ve yubûset şularda kıllet ḥaşereratta mezrû‘atta âfet ü ‘alâyim-
i semâviyye (3)ve ra‘d [ve] ṭolu [ve] şâ‘iḳa ve zelzele mişlü ḥâl diyâr-ı
bâbilde nîzâm bozula (4)ḳala bir zamân

(5)mîmi mîmden çıkar ‘aşîḳ bil ḥaḳîḳat gözün aç
diñle sözün ben ḥaḳîrûñ içinden durma kaç

(6)emr-i bârî ḥükm-i yezdân olsardur lâ-muhâl
birilerün zühuruña delâletdür gelen ḥuccâc

(7)vârid oldı bu rumûz esrar-ı cifrinden maḳâl
keşf olınmuş ehline esrâr [ü] envârdan sirâc

(8)ger fütühât ger zühürât istirahat hem nevâl
dört seneden iḥtişâr üzere dilim bir netâc

[42b Devamı]

(9)güftimüz gūş eyleyüp ketm eyle şāhib-i kemāl
şih̄hati budur kelāmuñ olasın şöhet-mizāc

(10)dut ḥesābı elli birüñ āhirinde var kıtāl
Selb ü nehb ola çatı tüccārdan alalar ḥarāc

(11)ikide ḥarb-ı şedīd ḳurula cenk [u] cidāl
evvelce naḳs-ı ‘ahd ola şatma vërme bāc

(12)dört tamāmına varınca ḳan aḳar seller mişāl
inḳirāz bulup ekābir faḳr ehli ḳalur anda ac

(13)sa’y-ı mışrı neylesün nıl veylenā vāḥasretā
gitdi elden ‘izz ü cāh-ı şevket ile mülk-i tāc

(14)ërdi ḳahr-ı ḳāhireye yūsuf andan gideli
bir kenāne dāḫilinde bulmuş iken imtizāc

[42b Devamı]

(15)kaḫ-ı ḫahr-ı ḫāhireye érđi ḫayf vāḫasretā
yūsuf ile bir kenāne bulmuş iken imtizāc

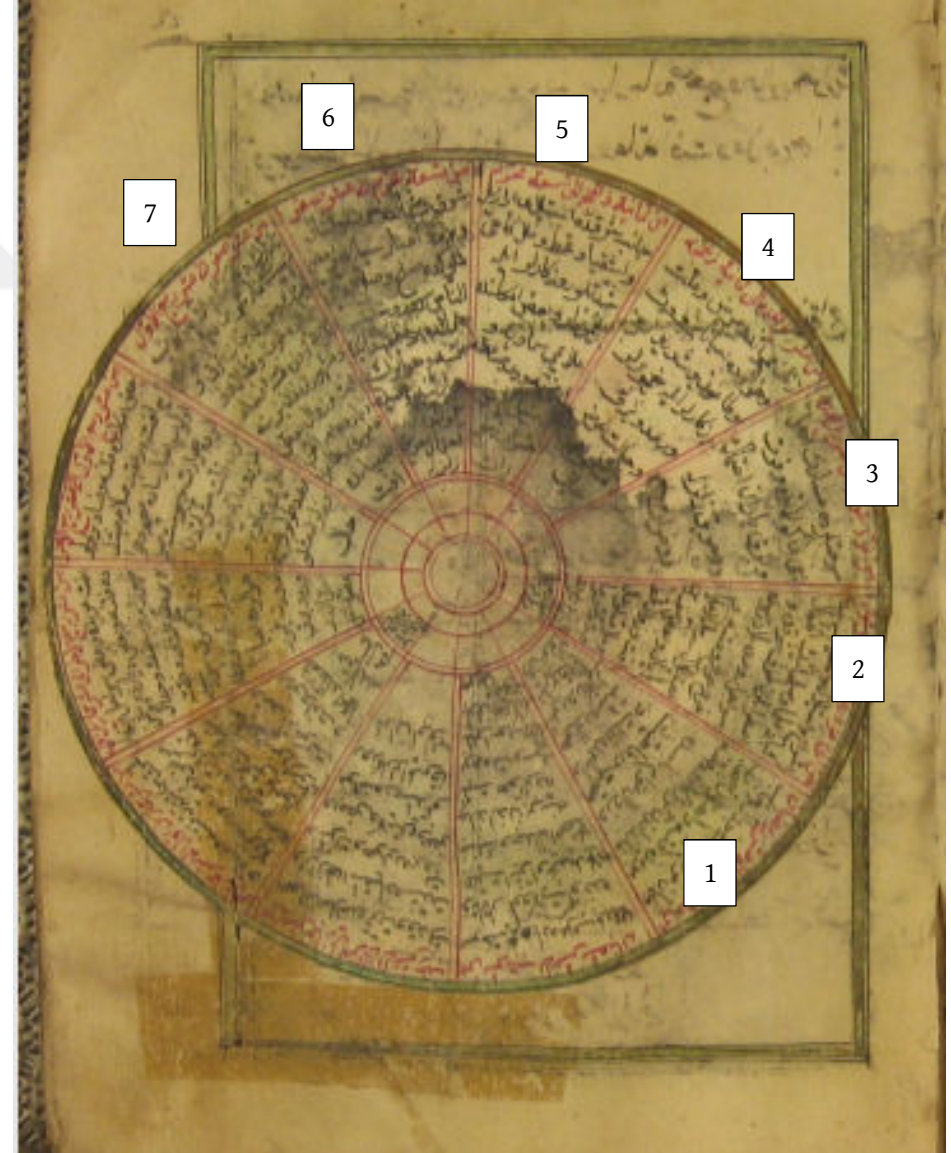
(16)gūş édüp seyyid siyāhīnün bu nuṭḫ-ı remzünü

(17)fehmi éderseñ 'āmīl olup etme kime eyler lecāc

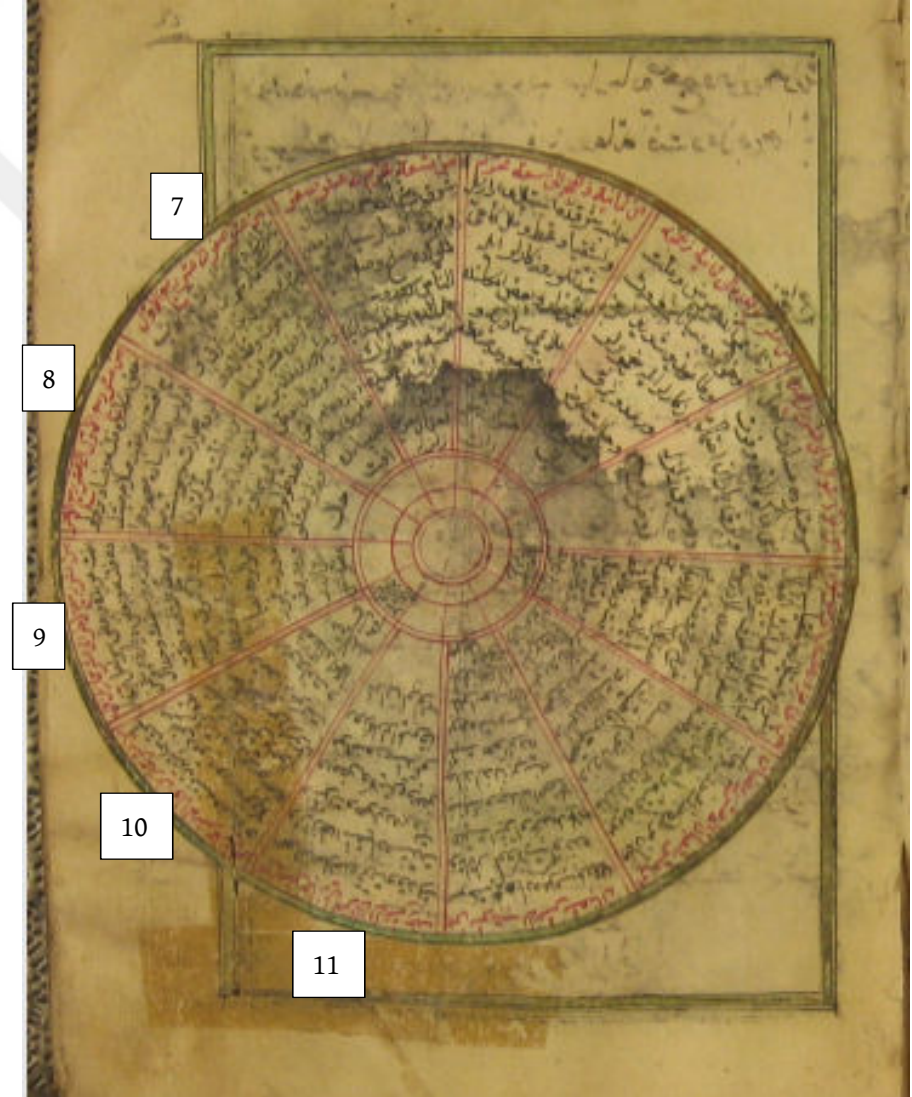
[43a]

1. min ‘aşer şa’bān ilā ‘aşer ramazān miyān-ı ‘arabda cenk ü cidal ve cānib-i ‘arabda fitne vü ihtilāl aşhāb-ı hānedānda ve bezirgānda fitne vü zevāl ‘avām [u] nāsda şıḥḥat refāhiyyet eṭ’imede de kılet ve hevālarda şiddetli rüzgārlar ile berķ [u] bārān olup
2. min ilā ğurre ramazān ilā ‘aşer şevvāl işrah istilāl u eşkiyāsından kibār [ü] ‘ulemā [vü] şulehānuñ infi‘āl-ı ıztırābların ıaraf-ı şarkda ve sevāhil-i rumda bilād-ı rusda herc [ü] merc ve fitne ve ihtilal sebebiyle re‘āyā pāymāl ve ba’zı [] āfet ü zevāl kaḥṭ ve ‘alāmetlü ḥāl ve şiddet-i sermā şiddetlü rüzgārlar ihtimāl-i zelzele
3. min ğurre-i şevval ilā ‘aşer zi’l-ka’de serḥadlerde ḥasāret ehl-i baġi me’kulātda vefret ve berķ [u] bārān ihtimāldür ḥarīķ-i zelzele zuhūrāt
4. min aşer zi’l-ka’de ilā semāniyye zi’l-ḥicce zenān-ı ‘ümrānda maraḏ u ‘illet ve hevālarda aḫyānen burūdet ve ṭā’ün u şedid rüzgārlar ile yagmurlar ve ra’d u berķ ḥālet-i ‘arḏ mişlü ḥāl
5. min semāniyye zi’l-ḥicce ilā tis’a-i muḥarrem cānib-i şarkdan istilā-yı arāzil ve eşkiyā ve kaḥṭ u ğala ġāhī şiddetlü rüzgārlar ile yagmurlar ve ba’zı emlekinde ‘alāyim-i semāviyye ve arziyye ve ra’d [u] şā’ika seyl-i āteş zarar zuhūrāt
6. min tis’a muḥarrem ilā ‘aşer şafer şark u şimālde ḥarb u kıtāl ve vird-i aḫbār-ı siya[si]ye ve ba’zı mülükda şulḥ u şalāḥ ve beyne’n-nās sürūr ve cānib-i şimālde bir ‘azimü’ş-şānuñ āfetine ve hevālaruñ ḥarāretine ba’zıda yagmur ve ra’d ihtimāl-i ḥarīķ-i zelzele

[43a Devamı]

7. min 'aşer safer ilā 'aşer rebī'ü'l-evvel tataruñ diyār-ı küffāra at şalup nehbet [u] ğaretlerin miyān-ı 'arabda cenk ü cidāl cānib-i şark ü şimālde ħarb u kıtāl ve vilāyet-i küfede fitne vü fesād ve meşhūrlarından birine āfet ü zevāl ba'zı diyārda emrāz-ı demevī ve t̄ā'ün şıbyānda āfet
8. min 'aşer rebī'ü'l-evvel ilā 'aşer rebī'ü'l-āħir ba'zı emlekinde fitne vü fesād bir uluya āfet der-'aķab şalāħa mübeddel olup aħbār-ı sāde-i şahīħ[a] ve hevālarda ħarāret ve yubūset şularda kılet ħaşerātdan mezru'āte āfet ve 'alāyim-i semāviyye ve ra'd [ve] ŧolu ve şā'ika ve zelzele mişlü hāl
9. min 'aşer rebī'ü'l-āħir ilā 'aşer cemāziye'l-evvel āfet 'arabda ve ba'zı sevāħil-i enħārda fitne ve ba'zı diyārda düşmen zūhūr edüp cenk ü cidāl ve bir 'azīmüŧ-şānda ķaħŧ u zevāl kesret-i sūr ve aħbār-ı sāde katarı hevālarda ahyānen kudūret yağmur ve ra'd berķ ihtimāldür mazerrāt-ı āteş
10. min 'aşer cemāziye'l-evvel ilā 'aşer cemāziye'l-āħir şark cānibinden fitne vü fesād ve emrāz-ı demeviyye-i veremde nüzulātta kesret [...] sevāħilde cenk-i keşākeş ve aħvāl-i sagirü saferdür müşevveş ve tünd-bad ħareket arz u āfet ve emtād ihtimāldür 'alāyim
11. min 'aşer cemāziye'l-āħir ilā 'aşer receb aşħāb-ı şalāħda ķuvvet u ķudret ve erāzil [ü] eşķiyāda şiddet ve şirret ve hevālarda burūdet ve ba'zı vilāyetde ve ba'zı mevāzi' şiddetlü rüzgārlar ile berķ [u] bārān olup

[43a Devamı]

12. min 'aşer receb ilâ 'aşer şa'bân serhad-ı 'acem bade-i 'arab ve rus ve tatar o vilâyet-i kûfede cem'iyet-i eşirrâ ve necd-i yed-i bilâda cenk ü cidâl aşhâb-ı hânedândan birine nekbet hevâlarda burûdet ve serd yeller esüp berç [u] bārân ihtimâldür harîk mazarrat

[43b]

(1)zührenüñ büyüklüğü Şemsin büyüklüğü bölüğü (2)kadardur kırk dört
bağşinden bir bağşidür nārīdür

[44a]

(1)'uṭārid burcı kim mika'ıldür

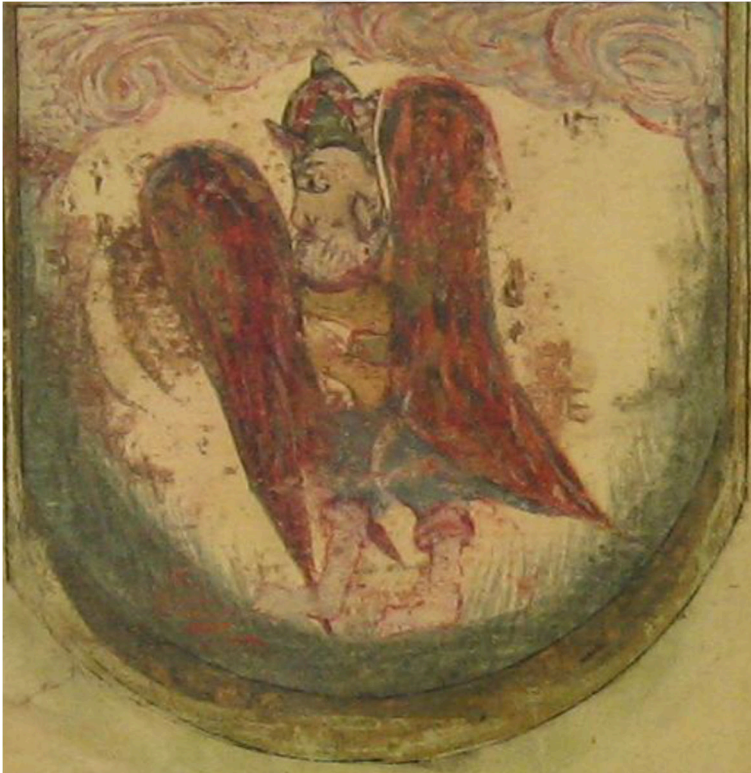
[44b]

(1)kamerũñ melek-i 'ulvîsi cebrâ'îldür ameli[ñ] ahrâyîl

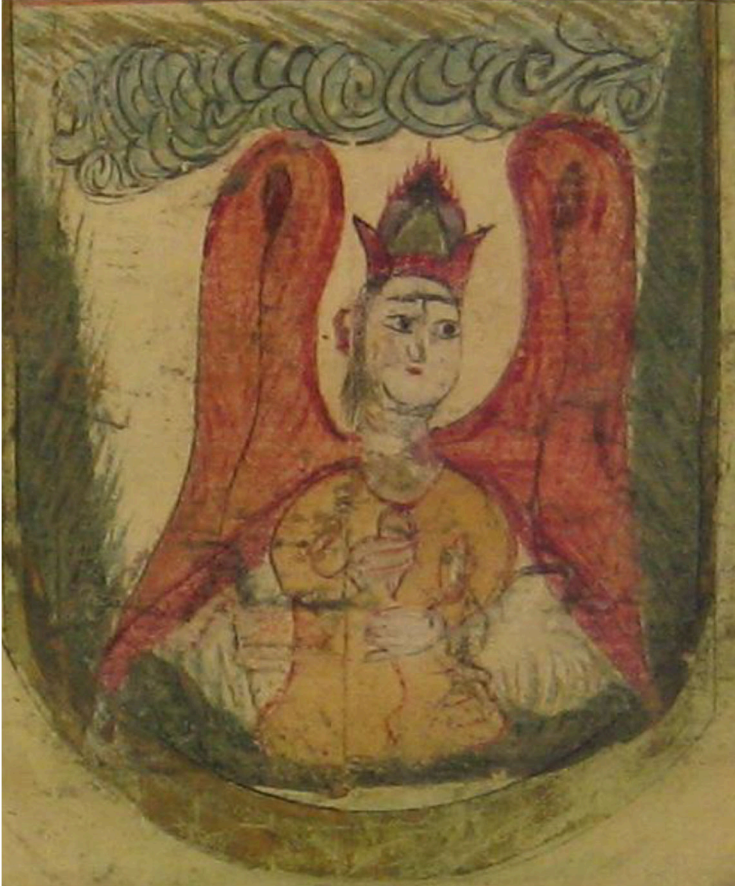
[45a]

(1) zuḥal melek-i 'ulvīsi

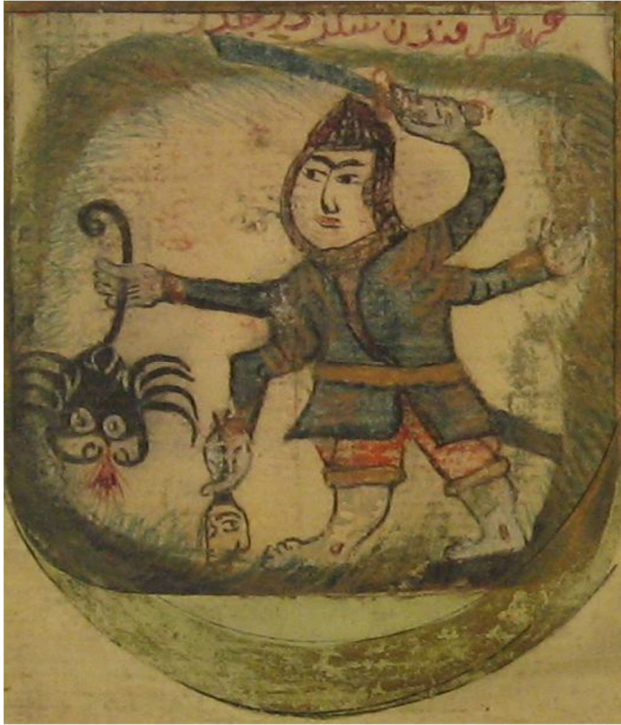
[45b]

(1)burc-ı müşteridür

[46a]

(1)merih bir buçuk yer miqdārcadur (2)cirmnuñ nūri (3)her
tarafından sekiz derecedür

[46b]

(1)görür ay şems yedi bu görüneñ dünyā qadardur

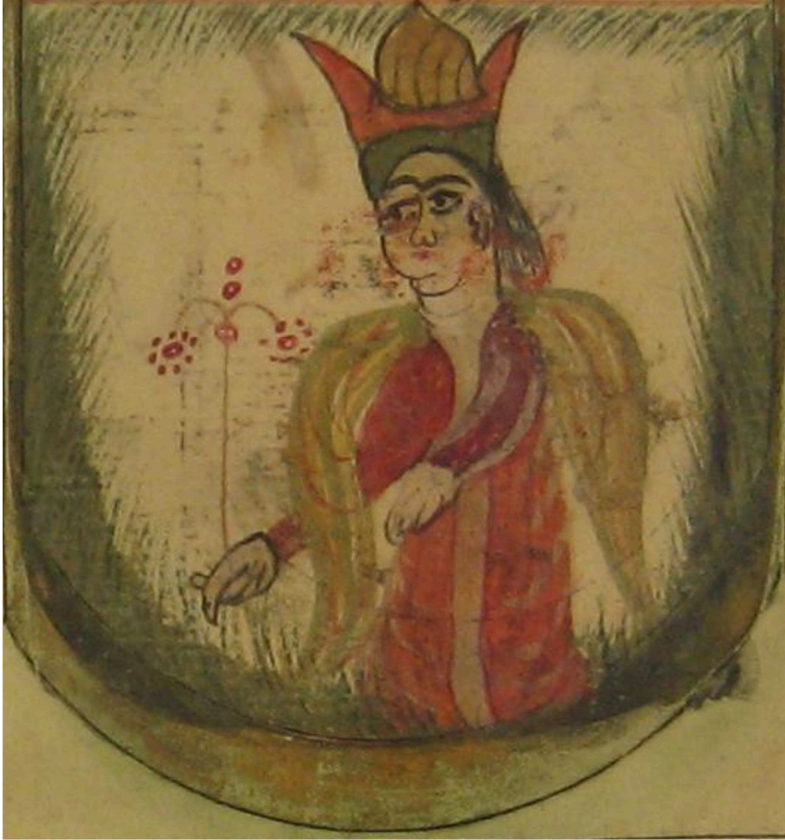
[47a]

(1) zührenüñ melek-i suflisi ebyāz dur

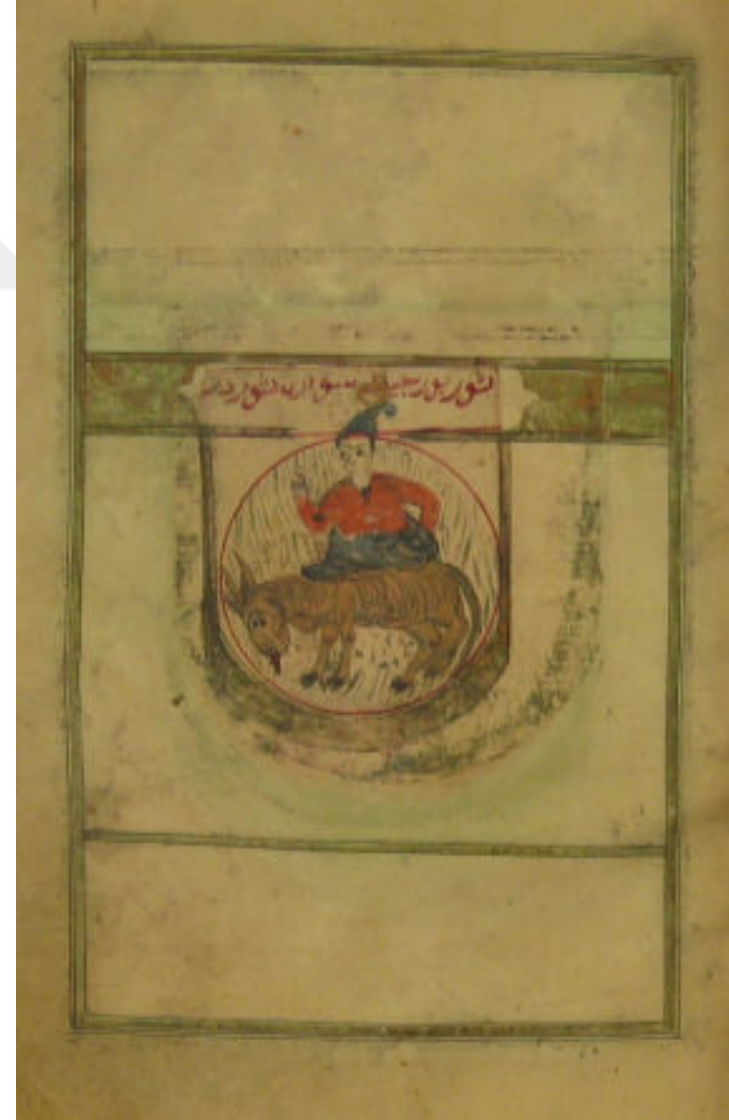
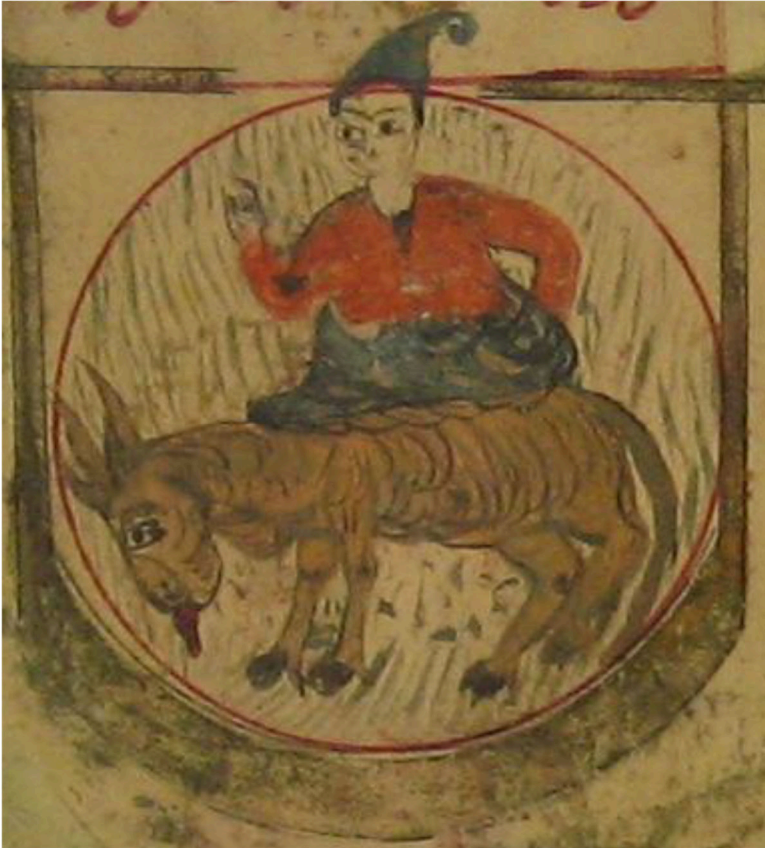
[47b]

(1)'uṭārid göre arzuñ

[48a]

(1)sevr burcudur süvâr-ı sevrdür

[48b]

(1)merihün melek-i suflisi āhmerdür gün şalıdur

[49a]

(1) melek-i isrāfil nafūh-ı sūr

[49b]

(1)bu melek adına rümāyil derler buluḡlara tāyindür (2)'anameha'kildür

[50a]

(1)melek-i sūflī ŧemhūreŧ

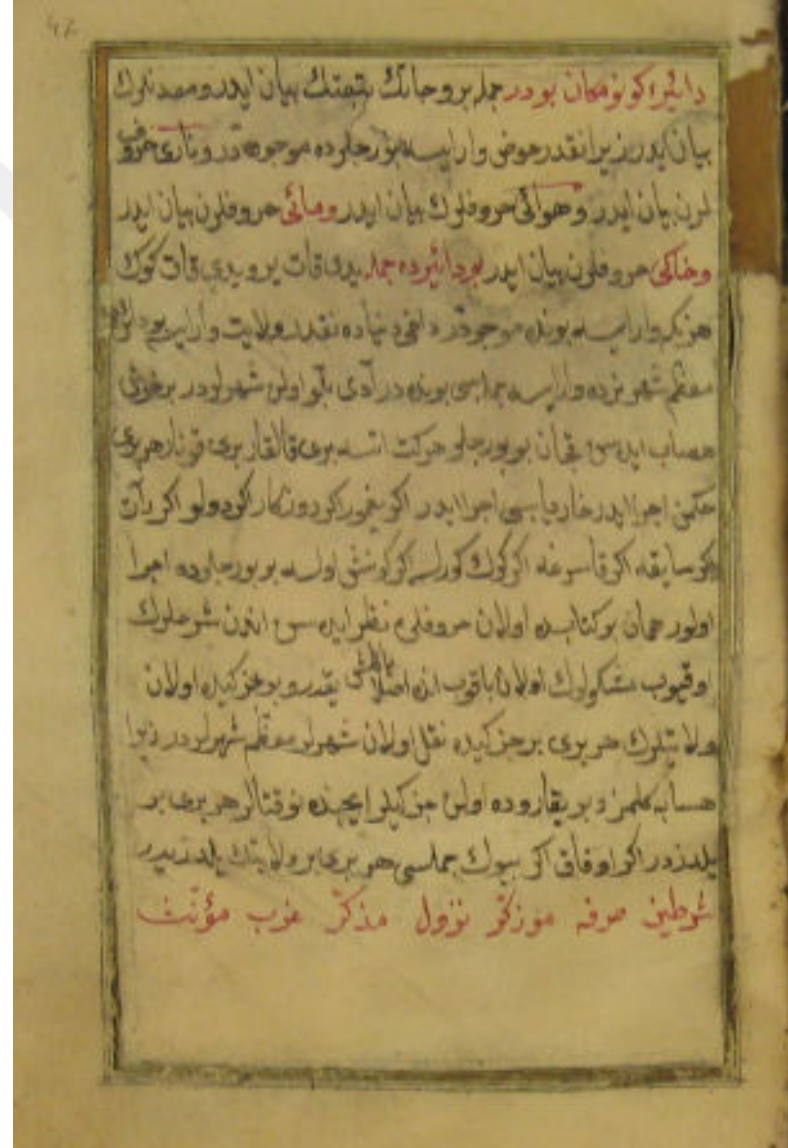
50b-51a-51b-52a-52b-53a-53b SAYFALARI BOŞTUR.

[54a]

(1)dā'ire-i kevn-i mekân budur cümle burūcātuñ ṭabī'atuñ beyān éder ve ma'denleriñ (2)beyān éder zīrā ne қadar ḥavz var ise burçlarda mevcüddur ve nārī ḥurūfların (3)beyān éder ve hevā'ī ḥurūfların beyān éder ve mā'ī ḥurūfların beyān éder (4)ve ḥākī ḥurūfların beyān éder bu dā'irede cümle yedi қat yer ve yedi қat gök (5)her ne kim var ise bunda mevcüddur daḥı dünyāda ne қadar vilāyet var bu dā'irede (6)mu'azzam şehr nerede var ise cümlesi bundadur adı bellü olan şehirlerdür bir hoş (7)heşāb édesin kaçan bu burçlar hareket étse biri қалқар biri қonar her biri (8)ḥükmin icrā éder ḥarr yābis icrā éder eger yağmur eger rūzgār eger dolu eger ra'd (9)eger sā'ika eger қasırğa eger gök gürlése eger güneş olsa bu burçlarda icrā (10)olur hemān bu kitābda olan ḥurūflara nazār édesin andan şehirleriñ (11)оқуyup müşkilüñ olan baқup anda ašlā yañlış yoқdur ve bu çizgide olan (12)vilāyetleriñ her biri bir çizgide naқl olan şehirler mu'azzam şehirlerdür zīrā (13)ḥesāba gelmez ve bu yukaruda olan çizgiler içinde noktalar her biri bir (14)yıldızdur eger ufaқ eger büyük cümlesi her biri bir vilāyetüñ yıldızdur

(15)şereṭayn şarfe müzekker nüzül müzekker ğarb mü'ennes

[54b]

1. meriḥ yıldızı ḥamel burcundan doġar ma'deni demürdür nārīdür
2. zühre yıldızı şevr burcından toġar ma'deni baķırdur ḥākīdür sevdāīdür
3. 'uṭārid yıldızı cevzā burcından toġar ma'deni civādur demevīdür
4. ķamer yıldızı sereṭān burcından doġar ma'deni gümüşdür mā'īdür balġamīdür
5. şems yıldızı esed burcından doġar ma'deni altundur nārīdür şafrāyīdür
6. 'uṭārid yıldızı sünbüle burcundan doġar ma'deni civādur ḥākīdür
7. zühre yıldızı mīzān burcından toġar ma'deni
8. meriḥ yıldızı 'aķreb burcından toġar ma'deni kükürtdür nārīdür
9. müşterī yıldızı ķavs burcundan doġar ma'deni ķalāydur nārīdür şafrāyīdür
10. zuḥal yıldızı cedī burcından toġar ma'deni ķurşundur ḥākīdür sevdāyīdür
11. delv burcū zuḥal yıldızından doġar ma'deni ķurşundur bādīdür demevīdür
12. müşterī yıldızı ḥūt burcundan doġar ma'deni ķalāydur turābīdür
13. diyār-ı ḥabeş diyār-ı ismā'il sedd-i ye'cüc diyār-ı yeni dünyā diyār-ı efrenc muḥtel-i 'arz-ı aḥter diyārı diyār-ı aḥter diyār-ı ḥıṭa ḥoṭen kūhü'l-būrud cebel-i seylān deryā-yı girdāb
14. cezāyir ṭunus ṭrablus karanlık mosķov diyār-ı malṭān [...] diyār-ı sūdde [...] diyārı diyār-ı vīrān diyār-ı bābilāne

[54b Devamı]

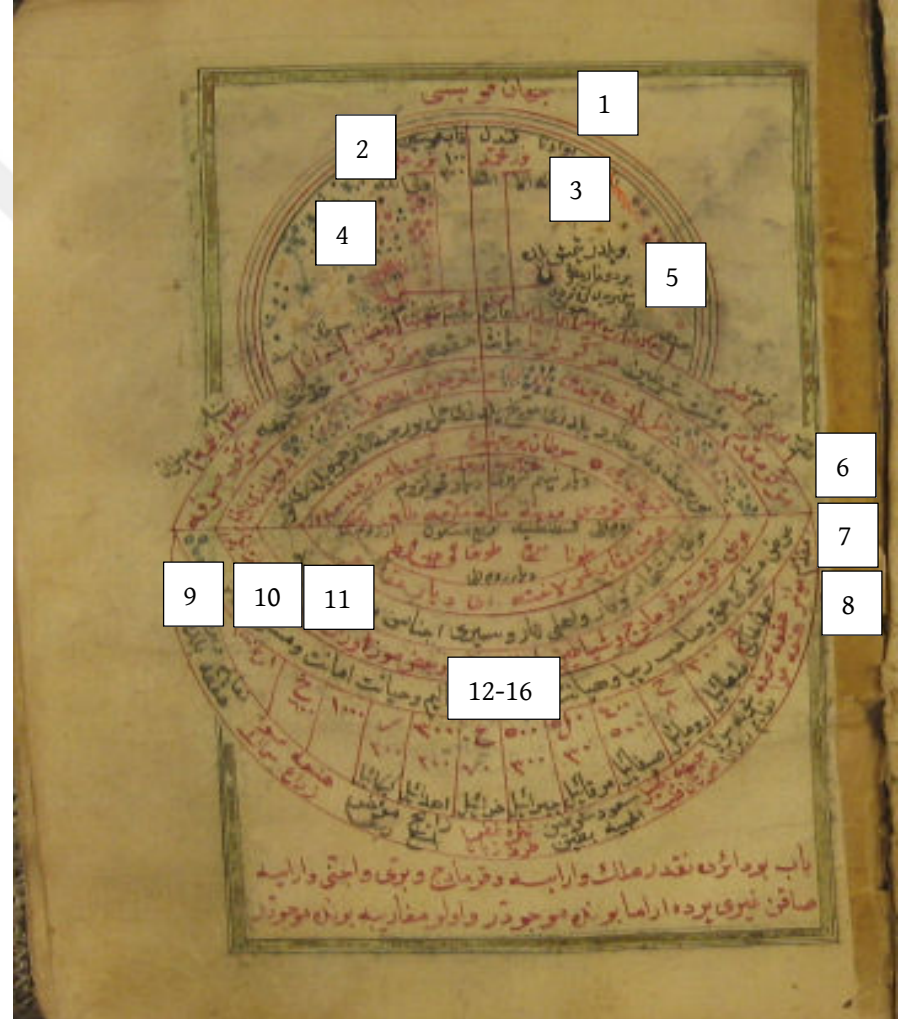
15. ٲulū'-ı  amerd r hatt-ı istivā [redacted] deniz s dde habeş s veys
yemen hind cebel-i seylān mekke-i m kerrem med ne-i m kerrem
 ulū'-ı Őemsd r

16.

17. [55a]

1. cihān kapısı
2. ev edna kandil kabe kavseyn⁶⁹
3. nūr muḥammed 100 nūr ‘alī
4. lā ilahe illallah 200 veliyyü'l-Allah
5. bu yıldız yetmiş yılda bir doğar ḥazret-i peygamber yedi kerre gördü
6. ‘akreb kavv cedī delv ḥūt ḥamel sevr cevzā seretān esed sünbüle mizān
7. muḥarrem şafer rebi‘ü'l-evvel rebi‘ü'l-āḥir cemāziye'l-evvel cemāziye'l- āḥir receb şa‘bān ramazān şevval zi'l-ka‘de zi'l-ḥicce
8. müzekker muḥaddim mü’enneş şeretayn müzekker süreyyā müennes heḳ‘a müzekker neşre mü’ennes cebhe müzekker şarfe
9. zuḥal yıldızı cedī Müşterî yıldızı ḥūt delv yıldızı zuḥal
10. burcundan doğar ‘uḥarid yıldızı meriḥ yıldızı ḥamel burcundan zühre yıldızı sevr
11. kamer yıldızı seretān burcundan şems yıldızı esed burcundan
12. diyār-ı nuyyen şehri diyār-ı kulzüm
13. kudüs medīne mekke-i mükerrreme ṭāif yemen
14. rumeli koştantiniyye rub‘-ı meskûn erzulum
15. ṭuna meric ṭunca
16. diyār-ı rumeli

⁶⁹ Necm Suresi 9. Âyet “(Peygambere olan mesafesi) iyi yay aralığı kadar, yahut daha az oldu.”

[55a Devamı]

17. 'arz-ı mekâbir şerr lâ hıça ay diyâr-ı akdeniz
18. 'arz-ı meşihad-ı küffâr ve ehl-i nâr ve sırr-ı ecnâs-ı muhtelife
19. 'arz-ı ifrit karmadic ve şeyâtin ve ecinniye-yi suflî ve ba'zı muzeverât-ı kaf dağının alt etegidür
20. 'arz-ı müşrik-i haqq ve şâhib-i riyâ vü hıyânet-i yetim ü kavm-i zâlim ü hıyânet-i emânet ve müşrikler
21. d 4 harf-i hâkî 300 taytail h 8 rümâ'il 400 500 şarfâ'il l 500 300 markâ'il 500 300 cebra'il 0 ayın 70 harâ'il 300 200 ahdâ'il n 200 keykâ'il 1000 h 600 elif ğ 1000
22. heç'a şarfe şevle süreyyâ cebhe iklil su'ud şeretayn neşre gâfrâ zâbiḥ mu'aḥḥar hen'a 'avva ne'âim zübne
23. muḫaddim mu'aḥḥir hen'a 'avva ne'âim deberân şeretayn ḳalb aḥbiye buṭayn ṭarfe zübâne bula' reşâ zirâ' simâk heç'a belde
24. bâb bu dâ'irede ne ḳadar mülk var ise ve ḳarmadic ve berrî ve ecinnî var ise şaḳın ğayrı yerde arama bunda mevcüddur ve ulu mağârîbe bunda mevcüddur

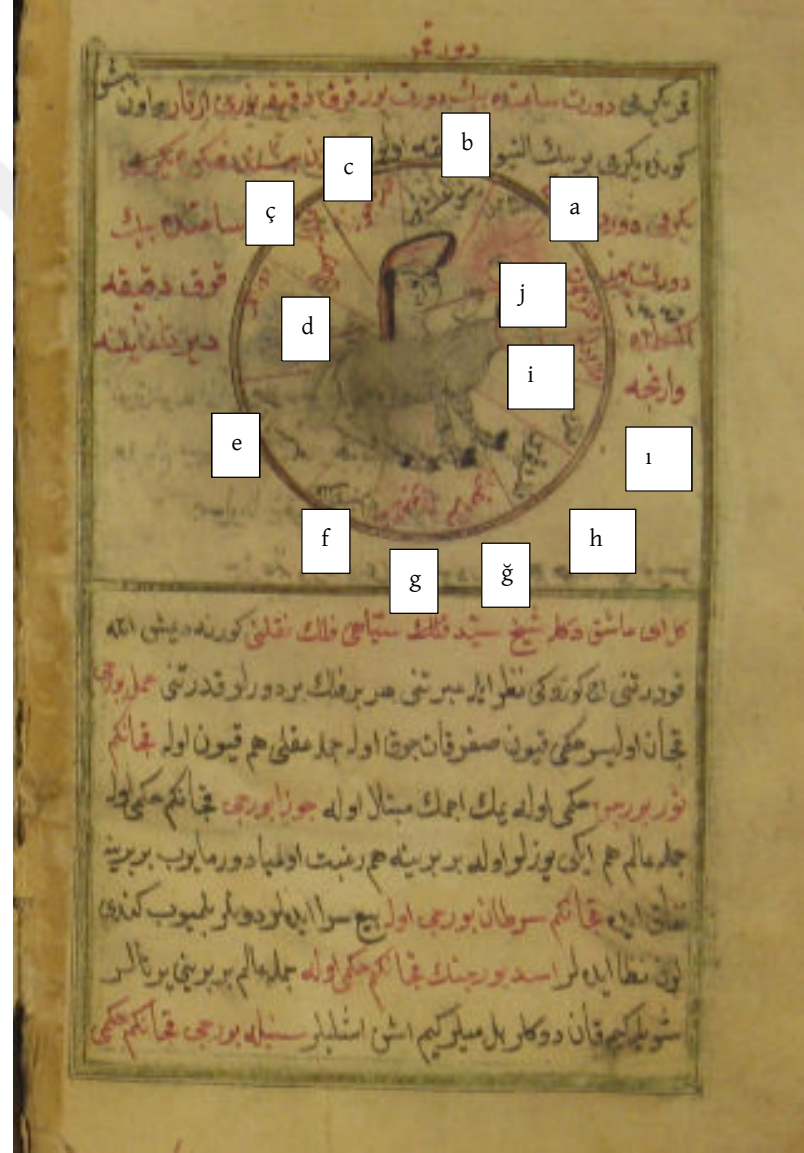

[55b]

(1)devr-i kamer kamer yigirmi dört sā'atde biñ dört yüz kırk daķıka nūrı artar ve on beş (2)günde yigirmi bir biñ altı yüz daķıka olur ve on beşinden soñra (3)yigirmi dört (1440) sā'atde biñ (4)dört yüz kırk daķıka (5)eksilmektedir tā gāyetine (6)varınca

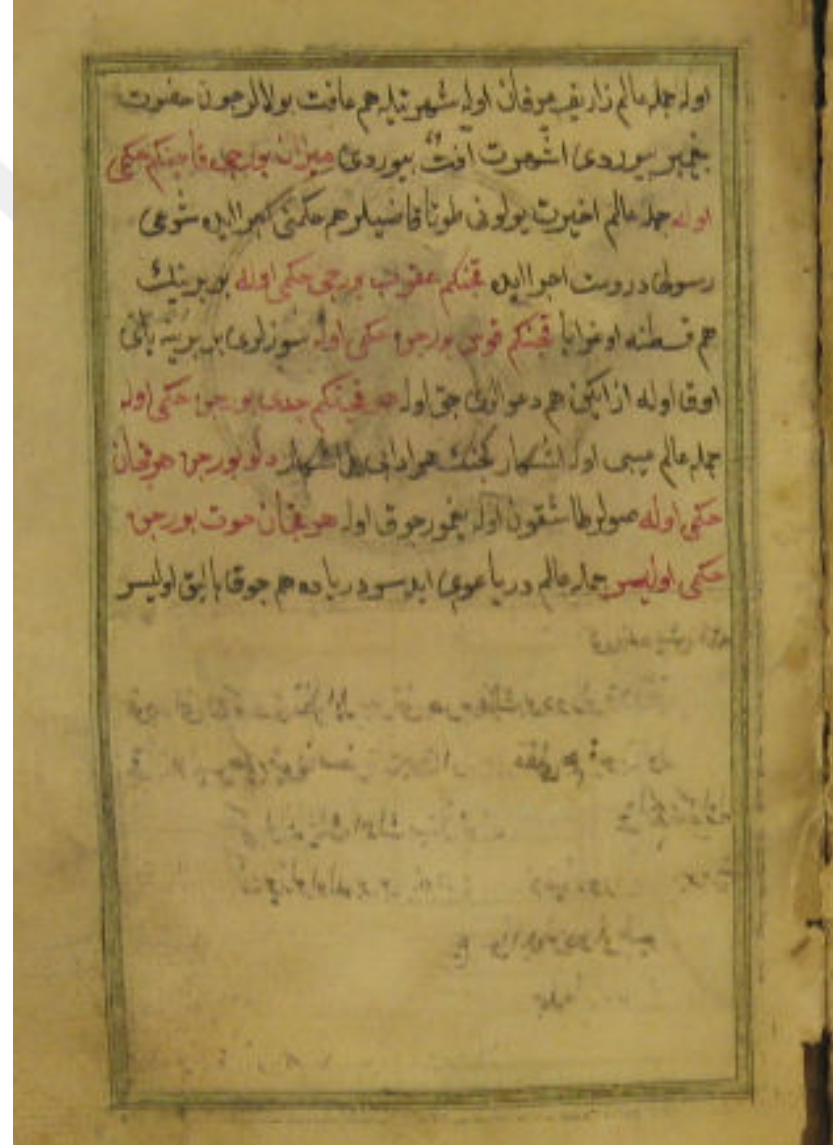
a. felek-i ḥamel b. re'isü'l-felek şevr c. felek-i cevzā ç. felek-i sereṭān d. devr-i kamer e. felek-i esed f. felek-i sünbüle g. felek-i mīzān ğ. felek-i 'akreb h. felek-i kavş ı. felek-i cedī i. felek-i delv j. felek-i ḥūt

(7)gel ey 'āşık diñle şeyḥ seyyid siyāhī felek naqlini gör ne dēmiş Allah (8)ḳudretini aç gözünü naẓar eyle 'ibretini her bir felek bir dürlü ḳudretini ḥamel burcı (9)ḳaçan olısar ḥükmi ḳoyun sığar ḳan çok ola cümle 'aklı hem ḳoyun ola ḳaçan kim (10)şevr burcı ḥükmi ola yemek içmek mübtelā ola cevzā burcı ḳaçan kim ḥükmi ola (11)cümle 'ālem hem iki yüzlü ola birbirine raġbet olmaya durmayup birbirine (12)nifāḳ éde ḳaçan kim sereṭān burcı ola bey [ü] şirā édeler dünler bilmeyüp (13)kendilerin nizām édeler esed burcınıñ ḳaçan kim ḥükmi ola cümle 'ālem birbirini yırtalar (14)şöyle kim ḳan dökeler bilmeyeler kim işin işleyeler sünbüle burcı ḳaçan kim ḥükmi

[56a]

(1)ola cümle 'ālem zarīf [ü] 'irfān ola şöhretiyle hem 'āfet bulalar çün
hazret-i (2)peygamber buyurdu eş-şöhret-i āfet buyurdu mizān burcı kaçan
kim hükmi (3)ola cümle 'ālem āhiret yolunu tuta qadılar hem hükmi icrā
ēde şer'-i (4)resūli dürüst icrā ēde kaçan kim 'akreb burcı hükmi ola
birbirinüñ (5)hem qaştına uğraya kaçan kim qavs burcı hükmi ola sözleri
birbirine yay (6)oğ ola az iken hem du'aları çok ola her kaçan kim cedī burcı
hükmi ola (7)cümle 'ālem 'aybı ola āşikār geçineñ her ādābı bil āşikār delv
burcı her kaçan (8)hükmi ola şular taşkun ola yağmur çok ola her kaçan
hüt burcı (9)hükmi olısar cümle 'ālem deryā avı ēdeser deryāda hem çok
balık olısar

[56b]

1. hazā re'isü'l-burūc müvekkil şemsā'îl
2. on iki burcuñ re'isi
3. defter-i kudret
4. kaçan burclar taḥvīl olundukda bu iki melege emīr olunur
5. taḥvīlü'l-burc beyne's-semā' ve'l-arz
6. merrīḥ yıldızı
7. zühre yıldızı
8. 'uṭārid yıldızı
9. kamer yıldızı
10. şems yıldızı
11. 'uṭārid yıldızı
12. zühre yıldızı
13. merrīḥ yıldızı
14. müşterī yıldızı
15. zuḥal yıldızı
16. delv yıldızı
17. ḥūt yıldızı

[57a Devamı]

- a. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27
28 29 30

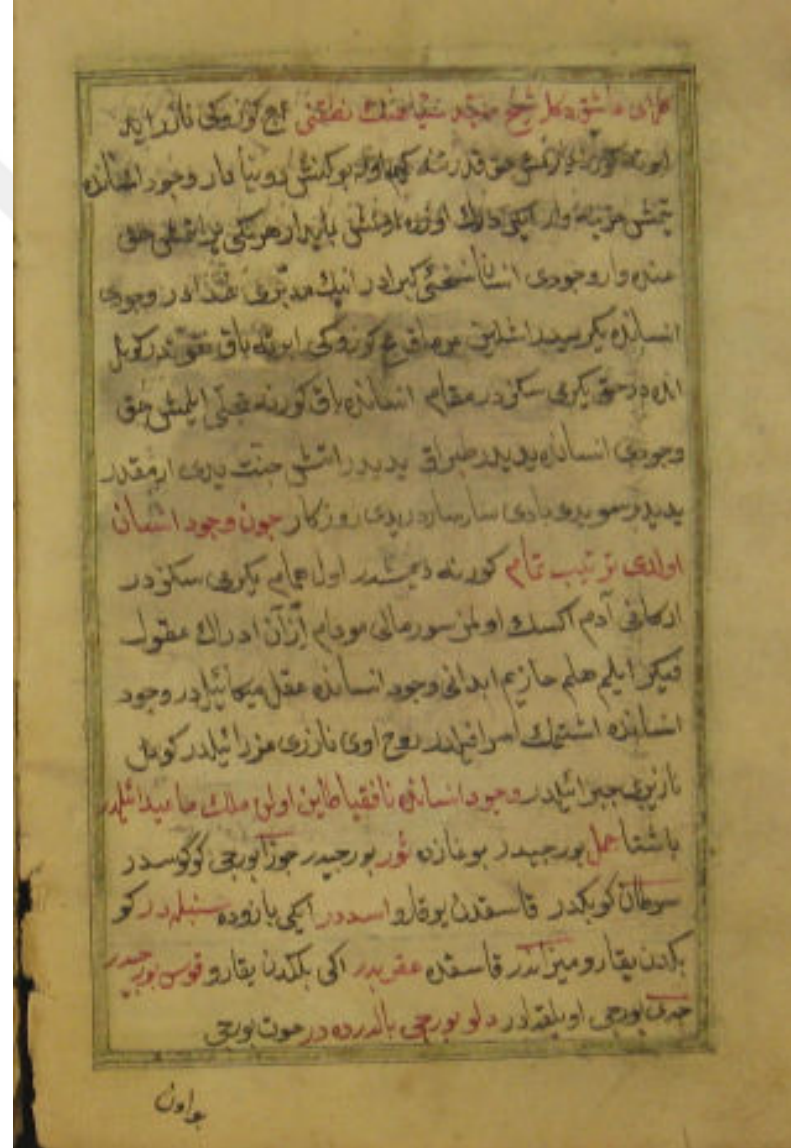
جدر من سوید

- b. mā'ī c z k s ḳ t z ḥākī d ḥ l ' r ḥ ğ
c. ḥurūf-ı nārī a h ṭ m f ṣ z hevā'ī b v y n ṣ ḡ z
d. 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 sākin her
an devr
e. kervānķıran yıldızı
f. şabāḥ yıldızı
g. 'azrā'īl
h. isrāfil

[57b]

(1)gel ey 'aşık diñle şeyh seyid siyāhīnūñ nuṭkını aç gözünü nazar ét
(2)'ibrete gör ne yazmış Hakk kudretine kim ola bu geniş dünyā dar vücūd-
ı insānda (3)yetmiş hazīne var iki direk üzre olmuş pāyidār her ne ki
yaratmış Hakk (4)anda var vücūd-ı insān nūsha-i kübrādur anuñ
müdebbiri ğidādur vücūd-ı (5)insānda yigirmidür işleyen ırmaç aç gözünü
'ibrete bak ne kuvvetdür gönül (6)andadır Hakk yigirmi sekizdür maḳām-
ı insānda bak gör ne tecellī eylemiş Hakk (7)vücūd-ı insānda yedidür
toprak yedidür āteş cennet yedi ırmaçdur (8)yedidür su yedi bādī
sārsārdur yedi rūzgār çün vücūd-ı insān (9)oldı tertīb-i tamām gör ne
dimişdür ol hümām yigirmi sekizdür (10)erkān-ı ādem eksik olmaz sormalı
müdām iz'ān idrāk-ı 'uḳūl (11)fıkr ēdelüm ḫazīm-i ibdānı vücūd-ı insānda
'aḳl mikā'ıldür vücūd-ı (12)insānda işitmek isrāfildür rūh evi nāzırı
'azrā'ıldür gönül (13)nāzırı cebrā'ıldür vücūd-ı insānda nāfıḳıyye ta'yīn
olan melek mā'idā'ıldür (14)başta ḫamel burcudur boğazda şevr burcudur
cevzā burcı göğüstedür (15)seretān göbekdedür ḫasıḳdan yuḳaru eseddür
iki bazuda sünbüledür (16)göbekden yuḳaru mīzāndur ḫasıḳda 'aḳrebdür
iki belüñden yuḳaru ḫavs burcudur (17)cedī burcı uyluḳdadur delv burcı
baldırdadır ḫūt burcı

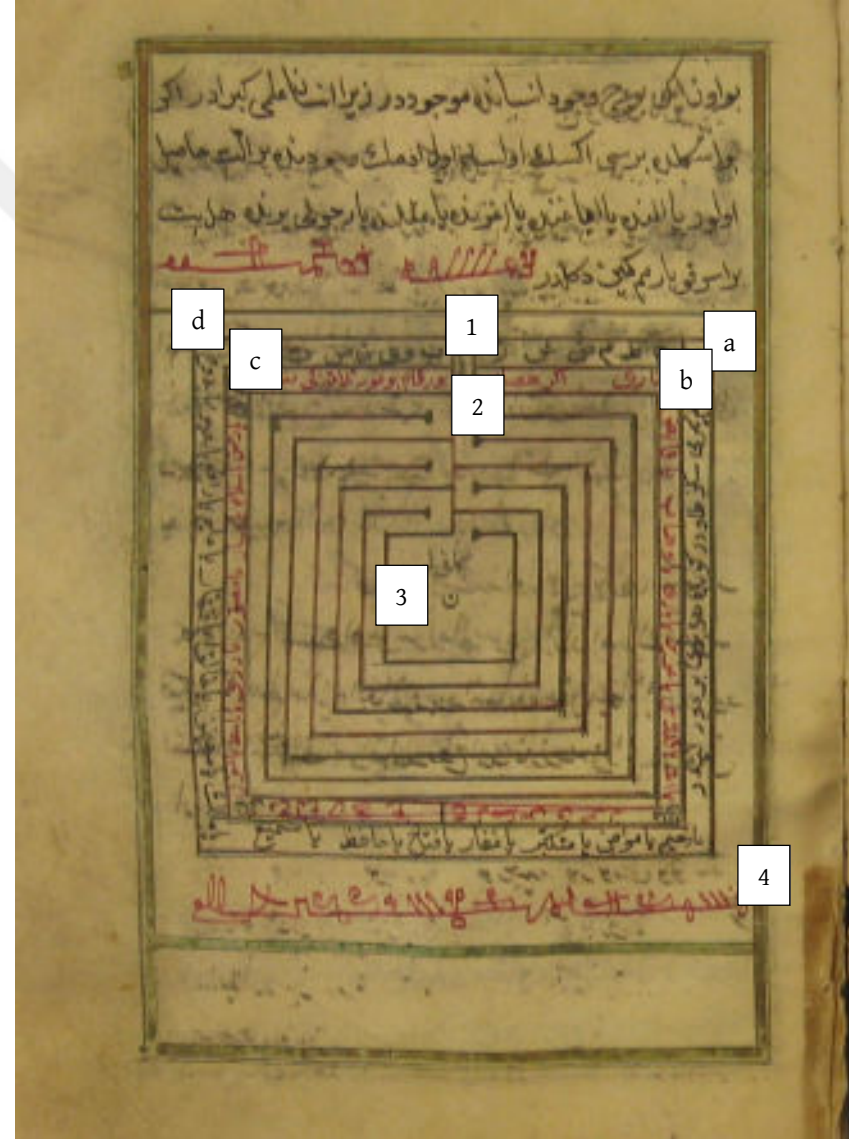

[58a]

(1)bu on iki burc vücūd-ı insānda mevcūddur zīrā insān ‘ilm-i kübrādur eger (2)bu eşkelde birisi eksik olsa ol ādemūñ vücūdunda bir ‘illet hāşıl (3)olur ya elinde ya ayağında ya ağzında ya ‘aqlında ya recūlī yerinde helbet (4)bir eşer koyar mümkin degüldür

1. a h ṭ m f ṣ r b v y n ṣ t z
2. nārī eger ḥesāb bu raqam ğavr-ı telāke iki menzildür
3. ḳāfile nūn
4. yā raḥīm yā mü'mīn yā mütekebbir yā ğaffār yā fettāḥ yā ḥāfiẓ yā semi'
- a. beni-ādem yigirmi sekiz ṭavrdur günde her biri bir devr éder
- b. yā Allah yā ḳuddūs yā 'azīz yā bārī yā vehhāb yā ḳābīz
- c. yā raḥmān yā selām yā cabbār yā muṣavvir yā rezzāk yā bāsiṭ yā mevlā
- d. yā mālīk yā müheyymi yā ḥālik yā ḳahhār yā 'alīm yā refī' yā başīr yā bedūḥ

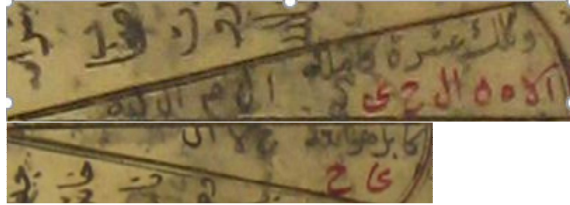
[58b]

1. min ‘aşer receb ilâ ‘aşer şa‘bân

serhad-i ‘acem ve bâde-i ‘arab ve rus ve tatar ve vilâyet-i küfede cem‘iyyet-i eşirrâ ve tecdîd-i bilâde cenk u cidâl aşhâb-ı hânedândan birine nekbet hevâlarda burûdet ve serd yeller esüp berķ [u] bārân ih[ti]mâldür ħarîķ meşerret b r

2. min ‘aşer şa‘bân ilâ ‘aşer ramazân

şems tütula қaranlık ola miyân-ı ‘arabda cenk [ü] cidâl ve cānib-i ‘arabda fitne ve ihtilâl aşhâb-ı hânedândan ve bezirgānlarda fitne vü zevāl ‘avām u nāsda şihḫat u refāhiyyet ve eṭi‘mede ķillet ve hevâlarda şiddetlü rüzgārlar ile berķ [u] bārân olup ve gök gürlese ve aka sel yaқaran yā қаḫṭt ola n ş

- 3.
- 4.
5. kakhār bin-nur sırr-ı ahād şamed
6. raḥmān sırr-ı ahad
7. muḫayyil muḫtār
8. l ķ y v m b ḫ
9. vallahū min verāihim muḫīṭ⁷⁰

⁷⁰ Burûc Suresi 20. Âyet “Oysa Allah, onları arkalarından kuşatmıştır.”

[58b Devamı]

10. ellezine kezzebu bil kitabı ve bimā erselnā bihi rusulenā fe sevfe ya'lemūn⁷¹
11. bel hūve ẓur'anun mecīd fī levḥin maḥfūz⁷²
 - a. min ğurre ramazān sa'ddur bādīdür
 - b. şems yıldızı esed burcından ʔoĝar ma'deni altundur şafrāyīdür

(1)kamer yıldızı sereṭān burcından ʔoĝar (2)ma'deni gümüşdür eger kışda ay ʔutulsa ğāyet haşedlik çok ola ve kāfir (3)beglerinden birine nekbet ola anuñ mekri 'aẓīm ola ayıñ öñünde bu yıldız (4)ʔoĝarsa ğāyet cümle 'ālem sūrūr ola eger bu yıldız 'arabda doğarsa ekinler

⁷¹ Mūmin Suresi 70. Âyet “Onlar, kitabı (Kur'an'ı) ve elçilerimize gönderdiklerimizi yalanlayanlardır. Onlar bilecekler.”

⁷² Burûc Suresi 21-22. Âyet “Hayır o (yalanlamakta oldukları kitap) şanı yüce bir Kur'an'dır. O korunmuş bir levhada (Levh-i Mahfuz'da)dır.”

[59a]

(1)çalına zāhire ve nīzāma ḥulel zuhūr éde ve ba'zı bi'dat şöhet

(2)bulduralar ğıybet ehli olalar (3)bāb eger ağustosda gün çutula islām beglerinden birine nekbet erişe (4)yerinden düşe cümle 'ālem şaşā andan 'azīm şādluğ ola ve eger gün (5)titrese ol sende bir yırtıcı pādīşāhla gele ve merḥamet az ola eger gün (6)etrāfında kırmızı dā'ire çevrile 'azīm ḳan dökücü ola bir vezīr (7)gele ol daḥı ḳan dökücü ola ammā 'adālet şāḥibi ola bu ḥarfleri (8)naẓar éde

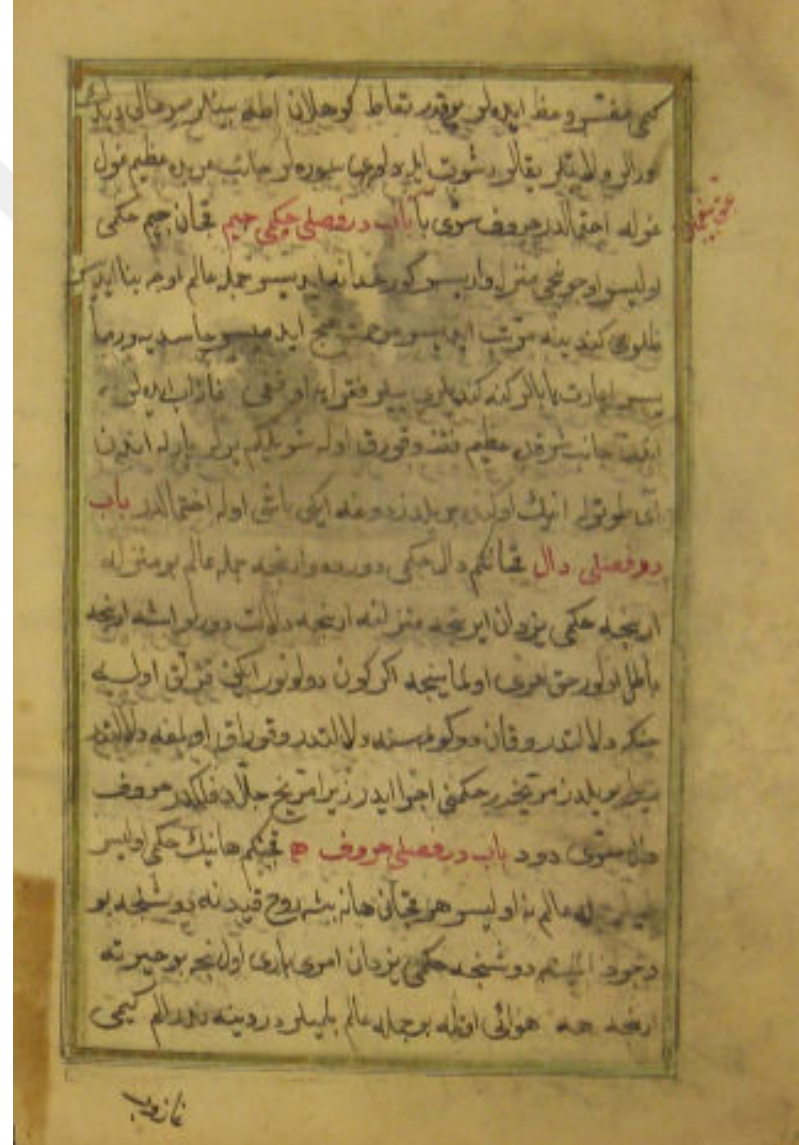
م ص ط ق ن

(9)faşl-ı ḥurūf-ı sırr-ı elif ādem ḳaçan elif ḥükmi gelse 'ālem (10)azğun olur zīrā Ḥaḳḳuñ celāli de cemāli de Ḥaḳḳdur ammā doğru (11)olalar ve Ḥaḳḳı icrā édeler ve birbirine ḳasd édemeyeler ammā çok ḳan döküle (12)ve sözi ayağa düşürmege ḳasd édeler ammā zifr bulmayalar zīrā niyetleri (13)ḥayra degüldür hemān māl içündür anuñ için Allahuñ rızası yoğdur (14)cānib-i şimāilde fitne bā ḥarfi ḳaçan zuhūr éde bāğiden iḥtimāldür (15)ḳaçan bā ikisinüñ ḥükmine gerekse 'ālem ikiyüzlü ola ḥazret-i peyğamberden (16)iki yüzyıl şöra ba'zı sünnetleri terk édeler ve münāfık çok şüreten (17)ehl-i sünnet görüne ammā sīretleri kāfir biriküp olalar vāfir kimi muḥaddis

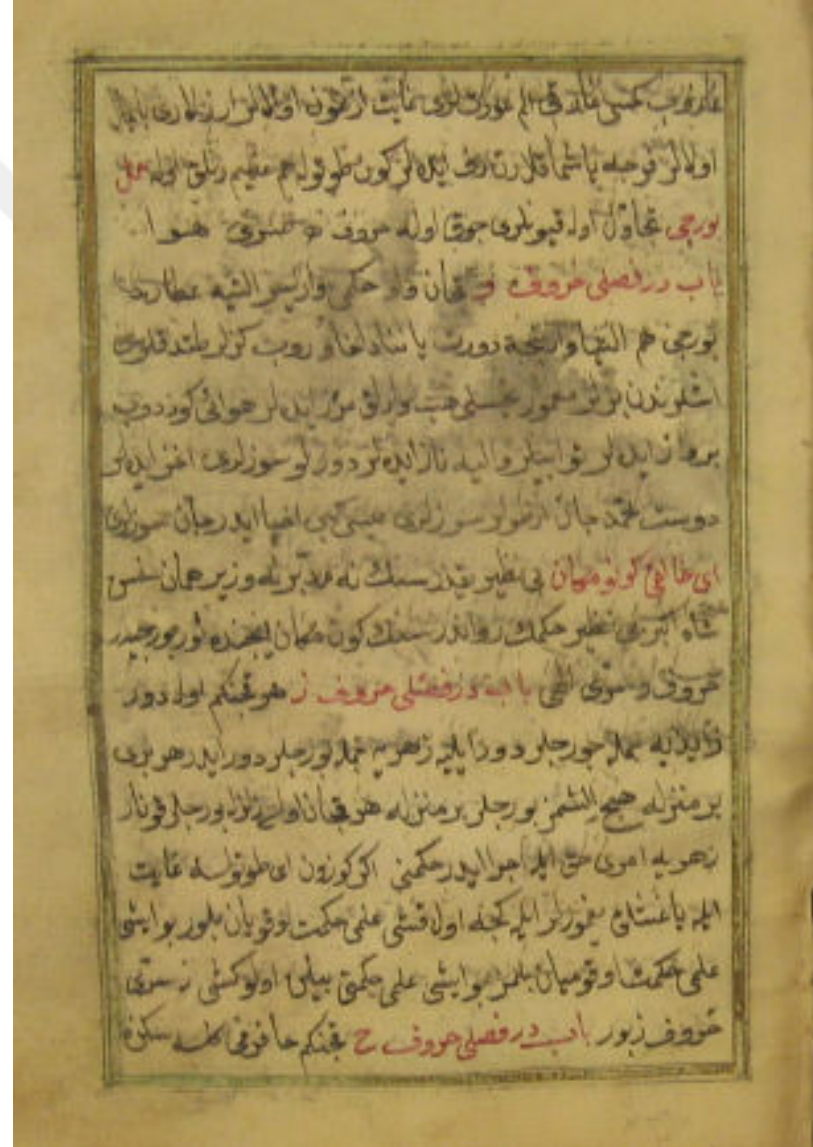
[59b]

(1)kimi müfessir va'z edeler yokdur ʔa'āt küheylān ata bineler şırmalı dedik
(2)varalar vilāyetler yıķalar rüşvet ile da'vā süreler cānib-i 'arabda 'azīm
(3)gulgüle ihtimāldür hurūf-ı sırr-ı bā bāb der faşl-ı hükmi-i cīm kaçan cīm
hükmi (4)olısar üçünci menzile varısar gör Hudā ne ediser cümle 'ālem uca
binā edeser (5)zulmı kendiye müretteb edeser merḥamet hiç edemiser
ḥāsidiye (6)varmayasar 'imāret yapalar gene kendileri yayalar fuķarāya o
nef-i ğazab edeler (7)andan cānib-i şarķda 'azīm fitne vü korķ[u] ola şöyle
kim yerler yarıla andan (8)ay ʔutula anuñ önünde bir yıldız doĝa iki başı
ola ihtimāldür bāb (9)der faşl-ı dāl kaçan kim dāl hükmi dörde varınca
cümle 'ālem bu menzile (10)erince hükmi-i yezdān erince menziline erince
delālet dürlü işe erince (11)bāṭıl olur Ḥaķķ āhiri olmayınca eger gün
dolunur iken kıızılık olsa (12)cenke delāletdür ve ķan dökülmesine
delāletdür ve ķuraķ olmaĝa delāletdür (13)zīrā bu yıldız merriḥdür hükmi
icrā eder zīrā merriḥ cellād-ı felekdür hurūf-ı (14)dāl sırr-ı dūd bāb der
faşl-ı hurūf-ı he kaçan kim hānuñ hükmi olısar (15)[...] cümle 'ālem ne
olısar her kaçan hāne beşerūḥ ķaydına düşünce bu (16)vücüd elemine
düşünce hükmi-i Yezdān emr-i bārī olunca bu ḥayrete (17)erince he hevā'ī
ola bu cümle 'ālem bilmeyeler derdini nedür elem kimi

[60a]

(1)ğazüb kimisi ğarķ-ı elem ‘avratları ğāyet azġun olalar ārzūları pāymāl
(2)olalar ferķ yaşmakların ref’ ēdeler ġün çutula hem ‘azīm şaranlıkıla
řamel (3)burcī tecāvvl̄ ola ķoyunları ķoķ ola ġurūf-ı he sırrı hevā (4)bāb
der fařl-ı ġurūf-ı vav ķaķan vāv ġūkmī varısar altıya ‘uřārid (5)burcī hem
altıya varınca dōrt yanına dalġa vurup ġizler řutduķları (6)işlerden bizler
ma‘mūr yoġsulı hep varlık ‘azīz ēdeler hevā’i ġōzedūp (7)bir va‘z ēdeler
tevābiler vāliye nāz ēdeler dūrlū sōzleri aġz ēdeler (8)dost muġammed cān
ārzūlar sōzleri ‘isā gibi iġyā ēder cān sōzleri (9)ey ġālīk-ı kevn ū mekān bī-
nāzīr yoķdur senūñ ne mūdebbirine vezīr hemān sensin (10)řāh-ı ekber-i
bī-nāzīr ġūkmūñ revāndur senūñ kevn-i mekān iķinde řevr burcīdur
(11)ġurūf-ı vav sırr-ı ilahī bāb der fařl-ı ġurūf-ı ze her ķaķan kim ola devr-
i (12)zāyidiye cümle burclar devr eyleye zūhreye cümle burclar devrī ēder
her biri (13)bir menzile hiķ alışmaz burclar bir menzile her ķaķan ola
zelzele burclar ķonar (14)zūhreye emr-i Ĥaķķ ile icrā ēder ġūkmīni eger
ġōzün ay çutula ġāyet (15)ile yaġıřlık yaġmurlar ile geķe ol ķıřı ‘ilm-i
ġikmet oķuyan bilūr bu iři (16)‘ilm-i ġikmet oķumayan bilmez bu iři ‘ilm-i
ġikmeti bilen ulu ķiři ze sırr-ı (17)ġurūf-ı zebūr bāb der fařl-ı ġurūf-ı řa
ķaķan kim řā şarfı gelse sekize

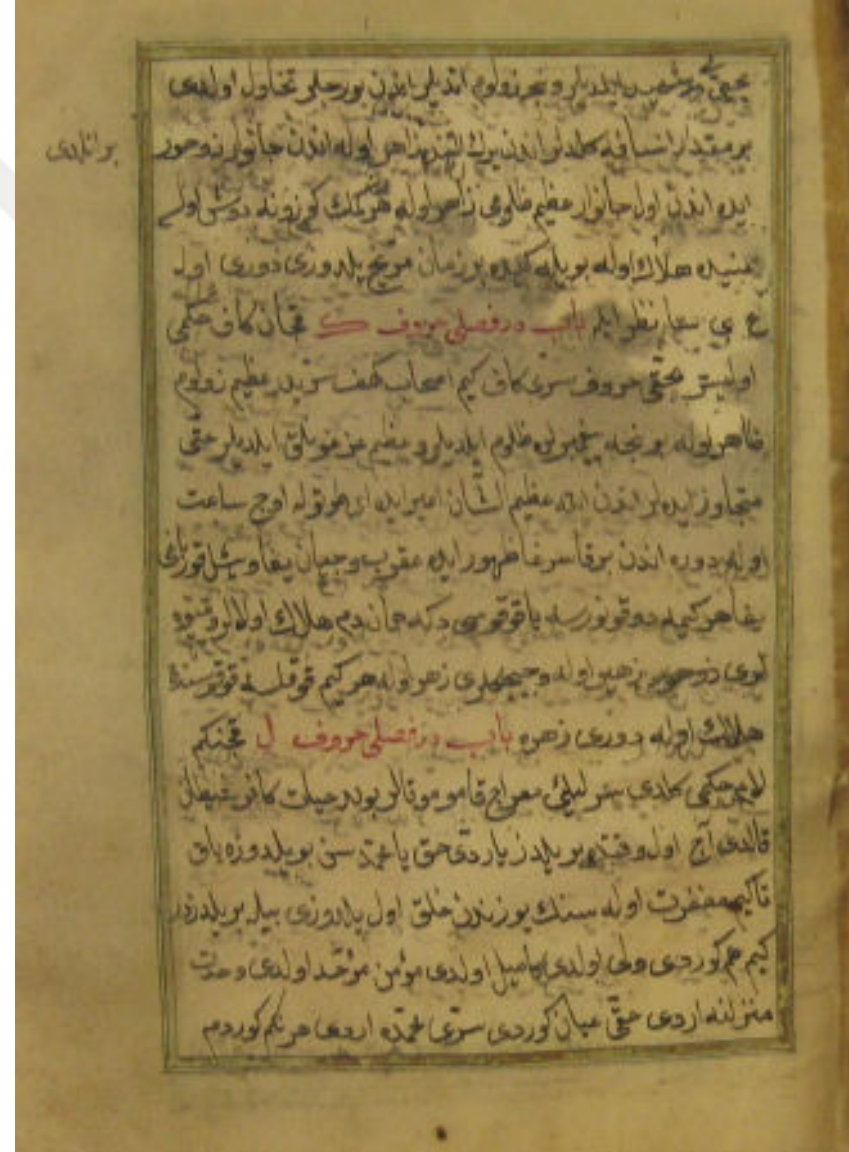
[60b]

(1)hergiz vāli[h] [ü] hayrān [ü] ser-gerdān kimi meşğūl kimisi de ser-gerdān kimi gīryān (2)kimi ʕul iken olmuş sultān bu felek şāni budur zīrā ʕarfler (3)her biri bir burca mensūbdur ʕaçan ʕükmi olısar ‘arz u semā’ ol ʕarfūñ (4)ʕükmuñ icrā eder zīrā on sekiz sā‘at ʕükmi vardur ol sā‘atlerde baş (5)oldur anuñ ʕükmi yürür zührenüñdür ʕükmi anuñ vaḫti yaḫar gibi samnāk (6)olalar merḫametleri az ola bāb der faşl-ı ʕurūf-ı tı her ʕaçan kim (7)tı ʕarfı ʕokuza varsa cümle ‘ālem birbirine kec baḫarlar şanki şitem edeler (8)doğru yolu terk edeler andan ʕaḫḫ Te‘ālā bunlar bir zālīm musallaḫ (9)eyleye nice zamān ʕulm ile mevlev[ī] olalar andan gökyüzünde bir inildi (10)zuhūr éde ‘aḫābinde yigirmi beşdür hem ʕolu yaḫa andan baḫlar filizde (11)iken bütün ʕarb éde ve ekinleri yaşaya andan ‘azīm ʕıḫlīḫ ola andan (12)dirçilde bir velī zuhūr éde anuñ du‘āsı maḫbūl ola andan ‘azīm (13)ğānilīḫ ola altmış yaşına girince göḫe raḫmetu’l-lahī ‘aleyhim ecma‘īn (14)ʕarf-i tı sırrı bāb der faşl-ı ʕurūf-ı ye her ʕaçan kim ye ʕarfı üze (15)gele yiyeler içeler şükrün edemeyeler daḫı şikāyet edeler kim ʕaḫḫ Te‘ālā (16)bizlere ni‘met vermez oldı diyü ibādetlerin terk eylediler andan ʕaḫḫ Te‘ālā (17)bunlara bir belā musallaḫ eyleye ʕurūf-ı yā sırr-ı yaḫyā devr eder ʕazret-i

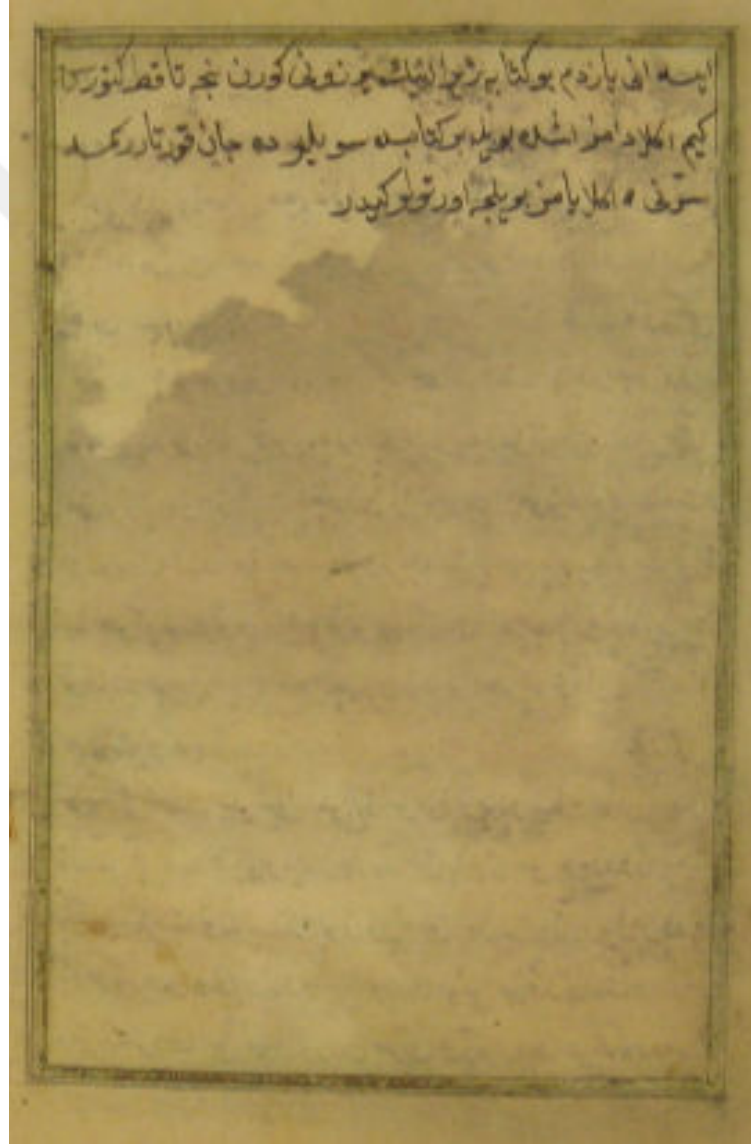
[61a]

(1)yaḥyāyı şehīd eylediler ve nice zulm etdiler andan burclar taḥvīl oldu (2)bir mikdār insāfa geldiler andan yerūn altında zāhir ola andan cānavār zūḥūr (3)ède andan ol cānavār ‘azīm zulmı zāhir ola her kimūn gözüne düş ola (4)anda helāk ola böyle gide bir zamān merrīḥ yıldızı devri ola (5)‘ayın ye sa nazar eyle bāb der faşl-ı ḥurūf-ı kef kaçan kef ḥükmi (6)olısar Ḥaḫḫ ḥurūf-ı sırr-ı kef kim aṣḫāb-ı kehf sırrıdır ‘azīm zulm (7)zāhir ola bunca peygamberlere zulm eylediler ve ‘azīm azğunluk eylediler ḫatta (8)müteçāvüz eylediler andan Allah ‘azīmü’ş-şān emīr éde ay tūtula üç sāt (9)ola dura anda bir ḫasırğa zūhūr éde ‘aḫreb ve çiyān yağa ve yeşil kurbağa ola (10)yağa her kim ki doḫunursa ya ḫoḫusu dege hemān dem helāk olalar ve (11)meyveleri zehr ola ve çiçekleri zehr ola her kim ḫoḫlasa ḫoḫusundan (12)helāk ola devr-i zūhre bāb der faşl-ı ḥurūf-ı lām kaçan kim (13)lām ḥükmi geldi sırr-ı leylī-i mi‘rāc ḫamu mevtālar bula ḫayāt kāfir şeytān (14)ḫaldı aç ol vaḫtte bir yıldız yaratdı Ḥaḫḫ yā muḫammed sen bu yıldızba ḫaḫ (15)tā kim maḡfıret ola senūn yüzünden ḫaḫ ol yıldızı bile bir yıldızdur (16)kim hem gördi velī oldı kāmīl oldı mü‘min muvaḫḫid oldı vaḫdet (17)menziline erdi Ḥaḫḫı ‘iyān gördi sırr-ı muḫammede erdi her ne kim gördüm

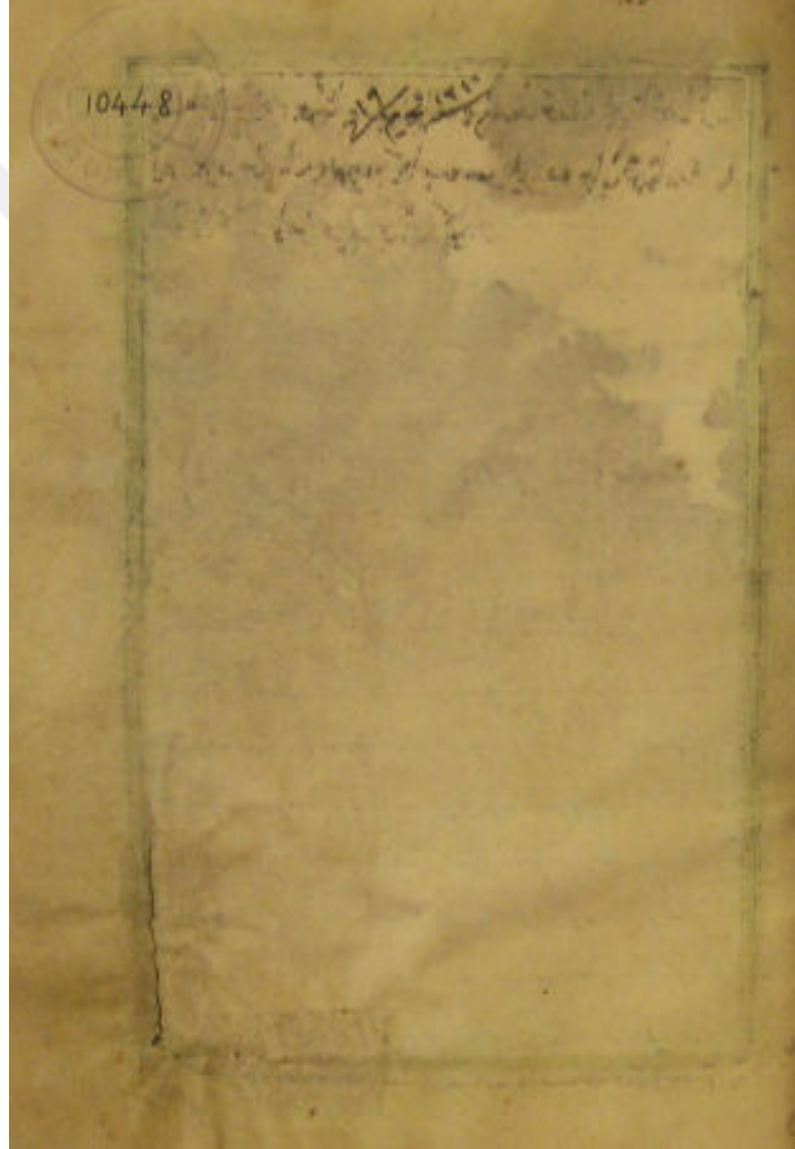
[61b]

- (1)ise anı yazdum bu kitāba zirā anuñ yüzünü gören nice tāḳaṭ getürsin
- (2)kim añladamaz işde böyle bir kitābda söyler de cān ḳurtarur kimse
- (3)sırrını añlayamaz böylece örtülü gider

[62a]

(1)19 muharrrem sene 1215

Dizin

A

Âbî 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 78, 79, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 126, 127, 128
Ahbiye 21, 24
Ahmer 87, 106
Akdeniz 34, 41
Akrep 2, 3, 5, 7, 8, 9, 23, 24, 46, 51, 52, 63, 82, 83, 87, 95, 125, 126, 128, 156
Arâbî 6, 60, 62, 63, 71, 72, 73, 74, 120, 149
Arap 4, 5, 9, 33, 59, 60, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 120, 145
Arapça 11, 12, 15, 18, 27, 61, 136, 137, 141, 142, 162
Arnavutluk 34
Arş-ı Azim 107
Aslan 3, 5, 7, 22, 23, 46, 50, 92, 93, 99, 130, 155
Astroloji 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 78, 87, 124, 128, 130, 147, 164, 165
Astronomi 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 79, 88, 128, 129, 146, 148, 160, 164, 165
Avrupa 7
‘Avva 21, 25
Âyet 15, 16, 18, 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 61, 66, 77, 79, 87, 118, 136, 146, 149, 157, 158, 162, 164
Ayniyâil 103
Azrâil 104

B

Babil 3, 4, 34
Bağdat 41, 44
Balgamî 46, 47, 78, 124, 125
Balık 3, 5, 7, 8, 46, 47, 98, 120, 157
Basra 44
Başak 3, 4, 5, 7, 8, 23, 46, 94, 120, 155
Batlamyus 4, 6, 130
Batnü'l-Hût 21, 24
Belde 17, 21, 24, 26, 63
Beni-Asfer 34

Bilâd-ı küffâr 34, 35, 142
Boğa 3, 5, 7, 8, 22, 45, 46, 48, 109
Buhara 34, 39
Bula‘ 17, 21, 24, 26, 63
Bulgar 34, 40, 42, 134
Burak 102
Burç 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 18, 24, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 59, 60, 61, 62, 65, 6, 69, 81, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 110, 119, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 133, 147, 148, 149, 155, 156, 158, 161, 164
Bursa 34, 41
Burûc 6, 128

C

Cebrâil 87, 99, 100
Cedî 7, 9, 26, 46, 47, 52, 53, 63, 82, 96, 97, 125, 126, 127
Cevzâ 7, 9, 45, 46, 47, 48, 49, 63, 82, 87, 91, 125, 126, 127, 151, 154, 155
Cebhe 16, 21, 23, 25, 61

Ç

Çarh 51, 131, 146, 148, 149, 151, 152, 154, 155, 157
Çin 2, 4, 5, 8

D

Deberân 16, 21, 22, 25, 62
Delv 9, 17, 26, 46, 47, 53, 63, 82, 83, 87, 97, 98, 125, 126, 127, 156, 157
Demevî 46, 47, 78, 79, 124, 125
Diyâr-ı Mâcûn 34, 39
Diyâr-ı küffâr 34, 36, 39

E

Ebced 9, 27, 58, 60, 61, 71, 72, 73, 74, 75, 79, 158
Ebyâz 87, 104
Efrenc 34, 37

Engürü 34, 43
Erdel 34, 39
Esed 7, 9, 16, 25, 46, 47, 50, 62, 63, 82, 83, 84, 87, 90, 92, 93, 99, 125, 126, 127, 130, 141, 154, 155, 164
Esmâ 15, 16, 18, 57, 58, 60, 61, 62, 66, 79, 87, 162, 164

F

Fal 2, 3, 7, 9, 10, 26, 60, 65, 76, 77, 87, 88, 92, 146, 147, 158, 159, 160, 161, 164
Felek 11, 70, 71, 72, 73, 74, 88, 109, 110, 114, 128, 130, 131, 132, 133, 147, 149, 150, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 164
Fransız 34

G

Gafra 20, 22
Gazâlî 6
Gezegen 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 44, 46, 53, 60, 83, 86, 88, 89, 94, 95, 119, 128, 129, 130, 148, 153
Giriş 12, 13, 14, 15, 60, 164
Gökyüzü 1, 2, 3, 5, 6, 48, 53, 54, 69, 91, 92, 95, 96, 99, 106, 152, 153, 155, 164, 165
Güneş 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 20, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 119, 123, 129, 130, 146, 147, 148, 150, 153, 154, 155, 158, 165

H

Habeş 33, 35
Hamel 7, 9, 15, 44, 45, 46, 62, 81, 82, 83, 88, 89, 125, 126, 127, 155
Harf 9, 10, 13, 14, 15, 18, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 67, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 86,

88, 92, 126, 136, 143, 146,
147, 158, 159, 160, 161
Heka'a 16, 20, 21, 24, 60
Hen'a 16, 20, 21, 24, 60
Hevayî 127
Hint 4, 5, 15, 33, 35
Hindistan 2, 4, 5
Horasan 33, 37
Hût 7, 10, 44, 45, 46, 52, 62,
82, 98, 125, 126, 128, 158

I

İdris 14, 76, 123, 124, 130,
132, 160
İhvân es-Safâ 6
İkizler 3, 5, 7, 8, 21, 44, 45,
48, 90
İklîl 20, 22
ilm el-ahkâm en-nücûm 6
İran 6, 33, 38, 42
İslam 5, 6, 7, 32, 33, 44, 53,
85, 92, 118, 124, 130
İsrâfil 104
İstlambul 33, 35

J

Jüpiter 4, 6, 7, 132, 133

K

Kâfir 32, 37
Kahrâyil 104
Kalb 20, 22
Kalp 29, 45, 56, 131
Kamer 10, 20, 45, 48, 60, 81,
86, 91, 104, 118, 128, 130,
131, 133, 151, 153, 156,
157
Karadeniz 33, 38
Karaman 33, 40
Kavs 7, 10, 44, 45, 46, 51,
62, 82, 86, 95, 96, 112,
125, 126, 127, 153, 157,
158
Kenz-i Maktûm-ı Hayâl-i
Cihân 11, 12, 18, 32, 33,
146, 147, 162, 164, 165
Koç 2, 3, 4, 5, 7, 8, 20, 21,
44, 45, 46, 88
Kostantiniyye 33, 37

Kova 3, 5, 7, 8, 23, 44, 45,
97, 158
Kûfe 33, 37, 39, 40, 43, 44
Kur'an 6, 26, 28, 29, 30, 31,
70, 85, 86, 114, 118, 119,
120, 146, 147, 158, 159, 160
Kürdistan 33

M

Macar 33, 38
Maden 18, 44, 45, 46, 81, 82,
83, 86, 130, 151
Mağrip 32, 36, 122
Mars 4, 6, 7, 95, 132, 157
Maşrık 32, 43, 122
Mecmau'l-Felekiyât 11, 12,
15, 19, 23, 24, 25, 27, 32,
33, 34, 45, 46, 47, 48, 49,
50, 51, 52, 53, 57, 60, 61,
62, 63, 65, 67, 70, 74, 76,
77, 78, 79, 81, 82, 86, 87,
88, 93, 98, 99, 100, 101,
102, 103, 104, 105, 106,
107, 113, 120, 121, 122,
123, 124, 126, 129, 133,
136, 137, 141, 142, 143,
144, 145, 146, 147, 158,
160, 161, 162, 164, 165
Medine 33, 41, 43
Melek 7, 13, 14, 15, 28, 30,
44, 53, 71, 72, 73, 74, 78,
84, 85, 86, 87, 88
menâzil el-Kamer 20
Menzil 14, 15, 18, 19, 20, 21,
22, 23, 24, 60, 61, 67, 68,
76, 147, 150, 151, 164,
165
Merih 6, 45, 46, 50, 58, 81,
82, 83, 86, 88, 95, 103,
105, 106, 112, 113, 128,
129, 131, 132, 133, 149,
154
Mezhiyâil 98, 99
Mısır 2, 33, 35, 84, 124
Mikâil 100
Minyatür 12, 15, 18, 76, 77,
82, 87, 88, 92, 93, 98, 100,
101, 103, 105, 109, 110,
113, 114, 115, 116, 117,
147, 160, 161, 165
Mizaç 14, 15, 18, 45, 46,
124, 125, 126
Mora 33, 34, 39

Moskov 33, 39
Mu'ahhar 17, 23, 62
Muhammed 13, 31, 54, 58,
63, 120
Mukaddem 17, 20, 23, 62
Muska 18, 59, 76, 78, 79
Müşterî 6, 45, 51, 52, 57, 58,
82, 86, 95, 98, 108, 109,
110, 128, 129, 130, 132,
133, 148, 149, 153, 154

N

Nârî 45, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 52, 77, 78, 88, 90, 91,
92, 94, 95, 97, 98, 126,
127
Nemse 33, 34, 35, 42
Nesre 16, 20, 21, 24, 61
Ne'âim 17, 20, 23, 25, 61

O

Oğlak 2, 3, 5, 7, 8, 23, 44, 45,
59, 96

Ö

Özbek 33, 36

R

Remil 76, 77, 82, 92, 146,
147, 160, 161, 164
Rukyâil 98, 99
Rumyâil 105
Rum 33, 34, 36, 142
Rus 33, 39, 40, 41, 43

S

Safrayî 45, 77, 78, 124, 125
Sarfe 16, 20, 22, 61
Satürn 4, 6, 7, 133
Sebeb-i telif 13, 123
Seretân 10, 44, 45, 46, 48,
62, 81, 86, 91, 92, 125,
126, 128, 130, 156, 158
Sevdayî 45, 124, 125, 126
Sevr
Seyyâre 44, 148
Simâk 16, 20, 22, 24, 44, 61

Suret 15, 24, 76, 78, 84, 85,
109, 133
Su'ûd 17, 20, 23, 25, 62
Süleyman 8, 13, 123
Sümer 2, 3
Sünbüle 7, 10, 16, 24, 44, 45,
46, 49, 50, 61, 82, 93, 94,
125, 126, 127, 142, 157
Süreyyâ 20, 21, 24, 150

Ş

Şam 33, 36, 40, 42, 54
Şark 32, 34, 36, 37, 38, 39,
41, 42, 43, 68, 149, 152
Şemhûreş 86, 101
Şems 45, 49, 57, 58, 81, 83,
86, 92, 93, 98, 105, 114, 121,
122, 128, 129, 130, 131, 133,
149, 151, 153, 156, 158, 160,
165
Şemsâil 105
Şeretayn 16, 20, 23, 24, 61
Şevle 17, 20, 22, 25, 61, 62
Şeyh Seyyid Siyâhî 11, 13,
14, 123, 164, 165
Şimâl 32, 36, 37, 39, 42, 43,
67

T

Tabiat 14, 18, 44, 45, 46, 47,
48, 49, 50, 51, 52, 59, 60,
62, 73, 88, 89, 90, 91, 92,
93, 94, 95, 96, 97, 98, 124,
125, 126, 127, 128, 147,
155
Tasavvuf 11, 70, 164
Tatar 33, 37, 39, 40, 43, 44
Tarfe 16, 21, 25, 61
Terazi 5, 7, 8, 22, 44, 45, 94,
157
Tunus 32, 33, 34
Turâbî 45, 47, 49, 50, 51, 60,
77, 78, 89, 92, 93, 95, 96,
126, 127
Turan 33, 38, 42

U

'Utârid 45, 47, 49, 57, 58, 82,
83, 86, 90, 100, 114, 128,
131, 133, 149, 152

V

Venedik 33, 42
Venüs 2, 3, 4, 6, 7, 94, 131

Y

Yay 4, 5, 7, 8, 23, 44, 45, 51,
95, 96, 109, 157
Yengeç 2, 3, 5, 7, 21, 44,
45, 48, 91
Yıldız 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,
10, 14, 15, 18, 20, 21, 22,
23, 36, 39, 40, 41, 44, 45,
46, 47, 48, 49, 50, 51, 52,
53, 57, 59, 68, 69, 76, 78,
81, 86, 87, 88, 90, 91, 92,
93, 95, 96, 97, 98, 100,
103, 105, 106, 109, 112,
114, 119, 123, 128, 129,
130, 131, 132, 133, 134,
135, 146, 147, 148, 149,
151, 152, 154, 155, 156,
157, 158, 159, 161, 163,
165
Yıldızname 9, 10, 87, 88,
146, 147, 161
Yunan 2, 3, 4, 5, 6, 33, 40,
44, 48, 90, 91, 92, 93, 94,
95, 96, 97, 98, 131, 132,
133

Z

Zâbih 17, 20, 23, 25, 62
Zirâ' 16, 20, 21, 24, 61
Zodyak 3, 4, 8, 20, 46
Zubâne 17, 20, 22, 25, 61
Zuhal 6, 45, 51, 52, 57, 58,
82, 84, 96, 97, 110, 111, 128,
129, 130, 131, 133, 149, 154,
155
Zübre 16, 20, 22, 24, 61
Zühre 6, 16, 17, 45, 47, 50,
57, 68, 69, 82, 83, 84, 86, 89,
94, 102, 103, 128, 130, 131,
132, 133, 148, 149, 152, 153,
157

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Özdemir, Saba
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 12.07.1995, Karabük
Medeni hali : Bekar
Telefon : 0505 851 69 71
e-mail : ozdemirsaba@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	Hacettepe Üniversitesi	02.06.2017
Lise	Ersin Bacaksız Anadolu Lisesi	14.06.2013

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2019	Gazi Üniversitesi Mühendislik Fakültesi	Öğretim Görevlisi

Yabancı Dil

İngilizce

